

**T.C.
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**ABDULLAH HARMANCI'NIN ÖYKÜCÜLÜĞÜ
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülşah YILMAZ

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Elif KAYA**

ARTVİN-2021

TEZ BEYANNAMESİ

Artvin oruh Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-ğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum ABDULLAH HARMANCI'NIN YKCLğ ÜZERİNE BİR İNCELEME adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Artvin oruh Üniversitesi Lisan st Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-ğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Artvin oruh niversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin ... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu srenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2021

İmza

Gülşah YİLMAZ

JÜRİ TEZ KABUL TUTANAĞI

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Dr. Öğr. Üyesi Elif KAYA danışmanlığında, Gülşah YILMAZ tarafından hazırlanan çalışma 05/04/2021 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Mustafa AYDEMİR

İmza:.....

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Elif KAYA

İmza:.....

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Neşe OKTAY

İmza:.....

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

.... /.... /.....

Doç. Dr. Hamit ŞAFAKÇI

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

	SAYFA NO
TEZ BEYANNAMESİ -----	II
TEZ KABUL TUTANAĞI -----	II
İÇİNDEKİLER -----	IV
ÖZET-----	XI
SUMMARY -----	XII
ÖN SÖZ-----	XIII
GİRİŞ -----	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ABDULLAH HARMANCI'NIN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1. ABDULLAH HARMANCI'NIN HAYATI-----	1
2. ABDULLAH HARMANCI'NIN EDEBİ KİŞİLİĞİ-----	3
3. ABDULLAH HARMANCI'NIN ESERLERİ -----	5
3.1. Abdullah Harmancı'nın Edebi Eserleri -----	5
3.2. Diğerleri -----	8

İKİNCİ BÖLÜM

ABDULLAH HARMANCI'NIN ÖYKÜCÜLÜĞÜ VE ÖYKÜ İNCELEMELERİ

1. ABDULLAH HARMANCI'NIN ÖYKÜCÜLÜĞÜ -----	13
2. ÖYKÜ İNCELEMELERİ -----	18
2.1. Muhteris 'teki Öyküler -----	18
2.1.1. Umur Bey Öyküleri -----	18
2.1.1.1. Umur Bey Günleri -----	18
2.1.1.2. Umur Bey Akşamları-----	20
2.1.1.3. Umur Bey Ukdeler-----	22
2.1.1.4. Umur Bey Caddelerde -----	23
2.1.2. Yiten Yüzyıl-----	25
2.1.2.1. Uzun Yassı Eşmekaya -----	25
2.1.2.2. Gerekçe -----	27
2.1.2.3. Daral-----	28
2.1.2.4. Taşra Lisesi -----	30

2.1.3. Edebiyat Tarihçisine Notlar	31
2.1.3.1. Ardıç Acı	31
2.1.3.2. Edebiyat Tarihçisine Notlar	33
2.2. Ertesi Dünya’ daki Öyküler	34
2.2.1. Tufandan Önce	34
2.2.2. Leke	37
2.2.3. Asa	39
2.2.4. Ermiş	42
2.2.5. Kargışlarla	45
2.2.6. Lema Sebakteni	46
2.2.7. Sonradan Önce, Önceden Sonra	48
2.2.8. Bilmiyorum Niçin	49
2.2.9. Dubara	51
2.2.10. Söyle Sen Hangisisin	52
2.2.11. Tırnak İçinde	54
2.2.12. Liyakat	55
2.2.13. Esrar	56
2.2.14. Mahşerde	57
2.2.15. Yanık	58
2.2.16. Değişim	60
2.2.17. Nafile	61
2.2.18. Kızlar Geliyor	62
2.2.19. Öğle Namazını Nasıl Kıldım	64
2.2.20. Orhan Batı Bey Olmak	65
2.2.21. Sorgu Akşamı	67
2.2.22. Yerin Dibi	68
2.2.23. Yaşam Bir Iska	70
2.3. Yerlere Göklere’ deki Öyküler	71
2.3.1. Yerlere Göklere	71
2.3.1.1. Manzara Resmi	71
2.3.1.2. Karşılaşma	74
2.3.1.3. Kuyu	75
2.3.1.4. Dünyaya Bir Daha	78
2.3.1.5. Esas Fiil	80
2.3.1.6. Mezarına İzmarit	82

2.3.1.7. Meleğim Benim	85
2.3.1.8. Yokuş Aşağı	87
2.3.1.9. Bir Cumartesi	89
2.3.1.10. Mendil Altında	91
2.3.1.11. Bütün Renkler	94
2.3.1.12. İlk Cinayet	96
2.3.1.13. Yokedici	98
2.3.1.14. Göl	100
2.3.1.15. Ezan Vakti	102
2.3.1.16. Melek Kanadı	103
2.3.1.17. Siren Sesi	105
2.3.1.18. İpince Kıpırmızı	107
2.3.1.19. Dede Torun	108
2.3.1.20. Şükür	109
2.3.1.21. Kravat	111
2.3.1.22. Gerçi	113
2.3.1.23. Dokuz	114
2.3.1.24. Ceviz Ağacı	116
2.3.1.25. Caddelerin Birinde	117
2.3.1.26. Gülümse	119
2.3.1.27. Görünmez Kaza	120
2.3.1.28. Daireler	121
2.3.1.29. Yırtılan Bir Yelken Gibi	123
2.3.1.30. Bulutlar	124
2.3.1.31. Âdem ve Oğulları	125
2.3.1.32. Ölüm Haberi	126
2.3.1.33. Ölüm Sayı	127
2.3.1.34. Aynı Dünya	128
2.3.1.35. Hayat Cetveli	129
2.3.1.36. Gözler Albümü	131
2.3.1.37. Aralıkta	132
2.3.2. Geri Dönüşüm Kutusundan Dönen Öyküler	133
2.3.2.1. Kinetiks	133
2.3.2.2. Reyhan ve Reyhan	136
2.3.2.3. Ukde	138

2.3.2.4. Sekizinci Gün-----	140
2.3.2.5. Kürek -----	143
2.4. Seni Ne İhtiyarlattı ‘daki Öyküler-----	144
2.4.1. Ötegeçte-----	144
2.4.1.1. Beni almaya gelen bulut-----	144
2.4.1.2. Kitaplar ve çiçekler-----	147
2.4.1.3. Makara -----	150
2.4.1.4. Pencere-----	152
2.4.1.5. Bahar Olup Gökyüzüne Karışacaksın-----	154
2.4.1.6. Ötegeçe -----	158
2.4.1.7. Sıkı Tut serçeyi-----	161
2.4.1.8. Televizyon mavisi -----	164
2.4.1.9. Pusuda-----	166
2.4.1.10. Ağu-----	168
2.4.1.11. İz-----	171
2.4.1.12. Cinayet Süsü -----	174
2.4.2. Silinmek-----	176
2.4.2.1. Seni Ne İhtiyarlattı? -----	176
2.4.2.2. Silinmek -----	178
2.4.2.3. Yaşam Başka Yerde-----	179
2.4.2.4 Hayatımın Işığı-----	180
2.4.2.5. Evlenirsem -----	182
2.4.2.6. Halımın Üstünde Masamın Altında -----	183
2.4.2.7. Hiç İçinde Olmadığım Hiç Dışına Çıkamadığım -----	185
2.4.2.8. Bunca Yaklaştığım İçin Mi... -----	186
2.4.2.9. Biz Uyurken-----	188
2.4.2.10. Greyder-----	189
2.4.2.11. Dünya’ya Bir Şeyler Oluyor! -----	191
2.4.2.12. Kurban-----	192
2.4.2.13. İki Bayram Arası -----	194
2.5. Melek Kayıtları’ndaki Öyküler -----	195
2.5.1. Ressam Mavi-----	195
2.5.1.1. Görünmez Öyküler -----	195
2.5.1.2. İspirto Renkli Kâğıtlar -----	197
2.5.1.3. Melek Kayıtları-----	200

2.5.1.4. Kilisenin Bahçesinde	202
2.5.1.5. Ritim Bozukluğu	204
2.5.1.6. On Dakika	205
2.5.1.7. Nefes	208
2.5.1.8. Defter	210
2.5.1.9. Ressam Mavi	212
2.5.2. Alabora	214
2.5.2.1. Gösteri	214
2.5.2.2. Eski Bir	217
2.5.2.3. Gıcır Kitap Cix Telefon	219
2.5.2.4. Alabora	222
2.5.2.5. Röveşata	224
2.5.2.6. Pim	227
2.5.3. Kanatsız Kapılar	228
2.5.3.1. İsmimim Baş Harfleri	228
2.5.3.2. Belki de	230
2.5.3.3. İşaretler	232
2.5.3.4. Cangoloz	234
2.5.3.5. Uykularından Doğan	235
2.5.3.6. Pehlivan	236
2.5.3.7. İsmihan	238
2.5.3.8. Ateş	239
2.5.3.9. Uçar	240
2.5.3.10. Saksafon	242
2.5.3.11. Meyve	243
2.5.3.12. Gazel Öykü	244
2.5.3.13. Dalgıcın Yaşamı	245
2.5.3.14. Beklenmedik Âdem	247
2.5.3.15. Yansı	248
2.5.3.16. Veyl	251
2.5.3.17. Kanaviçe	252
2.5.3.18. Çağıldı	253
2.5.3.19. Evraka	254
2.5.3.20. Son	256
2.5.3.21. Cennetin Köşesindeki Köşk	257

2.5.3.22. Gece Kalbim -----	258
2.5.3.23. Bunak Kadın -----	259
2.5.3.24. Behçet Bey Neden Gülümsedi? -----	260
2.5.3.25. Kanatsız Kapılar -----	262
2.5.3.26. Kısa Yol -----	263
2.5.3.27. Rüzgâr -----	264
2.5.3.28. Ağustos -----	265
2.5.3.29. Nasip -----	267
2.5.3.30. Irmakların Anası -----	268
2.5.3.31. Çıkmak -----	269
2.5.3.32. Bakınca -----	270
2.6. Behçet Bey Neden Gülümsedi'deki Öyküler -----	271
2.6.1. Yüreğime Üç Çivi -----	271
2.6.2. Otopsi -----	273
2.6.3. Kalender -----	275
2.6.4. Derbent Yeşili -----	277
2.6.5. Yol Arkadaşı -----	279
2.6.6. Çağrı -----	282
2.6.7. Fenomen -----	285
2.6.8. Çıkış -----	287
2.6.9. Emekli Öğretmen Suphi Durup Dururken Elini Masaya Neden Vurdu? -----	290
2.6.10. Güvercin Kanadı -----	293
2.6.11. Desidero -----	296
2.6.12. Rûbeûr -----	299
2.6.13. Yıldızlı Çokomel Kâğıtları -----	300
2.6.14. Sokak Çocukları Paneli -----	303
2.6.15. Değirmen -----	305
2.6.16. Bundan Sonrası Slowmotion -----	306
2.6.17. Güneşin Kucağında -----	308
2.6.18. Güneşin Kundağında -----	309
2.6.19. Ölümsüz Kasaba -----	312
2.6.20. İgomenitsa Ancona Milano -----	313
2.6.21. Kesişme -----	315
2.6.22. Ve Ma Drake -----	316
2.6.23. Ressam Yorgun -----	318

2.6.24. He-----	320
SONUÇ -----	322
KAYNAKÇA -----	326
ÖZGEÇMİŞ -----	328

ÖZET

ABDULLAH HARMANCI'NIN ÖYKÜCÜLÜĞÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Abdullah Harmancı, Çağdaş Türk öyküsünün önemli isimlerinden biridir. Lise yıllarında başlayan yazı çalışmalarını halen sürdürmektedir. Öyküyü bilerek ve isteyerek tercih etmiş olan Harmancı bu türe sebat etmiştir. Akademisyenliğinin yanı sıra belirgin olarak öykücülüğü ile bilinmektedir. Bu çalışmada Abdullah Harmancı'nın altı öykü kitabında yer alan öyküleri incelenmiş ve bu incelemelerden hareketle yazarın öykücülüğü üzerine tespitler yapılmıştır.

Kendine has bir üsluba sahip olan Harmancı'nın biçimsel ve teknik boyutları bakımından farklı öyküleme tarzlarına yöneldiği görülür. Tek biçimde ısrar etmeyen bir öykü anlatma tarzına sahiptir. İki bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde yazarın hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise yazarın öykücülüğü, modern Türk edebiyatındaki yeri ve öykü hakkındaki düşünceleri aktarılmış, *Muhteris*, *Ertesi Dünya*, *Yerlere Göklere*, *Seni Ne İhtiyarlattı*, *Melek Kayıtları*, *Behçet Bey Neden Gülümsedi* adlı öykü kitaplarında yer alan öyküler biçim ve içerik yönünden etraflıca incelenmiştir. Sonuç kısmında ise yapılan incelemeden hareketle edilen bulgular değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Abdullah Harmancı, Postmodern Anlatı, Öykü İncelemesi, *Muhteris*, *Ertesi Dünya*, *Yerlere Göklere*, *Seni Ne İhtiyarlattı*, *Melek Kayıtları*, *Behçet Bey Neden Gülümsedi*

SUMMARY

A REVIEW OF ABDULLAH HARMANCI'S STORIES

Abdullah Harmancı is one of the important names of the Contemporary Turkish story. He still continues his writing studies, which started in high school years. Harmancı, who preferred the story knowingly and willingly, persevered this genre. Besides being an academician, he is known for his storytelling. In this study, the stories of Abdullah Harmancı in six story books were examined and determinations were made on the storytelling of the author based on these studies.

Harmancı, who has a unique style, is seen to turn to different storytelling styles in terms of formal and technical dimensions. He has a storytelling style that does not insist on one way. In the first part of our two part study, information about the author's life, literally personality and works is given. In the second part, the author's storytelling, his place in modern Turkish literature and his thoughts on the story were conveyed, and the stories in the story books named *Muhteris*, *Ertesi Dünya*, *Yerlere Göklere*, *Seni Ne İhtiyarlattı*, *Melek Kayıtları*, *Behçet Bey Neden Gülümsedi* were examined in detail in terms of form and content. In the conclusion section, the findings based on the examination were evaluated.

Keywords: Abdullah Harmancı, Postmodern Narrative, Story Analysis, *Muhteris*, *Muhteris*, *Ertesi Dünya*, *Yerlere Göklere*, *Seni Ne İhtiyarlattı*, *Melek Kayıtları*, *Behçet Bey Neden Gülümsedi*

ÖN SÖZ

1995 yılında *Dergah* dergisinde yayımlanan “Ezilmiş Bakırdan Yapraklar” adlı öyküsüyle edebiyat dünyasına adım atan Abdullah Harmancı, Çağdaş Türk öykücülüğünün en önemli isimlerinden biridir. Altı öykü kitabı, üç akademik eseri bulunan Harmancı yazdığı makaleler ile de büyük oranda öykü türüne hizmet etmiştir. Eserleri ve öykücülüğü üzerine birkaç çalışma ve birçok değerlendirme yazısı yazılmış olsa da Abdullah Harmancı’nın öyküleri ile ilgili kapsamlı bir çalışmanın yapılmamış olması bu çalışmanın ortaya çıkış gayesidir.

“Abdullah Harmancı’nın Öykücülüğü Üzerine Bir İnceleme” adını taşıyan bu çalışmanın amacı yazarın kitaplarında yer alan öykülerini biçim ve içerik açısından incelemek ve henüz hakkında kapsamlı bir çalışma yapılmamış olan yazarın Türk edebiyatındaki yerini tespit etmektir. İki ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Abdullah Harmancı’nın hayatı, edebi kişiliği ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu bilgiler Harmancı ile gerçekleştirilen görüşme kayıtlarından ve çeşitli dergilerde çıkan biyografilerinden derlenmiştir. İkinci bölümde ise Abdullah Harmancı’nın öykücülüğünden bahsedilip yazarın öyküleri biçim ve içerik açısından incelenmiştir. Öyküler incelenirken Harmancı’nın yüksek lisans tezi olan “Selim İleri’nin Edebi Kişiliği ve Öykücülüğü” çalışmasında yer alan öykü incelemelerinden hareketle klasik formda Konu, Olay Örgüsü, Anlatıcı ve Bakış Açısı, Kişiler, Zaman, Mekân, Dil ve Üslup, Anlatım Teknikleri bağlamında öyküler değerlendirilmiştir. Tez içerisindeki öykü başlıkları Harmancı’nın eserlerinde kullandığı orijinal şekliyle aktarılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda yazarın öykülerinin içerik olarak aydın tipler/karakterler (yazarlar, öğretmenler, akademisyenler), ölüm algısı, yalnızlık, yoksulluk, taşra-merkez çatışması, Konya algısı, iyi Müslüman olmanın sorgusu gibi konular etrafında toplandığı tespit edilmiştir. Harmancı’nın öykülerinde sıkça gündelik yaşantıda kullanılan eşyalar, tüketim araçları, marka adları, sosyal medya araçları kullanılmıştır. Verilen bu detaylar ile okur, öyküler ile gerçek yaşantı arasında daha sıkı bağlar kurmuştur. Harmancı’nın öykülerinde zaman zaman kullandığı deneysel dil, alışkın olunmayan bir yapıya sahiptir. Yazarın dil kullanımı, yoğunlaştığı konular, öykülerde başvuru bilinc akışı, iç konuşma, ironi, üst kurmaca gibi tekniklerin değerlendirilmesi Harmancı’nın öykülerini postmodern anlatı içerisine dâhil etmemize olanak sağlamıştır.

Bu tezin hazırlanma aşamasında akademik bilgisini ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Dr. Öğrt. Üyesi Elif Kaya’ya, beni her zaman destekleyen değerli eşim Mert Yılmaz’a ve sevgileriyle bana manevi güç katan aileme teşekkürü borç bilirim.

Gülşah YILMAZ

Artvin, 2021

GİRİŞ

Öykü kelimesi günümüz dünyasında tartışmalara yol açmaktadır. Çünkü bazı yazarlar ve araştırmacılar bu tür için hikaye sözcüğünü kullanmaktadırlar. Bu iki ismin kullanımında hem fikir olunamamaktadır. Öykünün de hikayenin de kökenindeki anlam benzerdir. Öykü, “öykünmek, taklit” kelimesinden gelmektedir. Kelimeyi 1940’lı yılların sonunda edebiyat dünyasına Nurullah Ataç kazandırmıştır. Hikâye, öyküye göre daha eski bir kelimedir ve “taklit etmek, benzetmek” anlamındadır. “Hakeve” fiilinden türetilen Arapça bir sözcüktür. Hikâye, Türklerin İslâm’la tanıştığı günden itibaren, yabancılığını da unutturacak kadar Türkiye Türkçesine yerleşivermekle kalmamış, “tahkiye” içeren tüm edebi türlerin de ortak adı olmuştur (Lekesiz, 2017:93).

Yüz elli yıl sonra bugün, hala, öykümüzün ‘hikâyesi’nin başlangıcı, kaynakları içine doğduğu dil, kültür ve duyarlık mirası, özellikleri ve adı tartışma konusu. Türk öykücülüğü 1870’lerde mi başladı, yoksa bu başlangıç, Dede Korkut hikâyelerine dek uzanıyor mu? Öykümüzün kaynakları, 1850’lerden sonraki ilk çeviriler ve batılı örnekler mi, yoksa eski edebiyatımızdaki manzum ve mensur hikâyeler, halk hikâyeleri, Dede Korkut hikâyeleri, masallar, dinî menkîbe ve hikâyeler mi? Peki, bugün yazılan ‘tahkiye’ye dayalı metinlere öykü mü diyeceğiz yoksa hikâye mi? (Su, 2000:6). Bu konular öykü ve hikâye bahsinde ilk karşımıza çıkan sorulardır. Bir toplumu kendi kültürel mirasından ayrı düşünmek mümkün değildir. Tüm bu sorular ekseninde baktığımızda öykü türünün hem geçmişten getirdiği bilgi birikimi hem de Batılı verileri bünyesinde taşıdığını söylemek mümkündür.

Türk Edebiyatı tarihinde hikâye söyleme geleneği çok eskiye dayanan köklü bir geçmişe sahiptir. Kavram ve metin olarak ilk Türkçe verimlerden itibaren karşımıza çıkan tür, “hikâye” adını İslamiyet’ten sonra ortaya konulan eserlerden kazanır. Arapça bir kelime olan “hikâye”nin mensup olduğu dildeki anlamı, bir nesneye benzetmek, bir kimseyi fiilen veya kavlen taklit etmektir (Tansel:447). Daha sonra hikâye sözü nakil etmek ve rivayet eylemek gibi anlamlar edinir. Bu tanımlardan hareketle hikâye kelimesinin daha eski sözlü anlatım geleneğinden geldiğini söylemek mümkündür. Öykü kelimesi ise günümüz dünyasına daha yakın bir terim olarak vücut bulur. Öykü kelimesi edebi bir terim olarak yaygınlaştıktan sonra kavramsal içeriği doldurma çabaları da gösterir. Bizim kültürümüze

ait varoluş bilgisinin “yaratılış, söz veriş, iniş, hatırlayış, mühlet (ömür) kavramları çerçevesinde detaylandırılmasıyla vücut bulan hikâyenin, başka bir gerçeklik kazanarak öznelleşmesi sonucu ortaya çıkan anlatılara da öykü denir (Lekesiz 2000: 19-24).

Zamanla diğer edebi türlerden ayrılarak kendi bağımsızlığını ilan eden hikâyenin modern anlamdaki ilk örneklerini vermesi Batı’da 18. yüzyıla denk gelir. Batı dünyasında hikâyeye bugünkü anlamda ilk edebi kimlik kazandıran, İtalyan yazar Giovanni Boccaccio’dur. XVI. Yüzyılda yazdığı “Decameron” adlı eseriyle ilk hikâye örneğini vermiştir. XVIII. yüzyılda Voltaire bunu geliştirir. Rönesans’ın etkisiyle de XIX. yüzyıl edebiyatının en yaygın türü olmuştur. Nikolay Gogol, Edgar Allen Poe, Guy de Maupassant, Anton Çehov, Katherine Mansfield, James Joyce, Franz Kafka, Ernest Hemingway, William Faulkner, Jorge Luis Borges, Gabriel García Márquez gibi isimler öykü sahasında ün kazanmışlardır (Tosun, 2014: 13).

Bütün sistemlerde olduğu gibi edebiyatta da her yeni dönemi, bir önceki dönemin tecrübeleri hazırlar. Çağdaş Türk hikâyesinin ana kaynaklarını üç noktada toplamak mümkündür. Bunlar divan edebiyatı, halk edebiyatı ve Batı edebiyatıdır. Divan edebiyatı geleneği içinde şiir en önemli tür olarak görüldüğü için mensur türler onun gölgesinde kalmıştır. Hikâyeciliğimizde yenileşme çabaları Tanzimat sonrasında başlamakla birlikte hikâyenin bir anda tamamen Batılı bir yapıya büründüğü söylenemez. Batılı örneklerin taklit edilmesiyle de olsa verilen eserlerle modern öykünün zemini hazırlanır. Emin Nihat Bey’in Müsameretname (Gece Hikâyeleri) ve Ahmet Mithat Efendi’nin Letaif-i Rivayat adlı eserleri bu dönemin ilk örnekleri arasındadır (Kolcu, 2015:19). Türk hikâyesine Batılı, modern diyebilmek için Samipaşazade Sezai ve Halid Ziya’yı beklemek gerekecektir. Modern hikâye yazarı diyebileceğimiz bu yazarlarda bile geleneğin etkisi tamamen silinmemiştir. İlk Osmanlı yazarları, hikâye anlayışı ve tasavvuru bakımından, Tanzimat’tan sonrada uzun bir süre geleneklere bağlı kalırlar. Kıssadan hisse çıkarmak vazifesini sürdürürler. Gelenekten gelen her unsur belli bir süre sonra varlığını kaybediyor gibi gözükse de aslında o sadece form değiştirir.

İkinci Meşrûtiyet, Osmanlı’nın Tanzimat Fermanı’nı ilanından sonra yaşadığı üçüncü büyük siyasi eşiktir ve bu dönem yazarlarının eserlerinde yansımaları görülür. Meşrûtiyet yıllarına gelindiğinde Ömer Seyfettin ve Refik Halid, hikâye kavramına yeni bir boyut

kazandırarak süssüz ve akıcı bir Türkçeyle halkın gündelik hayatını anlatmaya başlar. Mütareke döneminde milli mücadeleyi gözlemleyen ve yansıtan bir anlayış görülür (Külahlıoğlu İslam, 2013:342). Modern hikâyenin edebiyat tarihimiz içindeki gelişimine bakıldığında dünyayı ve çevreyi algılayış bakımından başından beri gerçekçi bir anlayışın var olduğu saptanır. Değişen toplumun değişen zevk ve ihtiyaçlarına göre gelenek yeni şekillere bürünerek kendini devam ettirir. İlk hikâyecilerimizle birlikte sona eren divan ve halk edebiyatı hikâye geleneği, yeni olanın içinde erir ve bir yandan da günümüze gelinceye kadar birçok defa hikâyelerimizde varlıklarını etkin biçimde hissettir. Cumhuriyetin ilk yılları yeni arayışlar dönemidir ve gerçekçiliğin farklı boyutları, algılama biçimleri ortaya çıkmaya başlar.

1940'ların ikinci yarısından sonra maziye ve ferdin iç dünyasına dönüş temaları, II. Dünya Savaşı'nın etkileri, demokratikleşme sürecinin izleri ve unutilan köy gerçekliği işlenir. 1970'ten sonra ihtilaller, askeri müdahaleler, gece konu sorunu, kadın hakları, dine ve geleneğe dönüş, cinsellik ve insanın ben algısı ile mücadelesi farklı yönleri ile işlenen temalar olarak kendisine yer bulur. Modern insanın bu beklentileriyle örtüşen sanatların başında ise öykü sanatının geldiğini söyleyebiliriz. Çünkü öykü, romana göre iktisatlı yapısı (kısa) ve şiire göre anlam açıklığıyla modern insanı rahatlıkla yakalayabilecek bir tür. Yani öykü, kısa ve yoğun yapısı, anlam açıklığı ve gündelik hayatta denk düşen yalın, dolaysız anlatımı ile modern insanın beklentilerine cevap verebilecek bir özelliğe sahip (Tosun, 1999:12). İşte tam olarak bu izlekte de karşımıza kısa öykü kavramı çıkar. XX. yüzyılın sonlarında edebiyat dünyasında yerini alan kısa kısa (küçürek) öykü, öykünün bir alt türü olarak görülür. Fakat isimlendirilmesinde ve tanımlanmasında anlaşmazlıklara ve farklılıklara rastlanmaktadır. Dünya edebiyatında “flash fiction”, “short-short story”, “anlık kurmaca” olarak tanımlanan küçürek öykü, Türk edebiyatında minimal öykü, çok kısa öykü, öykücük, kısa kısa öykü, kıpkısa öykü, sınıksız öykü, kısa kurmaca, minik öykü, mini öykü, küçük ölçekli kurmaca, mesel gibi isimlerle adlandırılmıştır (Korkmaz 2007: 32). Minimal öykünün, modern yaşantının oluşturduğu hız ile okurlar tarafından tercih edildiği görüşü yaygındır. Çağımız insanının her yanı çeşitli uğraşlarla sarılmış olduğundan en az çabayla en çok faydayı sağlama arayışına girer. Minimal öyküde yazar söyleyeceklerini kısa, net ve çarpıcı şekilde verdiği için okur tarafından tercih edilir. Minimal öykü, tadımlık gibi görünen

doyumluk öyküler olarak da görülür (Tosuner 1997: 40). Kendi serüvenini devingen bir yapıyla çağın getirilerini de üstlenerek sürdürmeye devam eder.

Günümüzde kendi sesini arayan hikâyeciler post modern, soyut, yeni gelenekçi, kadın yazan yazarlar gibi tasniflere tema, kurgu teknik açısından tabi tutulabilir. Uzun yıllardan beri postmodernizmin farklı şekillerde tanımı yapılmaktadır. Bazı düşünürler postmodernizmi, modernizmin devamı olarak tanımlarken bazıları modernizmden kopuş şeklinde tanımlar. “Post-modernizm” son dönem kapitalizminin kültürel mantığıdır. Ona göre, elektronik ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler Batı uygarlığını ve toplumlarını beklenmedik şekillerde etkilemiş, bu toplumların kurumları gelenekleri ve yaşam biçimleri ile kökten ve geri dönmeyecek değişimlere uğramalarına neden olmuştur. Bu değişimin düşünce ve sanat’a yansması da “post-modern” sözcüğü ile anlatılabilir (Menteş: 1992:236). Postmodern anlatı çerçevesinde sanat eseri alegorik ve ironik anlamlar içerebilir. Parçalara bölünerek, deforme edilerek, şekilsizleştirilerek yeniden kurulabilir. Bunlar aslında çağın eserler üzerine düşen yansımalarıdır. Öykü bahsi açıldığında sanat, siyaset, tarih gibi çok kapsamlı alanları değerlendirmek gerekir. Tüm bu bağlamlarda gerek Batı edebiyatında gerekse Doğu edebiyatında hikâyenin gelişimi Türk edebiyatı açısından büyük önem taşır. Türk edebiyatı hikâye sözcüğünü Doğu edebiyatından alırken biçim özelliklerini Batı edebiyatından alır. Bu nedenle de her iki edebiyattaki hikâye türünün gelişiminin bilinmesi, Türk hikâyesinin ve öyküsünün anlaşılması için önem taşır.

Bu çalışmada Harmancı’nın eserlerini incelediğimizde onun geleneğini özümsemiş, yeniliklere açık bir yazar olarak eserlerinde postmodern anlatının ve minimal öykünün sınırlarını deneyimlemiş olduğunu gördük. Yazı serüveni günümüz algısına daha yakın olduğu için de yazdıklarını öykü mü, hikâye mi bahsinde öykü muhtevasına daha uygun bulduk. Öykülerinden hareketle sahip olduğu ve geliştirdiği anlatma gücü onun eserlerini çalışmamızda ana etken oldu. Harmancı öykü formunda farklı biçimsel özellikleri yansıtırken günümüzün sorunlarından kopmadan, onların çözümlerini arayarak, hayata ve insana ait özleri yazısının tüm katmanlarına yerleştirir. Onun kurgu atmosferi işlediği temalar üzerinden kimi zaman ironik kimi zaman gerçeküstü bir söyleme sahip olur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ABDULLAH HARMANCI'NIN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1. ABDULLAH HARMANCI'NIN HAYATI

Abdullah Harmancı, 12 Mayıs 1974'te Konya'da doğar. Babası Hüseyin Harmancı ve annesi Dürdane Harmancı Konya'nın Derbent ilçesindendir. Babası edebiyat öğretmenidir. Üç kardeşirler. Abisi Mehmet Harmancı hikâyeci, kardeşi Hasan Harmancı Arapça çevirmenidir. 1979'da Konya'da babasının çalıştığı ilçeye taşınırlar. 1980 yılında, İlkokula Kıbrıs Girne, Tebebaşı İlkokulunda başlar. Harmancı Kıbrıs ile alakalı izlenimlerini kısmen “*Anı Bu*” (M. 2016:56) öyküsünde yazar. Kıbrıs'ta başladığı ilkokul hayatına Konya'daki Şeker İlköğretim Okulu'nda devam eder. 1982'de ailesinin Sivas'a taşınmasıyla Sivas'ın Gürün İlçesindeki Yazyurdu Bucağı İlköğretim Okulu'na gider, son olarak 1985'te Karaman'a taşınmaları ile ilkokulu Mümine Hatun İlköğretim Okulu'nda bitirir. Burada ilkokulun son kısmını ve İmam Hatip'in ortaokul kısmını okur.

Bu dönemde iken Necip Fazıl'a özenen şiirler yazar. İlk şiiri Karaman'da Uyanış gazetesinde yayınlanır. 1988'de Konya'ya çocukluğunda yaz tatillerinin geçtiği Şeker'deki evlerine taşınırlar. Burada Konya İmam Hatip Lisesini bitirir. Üniversiteye gidene kadar şiir yazmak hayatının en önemli uğraşlarından olur. Konya'nın mahalli gazetelerinde yüzlerce şiiri yayınlanır. 1990 yılında Milli Gençlik Vakfı'nın Konya'da çıkardığı *Sayha* dergisinde de çok sayıda şiiri çıkar. 18 yaşındayken şiirin gerektirdiği yoğunluğu yaşamı boyunca devam ettiremeyeceğini düşünen Harmancı şiiri bırakıp roman yazmaya başlar. Hatta konusu Konya'nın Değirmen Köyünde geçen bir çocuk romanı yazar. Romanda iki çocuğun bir yaz boyunca birbirine duydukları aşkı anlatır. Ancak roman yazmak için “sakin ve sabırlı olmak” (Düz, 2012:30) gerektiğini düşündüğünden romanı da bırakır.

1992'de Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümüne girer. 1993 yılında daha önce yazdığı şiirlerini ve roman denemelerini bir kenara bırakarak öykü türünde edebiyata katılmaya karar verir. “*Entelektüel anlamda pek çok sanatçıyı abisinin eve getirdiği yayınlardan tanımıştır*” (Düz, 2012:30). Yine o günlerde abisinin elinde Halime Tosun'un “*Tanımsız*” adlı hikâye kitabını görür ve hala yapılabilecek yepyeni şeylerin olduğunu düşünüp, öyküye sıkıca sarılması gerektiğine karar verir. Bu

dönemde kronolojik olarak Türk öykü tarihini okumaya başlar ve uzun süre hikâye kitapları okur.

12 Aralık 1994'te, kötü yola düşen bir kadını anlattığı “*Ezilmiş Bakırdan Yapraklar*” adlı hikâyesini *Dergâh*'a gönderir. Hikâye *Dergâh*'ın Ocak 1995 tarihli nüshasında yayımlanır. İlk hikâyenin olumlu dönütler alması üzerine bir buçuk yıl sonra *Dergâh*'taki ikinci hikâyesi “*Kinetiks*” çıkar. Daha sonra “*Jurnal*”, “*Çerâğ*”, “*Aşıyan*”, “*Gülyağmuru*”, “*Yediiklim*”, “*Kırklar*”, “*Düş Çınarı*”, “*Eylül*” ve “*Hece*” gibi dergilerde öyküleri yayımlanır. 1996'da Üniversiteyi bitirir. Üniversiteyi bitirdiği yıl öğretmen olarak Aksaray'ın Eşmekaya kasabasındaki liseye atanır. Bu dönemde *Dergâh*'ta öyküler yayımlamaya devam ederken modern öykü dilinin imkânlarını arar. *Taşra Lisesi* öyküsünü yazar. 1997 yılında *Düş Çınarı*'nda öyküleri yayımlanır. 1998 de Sivas'ın Gemerek İlçesinde Yeniçubuk kasabasında öğretmen askerlik yapar, *Ermış* isimli öyküsü *Dergâh*'ta yayınlanır. 1999 yılında Ayşe Nemli ile evlenir. Rize'nin Güneysu ilçesindeki bir ilköğretim okuluna tayin olur. *Muhteris*'te yer alacak metinlerin bir kısmını burada yazar. 2000 yılında *Dergâh* dergisinde *Asa* adlı öyküsünü yayımlar. Bu dönemde *Kırklar* dergisinde öyküleri yayımlanmaktayken *Dergâh*'ta öykü yazıları yazmaya başlar. 2001 yılında Konya'ya Yaylapınar İlköğretim okuluna tayin olur. Mehmet Harmancı'nın yönettiği “40ikindi.com” adresinde denemeler yayımlamaya başlar.

2002 yılında ilk öykü kitabı *Muhteris, Timaş* yayınlarından çıkar. Uzun zamandır yaptığı modern üsluplu öykü denemeleri bu kitapta toplar. 2003 yılında *Kırklar* dergisinde *Orhan Batı Bey Olmak* adlı öyküsü, *Kökler* dergisinde *Tufandan Önce* öyküsü yayımlanır. Klasik üslupla yazdığı öykülerini bir araya getirdiği İkinci öykü kitabı *Ertesi Dünya, Birun* yayınlarından çıkar.

2004 yılında mezun olduğu üniversitede Yüksek lisansa başlar. *Kökler* dergisinde öyküleri yayımlanır. *Hece Öykü*'nün ilk sayısından itibaren bu dergide yazar. 2005 yılında Selim İleri'nin öyküleri üzerine bir inceleme hazırlar. *Hece Öykü* dergisinde *Manzara Resmi* öyküsü yayınlanır.

2006'da yine Necmettin Erbakan Üniversitesinde doktora başlar. Harmancı'nın üçüncü öykü kitabı *Yerlere Göklere* 2007'de Nobel yayınlarından çıkar ve Harmancı bu

öykü kitabıyla Türkiye Yazarlar Birliği tarafından yılın öykücüsü seçilir. Aynı yıllarda Hüseyin Rahmi'nin öyküleri üzerine bir inceleme hazırlar, 2008 yılında Konya Bilim Sanat merkezinde çalışmaya başlar. 2009 da *Seni Ne İhtiyarlattı?* adlı öykü kitabı ve *Dergâh* dergisinde *Bahar Olup Gökyüzüne Karışacaksın* adlı öyküsü yayımlanır. 2010 yılında Hüseyin Rahmi'nin öyküleri üzerine hazırladığı doktora çalışmasını tamamlar ve bilimsel makaleler yazmaya başlar.

Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı anabilim dalına yardımcı doçent olarak 2011 yılında atanır. 2013'te *Mahalle Mektebi* dergisinde *Gıcır Kitap Ciks Telefon* öyküsü yayımlanır. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi'nde öğretim üyesi olur. Öykü yazılarının tamamını içeren *Kurmacanın Büyülü Sureti* adlı kitabı *Profil* Yayınlarından çıkar. Nuri Pakdil'in Edebiyat dergisi üzerine bir inceleme hazırlamaya başlar. Mezun olduğu eğitim fakültesinde dersler verir ve "Öykü Okumaları" başlıklı toplantılar düzenler.

2015 yılında doçent olur ve Nuri Pakdil'in Edebiyat dergisi üzerine hazırladığı inceleme İz Yayıncılık'tan *Yazının Yükü* adıyla çıkar. *Melek Kayıtları* adlı öykü kitabı 2016 yılında, *Yirmi Sekiz* (Mehmet Kahraman'la birlikte hazırladığı) adlı kitabı 2017 yılında İz Yayıncılık'tan yayımlanır. Son öykü kitabı olan *Behçet Bey Neden Gülümsedi?* ise 2019 yılında yine İz Yayıncılık'tan çıkar. Harmancı, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yeni Türk Edebiyatı Anabilim Dalında profesör olarak akademik yaşantısına devam eder.

2. ABDULLAH HARMANCI'NIN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Abdullah Harmancı'nın yazı serüveni çocukluk yıllarında başlamıştır. Babasının öğretmen oluşu ve abisinin de edebiyata olan ilgisi şüphesiz bu serüveni olumlu anlamda desteklemiştir. "*Babasının ilçeden getirdiği Diyanet Çocuk'lar onda okuma, okuma, okuma arzusu doğurmuştu. Sınıfta çok beğenilen kompozisyonları ise yazmaya dair ruhunda bir öz güvenin ilk tohumlarını atıyordu*" (Tarihçe-i Hayat, 2016:56). Çevresindeki edebiyat meraklılarının yazdıkları, şiir gibi edebi metin çalışmaları, onun dikkatini çeker. "*12 yaşındayken bir akraba kızının şiir yazdığını öğrenir. Ondan övgüyle bahsedilmesine çok imrenir*" (Düz,2012:29).

Çocukluk yıllarında okuma ve yazma sevdasının tohumlarını kalbinde taşıyan Harmancı her geçen gün bu tohumları büyütüp yeşertecektir. Başlangıçta Necip Fazıl'a özenen şiirler yazmaya başlar. Hece ölçüsünü uygulamaya çalışır. Şiirleri etrafında beğenilir hatta yazdıklarını bulunduğu şehrin mahalli gazetelerine gönderir. İlk olarak Karaman'da *Uyanış* gazetesine gönderdiği şiiri birkaç gün sonra yayımlanır. Konya'ya taşındıkları yıllarda henüz lise öğrencisidir. Ağabeyi Mehmet Harmancı ve Hakkı Biçer ile *Fetih* isimli gayri resmi bir dergi çıkarıp fotokopi ile çoğaltırlar. Üniversiteye gidene kadar Konya'nın mahalli gazetelerinde birçok şiiri yayımlanır. 1990'lı yıllarda Milli Gençlik Vakfı'nın Konya'da çıkardığı *Sayha* dergisinde de çok sayıda şiiri yayımlanır. Lise yıllarında itibaren Fatih Özkafa ile entelektüel bir dostluk kurar ve mektuplaşırlar. Fakat Harmancı'nın Konya'dan ayrılması ile bu mektuplaşmalar sekteye uğrar.

Üniversite yaşantısı Selçuk Üniversitesi (şimdiki adı Necmettin Erbakan Üniversitesi) Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünde başlar. Bu yıllarda Halil İbrahim Tongur'un çıkardığı *Gülyağmur* adlı dergiye destek verir. Türkiye'nin entelektüel dünyasında söz sahibi olacak pek çok ismi Konya Çizgi Kitabevi'nde tanır. Harmancı üniversite yıllarına geldiğinde artık şiir yazmayı bırakmış ve roman yazmayı denemiştir. Fakat roman yazma denemeleri uzun soluklu olmamıştır. 1993 tarihinden itibaren öykü hakkında okumalar yapmaya başlamış ve sonradan yayınlamayacağı sayısız öykü yazmıştır. Uzun süre yaptığı bu okumalardan kendi öyküleri için notlar çıkarmıştır. Öykü sahasında yaptığı bu bilinçli okumalarla bilgi birikimi edinmiştir. “*Tomris Uyar'dan, bir metnin okuyucu için boşluklar bırakması gerektiğini öğrenir. Tarık Buğra'dan adeta kalbini çıkarıp da yazdığını görür. Rasim Özdenören bir şeyi doğrudan doğruya söylemeyerek bir sanat eserinin gerektirdiği derinliği, yoğunluğu yakalamada başarılı olmuştur. Harmancı Özdenören'in bu örtülü biçimini önemser. Mustafa Kutlu'nun; kelimeleri, nesneleri, bitkileri, çiçekleri sıralarken bir şiire ulaştığını, ayırıcı bir etkisinin olduğunu fark eder*” (Düz, 2012:30).

1995 yılı Harmancı'nın öykü serüvenin başlangıcı açısından önemlidir. Dergah dergisine gönderdiği *Ezilmiş Bakırdan Yapraklar* adlı öyküsü yayımlanır. Bu sayede Harmancı resmi olarak öykü dünyasına ilk adımlarını atmış olur. Bir buçuk yıl sonra *Dergâh*'ta ki ikinci öyküsü *Kinetiks* yayımlanır. 1996'da Üniversiteyi bitirmiştir. Okulun bitirmiş olması onu farklı bir ruh haline sürüklemiş ve *Tosba* adında bir hikâye yazmıştır.

Bu hikâye o güne kadar yazdıklarından ayrılmış ve onun için bir kırılma noktası oluşturmuştur. Yazı serüveninde yepyeni bir yola girmenin kararsızlığını yaşamış ve seneler boyunca devam eden tereddütler geçirmiştir. Yine 1996 yılında Aksaray'ın Eşmekaya kasabasındaki liseye öğretmen olarak atandığı yıllarda bir taraftan *Dergâh*'ta öyküler yayımlamaya devam ederken bir yandan da Woolf, Proust, Joyce, Leyla Erbil, Sevim Burak gibi isimlerin metinlerinden hareketle daha modern öykü dilini aramıştır. Sonrasında Ulvi Kubilay, Nazan Bekiroğlu ve Mustafa Kutlu gibi edebiyat dünyası için önem arz eden isimlerle tanışmıştır. Bu tarihten sonra Harmancı'nın çeşitli dergilerde (*Jurnal*, *Çerağ*, *Aşıyan*, *Gülyagmuru*, *Yediiklim*, *Kırklar*, *Düş Çınarı*, *Hece*, *Dergah* gibi) öyküleri yayınlanır.

Harmancı, *Hece Öykü* dergisinin Nisan/Mayıs 2008 sayısında Duran Çetin ile yaptığı söyleşide öyküye başlama serüvenini anlatırken, intihar eden bir öğrencisine çok üzüldüğünü ve onun öyküsünü yazarak başladığını söyler. “*Simit satan bir öğrencim kalbimi burdu. Onu yazdım. Yanımızdaki apartmanın önüne koskocaman bir market diktiler, adamın evi zindana döndü. Kimdirler, necidirler, bilmiyorum ama onlar için çok üzüldüm. Onların öyküsünü yazdım. Başlarını örttükleri için akademik hayatları sönen Müslüman entelektüellerin durumu içimi yaktı. Onları yazdım. Yazmak bir çaresizliktir. Cemal Süreyya “Küfür bir saldırmama eylemidir.” demiş. Yazmak da öyle. Yazmak bir eylemsizliğin eylemi*” (Çetin, 2008). Harmancı'nın bu söylemlerine baktığımızda onun öyküleri ile yaşam arasında çok derin, duygusal ve sıkı bağların olduğunu anlarız. Yazarın yaşam öyküsünü incelediğimizde hayatının her döneminde yazma eylemi ile iç içe olduğunu görürüz. Şuan bulunduğu nokta hiç de tesadüfi değildir. Harmancı aldığı eğitim, ilgi alanı, çalışmaları ve akademik yaşantısı ile edebi kişiliğini her daim beslemiştir.

3. ABDULLAH HARMANCI'NIN ESERLERİ

3.1. ABDULLAH HARMANCI'NIN EDEBİ ESERLERİ

Abdullah Harmancı'nın yayımlanmış edebi eserleri şunlardır.

1. *Muhteris* (Öykü, 2002)

Harmancı'nın 2002 yılında *Timaş* yayınlarından çıkan ilk kitabıdır. İlk baskı ile sonraki baskılar arasında fark vardır. İlk baskıda yer alan “*Filika*” adlı öykü sonraki baskılardan çıkarılmıştır. Kitap üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “*umur bey öyküleri*” başlığı altında dört, ikinci bölüm “*yiten yüzyıl*” başlığı altında dört ve son bölüm olan üçüncü bölüm “*edebiyat tarihçisine notlar*” başlığı altında iki öykü olmak üzere toplamda kitabın içerisinde on öykü bulunur. Kitap ilk baskısının ardından on altı yıl sonra İz yayıncılıktan ikinci baskısıyla okuyucuyu tekrar selamlar. Taşra yaşantısı içinde sıkışan bir entelektüelin ruh dünyası hayatın monotonluğu ile yoğrulmuş olarak anlatılır.

2. *Ertesi Dünya* (Öykü, 2003)

Harmancı'nın 2003 yılında *Birun* yayınlarından çıkan ikinci kitabıdır. Kitabın içerisinde toplamda yirmi üç öykü bulunur. Kitap *Profil* yayıncılıktan Mart 2013 ve Şubat 2015 tarihlerinde iki kez daha basılmıştır. Yazarın uzun senelerden beri yazmakta olduğu klasik denebilecek üslupla ele aldığı öyküler bu kitapta bir araya gelmiştir. Bunun yanında yazarın ilk çıkan kitabı *Muhteris* olsa da *Ertesi Dünya*'da yer alan öyküler kronolojik olarak ilk sırada yer alır.

3. *Yerlere Göklere* (Öykü, 2007)

Harmancı'nın 2007 yılında *Nobel* yayınlarından çıkan üçüncü kitabıdır. Kitapta “*YERLERE GÖKLERE*” başlığı altında otuz yedi, “*GERİ DÖNÜŞÜM KUTUSUNDAN DÖNEN ÖYKÜLER*” başlığı altında beş öykü olmak üzere toplamda kırk iki öykü bulunur. Kitabın içerisinde yer alan öyküler yazarın 1999-2005 yılları arasında yazdıklarını kapsar. Yazar bu kitapta yer alan tüm öykülerin altına ilk yazılma tarihlerini ve ilk olarak hangi dergide yayımlandıkları bilgisini de ekler. Kitap İz yayıncılıktan 2019 yılında üçüncü baskısını yapmıştır. Yazar bu eseriyle Türkiye Yazarlar Birliği (TBY) tarafından yılın öykücüsü seçilmiştir. Bu kitap Harmancı'nın öyküsünde bir sıçrama olarak kabul edilir. Kitapta aile ilişkisi, eş ihaneti, mutsuz evlilik gibi konular işlenir. Sert biten öykü sonları ve gerçek üstü öğelerin kullanımı kitapta dikkat çeken unsurlardır.

4. *Seni Ne İhtiyarlattı?*(Öykü, 2011)

Harmancı'nın 2011 yılında *Profil* yayıncılıktan çıkan dördüncü kitabıdır. Kitap iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “ÖTEGEÇE” başlığı altında on iki, ikinci bölüm “SİLİNMEK” başlığı altında on üç öykü olmak üzere toplamda kitabın içerisinde yirmi beş öykü bulunur. Kitap *İz* yayıncılıktan 2020 yılında sekizinci baskısını yapmıştır. Yazarın bu kitabında daha önce çıkardığı üç kitabın ana izlekleri devam eder. Kur'an'dan, Hadislerden ve Mevlana'dan beslenen Harmancı'nın maneviyat algısı, tüm öykülerinin mayasını oluşturur. Öykülerin içeriklerini başka başka konular oluştursa da temelde anlatılan modern, postmodern insanın yaşadığı sıkıntılardır.

5. Melek Kayıtları (Öykü, 2016)

Harmancı'nın 2016 yılında *İz* yayıncılıktan çıkan beşinci kitabıdır. Kitap üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm “RESSAM MAVİ” başlığı altında dokuz, ikinci bölüm “ALABORA” başlığı altında altı, üçüncü bölüm olan “KANATSIZ KAPILAR” başlığı altında ise otuz iki (minimal/kısa/küçürek öykü) olmak üzere kitabın içerisinde toplamda kırk yedi öykü bulunur. Kitap *İz* yayıncılıktan 2018 yılında üçüncü baskısını yapmıştır. Bu kitabında yazar daima sorgulayan karakterleri, iyi ile kötü arasında gidip gelen düşünceleri anlatır. Düşünceler ve eylemler arasındaki dengesizliğin altı çizilir.

6. Behçet Bey Neden Gülümsedi? (Öykü, 2019)

Harmancı'nın 2019 yılında *İz* yayıncılıktan çıkan altıncı kitabıdır. Kitabın içerisinde yirmi dört öykü bulunur. Harmancı'nın “*Melek Kayıtları*” adlı eserindeki “*Behçet Bey Neden Gülümsedi?*” adlı öykünün ve yazarın son kitabının adı aynıdır. Eserde işlenen konular yaşamın ve insanın ortak konularıdır. Harmancı'nın karakterlerinin genellikle huzursuz olduğu göze çarpar. Yazar anlatmak istediğini yan unsurlardan sıyrılarak tüm gerçekliğiyle göstermeyi amaç edinmiştir.

7. Hışırta Avcısı (Öykü, 2021)

Harmancı'nın *Beyza Bulut Kitap*'tan çıkan son kitabıdır. Geleneksel dünya ile yeni dünya arasındaki çocuk muhayyilesini başarılı şekilde anlatan Harmancı'nın bu kitabı da öykü türündedir. Fakat çocuk öyküsü olması hasebiyle diğer altı öykü kitabından ayrılır.

Sibel Büyük kitabı çizimleri ile renklendirerek çocukların hayal dünyasına uygun hale getirir.

3.2. DİĞERLERİ

1. *Kurmacanın Büyülü Sureti* (Eleştiri, 2013)

Harmancı 2013 yılında *Profil* yayınlarından çıkarttığı bu eserinde 1998 ile 2013 yılları arasında öyküye ilişkin yazdığı yazıları bir araya getirmiştir. Bu kitap Harmancı'nın hem öykü yazma serüvenini hem de öyküye ilişkin kuramsal düşüncelerini barındırır.

2. *Yazının Yüğü* (İnceleme, 2015)

Harmancı'nın Nuri Pakdil'in Edebiyat dergisi üzerine hazırladığı inceleme *İz* yayıncılıktan Yazının Yüğü adıyla 2015'te çıkar. Bu eser edebiyat dergisinin manifestosu niteliğindedir.

3. *Yirmi Sekiz* (Mehmet Kahraman'la birlikte, öykü antolojisi, 2017)

Abdullah Harmancı ve Mehmet Kahraman'ın birlikte hazırladıkları bu eser 2015 yılında *İz* yayıncılıktan çıkmıştır. Eser 28 Şubat sürecini yansıtan öykülerin seçkisinden oluşur. Kitabın içinde yazarları farklı olan(Mustafa Kutlu, Köksal Alver, Müzeyyen Çelik gibi) yirmi sekiz öykü bulunur. Harmancı'nın ve Kahraman'ın da birer öyküsü kitapta yer alır. Kitap 28 Şubat sürecinin ruh halini yansıtması açısından önem arz eder.

MAKALELERİ

1. Harmancı, Abdullah (2019) "*Edebiyatımızda Ara Nesil*", Medeniyet Toplum Dergisi, Cilt:3, Sayı:2, Sayfa: 157-166

2. Harmancı, Abdullah (2017) "*Yeni Türk Şiirinde Ezan*", Sosyoloji Divanı Dergisi, Yıl:5, Sayı:10, ISSN:2147-8902, Dosya: Toplumsal Hafıza

3. Harmancı, Abdullah (2018) "*Yere Konmuş Gökyüzü Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Konya*", Sosyoloji Divanı Dergisi, Yıl:6, Sayı:11, Dosya: Teşhir Toplumu

4. Harmancı, Abdullah – Büyükmatür, Fatih (2019) “*Türk Öykücülüğünde Yeni Bir Yönelim: Muhafazakârlık Eleştirisi*”, Türkiye Yazarlar Birliği Akademi 26, Yaşayan Edebiyat,
5. Harmancı Abdullah (2020) “*Selim İleri’nin Edebi Kişiliğine İlişkin Bazı Dikkatler*”, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:8, Sayı:6, Sayfa:1835-1840
6. Harmancı, Abdullah (2020) “*Modern Türk Edebiyatında Dede Algısı*”, Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (23):97-108
7. Harmancı, Abdullah (2019) “*Türk Poetika Tarihinde Yeni Bir İsim: Murat Kapkınar ve Şiir Üzerine Bir Şeyler Söylemek Adlı Eserinin İncelenmesi*”, Turkish Studies Language and Literature, Cilt:4, Sayı:4, Sayfa:1879-1891
8. Harmancı, Abdullah (2019) “*Kemal Tahir’in Öykülerine Tematik Bir Yaklaşım*”, Turkish Studies Language and Literature, Cilt:14, Sayı:3, Sayfa:1225-1234
9. Harmancı, Abdullah (2020) “*Sabahattin Ali Sinemasından Yansıyanlar*”, Türkiye Yazarlar Birliği Akademi 28, Sinema ve Edebiyat
10. Harmancı, Abdullah – Solak, Ömer (2019) “*Ayfer Tunç Öykülerinde Sevgisizlik Teması*”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23
11. Harmancı, Abdullah (2013) “*Edebiyata Komşuluk Komşuluğun Edebiyatı*”, Sosyoloji Divanı Dergisi, Yıl:1, Sayı:2, Dosya: Komşuluk
12. Harmancı, Abdullah (2009) “*Rasim Özdenören’ in Öykü Anlayışı*”, İsem, Yıl:4, Sayı:13, Sayfa:317-330
13. Harmancı Abdullah (2013) “*Türk Öyküsünde Öğretmen Algısı*”, Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Yıl:5, Sayı:9, Sayfa:177-200
14. Harmancı, Abdullah (2012) “*Haldun Taner in Öykülerinde Sanatçıların Dünyası*”, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:8, Sayı:8, Sayfa:51-52

15. Harmancı, Abdullah (2012) “*Türk Öykücülüğünde Mevlana*”, Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları, Yıl:4, Sayı:7, Sayfa:95-111
16. Harmancı, Abdullah (2011) “*Edebiyatımızda Bir İlk Öykücüler Sözlüğü*”, Dil ve Edebiyat Araştırmaları, Cilt:4, Sayı:4, Sayfa:469-492
17. Harmancı Abdullah (2013) “*Faik Baysal Şiirinde Mekânlar*”, Turkish Studies, Cilt:8, sSayı:9, Sayfa:1687-1698, Ankara/Turkey
18. Harmancı, Abdullah (2013) “*Vecizeleriyle Tanpınar*”, The Journal of Academic Social Science Studies, Cilt:6, Sayı:7, Sayfa:537-543
19. Harmancı, Abdullah (2013) “*Arif Ay Şiirinde Şehir Algısı*”, The Journal of Academic Social Science Studies, Cilt:6, Sayı:8, Sayfa:241-252
20. Harmancı, Abdullah (2013) “*Cemal Süreya Şiirinde Dil Sapmaları*”, Turkish Studies International Periodical For The Languages,, Cilt:8, Sayı:4, Sayfa:909-918, Ankara/Turkey
21. Harmancı, Abdullah (2012) “*Ali Canip Yöntem’ in Sanata ve Edebiyata Bakışı*”, Turkish Studies, Cilt:7, Sayı:8, Sayfa:1449-1459
22. Harmancı, Abdullah (2012) “*Cumhuriyet Dönemi Edebiyatımızda Aksaraylı Şair ve Yazarlar*”, The Journal of Academic Social Science Studies, Jasss, Cilt:5, Sayı:1, Sayfa:157-191
23. Harmancı, Abdullah (2012) “*Peyami Safa Öykücülüğüne Tematik Bir Yaklaşım*”, Erdem, Sayı:62, Sayfa:83-98
24. Harmancı, Abdullah (2011) “*Cihan Aktaş’ın “Azize’nin Son Günü” Adlı Öykü Kitabında Azerbaycan ve Azeriler*”, Turkish Studies, Cilt:6, Sayı:3, Sayfa:851-874
25. Harmancı, Abdullah (2010) “*Yeni Türk Edebiyatında Kızılalma*”, Jurnal of Turkish Studies, Cilt:5, Sayı:3, Sayfa:1470-1491

BİLDİRİLERİ

1. Harmancı, Abdullah (2017) “Türk Öyküsünde 28 Şubat İzleri” 16. *Bursa Edebiyat Günleri 27 Mayıs’tan 15 Temmuz’a Darbe Edebiyatı* Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi
2. Harmancı, Abdullah (2018) “Tarık Buğra’nın Söyleşilerinden Yansıyan” *Tarık Buğra 100 Yaşında Bilgi Şöleni*, Yazar Yayınları, Mart 2019, Ankara
3. Harmancı, Abdullah (2020) “Tiyatrocu Yönüyle Şemsettin Sami” (Ed. Elshaa Gurbanov -Dr. Ayhan Kuşçulu). *USBIK ONLINE 2020 ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ*, 24-26 Haziran 2020
4. Harmancı, Abdullah (2019) “Refik Halit Karay’ın Gurbet Hikâyeleri’nde Ötekine Bakış” (Ed. Sami Bayrakçı - Esra Doğan - Şeyma Çiçek) 5. *Uluslararası Dini Araştırmalar ve Küresel Barış Sempozyumu*, Aralık 2019
5. Harmancı, Abdullah (2019) “Mehmet Akif Ersoy’un Mektupları”, 17. *Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, Ekim-Kasım 2019, İstanbul
6. Harmancı, Abdullah (2019) “Cahit Zarifoğlu’nun Şiirinde Dil Sapmaları” *Akdeniz 2. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi*, 20 Ekim 2019, Hatay
7. Harmancı, Abdullah-Mehmet (2009) “Suya Yansıyan Çile Necip Fazıl Kısakürek Şiirinde Edebi Dini Felsefi Bakımdan Su İmgesi” *Su Medeniyeti Sempozyumu*, 2010, Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi
8. Harmancı, Abdullah - Uysal, (2010) Tuna “Necip Fazıl Kısakürek ve Nezihe Araz’ın Yunus Emre Oyunlarının Karşılaştırılması” 10. *Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni Bildirileri*, Eskişehir, 2011, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
9. Harmancı, Abdullah (2010) “İçerik ve Biçim Özellikleriyle Gülsüm Cengiz Şiiri”, *Çocuk ve Gençlik Yazınında Gülsüm Cengiz Sempozyumu Kitabı*, Eskişehir, 2011, Morpa
10. Harmancı, Abdullah (2011) “Safahat ta Mizahi Üslup”, *Uluslararası Mehmet Akif Ersoy Sempozyumu*, Kasım 2011, İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi

11. Harmancı, Abdullah (2010) “Safahat’ta Konuşma Dili Unsurları”, *10. Uluslararası Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu*, Kasım 2010, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

12. Harmancı, Abdullah (2010) “Türk Öyküsünde Kadın İmajı Başlangıcından II Meşrutiyet e Kadar”, *3.Uluslararası Bir Bilim Kategorisi Olarak ‘Kadın’ : Edebiyat, Dil, Kültür ve Sanat Çalışmalarında Kadın Sempozyumu*, Konya

İKİNCİ BÖLÜM

ABDULLAH HARMANCI'NIN ÖYKÜCÜLÜĞÜ VE ÖYKÜ İNCELEMELERİ

1. ABDULLAH HARMANCI'NIN ÖYKÜCÜLÜĞÜ

Harmancı edebi yaşantısına çocukluk yaşlarında şiir türüyle giriş yapmış olsa da kümülatif ilerleyen bilgi birikimi sayesinde edebi türlerin nüanslarını iyi ayımsamış ve bilinçli bir şekilde öykü limanına demir atmıştır. Yayınlamış olduğu altı öykü kitabıyla bu alandaki ısrarını ve niyetini göstermiştir. Her sanatçı az ya da çok içinde yaşadığı zamanın, toprakların algısını yansıtır. Harmancı'nın öyküleri de kendi yaşantısından izler taşır. Öğretmenlik, yazarlık, akademisyenlik gibi mesleki tecrübeleri öykülerinde hayat bulur. Modern yaşantı içerisinde üzerinde durulmadan geçilen şeylerin altını çizer. Onun öykülerinin bir amacı, davası vardır. Öykü zamanını, konusunu, kahramanlarını hep bu eksenı besleyecek şekilde tasarlar. Bir söyleşisinde, *“Aslında “başkasını” yazmak zorunda değiliz. Edebiyatın “başkasını yazmak” olduğu, insanın kendisini yazmasının kolaycılık olduğu yönünde bir görüş var. Yani asıl maharetin senin gibi olmayanları yazmak olduğu gibi bir anlayış var. Ben ikisini de yaptım sanırım. Başkasını da yazdım. Yazmaktan kaçınmadım. Kendimi de yazdım. Ama asıl meselenin başkasını yazmak olduğu ve asıl maharetin bu olduğu yönündeki anlayışın sorgulanması gerekli. Birisi diğerinden üstün müdür, birisi diğerinden zor mudur, yoksa aslolan insanın gerçekliğini, yanılığını, acısını, sevincini okura verebilmekten mi ibarettir?”* (Küpçük, 2017:30). Şeklinde yazılanlarda kendinden izlerin olması bahsini açıklar.

Harmancı'nın öyküleri duygu ekseninde değerlendirildiğinde kaygı, yalnızlık, yoksulluk, ölüm algısı, özlem gibi sulara gezinirken, yazar biçimsel ve teknik açıdan farklı öyküleme tarzlarına yönelir. Tam olarak bu yönelim Harmancı öyküsünü devingen ve dinamik kılar. Bu biçimsel arayışının sebebi okuyucularının tam olarak ne okuyacaklarını bilmelerini mümkün kılmamak istemesidir. İlk öyküsü 1995 yılında yayınlanan yazarın yedi yıllık bir süreç içerisinde ilk kitabı Muhteris 2002 yılında çıkar. Yazarın bu süreç içerisinde çeşitli dergilerde pek çok öyküsü yayınlanmıştır. Bu devre onun için bir okul, alışma, ısınma, deneyimleme görevi üstlenmiştir.

Harmancı öykülerinde tiplere itibar etmez. Onları idealize olmuş şekilde sunmaz. Müslüman genç beşeri yönleriyle de ele alınır. Günahta işleyen, hata da yapan sonrasında bundan sıkıntı duyup kendini düzeltmek için çeşitli kurallar geliştiren şekliyle kişilerini tasvir eder. Harmancı öyküsünün en önemli çatışma unsurlarında biri de bu noktada ortaya çıkar. Olaylar hukuka aykırı olmaktan çok inanca aykırıdır. O kişilerini aşk, cinsellik, ölüm gibi testlerden geçirir. Testlere tabi tutuldukları andaki ruh halleri öykünün eksenini belirler. Harmancı'nın öykü kurgusu kendinden izler taşıdığı gibi toplumun her tabakasından da izler taşır ve onun öykülerinde çeşitli insan manzaraları yer alır. Entelektüeller, yazarlar, öğretmenler, dindar gençler, edebiyatçılar, evli çiftler, sanatçılar, şehirliler, kasabalılar, üniversite öğrencileri, kadınlar, genç kızlar, taşralılar, günah işleyenler, esnaflar her tarzda insan öykü akışına katılır. Ve kendi çerçevesinden yansıyan hali içinde öyküde bir çok seslilik oluşur. Hayatı var eden tüm duygular (kaygı, huzur, aşk, nefret, yalnızlık, şaşkınlık, yabancılık, yabancılık, muhterislik, iyilik, kötülük, bikkınlık, aşinalık gibi) öykü metninin alt katmanlarını oluşturur.

Harmancı'nın kendisinin de bir yazar ve akademisyen olması akademi dünyasını iyi tanımasını sağlar. Bir yazarın yazınsal süreçte doğum sancısı gibi nasıl açılar çektiğini yaşam ile yazı arasına nasıl sıkıştığını gözler önüne serer. Onun öykülerinde akademik camia içerisinde samimi bir ortamın ve gerçek bilgilenmenin pek mümkün olmadığı, süreç içindekilerin bu çarka kendilerini kaptırdıkları yer alır. Akademi ehil olmayan insanların da yer aldığı bir ortam olarak yansıtılır. Burada yer alan insanlar gerçek yaşantıdan uzak kimseler olarak tanıtılır. Harmancı öyküsünü dinamik kılan bir diğer unsur da yazı yazma meselesidir. Bu kimi zaman olumlu şekilde bir umut, kurtuluş gibi ele alınırken kimi zaman da kurtulmanın mümkün olmadığı bir çelişki olarak sunulur. Yazar olan kişiler öykü kurgusunun bu kısmında içinde bulundukları sosyal ve psikolojik halleriyle yer alır. Ölüncelikle kitaplarını ne yapacağını bilememek, ev içinde okuyup yazdıklarıyla alakalı konuşamamak(eşinin ya da ev ahalisinin bunu anlamaması), okuyacak vakit bulamamak, kitabını bastıramamak, edebiyat yapılan ortamların bozulması gibi birçok konu yazar olma durumu üzerinden akışa karışır. Yazmak, kitap çıkarmak, dergi yayınlamak, yazı yetiştirmek, tüm bunları yaparken de hayattan kopmamak oldukça zor olan bir durum olarak yansıtılır. Bu kişilerin gelgitleri, hayatları içinde taşıdıkları yük ve sancılı hal net bir şekilde izlenir. Bu akademisyen ve yazarların yanında bazen de hepsinin bir kişilikte birleştiği

Müslüman, aydın, entelektüel kişi yer alır. Bu kişiler İslami dünya görüşüne sahip, İslami bir hayatı yaşama arzusunda olan, yazar, okuyan, öğretmen, akademisyen, yazar, dergici, kitapçı tipler olarak karşımıza çıkar. Açık bir şekilde öykü bu karakterlerin değişik bireyliliklerine yönelir. Harmancı bu kahramanların üzerinden kendine de ağır gelen idealize edilmiş, her şeyi mükemmel yapma algısını kaldırır. Bu kişilerde kurgu akışında güler, ağlar, umutlanır, hata yapar. Harmancı ideali küçültmeden, kişileri tüm kötülüklerden soyutlamadan onları olması gereken yere koyar. Yeni idealist bir tip oluşturur.

Örnelemek gerekirse ilk kitabı Muhteris'te yer alan “umur bey öyküleri ve edebiyat tarihçesine notlar” bölümleri bu ekseninde kurgulanmıştır. Entelektüel günlük hayat içerisinde kendini konumlandırmaya çalışır. “*Öykülerinde gündelik hayatın kapanına kısılmış, debelenen, ondan çıkmaya çalışan belki de çıkamayan insanların bir felakete doğru evrilmeleri anlatılır. Bunun yanı sıra öykülerinde, taşrada yaşamının verdiği acıyı içinde taşıyan ve merkezle adeta Don Kişot'un değirmenlerle savaşı kiniyle metropollerle savaşan entelektüel adayları görülür*” (Sarı, 2016:65). Taşra merkez çatışması Harmancı'nın öykülerinde yoğun bir şekilde ses bulur.

“*Harmancı'nın hayat hikâyesinden izler taşıyan öykü serüveninde yer alan önemli öykü karakterlerinden biri öğretmenlerdir. Babası gibi kendisi de bir öğretmen olan Harmancı, Muhteris adlı kitabında geçen öykülerinin büyük çoğunluğunu 1999'da öğretmen olarak atandığı Rize'nin Güneysu ilçesinde kaleme almıştır. Bu kitabında anlatılan öykülerin her biri ayrı öyküler olarak yazılmış olsa da bir bütün olarak öykü kahramanı ortaokul öğretmeni Umur Bey'in günlerini, akşamlarını, ukdelerini nihayetinde serüvenini anlatan uzun bir anlatı olarak değerlendirilebilir*” (Güler, 2019:6). Harmancı öykü kişisi olarak birçok yerde öğretmeni ele alır. “*Ertesi Dünya*” kitabında yer alan “*Ermış*” adlı öyküde yazar, günah ile tövbe arasında kalan Hidayet Öğretmeni anlatır. Aynı kitapta yer alan “*Yaşam Bir Iska*” öyküsünde Harmancı yazar ve öğretmen olan karakterin yaz tatilinde Konya'ya gidip arkadaşları ile yapacağı edebiyat sohbetlerini ele alır. Fakat sonuç karakterin hayal ettiği gibi olmayacaktır. “*Seni Ne İhtiyarlattı?*” kitabında geçen “*Beni Almaya Gelen Bulut*” öyküsünde Harmancı bir öğretmen ile mezun olan öğrencileri arasındaki ilişkiyi anlatır. Harmancı, aynı kitapta yer alan “*İz*” öyküsünde ise birbirinden farklı sekiz öğretmenden bahseder. “*Seni Ne İhtiyarlattı?*” kitabında geçen “*Yaşam Başka Yerde*” öyküsü içinde devlet okullarındaki eğitimin yanlışlarından, çocukları ideallerinden

hayallerinden uzaklaştıran onları herkes gibi sıradanlaştıran bir eğitim anlayışının yanlış bir anlayış olduğundan bahseder. Yazar bu öyküleri vasıtasıyla eğitim sistemi ve öğretmen hakkındaki görüşleri okuyucu ile paylaşır.

Harmancı öyküsünün içinde belirgin bir şekilde yer alan bir diğer unsur mekânlardır. Caddeler, sokaklar, meydanlar, kitapevleri, kütüphaneler, kampüsler, fakülteler, kafeler, sinemalar, tiyatrolar, çayevleri, pasajlar, aile evleri kurgu akışına karışır. Bu mekânlar vasıtasıyla hem taşradan hem metropolden kahramanlar karşımıza çıkar. Bu kahramanlar üzerinden modern yaşantının monotonluğuna da vurgu yapılır. Birkaç başka şehir öykülerin kurgusunda yer alsa da tüm bu mekânlar içinde Harmancı'nın da içinde yaşadığı Konya dikkat çeker. Harmancı Konya'yı bir dünya şehri yapar. Herhangi bir dünya şehri gibi Konya içinde gezinir. Konya'yı öyküleştirebilir. Konya'nın insanını, onların yaşam biçimlerini de öykünün içine katar. Koyuncu pasajı, Meram, Musalla Mezarlığı, Çıkrıkçılariçi, Alaaddin Tepesi, Alaaddin Camii, Üçler, Türbe Önü, Kayalı Park öykülerin içinde mekân olarak yer alır. Mevlana ve Şems gibi şahsiyetlerden de bahsedilir. *“Abdullah Harmancı nitelikli bir öykü evreninin yanında Konya'yı da Türk öykücülüğüne kazandırmıştır”* (Tosun, 2015:331). Harmancı hakkında başka bir çalışma yapan Özgür Gedikli de onun mekân kullanımı hakkında şu tespitlerde bulunur. *“Konya yazar için belleğin canlandırılması, zihninde biriktirip mekâna yüklediği anıları hatırlaması için hareket noktasıdır. Bu anlamda Harmancı'nın hikâyelerindeki Konya hem mekân olarak hem de mahalli unsurlarıyla onun çocukluğundan gençliğine bireysel belleğini sunar. Bu yüzden onun anlattığı Konya; hayatını, düşüncelerini, topluma bakışını, özlemlerini, acılarını vb. anlamakta anahtar rol oynar”* (Gedikli, 2020:12).

Harmancı öyküsünde gündelik hayatın ayrıntılarının altını çizer. İnsanın hayatına anlam veren objeler, eşyalar, tüketim araçları, markalar kurgu akışına eklenir. Bu nesneler ile kurgu karakterleri arasında kurulan bağ ilişkinin boyutlarını yansıtır. Harmancı'nın birçok farklı türden eşyayı kapsayan marka (Adidas, Mekap, Kinetiks gibi giyim markalarını; Mazda 323, Murat 131, Doğan SLX, Tempura SX gibi otomobil markalarını; LM, Monte Carlo, Malbora gibi sigara markalarını, Pirelli gibi lastik markasını vb.) adını öykülerinde kullandığı dikkat çeker. Bu kullanımlar öykü kişileri ile gerçek yaşantı arasında daha sıkı bağlar kurulmasını sağlar. Öyküyü yapaylıktan uzaklaştırır. Gerçek yaşam enstantaneleri sunar. Bu markalar ve nesneler üzerinden yaşama dair sembolik göndermeler yapar.

Harmancı öyküsünde devingen bir dil yapısı kullanır. Onun öyküleri hep aynı dille karşımıza çıkmaz. Harfleri büyütür. Küçültür. Noktalama işaretleri ile oynar. Matematik sembolleri öykü içine karıştırır. Kelimeleri alt alta farklı şekillerde dizer. Bazen de bunların tam tersi klasik üslup okuyucuyu karşılar. Kimi zaman gerekli olan kelime kullanılmayarak okuyucunun zihninde tamamlanmak istenir. Bu da okuyucuyu öykü sürecine dahil eder. Onun öykülerini nasıl bir dil kullanarak oluşturacağını önceden kestirmek mümkün değildir. Yazarın “umur bey ukdeler” adlı öyküsünde bu tarz dil kullanımı mevcuttur. “*Ferit Edgü, Cem Akbaş ve somut şiir yazan şairlerimizin (Tarık Günersel, Metin Altıok) katkılarıyla gelişen hele de Sevim Burak’ın eserlerinde yer etmiş bu teknik işaret dillerinin hikayemize eklemlenmesi görürüz*” (Sarı, 2016:67).

Harmancı öyküde karar kılmadan önce uzun süre şiir kulvarında çalışmalar yapmış bu alanı deneyimlemeye çalışmıştır. Bu deneyimler onun öykü dünyasının da zenginleşmesine, öyküde lirik, şiirsel bir dil yapısı oluşturmaya şüphesiz katkı sağlamıştır. Yazar kimi zaman böyle şiirsel anlatım yolunu seçse de kimi zaman öykü kurgusunu oluştururken cümleleri eğip, büküp cümle algımızı deformasyona uğratar. Bazı cümleleri yarıda bırakır. Bu durum olumsuz bir yapı oluşturmamasının aksine öykü kurgusunun konusuyla bağlantılı olarak onu besler. Bu cümlelerle bazen kekeme bir dil oluştururken bazen de söyleyeceklerini tüm yüklerinden kurtarıp bir çırpıda verir. Bu modern zamanın hızı ve akışkanlığına uyumludur.

Harmancı öykülerinde anlatıcı çok sık değişmez. Kullandığı teknikler ile (Bilinç akışı, İç konuşma, Diyalog, İroni, Geriye Dönüş vb.) anlatımını güçlendirir. Öykü karakterleri bu teknikler sayesinde daha derinlikli hale getirilir. Vermek istediği, amaç edindiği duyguyu daha iyi yansıtarak okuyucunun karakteri özümsemesini sağlar.

Harmancı minimal öykünün sınırlarını da deneyimleyen bir yazardır. “*Melek Kayıtları*” adlı kitabında yer alan “*Kanatsız Kapılar*” başlığı altındaki öyküler bu tarzı örnekler. Harmancı öykülerinde olay örgüsünü adım adım kurarken, öyküyü bilinçli bir şekilde sona hazırlarken bu tarz öykülerde daha keskin olmayı tercih eder. Zaten minimal öykünün sınırları bu noktada belirginleşir. Söylenecek şeylerin az sözle hemencecik söylenmesi gerekir. Harmancı da anlatmak istediğini kısa ve yoğun tutar. Yazar bu konudaki düşüncelerini “*Kurmacanın Büyülü Sureti*” adlı eserinde anlatır. “*Kısa kısa öyküyle, okurda çarpıcı bir etki yaratabilmek mümkün. Öykünün bize sağladığı imkanları, belki daha da*

koyultarak, güçlendirerek sunuyor kısa kısa öykü” (Harmancı, 2013:54). Okuyucuyu fazla oyalamayan öyküleri sert bir darbe şeklindedir. Harmancı akademisyen kimliğiyle aynı zamanda öykünün mutfağındadır. Hem işi yapan bir sanatçı hem de nasıl yapılacağını öğreten bir öğretmendir.

2. ÖYKÜ İNCELEMELERİ

2.1. MUHTERİS’TEKİ ÖYKÜLER

2.1.1. “*umur bey öyküleri*”

2.1.1.1. “*umur bey günleri*”

a. Konu

Öyküde bir öğretmenin haftanın beş günü evinden okula gidişi, okulda yaşadıkları, karısı ve okuldakilerle olan ilişkisi ve arada içindeki melekle olan diyalogları monotonluk hissi verilerek anlatılmıştır. Harmancı’nın çoğu öyküsünde işlenen günlük sıradan olaylar bu öyküsünde de belirgin bir şekilde öykünün ana eksenini oluşturuyor. Ahmet Sarı, *Muhteris*’te yer alan öyküleri şu şekilde değerlendirir:

“...gündelik hayatın kapanına kısılmış, debelenen, ondan çıkmaya çalışan belki de çıkamayan selim insanların epiloğundaki çöküşleri, bir felakete doğru evirilişleri yanında, bu taşrada yaşamanın verdiği acıyı içinde taşıyan ve merkezle –ah o İstanbul’la ve Ankara’yla- adeta Don Kişot’un değirmenlerle savaşı kinyile metropollerle savaştan entelektüel adaylarını görürüz” (Sarı, 2016:65).

b. Olay Örgüsü

Öyküde Müslüman, genç, beyefendi görünmeye çalışan, dini kuralları yerine getiren fakat bir taraftan da kendi iyiliğinden emin olamayan, içindeki melekle kendini sorguya çeken bir öğretmenin rutin yaşantısı haftanın beş günü resmedilerek anlatılır. Öykü kişisi sabah karısının dürtüsüyle uyanır, tıraş olur, elbiselerini giyinir, -KARASU- yazan otobüse binip okula gider. Çocuklarla gün aydınlaşırlar. Derse girer, teneffüse çıkar, sigarasını (2001) içer, öğlen yemeğine çıkar. Kalorifer dairesinde namaz kılar. Öğleden sonraki dersler

başlar, teneffüslerde sigara içer, okul çıkışı öğretmenlerle “pavırpoint” sunu dersine katılır, dersten çıkıp tekrar –Karasu- otobüsüne biner ve her zamanki gibi evine gider. Haftanın beş günü bu döngü içinde büyük bir değişim olmadan monotonlukla devam eder.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü, birinci tekil anlatıcıyla anlatılmıştır. “*pazartesi karım sağ kolumu dürtünce uyandım pijamalarımı halının üzerine fırlatıp banyoya koştum ‘derbinin’ yeşil kâğıdını yırttım sıcak suyu açtım sakallarımı ıslattım*” (s.11) Öykünün başkışisi olayları kendi ağzından anlatır.

d. Kişiler

Öykünün başkışisi Umur Bey’dir. Öykünün içerisinde anlatımı destekleyecek şekilde Umur Bey’in karısı ve okuldaki öğretmenler; Müdür Vekili Osman, Melek, Gökben, Selma, Hande, Ali, Tuncer yer alır. Öykü kişileri günlük sıradan tiplerdir.

e. Zaman

Öyküde kısa bir zaman dilimi kullanılmıştır. Haftanın beş günü sabah-öğle-ikindi-akşam formuyla sırayla anlatılır. Her günün bir önceki günden farksız, birbirinin aynı şeklinde devam ettiğinin vurgusu yapılır.

f. Mekân

Öyküdeki mekânlar kahramanın yaşamış olduğu ev, Karasu otobüsü ve okuldur. Tüm yaşananlar bu dar mekânlarda geçer. Öykü kişisi bu mekânlar arasında sıkışıp kalmıştır.

g. Dil ve Üslup

Yazar bu öyküsünde deneysel bir dil kullanımı sergilemiştir. Noktalama işaretlerini neredeyse hiç kullanmamıştır. Cümle başlarında büyük harf yoktur. Bazı cümlelerin sonunda yüklem yer almaz. Cümlelerin nerede başlayıp nerede bittiğini kavramakta ilk okumada zorlanıla bilinir. Yazarın dili böyle kullanmasındaki amacın; hayatın akışı içinde günlerin akıp gittiğini ve zamanın geçişinin anlaşılamadığını vurgulamak istemesi ilk akla gelen

seçenektir. “...çay odasına daldım küçük bardağa açık tek şekerli bahçeye çıktım...” (s.13) bu cümlede de görüldüğü gibi yüklem kullanılmadan, söylenmek istenilende verilerek diğer cümleye geçilmiştir. Öyküde günlük konuşma dili, argoya varabilecek kelimeler kullanılmıştır. “...öğrenciler kapıya atıldı ulan oolum...” (s.12) “...valla ben bu gün nöbetçiyim birinci ders içim iyilikle dolu yavrular kitaplarınızı açın dedim şışışışış size diyorum kellelerinizi alırım...”(s.17) “...yüzümü köpükledim lacilerimi giydim ...”(s.18)

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde diyalog ve iç konuşma teknikleri kullanılmıştır. “...genel tekrar yapalım mı dedi yapalım dedim sordu söyledim...” (s.18) “...kaloriferin yanına oturdum gözlerimi yumdum melek karşımda gidişin gidiş değil öyle olsun bu koşuşturmacalar sayın melek hepsi mi boş hepsi mi yazık gözlerimi açtım hoca çıkalım mı dedi...” (s. 20)

2.1.1.2. “umur bey akşamları”

a. Konu

Bu öyküde de başkışı “umur bey” dir. Bu defa okuldan eve geldikten sonra neler yaptığı şiir formunda noktalama işaretleri kullanılmadan anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Başkarakter “umur bey” in eve gelişi, ayakkabılarını çıkarması, üzerini değiştirmesi, karısıyla diyalogu, akşam namazı, okuyacak bir kitap araması, akşam yemeği, çay faslı ve yatsı namazını kılışı sırasıyla haftanın beş gününü belirterek, günlük telaşlar ve sıkıntılar ekseninde anlatmıştır. Kahramanın yaptıkları her insanın günlük yaşantısında yapabileceği şeyler olarak sıradanlık vurgusu verilerek aktarılmıştır. Kurgu ekseninde yoğun bir olay örgüsüne yer verilmemiştir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü, birinci tekil anlatıcı tarafından anlatılmıştır. “eve geldim ayakkabılarımı kapının önünde ceplerimi masama boşaltıp”(s.21) Kurgu onun bakış açısıyla sunulmuştur.

d. Kişiler

Başkişi öyküyü anlatan öğretmen “umur bey” dir. Bu öyküde “umur bey” in karısı daha ayrıntılı karşımıza çıkar. Eşinin ev hanımı olduğunu ve sıradan şeyler yapan bir kadın olduğunu anlarız. Eşi için de her gün bir öncenin benzeridir.

e. Zaman

Öyküde işten eve gelip uyuyuncaya kadar geçen zaman dilimi anlatılır. Haftanın beş günü sırasıyla aynı şekilde verilir.

f. Mekân

Mekân “umur bey” in evidir. Öykünün son cümlelerinden anlarız ki “umur bey” Rize’de görev yapmaktadır. “*rize”nin birdenbire patlayı veren uğursuz yağmurları*” (s.26)

g. Dil ve Üslup

Öykü şiir formunda alt alta yerleştirilen cümleler ile oluşturulmuştur. Bu öyküde de noktalama işaretleri kullanılmamıştır. Yazar cümlelerine büyük harfle başlamamış ve bazı cümlelerin sonuna da yargı koymamıştır. Cümleler eksiltili şekilde bitirilmiştir.

“ zehra teyzeler vedalaşma sesleri

odamın gıcırdayarak

yağlasan diyorum hani

aç mısın”(s.24)

h. Anlatım Teknikleri

Öykünün ironisine çok uygun olan “*küçük ev*” cümlesi kurgu akışında üç defa kullanılır. Bu kullanım ile leitmotiv tekniğini örneklenmiş olur.

2.1.1.3. “*umur bey ukdeler*”

a. Konu

Öykü “+” işaretleri kullanılarak cümle ve kelimelerin birbirine bağlanmasıyla oluşturulmuştur. Üç sayfa süren kurgu klasik yapıda kurulmamıştır. Deneysel nitelikte olduğu için ikinci okumada cümle ve kelimeler arasındaki bağlantı daha iyi kurulabilir. Halk eğitim merkezinde gerçekleşen bir programdan bahsedilmektedir. Öyküyü okurken anlatıcının zihninden geçenlerin hızlı bir şekilde aktığı hissi sezilir.

b. Olay Örgüsü

Öykü okunduğunda, kelimeler arasındaki bağlantıdan anlaşıldığı üzere okulun öğretmenlerinin halk eğitim merkezinde gerçekleştirdiği bir program anlatılmaktadır. Programda yer alan okul öğretmenlerinden, protokolden, yönetmenden, kameramandan vs. bahsedilmiştir. Buradaki kişilerin fiziksel özellikleri hakkında betimlemeler yapılmıştır.

“*yönetmen + cılız + uzun + esmer + çerkez burrun + gülümsemez + mağrur + darkot + ince bacak + malbora + gözlükkara + acılardan geçmiş gibi terk edilme acıları +*” (s.27)

Program TRT ve deniz TV tarafından kaydedilmektedir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykünün ana eksenini birinci tekil kişi tarafından anlatılmıştır. Öyküde yer alan diğer kişilerin sesleri de yer yer öykünün içine karışmıştır. Öykü akışında, olayın gerçekleştiği yer ve ana karakterin zihni dışarıdan dinleniyormuş havası yaratılmıştır.

“*dereye inip yürüdük + o bi kere + bu değilim ben + ben bu değilim + tükçeci geldi + çiçekler sizin + ama ben + bu paket de + gidiyorsunuz demek + evet arkadaşlar yerlerimizi alalım*”(s.28)

d. Kişiler

Bu öykünün de başkişisi “umur bey” dir. Karakter sayısı bu kısımda biraz daha artmıştır. Öykünün kurgusu gereği bu kişiler; yönetmen, okul müdürü, kameraman, muavin, halk eğitim müdürü, okuldaki diğer öğretmenler (resimci sema, matematikçi güler, sosyalci irfan, bedenci selma gibi) kaymakam, halk, veliler ve öğrenciler akışa karışır.

e. Zaman

Öykü kısa bir zaman dilimini kapsamaktadır. Programın öncesinden kayda başladığı ana kadar geçen süre anlatılır. Program gece düzenlendiği “*geceyi kim sunacak + ben sunmayacak*” (s.28) cümlesiyle aktarılmıştır.

f. Mekân

Mekân olarak programın -serginin- gerçekleştiği halk eğitim merkezi yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öykü dili deneysel bir dildir. Daha önce alışık olmadığımız, okuyucuyu zorlayan bir yapıya sahiptir. Noktalama işaretleri kullanılmamıştır. Öykü kelime ve cümlelerin “+” işaretleriyle birbirine bağlanması sonucu oluşturulmuştur. Matematik işaretlerin anlatıya katılması söz konusudur. Elbette bu bilinçli bir şekilde yapılmıştır. Alışılmışın dışında bir ifade şeklidir. Yazar, hayattaki monotonluğa, düzlüğe, sıradanlığa karşı öykü, anlatı tarzını ters yüz etmiştir. Anlatı kurgusu ile ifade edilme biçimi birbirinden farklıdır.

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde konuşan kişi “umur bey” dir. Onun zihninden geçenlerin yanı sıra olay anında konuşan diğer kişilerin de seslerini duyarız. Yer yer diyalog tekniği kullanılmıştır.

2.1.1.4 “umur bey caddelerde”

a. Konu

“umur bey öyküleri” dörtlemesinin son öyküsüdür. Mutluluk olmayan anılar serüveni, araya virgüller konularak oluşturulan cümle yapısıyla anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter “*umur bey*” bu sefer caddelerde karşımıza çıkar. Öykü bir cadde betimlemesiyle, tarifiyle başlar yine bu tarz bir betimlemeyle biter. “*umur bey*” liseli yıllarını, üniversiteli yıllarını, ilk maaş alışı sonrasındaki memuriyet hayatı ile şehir şehir dolaşmalarını, ilk aşkını, evliliğini, tüm bu süreçlerde yaşamına hem derinden hem de öylesine dokunan insanları seri bir üslupla anlatır. Öykü, mekânlar üzerinden aktarılan anılar serüveni gibidir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

“Muhteris” te anlatıcılarımızın genel manada entelektüel, okumuş taifeden olduğu görülür. “sanat tarihçisi profesör yavuz, Konya tarihi okumaları...” (s.33)

d. Kişiler

Umur Bey öyküleri; öğretmenlikten, okuma yazma bilen bir sosyal statüden bahseder. Öykü kişileri de buna göre seçilmiştir. Öykü başkışısı “*umur bey*” her ne kadar rutine kapılmışsa ve bundan kurtulamasa da entelektüel bir temeli vardır. Söylemlerine Hollywood’dan -o zaman ve belki günümüzde de popüleritesi devam eden- yazarları, sinema sanatçıları ekler. Doğu ve batı yazarlarından, türkülerden, popüler kültürden yararlandığı görülür. Bu bağlamda anlatıcılarımız ne kadar taşrada yer alan, soluklanan kişiler de olsalar, uluslararası kültür seviyesine, donanımına sahiptirler.

e. Zaman

Öykünün anlatma süresi kısadır. Yazar şimdiki zamanı kullanmıştır. Ara ara bilinç akışı tekniğini kullanarak da geçmiş zaman hakkında bilgiler verilir. Anılar canlandırılır. “...yıl kırk dokuz ben yokmuşum, dedem valiliğe hazırlanıyor, menderes başkanlığa, eşeklerine binmiş köylüler sokaklardan, ...” (s.33)

f. Mekân

Öyküde birçok mekân kullanılmıştır. Öykü kişisi “*umur bey*” mekânların onda oluşturduğu hissiyat üzerinden anılarını hatırlar. “*ince minare, mcdonald’s, vali konağı,*

dergimizin eski binası, seyit'in nargile kahvesi, emlakçı rıza, mavi kütüphane, sergi salonu,” (s.33) *“şiir gecelerinin düzenlendiği dede bahçesi, stadyum büfesi, soğuktan titreyenler, teksas pavyonu, imamatipl lisesi, kaymakamlık, heykelin önü...”* (s.32)

g. Dil ve Üslup

“*Muhteris*” te yer alan tüm öyküler gibi bu öyküde yazma biçimi ve üslup olarak dikkat çekicidir. Yazar harflerle ve sözcüklerle oyunlar oynar. Üslubun nefessizliği, rutini yansıtmaya çabası, cümlelerin parataksik hal alması ve bu durumun diğer cümlelere yayılarak onları yutması, söylemde bir kekeme dil oluşturmuştur. Deli dilini andıran lirik bir söylemi vardır. Taşra aydını içinde oluşan hınç, kin, öfke bu söylem tarzıyla yansıtılmıştır. İnsan, hak etmediği yerde olursa muhteris olur anlayışı tüm akışa karışmıştır. Öykü içerisinde popülerizm kavramını vurgulamak adına çok fazla marka isminin zikredildiğini de görülür. *“porş Ferrari mercedes son model reno ...”* (s.32) *“ ... mcdonald's...”* (s.33)

h. Anlatım Teknikleri

Bilinç akışı tekniği özelliklerinin; düşünceler arasındaki hızlı geçişler, çağrışımsallık, düzensizlik, mantık düzeni aramamak gibi unsurlar olduğu hatırlanırsa öyküde bilinç akışı tekniğinin baskın olduğunu söylenilebilir. Öyküde betimleme tekniğinden de faydalanılmıştır.

2.1.2. “yiten yüzyıl”

2.1.2.1 “uzun yassı eşmekaya”

a. Konu

Öykü konusu bir öğretmenin kendi iç hesaplaşmasıdır. Kahraman, günlük yaşantısı içinde yaptıkları ve yapmak istedikleri için kendini sorgular.

b. Olay Örgüsü

Öykü bir yazma meselesi ile başlar. Yazı yazmanın kaç farklı türü olduğundan bahseder anlatıcı ve daktilosuna yerleştirip kâğıtları yazmaya başlar.

Sonraki süreçte bir iç hesaplaşma yer alır. Kahraman içindeki bir meleklerle konuşur, kendini o melek vasıtasıyla sorguya çeker. Öğretmenliğini, yazdıklarını sorgular. Sonra karşımıza annesi çıkar. Anne ona acır, bu acıdan bahseder. Günlük yaşantısı içinde arkadaşları ile vakit geçirirken hep yazmaya odaklıdır arka planda bir yazma endişesi vardır. Bu endişenin yanında bir de doğru namaz kılma endişesi yer alır. Hayatında iyi bir şey gerçekleştiğinde bunu namaz kılmaya bağdaştırır.

Kahraman, ölüm kavramından, cennet ve cehennemden, yaşlanmaktan bahseder. Tüm öykü bu gelgitler ekseninde oluşturulmuştur. Ana kişi, bir arkadaş evinde okey oynarken içindeki bu sorgulamalarla kendini dışarı atar. Öykülerin sonsuzda olabilmesi ironisiyle bu öykü de belirsiz bir şekilde bitirilir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykünün tamamı birinci tekil anlatıcı tarafından anlatılmıştır. Öykü kahramanının kendi iç sorgusu ve gelgitleri kendi bakış açısından verilmiştir.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri kendini sorgulayan öğretmendir. İyi insan olma, iyi yazar olma endişesi taşır. Günlük yaşantısı içinde cennet- cehennem, ölüm ve yaşlanmak gibi şeyleri de sorgular. Onun etrafında ona acıyan bir anne yer alır. Hissiyatının çokta farkında olmayan o iç burhanlar geçirirken şaşırıp “ *hocam iyi misiniz hocam size ne oldu.*” (s.48) diyen arkadaşlar bir de sevgilisi vardır.

e. Zaman

Öyküde kısa bir zaman dilimi anlatılır. Öykü kahramanının yazmaya başlayıp, bir arkadaş evinde okey oynarken geçirdiği buhrana kadar ki zaman dilimi anlatılır.

f. Mekân

Mekân olarak kahramanın evi, maç oynadıkları stadyum, kasabanın sosyete caddesi, okey oynamaya gittiği arkadaşlarının evi ve buhran geçirip (içinden dışarı mümkün

olduğınca yansıtmamaya çalışarak) yürümeye koyulduğu yol, yürürken geçtiğini düşündüğü kasaba yer alır. Bu yerler öykü içinde çok ön plana çıkarılmamıştır.

g. Dil ve Üslup

Öykü dili deneyseldir. Cümle başı kavramı yoktur. Cümleler küçük harflerle başlar. Nokta konarak bir sonraki cümleye başlanır. Giriş gelişme ve sonuç kavramı belirsizdir. Cümleler içinde alışılmamış bağdaştırmalar yapılmıştır. Kelimeler günlük konuşma dilindeki kısaltmalarla harf büzüştürmeleriyle oluşturulmuştur. “*öyle işte anlayınsana.*” (s.41) Bu bağlamda öykü dikkat çekicidir.

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde iç diyalog ve iç monolog teknikleri kullanılmıştır. Öykü kahramanının sorgusu bu şekilde anlatılır. “ *...öğrencilerle ne yaptın o kadar dakika hafta yıl söyle ne yaptın? Şiir okudum onlara. Şiir okudum onlara tamam mı? Hikâye okudum. Allah’tan da bahsettim onlara. Onlara iyi davrandım sevgili görevli melek kardeşim.*” (s.40)

2.1.2.2. “gerekçe”

a. Konu

Çocukken Kur’an kursunda yaşadığı olumsuzlukları hatırlayan ve kuran kursu kurmak isteyenlere yardım etmeyi amaçlayan, bir kişi şiirsel bir dille anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter, çocukken Kur’an kursunda yaşadığı olumsuz şeyleri, Kur’an kursu kurmak için yardım talep eden kişiler vasıtasıyla hatırlar. Bu durumu öykünün sonunda anlarız. Öykü bahçe kapısında kahramanın tir tir titremesiyle başlar. Kursta kalmak istememesinin gerekçeleri anlatılır. Cuma olup eve gitmek isteği, abdestsiz olduğu için dayak yediğini ve bu yüzden içinden sövdüğünü, kurs binasının yıkılmasını isteğini, çizgi filimler de ki gibi bulutla televizyonlu bir odaya uçmak isteğini tek tek hatırlar. Annesine olanları anlatıp kursa bir daha gitmez. Olanları unutmadığı için (bunu içinden yapar) kursa yardım etmeyeceğini belirtmesiyle öykü son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü birinci tekil anlatıcı tarafından anlatılır. Olay kahramanın bakış açısından aktarılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter çocukluğunda Kur'an kursunda olumsuzluklar yaşadığı için orayı sevmeyen kişidir. Olaydaki yardımcı karakterler ise kurstaki hoca ve kahramanın annesidir.

e. Zaman

Öykünün anlatma zamanı şimdiki zamandır. Olayın geçtiği zaman anlatılmak için geçmiş hatırlanır.

f. Mekân

Olayda ki ana mekân Kur'an kursudur. Öykünün ana eksenini oluşturan olaylar burada geçer.

g. Dil ve Üslup

Öykü nazım şeklinde yazılmıştır. “*Muhteris*” teki diğer öyküler gibi dili deneyseldir. Noktalama işaretleri kullanılmamıştır.

h. Anlatım Teknikleri

İç diyalog tekniği kullanılmıştır. Kahraman olayları içindeki biriyle konuşuyormuş edasıyla anlatmıştır.

“çok nefret ettim ve içimden sövdüm

o zaman anladınız mı bunu içimden” (s.52)

2.1.2.3. “*daral*”

a. Konu

Metropolde yaşayan bir kadının, kısa bir anı anlatılmış, sezdirilmiştir. Büyük şehir karmaşası içinde, düşündüğü diğer şeyeler ve oradan sıkılması konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Olay bir durakta başlar. Ana karakter orada düş kurar. Duraktaki bekleyişi sonunda müzenin önünden geçip, tramvaya binip, kapalı çarşıya gider. Yürüyen merdivenlerden koşar ve bir çarpışma anı yaşanır. Parka sapıp sigarasını yakar. Bu sırada çivit renginde mağaza vitrinlerine dalar. Elifbe'yi, Allah'ı ve polisi, sızlamayan kalbini düşünür. Kaldırımlardan, inşaatlardan, cami önlerinden geçer, sevgilisi ile buluşur. Tekrar sigara yakar ve sonrasında bu döngü devam eder. Değişen sadece ayrıntılardır. Kopuk ve eksilteli cümlelerden oluştuğu için öykü okuyucuya birçok farklı yorum yaptırabilir. Burada yer alan kadın hayatının aynılığından sıkılmış aynı zamanda günahlarını düşünen biridir. Bunların hepsi, yaşantısı içinde duraklarda beklerken ve sokaklarda gezerken olur ve sonrada tüm bunlardan sıkılır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde hâkim bakış açısı üçüncü tekil (O) anlatıcı kullanılmıştır. Yer yer birinci tekil şahıs da konuşturulur.

d. Kişiler

Büyük şehir karmaşası içinde sıkılan kadın ana karakterdir. Kendi kendine konuşurken araya giren yaşlı kadın, polis ve kadının sevgilisi hikâye de karşımıza çıkan kişilerdir. Öykü kişileri uzun uzun anlatılmadığı ve betimlenmediği için onlar hakkında çok bilgi sahibi edinilmez.

e. Zaman

Öyküde kısa bir zaman dilimi aktarılmıştır. Kadının durakta beklediği zamandan sevgilisiyle buluştuğu ana kadar geçen zaman dilimi aktarılmıştır.

f. Mekân

Öyküde baskın mekân sokaktır. Kullanılan isimler bunu örneklendirir. Tramvay, kapalı çarşı, park, mağaza önleri, kaldırımlar, cami önleri, surlar, Kız kulesi ve tüm bu bağlamda İstanbul karşımıza çıkan mekânlar arasındadır.

g. Dil ve Üslup

Öykü nazım şeklinde yazılmıştır. Yine noktalama işaretleri kullanılmamıştır. Bitirilmemiş, eksilteli cümlelerle kesik bir anlatım oluşturulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Öykü, üçüncü tekil anlatıcı tarafından anlatılmış ve yer yer diyaloglar kullanılmıştır.

2.1.2.4. “taşra lisesi”

a. Konu

Bir edebiyat öğretmenin bir dönem içerisindeki yaşantısı kısa cümlelerle anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Taşrada yaşanan bir öğretmenin rutin yaşantısı alt alta yerleştirilen cümlelerle anlatılmıştır. Sabah kalkması, tıraş oluşu, günlük planları, arada yaşadıklarını biriyle telefonda konuşması, bu süre devam ederken zamanın geçişi, ramazanın yaklaşması, kışın gelişi, taşrada şafak saymaları sırayla anlatılır. Taşra hayatından ve evinden sıkılmıştır. Hamam böcekleri ile fareler arasında kıyas yapar, farelere razıdır. Günler arasında pek bir fark yoktur. Bir taraftan taşradan, yalnızlıktan, yaşantısından, okuldan sıkılıp şafak sayarken bir taraftan da bulunduğu kasabaya şükreder. Ve tatil olmasıyla öykü son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Öyküye ara ara diyaloglarla başka kişilerin sesleri de karışmıştır. Geçen süreç kahramanın bakış açısından verilmiştir.

d. Kişiler

Öykü kişisi olarak yine bu öyküde de karşımıza taşrada yaşayan öğretmen çıkar. Bu karakter ekseninde merkez taşra çatışması öykü kurgusunu belirler. Bu karakterin yanında okul müdürü, öğrenciler ve ara ara telefonda konuştuğu kişi yer alır. Tüm karakterler mizaçlarıyla öykünün ana eksenini destekler niteliktedir. Ayrıca ana karakterin dinlediği ve okuduğu kişilerde öyküde yer alır. Bunlar; Sezen Aksu, Ahmet Kaya, Emel Sayın, Zeki Müren, Namık Kemal, Orhan Pamuk gibi isimlerdir.

e. Zaman

Öyküde okulun açılıp tatil olmasına kadar ki geçen zaman dilimi anlatılır. Bu süreç içinde ramazan yaşanır, kış gelir. Rutin olarak hafta başlar ve biter.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza taşra ve orada yer alan okul çıkar.

g. Dil ve Üslup

Öykü alt alta yerleştirilen cümleler şeklinde oluşturulmuştur. Noktalama işaretleri yine kullanılmamıştır. Bu öyküde dil kullanımıyla deneysel niteliktedir.

h. Anlatım Teknikleri

Öyküye diyalog tekniği kullanılarak başlanmıştır. Yer yer birinci tekil kişi anlatıcı kullanılmış yer yer diyaloglarla öykü sonlandırılmıştır.

2.1.3. “*edebiyat tarihçisine notlar*”

2.1.3.1. “*ardıç acı*”

a. Konu

Taşrada kendi şiir kitabını ve kendi edebi ürünlerini çıkarmaya çalışan entelektüel çabalar sarf eden tiyolojilerden bahsedilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Bir yazarın kitap çıkarma serüveni ay ve yıl başlığı altında ki diyaloglarla anlatılmıştır. Kitap çıkarmaya karar veriş, dergilere verdiği yazılar, onun hakkında düşünülenler, kitabın basılmasına rağmen mutsuz bir son ve sürüncemede geçen yıllar uzun zaman alan basım işi, sonrasında kitabın basılması ama annesinin ölümü ve basıldıktan sonra çıkan sorunlar sırasıyla Mart 1971 yılları ile Ocak 1986 yılları arasında aktarılmıştır.

Tüm bu süreç içinde büyüyen bir ardıç konu edinir. Yazma işi iyi gittikçe ardıç çok çok büyür. Yazıyla paralel bir büyüme oranı vardır. Öykünün sonunda gaz döküp yakmak ister kahraman her şeyi ve ardıcı kökünden tırmıklar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı yer alır öyküde, olaylar onun bakış açısıyla verilir.

d. Kişiler

Ana karakter kendi edebi ürünlerini ortaya çıkarmaya çalışan bir yazardır. Tüm öykü onun ekseninde döner. Kahramanın yanında annesi ve arkadaşı Hamit yer alır.

Zaman

Zaman kavramı çok bariz bir şekilde belirtilmiştir. Öykü bu zaman dilimleri içinde anlatılmıştır. 1971-1986 yılları arasındaki yazı serüveni aktarılmıştır.

f. Mekân

Mekân olarak daire, basım evi ve kitapçılardan bahsedilmiştir.

g. Dil ve Üslup

Kısa cümlelerin tarih başlığı altına yerleştirilmesiyle oluşturulmuş bir öyküdür. Günlük sade bir dili vardır.

h. Anlatım Teknikleri

Diyalog tekniğinden faydalanılmıştır.

2.1.3.2. “*edebiyat tarihçisine notlar*”

a. Konu

Askere gitmesine altmış bir gün kalan bir gencin şiirlerinin yayınlanmasını isteyişi ve gün gün bu sürecin işlenişi konu edilir. Bu yolla; karakterin sanatsal temalar üzerinde durma çabası, hayatın hırgüründen, bireyin toplumsal sıkıntılarından sıyrılmaya çalışması anlatılır.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter yirmi beş yaşında şiirler yazan nişanlı bir gençtir. Askere gitmesine altmış bir gün kalmıştır ama onun derdi askerlik değil yazdığı şiirlerin bir dergide yayınlanmasıdır. Ne bir odası ne bir masası ne de bir daktilosu vardır. Babası askerlik şubesine gidip evrak işini halletmesini sık sık hatırlatır. Nişanlısının şiirlerini önemsemesini ister. Tüm günler birbirinin aynıdır. Bu gelgitler sonunda şiiri yayınlanır, kitapçılarda günün adamı olur. Askere gitmesine az kala toplar tüm kitaplarını, şiirlerini, artık o evde şiir yazılmayacaktır.

Öykü, askere uğurlanma anıyla son bulur. Ana karakter, ona veda etmek için gelenlere inanamaz. Bir pişmanlık kaplar içini yirmi beş yılının yarısını kitapçılarda sigara içip şiirlerinin kitaplaştığı günü hayal ederek geçirmiştir ve kaybetmiştir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar, kahramanın bakış açısından anlatılmıştır.

d. Kişiler

Şiirlerinin yayınlanmasını hayal eden genç ve onun sıradan hayatının vurgusunu yapan anne, baba, kardeş, nişanlı, teyzeler, teyze oğlu Kerem, yengeler, amcalar, eniştelere, arkadaşları Ferhat ve Özdemir öykü kişisi olarak kurguda yer alır. Diğer kişiler öyküde ön planda değildir. Öykünün ana karakteri iyi okuyan bir entelektüeldir. Taşra aydınıdır. Bunu öyküde kullanılan doğulu ve batılı sanatçılardan anlarız. Eliot, Woolf, Milton, Karacaoğlan, Stendhal, Yunus Emre, Rilke gibi isimlerden bahseder.

e. Zaman

Öyküde altmış bir günlük bir zaman dilimi anlatılmıştır.

f. Mekân

Mekân olarak hikâye konusu ile paralel ev, balkon, kitapçılar akışa karışmıştır.

g. Dil ve Üslup

Kitapta yer alan diğer öyküler gibi bu öykünün dili de deneysel nitelikte ve alışılmışın dışındadır. Anlamlı, kurallı cümleler yerine eksilteli, bitirilmemiş cümleler kullanılmıştır. Cümle başı büyük harf kullanılmamış, cümleler peş peşe nokta ve yıldız sembolü ile birbirine bağlanmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Ana karakterin ağzından yaşadıkları anlatılmıştır. Ara ara iç diyalog tekniği ile karakter kendini sorgulamıştır.

“ içime acılar birikti. annem nerededir. nişanlım. kardeşim. babam. ben neredeyim. yanlarında değilim. ne yapıyorum burada. bir dergi bekliyorum. adımlı görmek için. koyutulmuş harflerle adımlı. görmek için. ilim için mi. söyle ilhan. ne için. bekliyorum ne için.” (s.86)

2.2. *ERTESİ DÜNYA’ DA Kİ ÖYKÜLER*

2.2.1. *“TUFANDAN ÖNCE”*

a. Konu

Öykü klasik anlatı biçimiyle, okuru şaşırtan bir içerik ve temayla oluşturulmuştur. İnançsız, muhafazakâr bir babanın oğlunun hakikati anlayarak secdeye yönelişi konu edilmektedir. Bu hikâyenin dikkat çeken unsuru selim bir dille yazılmış olması ve İslami sorunları anlatmasıdır.

b. Olay Örgüsü

Öykü bir mağara sahnesiyle başlar. Ana karakter mağarada sevgilisini beklemektedir. (Mağara onun içsel yolculuğunu oluşturduğu ana mekândır.) fakat sevgili yerine babası gelir. Baba davudi sesiyle şiir okuyormuş gibi oğluna bir konuşma yapar. Onu düşüncelerinden ve davranışlarından vazgeçirmek istemektedir.

Baba, hayatını hiç istemediği sokaklara yönelten ve herkes gibi olmasına izin veremeyen kişidir. Oğlan babasından utanmaktadır. Babası yanındayken bile her zamanki kadar yalnızdır. Oğlunu ikna edemeyince baba mağaradan ayrılır bir süre sonra sevgili gelir. Fakat tuhaftır. Baba onunla da konuşmuştur. Ve sevgili babaya hak vermektedir. Aralarında geçen konuşmadan sonra sevgilide oradan ayrılır. Ve genç orada yalnız kalır, kendi iç hesaplaşmasını gerçekleştirir.

Ana karakter kendi köklerine susuz bir arayış içindedir. Aradığı aslında ona maya olarak verilmiştir. Bu farkındalığı yakalaması gerekir. Muhafazakâr bir babanın istediği yaşantı kalıbına sokmaya çalıştığı bir evlat ve sonucunda ortaya çıkan bilanço kısa bir olay örgüsüyle konu edilir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü birinci şahıs anlatıcıyla yazılmıştır. Dolayısıyla olayları onun ağzından onun bakış açısıyla dinleriz.

“Sevgilimin gelmesine saatler vardı. Mağaranın bir köşesine sinmiş onu bekliyordum.”
(s.9)

Birinci şahıs anlatıcı babası ve sevgilisiyle gerçekleştirdiği konuşmaları, onların sözlerini de bize aynen aktarır.

“Bu sana son ihtarımdır.” dedi. “Şu göğe bak, şu denize, şu nevruların çalkanışına bak, şu kardelenleri görüyorsundur umarım; onların ayakları olsaydı onlarda sığınacak bir yer ararlardı kendilerine. Bulutla toprak birleşecek evlat, bulutla deniz birleşecek!”(s.9)

“Hayır!” diye bağırıverdi. “Baban haklı olabilir, bir kez olsun önem ver adamın sözlerine, düşün bunları ne olur!”(s.11)

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri, babası ile çatışma içinde olan adamdır. Fiziksel özellikleri hakkında uzun saçlı biri olması dışında bir bilgi yer almaz. Bu genç ve henüz kendi iç hesaplaşmasını tamamlayamamış adam, babasının ona dayattıkları yüzünden babasından nefret eder. Aslında mayasında var olan şeyleri fark edemez. Babasının yaşam tarzı ona göre değildir. Babasının duruşuna ters biri olduğu için toplum tarafından dışlanır.

“Falanca adam var ya, işte bu onun oğlu.” diyorlardı. Sevgilimle yan yana dolaşamıyorduk. “Falanca adamın oğlu, sen ha! İnsan babasından utanır oğlum!” diyerek alay ediyorlardı bizi gördükçe.” (s.9)

Baba; şalvarlı, düz yakalı gömlekli ve uzun sakallı biri olarak betimlenir. Hayat felsefesine paralel bir tarzı vardır. Muhafazakârdır. Oğlunun kendi istekleri doğrultusunda bir yaşam sürmesini ister.

Öyküde sevgili ise güçsüz bedenli, tabak kadar düzgün yüzlü ve kömür karası gözlü biri olarak betimlenmiştir. Sevgilisinin değil babanın söylediklerinin yanında durur oda, ve sevgilisini ikna etmek ister. Öyküde ana karakter annesi ve kardeşlerinin isimlerini de anar fakat ayrıntı yoktur. Olay baba, sevgili ve ana karakter etrafında döner.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgu zamanı belirsiz olmakla birlikte mağarada geçirilen zaman dilimini kapsamaktadır. Yazar öykü altında ilk yazılma zamanını ve hangi dergide yayınlandığı bilgisini de vermiştir. Bu sayede öykü ile yazıldığı zaman arasında bir bağ kurulabilir. Bu Harmancı'nın tüm yayınlanmış öykülerinde kullandığı bir bilgidir. Yayınlanmamış öyküleri de kitapta yer almaktadır. Onlarında yazılma tarihleri öykü altında bulunur.

f. Mekân

Mağara tüm olayın gerçekleştiği kahramanın sığındığı yerdir ve bu yer, ilkel zamanlarda da insanların sığınağı olmuştur. İnsanoğlu keşfettikçe ve farkındalığı artıkça artık mağaralara ihtiyaç duymaz. Bu öykü kurgusunda mağara, ana karakterin kendini keşfedemeyişiyile ironik bir şekilde bağlanır. Oysa oda bu farkındalığı yakalasa kurtulacaktır mağaradan oraya sığınma ihtiyacı duymayacaktır.

g. Dil ve Üslup

Bu öyküde *Muhteris*'te yer alan öykülerde ki deneysel kullanım bir kenara bırakılmıştır. Klasik formatta bir metin oluşturulmuştur. Noktalama işaretleri kullanılmıştır. Öyküde kahramanlar konuşururken şiirsel, yumuşak, akışkan bir dil yansıtılmıştır.

“Denizler denizlerle, rüzgârlar rüzgârlarla, bulutlar bulutlarla anlaşmıştı. Taş taş ile kuş kuş ile sözleşmişti. Dünyanın bütün denizleri, bütün rüzgârları, bütün dağları, bütün tepeleri, bütün kuşları, bütün böcekleri, usul usul, kımıl kımıl, ama bilerek, ama hınçla, ama öfkeyle, ama yeminle geliyorlardı.” (s.12)

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde anlatma tekniği kullanılmıştır. Kahraman yer yer iç diyaloglarla kendi iç hesaplaşmasını gerçekleştirir.

2.2.2. “LEKE”

a. Konu

Karısını aldatan adamın vücudunun yaptığı kötülük karşısında ironik olarak taş kesilmesi durumu anlatılır.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakterin sol göğsünün altındaki sertliği hissetmesiyle başlar. Adamın bürosundaki sekreteriyle ilişkisi vardır ve karısını aldatmaktadır. Her zaman olduğu gibi geç vakitte sekreterinden ayrılıp eve geç gelir. Karısı neden geç geldiğini sorunca espri ile

geçistirebileceğini düşünür. Fakat karısı ağlamaktadır. Bu arada sol göğsünün altındaki sertliğin iyice gerildiğini hisseder.

Karısına onu sevdiğini söyler karısı ise onu iter. Banyoya gidip kazağını sıyrır. Göğsünün altında griye çalan küçük bir leke vardır. Sekreterini düşündükçe ve onunla vakit geçirdikçe gri leke büyür ve çatlama sesleri çıkarır. Karısı olayların farkındadır ve kocasından boşanmak ister. Adam ve sekreteri bu durumu sevinçle karşılar. Göğsünün altındaki gri lekenin ne olduğunu anlamak için doktora giderler. Doktor mühim bir şey olmadığını dünya üzerinde yeni beliren bir şey olduğunu söyler. Böylece adam lekeyi önemsemez.

Aradan bir süre geçer. Bir gün sevgilisi ona bakıp ılgık atar. Çünkü gri sert leke göğsüne doğru büyümeye başlamıştır. Adam her sabah sessizce işinden ayrılıp, bürosunun alt katındaki mescide gidip lekenin kaybolması için dua eder. Yüzünü ve ellerini kapladığı zaman ne yapacağını düşünür. Ve bu sırada gri leke kollarına ve dizlerine doğru yürümektedir. Bir gün sevgilisi tarafından terk edildiğini fark eder.

Şehrin dışına çıkar, dağlarda gezinir, korkar. Vücudu ürkütücü bir hızla soğumaktadır. Ve bir süre sonra, sonunda evden çıkamaz olmuştur. Tavan arasında dedesinden kalma bir Kur'an-ı Kerim olduğunu hatırlayıp onu bulup okumayı düşünür. Böylelikle belki iyileşecektir. Fakat sonunda korktuğu gerçekleşir bir gece yarısı tüm vücudu taş kesilir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü birinci tekil şahıs anlatıcı tarafından aktarılmıştır. Olaylar onun bakış açısıyla verilir.

d. Kişiler

Ana karakter karısını aldatan adamdır. Sekreteriyle ilişki yaşar. Eve geç gelir. Durumun farkında olup adamdan boşanan bir eş vardır. Öykü adam-sekreter- eş üçlemesinde kurgulanır. Eş; başörtülü, esmer, siyah ince kaşlı, küçük, çocuksu, kibar elleri olan bir kadın olarak betimlenir. Öyküde sekreter hakkında fiziksel özellik yer almaz.

Adam karısını aldattığı, günah işlediği için vücudu hissizleşir. Kalbinde ki karanlık tüm vücuduna yayılır. Öyküdeki gri leke semboliktir. Öykü kötülüğün insan ruhunu nasılda kapladığını onu hareketsiz ve hissiz yaptığını sembolik bir ifade ile anlatır.

e. Zaman

Öyküde taş kesilme hadisenin gerçekleştiği an bir gece yarısıdır. Olaylar olup bitikten sonra ki bir zamanda anlatılır.

f. Mekân

Mekân olarak büro, adamın evi, sekreterinin evi, büronun alt katında ki mescit, dışarıda gezindiği dağlar, şehir dışı çıkar. Büronun alt katındaki mescit dikkat çeker. Adam yaptığı hatanın farkındadır burada dualar eder ama artık iş işten geçmiştir.

g. Dil ve Üslup

Klasik formda yalın bir dil yapısı kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Ana karakter, eşi hakkında kısa bir betimleme yapmıştır. Aralarında geçen diyalogları da direkt aktarmıştır.

2.2.3. “ASA”

a. Konu

Yolda karşısına çıkan bir meczup tarafından kâfir olarak nitelendirilen adamın, meczubu ararken meczuba dönüşme hikâyesi konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Alaaddin Camii’nin avlusundan arkadaşlarıyla geçmekte olan gencin karşısına ihtiyar bir meczup çıkar. Asasını gencin alnına yaklaştırarak “Haza kâfir! Haza kâfir!” diye bağırır. Genç ve arkadaşları şaşkınlık içindedir, ne olduğunu anlayamazlar. Bir çay

bahçesine geçip otururlar. Herkes suskunluk içindedir. Arkadaşlarının bu suskunluğu genci daha da daraltır.

O günün gecesinde ve bütün günlerin gecesinde sorular dolaştırmaya başlar zihninde, kendi günahlarını tartar ne kadar kötüdür diye. Bu olayın neden onun başına geldiğini sorgular ve “mel’un kahvaltısı” sabahını hatırlar. Büyük ablası, annesine onun kendi kendine konuştuğunu anlatmaktadır. Ablasının haklı olduğunu düşünür. O sadece evde değil her yerde kendi kendine konuşuyordur. Ve kendine ait bir dünyada yaşadığını kabul eder. Kendi dünyasının sınırlarının onlarınkiyle kesiştiğinde ne kadar hazırlıksız olduğunu fark eder. Yine de bu garip olayın sebebini bulmaya yetmez düşündükleri. Ta ki önceki gece gördüğü rüyayı hatırlayana kadar. Yaşlı bir kadın derisi buruşmuş elleriyle ellerini sarar “Ramazan Usta!” der rüyasında. Bu tarz rüyaların bilinçaltının ürünü olduğunu düşünür. Sıkıntılarından nasıl kurtulacağını hesabını yapar.

Aynı rüyayı gördüğü bir başka gece elden düşme bir daktilo almak için Çıkrıkçılariçi’nden geçerken arkadaşı başka bir dükkâna girer. Kahramanımız onu beklerken kapısında “MİKASA” yazan dükkânı görür ve içindeki adam dikkatini çeker selam verip içeri girer adam onu tanımaktadır. İçi bir hoş olur. Rüyalarına giren Ramazan Usta elindeki topa eğilmiş burada çalışıyordur. Aradan uzun bir zaman geçtikten sonra Ramazan Usta doğrulur ve Alaaddin’in omzuna (kalbine yakın bir yere) dokunur. Burada esrarengiz bir olay gerçekleşir. Ramazan ustanın gözlerinde bir ışık belirir ve her şey bir anda kaybolur. Sonra her şey eski halini alır ve Ramazanı tekrar görür. Ve ona “*Haramdan uzak dur Alaaddin kardeşim. Gönlünü dünyadan sakın...*”(s.21) der. Bu olay karşısında kendisinden hala umudun kesilmediğini düşünen Alaaddin, oradan çıkıp eve nasıl geldiğini hatırlamamaktadır. Eve geldikten sonra o anda fark etmediği Ramazan’ın dükkânının duvarına asılı olan asa aklına gelir. Ramazan ustanın aslında eli asalı meczup olduğunu anlar. Tekrar Çıkrıkçılariçi’ne gider fakat burada öyle bir dükkân yoktur. Ve o günden sonra Alaaddin Camii’nde, Çıkrıkçılariçi’nde bütün büyük camilerde, çarşı ve pazarlarda onu arar. Bulamayacağını hiçbir zaman aklına getirmez. Ailesi onun bu haline üzülür, o artık insanların gözünde bir meczuptur. Ailesini daha çok üzmemek için evden ayrılır gecelerini sokaklarda, cami avlularında geçirir.

Ailesi peşine düşer deli olmasından korkarlar. Annesi hocalara okutmak ister. Sonunda onu eve kapatırlar. Babasının evde olmadığı bir gece televizyonlu odada oturmak için annesine yalvarır, ana yüreği dayanmaz kabul eder. Bu sırada evde misafirler vardır. Onların olumsuz konuşmalarına dayanamaz kendini sokağa atar. Ramazan ustayı arar bulacağından artık o kadar emin değildir. Günleri, ayları en güzel gençlik yılları böyle geçer. Sonunda elinde nerden geldiğini bilmediği bir asa ile Konya sokaklarında gezinip, “Haza kâfir! Haza kâfir!” diye bağırır. Eline bir sigara tutuşturulduğunda, cebine bir yüz binlik sokuşturulduğunda hikâyesinin cümlelerini kurulmuş plak gibi tekrarlayan zavallıya döner.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. Tüm olayları onun ağzından dinleriz. Anlatıcının bakış açısı bu sayede yansıtılmış olur.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri normal bir insanken yaşadığı olayın tesirinden kurtulamayıp meczuba dönüşen Alaaddin'dir. Elinde asası ile karşısına çıkan bir ihtiyar tüm olayların başlangıcını oluşturur. Sonradan anlayacaktır ki bu asalı ihtiyara rüyalarına giren Ramazan ustanın ta kendisidir. Ramazan Usta, asalı ihtiyarın gençlik halidir. Bu aslı meczup Ramazan usta öykü içerisinde iri cüsseli, sık saçlı ve çizgili alınlı olarak betimlenir. Genç ve ihtiyar hallerinde bu ortak betimleme kullanılır. Öykü içerisinde Alaaddin'in annesi, babası, ablaları akrabaları ve arkadaşları da konu edilir.

e. Zaman

Olayı anlatma zamanı şimdiki zamandır. Ben anlatıcı geriye dönüş tekniği ile geçmiş zamana gider. Orada yaşadıklarını aktarır. “... bu olay neden benim başıma geldi diye kendime yeniden sorduğumda o mel'un sabahı hatırladım:” (s.18)

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Alaaddin Camii, Karides Gazinosu, Platin Bilardo, Çıkrıkçılariçi, İtimat Halıcılık, Kapısında “MİKASA” yazan dükkân çıkar. Ana karakter

Alaaddin “*MİKASA*” adlı bu dükkânı çok arasa da bulamaz yaşadığı esrarengiz olayın gerçekleştiği ana mekân burasıdır. Konya’nın Alaaddin tepesi, Alaaddin Camii, iyice gözlerimizin önünde belirir. Harmanıcı her ne kadar taşrayı hikâyelerine mekân olarak seçse de onlara modern, post modern tüketim objelerini “adidası, mikasayı, pirelliyi” ekler.

g. Dil ve Üslup

Yazar öykünün atmosferine uygun bir anlatım benimsemiştir. Seçilen karakter betimlemeleri bu amaca hizmet eder.

h. Anlatım Teknikleri

Diyalog tekniği kullanılmıştır. Dolayısıyla gösterme tekniğinden de yararlanılmış olur. Diyaloglar öykünün olay akışına hizmet eden kişilerin kişiliklerini ele veren anlatımlardır. Şimdiki zaman etkisini azaltmak için olaylar ve kişiler hakkında bilgi vermek amaçlı geriye dönüş tekniğinden de yararlanılmıştır.

2.2.4. “*ERMİŞ*”

a. Konu

Dünyevi zevklerden, günahlardan uzak durmaya çalışan bir öğretmenin nefesine uyması sonucunda yaşadığı vicdan azabı iç konuşmalarla anlatılmıştır. Yazarın asıl yapmak istediği Müslüman aydın genç tipini yansıtmaktır. Günah işlemekten duyulan hissiyat, okuyucuya kargışlar içinde verilir. Selim düşüncüyü modern bir hikâyeci gözüyle ve mesajı süsleyerek okuyucuya aktarır.

b. Olay Örgüsü

Öyküde ana karakter uzak bir kasabada öğretmenlik yapan Müslüman genç adamdır. Kasabada iyi insan olma, örnek bir Müslüman olma muhasebesi yaparken, nefesine yenilmesi sonucu yaşadıkları konu edilir. Kasabada öğretmenlik yapan adam sürekli kendini sorgular hikâye bu sorgulamayla başlar.

Öğrencilerine ve kasaba halkına ışık olmak isteyen adam hayatını bir düzene sokmak, ibadetlerini düzgün yapmak, öğrencilerine güzel şeyler öğretmek ister. Her zamanki gibi bu inançla tekrar yola koyulmuştur. Henüz hidayetinin ikinci günündeyken yolda arkadaşları (Neşat, Salih, Atilla) rastlar. Ve onu okeye çağırırlar. Aslında gitmek istememektedir ama kendine karşı koyamaz. İç hesaplaşması çok ağırdır. Arkadaşlarıyla okey oynamaya gider ve bir yıl önce olduğu gibi (yine aynı arkadaşlarla böyle bir gecede) hep birlikte geneleve giderler. Ve o bu günahtan kendini sıyıramaz. Kendine ve arkadaşlarına olan öfkesi ile dolar içi ama bu öfke onu günahtan sıyırmaz. Sonunda evine döndüğünde de iç hesaplaşmaları son bulmaz.

Ertesi günlerde dümdüz, iddiasız ve kararsız yaşar. Her şeyin farkındadır. Bir gece yarısı tıpkı çocukluğunda yatsı namazını kılmadığına korkuttukları ve uyuyamadığı gibi uyuyamaz evinin taşlığına çıkar, bir ses duyar. Ses ona Allah'tan bahseder. Kasabanın karanlık bahçelerinde yürür sesi dinler. Kasabanın deresine iner. Orada meleklerle konuşur. Sonrasında çamurlar içinde evine döndüğünü gören kasabalılar delirdiğini düşünürler. Harman yerine gidip Çatal Kaya'nın üzerinden onlara çıldırmadığını erdiğini haykırır ve hikâye böyle son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci şahıs anlatıcının konuştuğu öyküde, anlatıcı genellikle olduğu gibi, anlatıma duygularını katmaktan geri durmaz. Tüm olaylar onun bakış açısıyla verilmiştir. Kendi anlatımını ve hislerini güçlendirmek için diyalog tekniğini, iç monolog tekniğini kullanmıştır.

d. Kişiler

Öykü başkişisi öğretmendir. Etrafında arkadaşları Osman, İsmail, Kerim, Yusuf, Neşat, Salih, Atilla yer alır. Seçilen kişilerin karakterleri hikâye atmosferini destekler niteliktedir. Hoş olmayan günah sayılan işler yaparlar. Ve ana karakteri günaha sevk ederler. Onlara ve kendi iç sesine karşı koymaya çalışır ana karakter. Tüm hikâye bu eksen üzerine oturtulmuştur.

e. Zaman

Öyküde ana karakterin daha önce yaşamış olduğu olaylar yine onun ağzından anlatılır. Geriye dönüş tekniği ile bir yıl önce yaşadığı olayları hatırlar.

f. Mekân

Öykünün atmosferini vurgulayan en önemli unsurun “mekân” olduğunu söylememiz gerekir. Olayın geçtiği, günahın işlendiği ana mekân genelevdir.

“ Bir yıl evvelki yollardan, bir yıl evvelki mezraya gittik. Bir yıl evvelki toprak evin önünde durduk. Bir yıl evvelki gibi Neşat gidip kapıyı çaldı. Bir yıl evvelki gibi küçücük penceresinden ölgün, mutsuz ışıklar dökülen evin kapısı usulca açıldı. Bir yıl evvelki gibi Neşat’la kadın fısıl fısıl konuştular...” (s.31)

Kahramanın bulunduğu diğer mekânlar evi, okul, kasaba sokakları, kasabanın deresi ve hidayete erdiğini bağırdığı Çatal Kaya’dır. Kahramanın evi öyküde rutubet ve fare zehri kokan bir ev olarak tasvir edilir. kahramanda bu evde yaşaması yaptığı kötü şeyler yüzünden iyiyi hak etmediği duygusu oluşturmuştur. Kasabanın deresine inip orada meleklerle konuşması ve sonrasında erdiğini düşünmesi de derenin yani su bulunan mekânın bir arınma mekânı olarak kullanılması suyun temizleyici gücü ile bir ilişki kurulduğu algısını yaratır.

g. Dil ve Üslup

Öykü dili duygusal iç muhasebeleri aktarmak için seçilmiş bir dildir. Kahramanın içindeki öfkeyi ve tüm hesaplaşmaları okuyucuya aktarır.

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde diyalog “Sesle birlikte kasabanın deresine indim. Burada ne beklersiniz, dedim, ne oldu? ... Sen bu kasabanın kurtarıcısı olabilirdin.” (s.33), iç monolog “Sen kasabanın güler yüzlü öğretmenini olabilirdin; öğle tatillerinde çocuklara “Mesnevi”yi anlatabilirdin.” (s.28) ve geriye dönüş “Bir yıl evvelki yollardan, bir yıl evvelki mezraya gittik.” (s.31) teknikleri kullanılmıştır. Bir yıl önce yaşananlarla kurgu anında yaşananların aynı olması kahramanı bir yıl öncesine götürür ve iki birbirinin aynı zamanı bir arada anlatır.

2.2.5. “Kargışlarla”

a. Konu

Öyküde özel bir şahıs yoktur. Ana karakter arkadaşlarıyla yaptığı akşam oturumlarını ve bu akşam oturumlarının içeriğini biz diliyle anlatır.

b. Olay Örgüsü

Öykü bir akşam oturmasının anlatımıyla başlar. Olay anlatıcısı geçmiş zamanlarda yaptıkları akşam oturumlarını ve bu oturumların içeriğini kısaca anlatır. Ve o gecelerdeki sohbetlerin konusunu şöyle verir:

“Aşkta cinselliğin payı ne orandaydı sözgelimi? Sigara içmenin de sayısı olur muydu? Sevgiyi ve aşkı ayrı ayrı düşünmemiz mümkün müydü? Trafik ışıklarının geceleyin de gözükmesini sağlayan kimyevi maddeye ne ad veriliyordu? ... Müslümanlar bir gün aya astronot gönderirlerse astronotlar orada nasıl namaz kılacaklardı?” (s.36)

Sonrasında bu sohbetler arasında neden namaz kılmadıkları sorgusunu yaparlar. Dini vecibeleri yerine getirmek istediklerini ama başaramadıklarını, evlerine döndüklerinde dini vecibeleri yerine getiren bir baba olduğunu, onu gördüklerini ama yine yeni bir akşam oturmasını beklediklerini anlatır kahraman ve hikâye son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Tüm öykü birinci çoğul şahıs ağzıyla bizli bir anlatımla gerçekleştirilir. Olayla onun zihninden ve gözlemlerinden hareketle anlatılır.

d. Kişiler

Öyküde öne çıkan özel bir kahraman yoktur. Bizli bir anlatımla bir arkadaş gurubunun gerçekleştirdiği akşam oturumları anlatılır.

e. Zaman

Öykünün anlatma zamanı şimdidir. Geçmiş zaman oturumları anlatılır.

f. Mekân

Özel bir mekân tasviri yoktur. Bir grup arkadaşın halılar kilimler üzerinde yaptıkları akşama oturmaları anlatılır. Sonrasında döndükleri aile evi mekân olarak yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öyküde “namaz, abdest, seccade, sabah namazı” gibi dini terimler kullanılmıştır. Öykünün ana formunu oluşturmak ve kurgu içinde yer alan akşam oturmalarının konusunu aktarmak için soru cümleleri kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Geçmiş zamanda gerçekleşen akşam oturmaları anlatılırken devamının geleceği bilgisi de verilir.

2.2.6. “Lema Sebakteni”

a. Konu

Yirmili yaşlarında günahattan uzak durmaya çalışan bir gencin kısa öyküsü anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykü kahramanın kalbinin mühürlenmediği duygusundan emin olmasıyla başlar. Evinin telefonu çalar, arayan genç bir kızdır. Onunla bir konuşma gerçekleştirir. Sonrasında uyur ve rüyasına ak pak bir adam Cenab-ı Hakkın onu sınavı olduğunu ve direnmesi gerektiğini söyler.

Gencin telefonları çalmaya devam eder. O açmamak için direnir. Ama yine onu arayan bir telefona dayanamaz ve telefonu açar. Kız arkadaşıyla buluşur, konuşur, uzun uzun yürür ve gülüşürler. Ayrılıklarının saçmalığını konuşurlar o istemeden onaylar. Eve döndüğünde yine o ak pak sakallı adam girer rüyasına “*sen ne yaptın?*” der. Çatık kaşları vardır. “*Peygamber beyaz defterlere yazmıştı adını sen ne yaptın?*” Uyandığında evinin odalarını dolaşır. Aşk mektupları, izmaritler, defterler ve onlara muttasıl gözyaşları bulur. Telefonu

çalar, açmaz. Penceresinde ak pak bir başın gülümsediğini görür. Telefon kuvvetle çalmaya devam eder fakat o yine açmaz. Öykü böyle son bulur.

Bu öyküde günden uzak durmaya çalışan bir adam tasvir edilir. Zaman zaman nefesine yenilse de rüyaları peşini bırakmaz ve kahraman kendine karşı koymaya çalışır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü ben anlatıcı tarafından anlatılır. Tüm olaylar onun duyguları üzerinden onun bakış açısıyla verilir.

d. Kişiler

Ana karakter yirmili yaşlarda genç bir adamdır. Onu arayan zavallı genç bir kız vardır. Ve hikâyenin eksenini oluşturan rüyalara giren ak pak sakallı bir adamdan bahsedilir. Günah işlediğini düşünen gencin rüyalarına giren bu adam onun günden sıyrılmasını sağlamada önemli bir rol üstlenmektedir. Bu karakter üzerinden gencin günaha karşı duyduğu üzüntü verilmiştir.

e. Zaman

Öykünün anlatma zamanı şimdidir. Yakın geçmişte yaşadığı buluşmaları ve rüyalarını anlatır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza kahramanın evi çıkar. Yazar kahramanın evinden “*Evim yine pencereleriyle, kapılarıyla, çürümüş kitap raflarıyla bitimsizce inildi.*” bu şekilde bahseder. Sevgili ile buluştukları yer olarak da Sarayburnu karşımıza çıkar.

g. Dil ve Üslup

Öykü anlatımında oldukça duygusal hisli bir dil kullanılmıştır. Günah ile aşk arasında kalan gencin hikâyesi duygusal form oluşturularak desteklenmiştir. “*Defterlerin, yastıkların üzerinde deniz mavisi gözler. Mevzun bir vücut. Zülüfler ...*” (s.41)

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde anlatma tekniğini kullanmıştır. Rüyalarında ak pak sakallı adamla olan konuşmalarını da aktarır.

2.2.7. “Sonradan Önce, Önceden Sonra”

a. Konu

Kötülüğün doğup büyüüp yayılışı konu edilmiştir. Bir sayfalık kısa bir öyküdür.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakterin ağzıyla, iyi bir ailede büyüdüğü, sabah namazına birlikte kalktıkları, hayatın her koşuluna karşı sadet içinde yaşayan bir aile oldukları anlatımı ile başlar. Sonrasında anlatı ironik biçimde Âdem ve Havva kıssasına gider. Kısaca onların hikâyesi yasak meyveyi yiyip şeytana uymaları günah işlemeleri anlatılır. Ve kendisinin de günah içinde kayboluşundan bahseder ve öykü soru cümleleriyle bitirilir. Öykü, başlangıçta günahattan habersiz olduğunun anlatısıdır. Günahın dünya simülasyonunda doğup bulaşmasını Âdem ve Havva kıssasına gönderme yaparak aksettirmeye çalışılır. İnsan dünyaya geldi, günah doğdu ve yayıldı demektedir. Tüm insanlar gibi onun da günaha bulaştığını ironik ve kısa bir anlatımla okuyucuya sunmaktadır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs ben anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar onun ağzından onun bakış açısıyla sunulmuştur.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri günaha bulaştığından bahseden ben anlatıcıdır. Yardımcı karakterler olarak ailesinden bahseder. Öykünün ana eksenini oluşturan karakterler ise Âdem ve Havva’dır. Onların iyilikten kötülüğe geçiş serüveni üzerinden dünyadaki tüm insanlar gibi kendisinin de kötülüğe bulaşma durumu anlatılır. İlk insan ve sonrasında gelenler arasında bağlantı kurulur.

e. Zaman

Öyküde geçmiş zaman kullanılmıştır. Geçmişte yaşadıklarından geldiği noktayı anlatır.

f. Mekân

Öyküde karşımıza çıkan mekânlardan ilki mutluluk içinde yaşadıkları evdir. Sonrasında günahla ilk tanışma mekânı olarak “parliament sinema kulübü” çıkar. Ana karakter pazar sineması kuşağına bir kadının dudaklarını ve tırnaklarını beyaz yüzlü erkeklere verdiğini ilk olarak burada görür. Ailesiyle mutluluk içinde yaşarken bu günahlardan habersizdir. Kayboluşunun anlatımını yaparken burayla tanıştığını da anlarız. Karşımıza geniş mana da iyiliğin bulunduğu mekân cennet, kötülüğün bulunduğu –bulaştığı- mekân olarak dünya çıkar.

g. Dil ve Üslup

Dinsel öğretilerde geçen terimler kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma yöntemi kullanılmıştır.

2.2.8. “Bilmiyorum Niçin”

a. Konu

Doğu Anadolu’nun bir köyünde yaşayan iki kız çocuğu ve on yedi yıl sonrası konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü iki paragraftan oluşan kısa bir metindir. Doğu Anadolu’nun bir köyünde uzun düzlüklerin, aşılmaz dağların bağrında yaşayan iki kız çocuğundan bahseder. Bu kızlardan iri gözlü, beyaz yüzlü olanı, bir gün “niçin?” demiş arkadaşına. Bu sorudan tam on yedi yıl, üç ay, yedi saat, sonra, o dağlardan çok uzakta hararetli bir kalabalığın önünde şarkı söyleyen

ve iri gözlü beyaz yüzlü olmayan bir genç kadın, elinde mikrofonuyla geçmiş zamanı hatırlayarak cevap vermiş “*Bilmiyorum*” “*Bilemiyorum*” ve öykü böylece son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Anlatıcı olayları başkasından öğrenmiş gibi anlatır. “ *Derler ki tam on yedi yıl, üç ay, yedi saat, sonra o dağların, düzlüklerin, derelerin, pınarların uzağında, hararetli bir kalabalığın önünde şarkı söyleyen...* ”(s.45)

d. Kişiler

Öyküde iri gözlü beyaz yüzlü olan kız ve iri gözlü beyaz yüzlü olmayan kız olarak iki kişi yer alır. Bu kızlardan biri hikâye anlatımından anlaşılacağı üzere şarkıcı olmuştur. Eksiltili, yorumu okuyucuya bırakan açık uçlu bir hikâyedir. Diğer kız çocuğunun akıbeti net bir şekilde verilmemiştir.

e. Zaman

Öyküde -mişli geçmiş zaman kullanılmıştır. Fakat anlatıcı on yedi yıl önceki durumdan başlayarak on yedi yıl sonraki bir durumu da hatırlatma olarak okuyucuya sunar.

f. Mekân

Doğu Anadolu’nun bir köyü ve bir konser alanı mekân olarak karşımıza çıkar.

g. Dil ve Üslup

Pastoral bir dil kullanılmıştır. “...uzun düzlükleri, aşılmaz dağları, berrak su kaynaklarını, çocuk çığlıklarını, içine çökelek sıkılan apak yufkaları...” (s.45)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Yer yer aktarma cümleleri ile karakterlerin konuşmaları sunulmuştur.

2.2.9. “Dubara”

a. Konu

İntihar eden bir çocuk ve etrafındakilerin ona bakış acısı konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü “*Kendi kendimden nefretimin çerçevelediği ve...*” (s.46) cümlesiyle başlar. Çirkin ve şahsiyetsiz bulunan bir çocuğun intihar hikâyesi üç bölüm halinde verilir. Arkadaşları tarafından samimiyetsiz bulunan, seilmeyen bu çocuk, Rimbaud ve Baudelaire’den şiirler okusa bile onun bunları bildiğini kabul edilmez. “Yalnızız” romanından, orada yanarak ölen Meral’den söz açtığından bahsedilir. Sonrasında “*Kendi kendimden nefretimin çerçevelediği ve çirkinleştirdiği bir...*” diye bir başlık daha açılır. Bu ikinci kısımda samimiyetsiz çocuk, merdiven boşluğunda kendini asmıştır. Ve son başlık olarak da karşımıza “*Kendi kendimden nefretimin çerçevelediği ve çirkinleştirdiği bir dünyada*” cümlesi çıkar. Ve anlatıcı kendini öldürürken bile kendisi olamadığı eleştirisini yaptığını belirtir. Başkasının kelimelerini kullandığı için samimiyetsiz bulunan çocuğu eleştirdiğini belirtir ve öykü son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Bizli bir anlatım kullanılmıştır. Olaylar biz ağzıyla verilmiştir.

d. Kişiler

Ana karakter samimiyetsiz bulunan -Yalnızız- romanında Meral’in intihar ederken geride kalanlara bıraktığı notu tekrarlayan çocuktur. Hikâyede bu karakter “*Çirkindi. Şahsiyetsizdi. Onursuzdu. Ruhunun bu kirli yüzleri, küt ve kısa parmaklarına, keçe gibi bakımsız saçlarına da sirayet etmişti.*” (s.46) cümleleriyle tasvir edilir. Hikâyede ki diğer karakterler onun samimiyetsizliğini eleştiren kişilerdir. Anlatıcı bunlardan biz olarak bahseder. Diğer kişiler ise edebi kişiliği olan Rimbaud ve Baudelaire’dir. Yalnızız romanındaki Meral karakterinden de hikâye de bahsedilmiştir. Romandaki Meral karakteri

ile bu şahsiyetsiz çocuk arasında bağlantı kurulmuştur. Çocuk bu karakterin sözlerine yaptığı göndermelerle anılır.

e. Zaman

Öyküde -mişli geçmiş zaman kullanılmıştır. Geçmiş bir zaman dilimi anlatılmaktadır.

f. Mekân

İntiharın gerçekleştiği merdiven boşluğu ana mekândır. Hikâyede öne çıkan başka bir mekân bulunmaz.

g. Dil ve Üslup

Sevgisizliğin yarattığı bir nefret dili kullanılmıştır. Olumsuz duygular hissettirilir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Peyami Safa'nın "*Yalnızız*" romanında geçen sözcükler öykü içinde kullanılarak montaj tekniği uygulanmıştır.

2.2.10. "Söyle Sen Hangisisin"

a. Konu

Küçürek öykü diyebileceğimiz bir sayfalık kısa metindir. Klasik öykü metnindeki giriş-gelişme-sonuç kavramı şeffaflaştırılmıştır. Ana karakterin kendisini arayışı şiirsel bir dille ve ünlem cümleleriyle bir olay metaforu olmadan okuyucuya hissettirilerek duygusal bir yapıyla anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykü ışıksız bir sabaha uyanışla başlar. Kahraman "44 no.lu" belediye otobüsüne biner ve -ora- olarak tabir ettiği yere gider. Sarı saçları dumanlı bir çocuk kapıyı açar. Sonra diğer paragraf başlar. Bu kez zaman değişir. "*Uzaklarda ırmakların haykırdığı bir öğleydi.*" (s.48) Cümlesi karşımıza çıkar. Yine dumanlı sarı saçlı kızıdan bahsedilir. Ve sonra yine zaman

değişir. Bu kez akşam olur. “Akasyalar boyunca yürüdüğümüz bir akşamdı.”(s.48) Cümlesi yer alır. Bir trafik kazasından bahsedilir. Son olarak kendini arayış metaforuyla hikâye bitirilir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar onun ağzından anlatılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter ve sarı saçları dumanlı kız hikâye kişileri olarak karşımıza çıkar. Trafik kazası geçiren bir de kedi vardır. Karakterler ayrıntılı betimlenmemiştir.

e. Zaman

Öyküde dili geçmiş zaman kullanılmıştır. Olaylar bu zamanda anlatılır fakat -ışksız sabah- -uzak ırmakların haykırdığı öğle- , -akasyalar boyunca yürüdüğümüz bir akşam- gibi söylemlerle anlatıcı bulunduğu zamanı değiştirmiştir.

f. Mekân

Öykü ilk olarak evde başlar. Sonra ana karakter otobüse binip başka bir eve gider. Öne çıkan bir mekân yoktur.

g. Dil ve Üslup

Şiirsel bir anlatım kullanılmıştır. “*Sen hangisisin, söyle! Işıksız sabahlardan mısın? Uzak ırmaklardan mısın? Çınarlardan mı, akasyalar boyunca çıtırdayan yapraklardan mısın? Söyle sen hangisisin, söyle!*” (s.48)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.11. “Tırnak İçinde”

a. Konu

Bir arkadaş gurubunun arkadaşlarından birinin yazdıklarından hareketle Allah’ı inkâr ettiğini sanmaları bunun bir akıl oyunu olduğunu anlayıp hikâyenin ana fikrini tartışmaları konu edilir.

b. Olay Örgüsü

Bir arkadaş gurubu sevip saydıkları zekâsına ve kabiliyetine güvendikleri diğer arkadaşlarının çalışma masasında yazdıklarına bakarlar ve şok olurlar. Okudukları cümleler Allah’ı inkârdan başka bir şey değildir. Sonra fark ederler ki yazdıklarının başında ve sonunda bir tırnak işareti vardır bu bir alıntılamadır. Çalışmasında bir akıl oyunu yapmıştır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci çoğu şahıs anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Bir arkadaş grubu ve Allah’ı inkâr etiği düşünülen bu grup içindeki diğer arkadaş öykü kişileri olarak karşımıza çıkar.

e. Zaman

Öykünün anlatma zamanı şimdidir fakat öyküdeki olay geçmiş zamanda gerçekleşmiştir.

f. Mekân

Arkadaşlarının çalışma odasında yazdıklarını okuduklarından söz edilir. Dolayısıyla olay bu odada gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir anlatım kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri tırnak içinde sunulmuştur.

2.2.12. “Liyakat”

a. Konu

Bir grup arkadaştan birinin intihar edişi konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Deniz tutkusu oldukça fazla olan ve söylemlerinde hep denizden bahseden birinin denizde intihar edişi iki paragraflık kısa bir anlatımla okuyucuya sunulmuştur. Arkadaşlarının deniz tutkusuyla dalga geçen arkadaş grubu, onun kendini denizin ak köpüklü dalgalarına bırakmasıyla ona layık olamadıklarını asıl hak ettiği şeye kavuştuğunu düşünürler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar bizli bir dille arkadaş grubu içindeki birinin ağzından aktarılmıştır.

d. Kişiler

İntihar eden çocuk ve arkadaş grubu öykü kişileridir.

e. Zaman

Geçmiş zaman kullanılmıştır. Ölüm hadisesi bir ağustos ayında gerçekleşmiştir.

f. Mekân

Olayın gerçekleştiği yer denizdir.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.13. “Esrar”

a. Konu

Ölüm konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Yine karşımıza bir paragraflık kısa bir öykü çıkar. Ana karakter küçükken bir ölünün ayaklarını görür. Yine çocukluğunun başak bir döneminde bir ölünün ağarmış saçlarını görür. Bu sefer ölümün hangi sırrını çözeceğini düşünürken ana karakterin kendisi ölür. Ve parçalar tamam olmuştur. “*Yokluğun sırrına erdin.*”(s.52) cümleleri fısıldanır kulağına öykü bu şekilde son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter ben anlatıcıdır. Ölümü merak eder ve her ölünün, ölümünün parçalarını birleştirerek ölüm kavramını tamamlamaya çalışır. Kendi ölümü ile tüm parçalar tamamlanır. Öldüğünde onu yıkayan insanlar ve çocukluğunda gördüğü ölü bedenler diğer öykü kişileridir.

e. Zaman

Öyküde -mişli geçmiş zaman kullanılır. Ana karakter, çocukluğunda gördüğü ölümlerden bahseder. Kendi ölümüyle ölüm kavramı tamamlanır. Çocukluğundan öldükten sonraki zamana kadar geçen süre anlatılır.

f. Mekân

Ana mekân kendi ölüsün yıkandığı mekândır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.14. “Mahşerde”

a. Konu

Bedenin fani oluşu ile ruh arasındaki ilişki konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Bir adam bedenine kötü davranır. Kollarını jiletler, tırnaklarını makaslar. Bedeni çürükler ve lekeler içindedir. Etrafindakiler onun bu durumunu eleştirdiğinde ise bedenin fani olduğunu önemli olanın ruh olduğunu savunur. Aradan “uzun siyah düzenli bulutlar” geçer, adamı Ruz-ı mahşerde görürler. Çok üzgündür ruhu da çürükler içindedir. Ve hikâye son bulur. Yine kısa iki paragraflık bir öyküdür. Fakat anlatımından ziyade anlatmak istediği daha derinliklidir. Ruh ve beden kıyasında ruhunda önemli ve beslenmesi gereken bir şey olduğu, bedene de iyi bakılması gerektiği vurgusu yapılmıştır. Ruz-ı mahşer deyiimiyle kıyamet gününe dikkat çekilmiştir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Bedenini ezikler içinde bırakıp kıyamette bunun üzüntüsünü yaşayan kişi hikâyesinin ana karakteridir. Onun bu durumunun yanlış olduğu düşünen diğer kişilerde hikâyesinin ana eksenini destekleyen yan kişilerdir.

e. Zaman

Öyküde ölümden önceki zaman ve ölümden sonraki mahşer günü anlatılır. Hikâye - mişli geçmiş zaman ile anlatılmıştır.

f. Mekân

Ruz-ı mahşer olarak aktarılan mahşer alanı ana mekândır.

g. Dil ve Üslup

Ölüm kavramını destekleyen terimler kullanılmıştır. Bu terimler üzerinden ölüm, mahşer gibi konuların içi doldurulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.15. “Yanık”

a. Konu

Dünya simülasyonunda insanoğlunun kulluk sınavını kaybedişi konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öyküde ana karakter Konya’da büyük panayırda kitapçılık yapmaktadır. Bitişindeki dükkân sahibi hakkında panayırdaki diğer arkadaşları hep olumsuz şeyler söylerler. Bir gün bu hakkında olumsuz şeyler düşünülen adam bir miktar para kaybeder. Bunu duyan ana karakter bu adama böyle bir şeyin reva olduğunu düşünür.

Aradan zaman geçer, ana karakter kitapçılığı bırakıp vergi dairesinde çalışmaya başlar. Ve lazım olan bir kitabı aramak için panayıra gider, bu kötü adamı görür. O anda anlar ki aslında o adam hakkında konuşulanlara inanarak, ona kötülüğün müştak olduğunu düşünerek aslında kulluk sınavını kaybeden kendisidir. Kötü insan olduğunu düşündüğü için kötülüğü hak ettiğini düşünmüştür. Ama onun kötü olup olmadığını sorgulamamıştır. Bu onun sınavıdır. Bu duygular onu sarar ve içi çok yanar. Onu görenler kötü bir hastalık mı geçirdin, bir kazaya mı maruz kaldın diye sorarlar. Ana karakter de bu olayı anlatmaya başlar. Öykü bu şekilde son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs ben anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar onun başından geçer ve onun bakış açısıyla sunulur.

d. Kişiler

Kulluk sınavını kaybettiğini düşünen kişi ana karakterdir. Kötü olarak anlatılan kınalı sakallı, abus çehreli, suskun adam yan karakterdir. Panayırda bu adamın kötü olduğu yorumunu yapan kişiler de hikâyenin ana eksenini destekler niteliktedir.

e. Zaman

Öykü -mişli geçmiş zamanla anlatılmıştır. Olay zamanı ise ana karakterin panayırda çalıştığı zaman dilimi ile seneler sonra panayıra tekrar gitmesiyle gelişen olaylardaki zaman dilimidir.

f. Mekân

Konya’ da yer alan büyük panayır hikâyenin ana mekânıdır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.16. “Değişim”

a. Konu

Hacca gitmek isteyen bir ihtiyaşın geçirdiği değişim konu edilir.

b. Olay Örgüsü

Tek muradı hacca gitmek ve orada ölmek olan bir adam vardır. Bu isteğini öyküde ki anlatıcayı her gördüğünde yinelemektedir. İhtiyar hacca gider. Ve onun hacca gittiği yıl yüze yakın Türk vatandaşının tünel göüğünde öldüğü haberi gelir. Bu garip bir durumdur. İhtiyar ölürse hem üzülecek hem sevineceklerdir. Umutlarını kestikleri ve umutlandıkları bir günde ihtiyar çıkıp gelir. Ama galiba gelen o değildir. Ona çok benzeyen başka biridir. Bunu yalnızca ben anlatıcı fark eder ya da fark ettiğini sanır. İhtiyar durumunu sezinleyen adamın kulaklarına “Ölmem gereken kadarım öldü, gelmem gereken kadarım geldi.” (s.56) cümlesini fısıldar. Muradına ermiş bir adamın geçirdiği büyük değişim ile öykü son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Hacca gitmek isteyen ihtiyar ve onun değişimine şahit olan kişi kurgu karakterlerdir.

e. Zaman

Öykü dili geçmiş zaman ile anlatılmıştır. Hikâyedeki olay zamanı ise hac öncesi ve sonrasıdır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza hac yapılan yer ve tünel göüğünün olduğu alan çıkar.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.17. “Nafîle”

a. Konu

Hikâyede hayat mücadelesi içinde aradığını bulma endişesi olan bir kişinin duyguları başka birinin gözlemiyle aktarılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Kısa öykü formuyla yazılmış metinde bir adamın mal varlığını oğullarına bırakıp inzivaya çekilme düşüncesi anlatılır. Bu anlatı üçüncü şahıs “O” anlatıcının gözlemiyle sunulur. Anlatıcı olay kahramanını son kez gördüğünde ise aradığını bulmuştur. Acılarına bulduğu merhemi kelimelerde aramak nafîledir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Üçüncü şahıs “O” anlatıcı kullanılmıştır. Olanlar onun bakış açısıyla sunulmuştur.

d. Kişiler

Olay kahramanı her şeyi bırakıp inzivaya çekilmek isteyen adamdır. Karşımıza, yardımcı kişi olarak oğulları çıkar. Bir de dışarıdan gözlemini anlatan “O” anlatıcı bulunur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Bir gün, zaman zaman, yaz geceleri gibi ifadelerle belirsiz zaman algısı oluşturulmuştur.

f. Mekân

İnzivaya çekilmek isteyen kurgu kişisi, Nalçacı’da bulunan bir daireden ve Meram adlı yerde bahçeli bir ev almaktan bahseder. Dolayısı ile hikâyede geçen mekânlar bunlardır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.2.18. “Kızlar Geliyor”

a. Konu

İki gencin şehirlerini gezmeye gelen kız kafilesi hakkındaki düşünceleri öykünün konusunu oluşturmaktadır.

b. Olay Örgüsü

Mustafa adındaki bir genç ile ben anlatıcı kaldırımda oturup sigara içmektedir. Öykü bu girişle başlar. Sonrasında bir kız kafilesi görürler. Bu kızlar her zaman gördükleri kızlar gibi değildir. Bu nedenle kızları takip ederler. Kızlar alışveriş merkezine doğru giderken ben anlatıcı, Mustafa adlı karakteri onları takip etmemek için ikna etmeye çalışır. Fakat başarılı olamaz. Arkadaşlarıyla paraları olmadığı için okey oynamaktan vaz geçer ve kız kafilesinin peşine takılırlar. Gün boyu onları gözlemler ve yorumlarda bulunurlar. Mustafa, acaba Allah’ı düşünürler mi? diye içinden geçirir. Gün böylece biter. Kızlar otellerine ve iki gençte evlerine dönerler. Öykü kurgusunda önemli olan bu iki genç arasında geçen diyaloglardır. Modern dünya içindeki genç kuşak kavramı irdelenir. Kızların giyiminden davranış şekline, karşı cinsin bunu nasıl algıladığına dair fikirler sunulur. Parfüm markasından ve konuşma üsluplarından bahsedilir.

“Gel şu ordunun sadık birer neferi olalım, yakalayabildiğimiz kadar ‘görsel efekt’ yakalarız...” (s.61) “Bu kızların kullandığı parfüm nedir acaba?... Vivyen’i çoktan aşmışlardır onlar.” (s.62)

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Bütün öykü ben anlatıcı tarafından aktarılır. Aktarma cümleleri kullanılarak Mustafa adlı karakter konuşturulur. Arada ben anlatıcı ve Mustafa arasında diyaloglar kurulur.

d. Kişiler

Öykünün ana karakterleri Mustafa ve hikâye anlatıcısıdır. Diğer karakterler ise kız kafilesi ve onların rehberidir. Kız kafilesi içinde öne çıkan bir karakter yoktur sadece dış görünüşleriyle hikâye içinde betimlenirler. “ *Malbora kırmızısı dar kot giymiş küt saçlı sarışın, başını hızla yanındaki kıza çevirince saçları bir eteğin havalanıp kıvrılışı gibi hareketleniyor... Kırmızı kotlu ortadan kayboluyor. Sonra yanında sıfırkol tişört giymiş topluca bir kızla dönüyor...*” (s.62)

e. Zaman

Öyküdeki olaylar gençlerin kız kafilesini görüp takip etmeye başladığı andan onların otellerine gittiği ana kadar sürer. Olay örgüsünden anladığımız kadarıyla bir günlük, sabahdan akşama kadar süren bir zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza şehrin gezilebilecek yerleri çıkar. İlk olarak olay kaldırımında yani sokakta başlar. Sonrasında alışveriş merkezi, şehrin camisi ve şehrin oteli kurguda yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öykünün ana eksenini desteklemek amaçlı -gençlerin günlük dili- ve marka ismi kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır. Diyalog ve iç monolog tekniklerinden faydalanılmıştır. Hatırlama yöntemiyle geçmişten bahsedilmiştir.

2.2.19. “Öğle Namazını Nasıl Kıldım”

a. Konu

Üniversite öğrencisi olan Orhan’ın namaz kılma serüveni konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Abdest alıp kantinin bahçesine oturan Orhan adlı genç yolda bulduğu parayla çay içmeyi sonrada öğle namazını kılmayı planlar fakat namaz vakti geçinceye kadar bir türlü mescide gidemez. Onu mescide gitmekten alıkoyan gururudur. Bir türlü arkadaşlarına namaz kılması gerektiğini ve namaza başladığını söyleyemez. Alay etmelerinden korkar.

Namaz vaktinin geçtiğini gördükçe dayanamaz. Metin adlı arkadaşı bitiverir yanına ve haftalardır kesiştiği uzun saçlı esmer kızın yanında ‘Hiristo’ diye onunla dalga geçer. Çay ister Orhan’dan fakat Orhan’ın parası kendisine bile yetmeyecektir. Kısa bir hesabın ardından çayları alır. Metin bir yudum çekip başka kurban aramaya koyulur. Mescide gitmek için toparlanır Orhan fakat bu kez Aytaç onu bulmaca çözmek için alıkoyar. Arkadaşına namaza başladığını söyler. Korktuğu gerçekleşmiştir. Arkadaşı onunla dalga geçer, tam kalkacakken başka bir arkadaş gelir. Onun bu durumu başka konu açılıp unutulunca yine mescide yönelir. Bu sefer onu platonik olarak seven Leyla çıkar karşısına ve konuşmak için onu kütüphaneye götürür. Leylaya artık onu sevmediğini söyleyemez. Leyla ağlar. İçinden kızların ahını nasıl ödeyeceğini ve cenneti nasıl hak edeceğini düşünür ve oradan ayrılır. Tam mescide gidecekken tekrar Filiz ve Aytaç çıkar karşısına, ona bir soru sormak istemektedirler. Soruyu cevapladıktan sonra iyice kaybolmalarını bekler ve mescide girer. Tam namaza başlayacakken bir genç hangi vakti kılacağını sorar. Öğlen olduğunu söyleyince, genç ikindi ezanını okumak üzere olduğunu söyler. Orhan sinirlenir ve bu namazı kılacağını ezanı biraz geç okumasını söyler ve tekbirini alır.

Namaz kılmak için savaş veren Orhan’ın asıl savaşı gururuyladır. Vermesi gerektiği cevapları zamanında veremediği için namazın saatini kaçırmıştır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Olaylar ben anlatıcı tarafından onun bakış açısıyla anlatılır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri Orhan'dır. Hikâyede ki diğer kişiler; Metin, Leyla, Aytaç, Filiz ve -uzun saçlı esmer- olarak anlatılan flört ettiği kız yer alır. Leyla daha önce ilgilendiği ama artık eski hislerinde olmadığı kızdır. Leyla eşarplı namaz kılan Müslüman genç kız olarak betimlenir. Diğerleri ise Orhan'ın namaz kıldığını bile saklama endişesinde olduğu kişiler olarak yer alır. Burada kişiler arasında bir görüş ayrılığı olduğunu görürüz. Orhan her iki tarafta da duran geçişken bir tip olarak anlatılır. İçten içe iyi olmaya çalışsa da Müslüman genç bir erkeğin yapmaması gereken şeyleri de yapar. Nerde durması gerektiğinin sancıları içindedir.

e. Zaman

Öyküde ki zaman öğlen namazında ikindi vakti girinceye kadar ki süredir.

f. Mekân

Mekân olarak kantin, mescit, kütüphane gibi yerlerden söz edilir. Okuyucunun zihninde bir üniversite kampüsü olduğu hissi uyanır.

g. Dil ve Üslup

Günlük konuşma dili ve dini terimler kullanılır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile diğer kişilerin cümleleri verilmiştir. Yer yer ben anlatıcı zihninden geçenleri de aktarır.

2.2.20. “Orhan Batı Bey Olmak”

a. Konu

Abdullah Harmancı isimli kahraman, kendini başka biri yerine koyar. Onun gibi düşünüp tekrar kendine döner.

b. Olay Örgüsü

Abdullah Harmancı Kayalı Park'ta kayalı havuzun başında oturur ve hayal kurar. Orhan Batıbey adında biri olduğunu düşünür. Onun gibi olsaydı nasıl olurdu bunun senaryosunu kurar.

Öğrencilik yıllarında “TEMPRA SX” aldığını, amcasının dükkânında yarım gün çalışıp benzin parasını çıkardığını, herkesin sevdiği fırlama, ağzı laf yapan, cömert, kadirşinas, dost canlısı bir Orhan Batıbey olduğunu düşünür. Kendisine döner ve kitaplardan, dergilerden, falanca adamın verdiği konferanstan, kitapçılara yeni gelenlerden, dergilerde son çıkanlardan kısacası kendini yetiştirme derdinde olmasaydı nasıl olurdu bunu zihninde kurar. “Hep gülüp eğlenmek olsaydı derdi nasıl olurdu?” Bunları sorgular. Tam da bu düşüncelerin içinde kaybolmuşken omzuna bir el dokunur. Bu teyze oğlu Orhan'dır. Onun gibileri görmek daima ona acı verir. Onunla konuşmalarını mişli geçmiş zamanla anlatır. Orhan, Abdullah'ın kendini gerçekleştirme çabasını eleştirir. Orhan'dan ayrıldıktan sonra onun kendini gerçekleştirememesi durumunu düşünür. Onunda sırlarının, ukdelerinin, karabasanlarının olduğunu geçirir bir bir aklından ve yine Abdullah Harmancı olarak kalmanın en iyisi olduğuna kanaat getirir.

Bu öyküde anlatıcı yazarın yazar olma yolunda harcadığı mesainin, vazgeçtiği eğlencelerin bir simülasyonunu görürüz. Hiçbir şeyi umursamayan aklı eğlencede olan herkesle iletişim halinde olan biri olmak mı? Yoksa kendini geliştirmek uğruna dünya zevklerinden uzak duran biri olmak mı? Bu iki birbirine zıt kişilik arasında gidip gelir. Kendi zihin süzgecinden tüm yaşadıklarını geçirir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde kahraman bakış açılı birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır.

g. Kişiler

Abdullah Harmancı ve Orhan Batıbey hikâyesinin kişileridir. İki zıt kişilik arasında gelgit durumu empati yoluyla anlatılmaya çalışılmıştır.

e. Zaman

Kayalı Park'ta kayalı havuzun başında otururken zihninden geçenleri düşünürken geçen zaman kurgunun zamanını belirler. Kurgu anlatımı şimdiki zamanda gerçekleştirilir.

f. Mekân

Kayalı Parktaki kayalı havuz düşüncelere daldığı mekândır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır. Marka adı kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Öykünün tamamı iç monolog şeklinde oluşturulmuştur. Kahraman, içinden geçirdiklerini Orhan Batıbey olsaydı nasıl olur duyu empati yoluyla bize anlatır. Her ne olursa olsun acısız olmadığını bildiğini söyleyerek öyküsünü bitirir. Harmancı bu öyküsünde kendi ismini açık ederek üstkurmacayı örnekler.

2.2.21. “Sorgu Akşamı”

a. Konu

Öykü kahramanının kendine ait yaşam sorgusu konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Olayın kahramanı arkadaşlarıyla yıllardır gittiği “PELE’NİN HALISAHASI”na doğru arabasıyla yola koyulur o sırada Teoman’ın sesinden duyduğu “*Her zaman kaybettik senle ben.*”(s.74) Sözü ona senelerdir kaybettiğini hatırlatır. Ve kendi iç sorgusu başlar. Bu sırada halı sahaya gelmiştir fakat içeri girmez oradan uzaklaşır, şehrin ışıkları arkasında kalır. Her

şeyden uzaklaşmak ister fakat yıllardır hayal etmesine rağmen bunu yapmaktan korkar. Geri döner. Maça neden geç kaldığını sorarlarsa da uyuyup kalmışım demeyi planlar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Olayın kahramanının ağzından dinleriz, her şeye onun bakış acısı hâkimdir.

d. Kişiler

Ana kahraman ben anlatıcıdır. Halı saha arkadaşları ve Teoman öykü kurgusunun yardımcı kişileridir.

e. Zaman

Olay kasvetli, can sıkıcı bir Cuma akşamı gerçekleşmektedir. Kahraman halı sahaya yıllardır gittiği bilgisini verir. Burada bir rutinin olduğunu görürüz.

f. Mekân

Kahraman, tüm bu iç sorgulamalarını “85 model şahininin” içinde halı sahaya giderken gerçekleştirir.

g. Dil ve Üslup

“Bir kere” kelimesi leitmotiv olarak kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği, iç monolog ve leitmotiv tekniğinden faydalanılmıştır.

2.2.22. “Yerin Dibi”

a. Konu

Olay kahramanı unutamadığı şeyleri yerin dibindeki meleğe anlatmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykü kendi içinde dört farklı başlığa ayrılır. Ana kahraman unutamadıklarını sorgu meleşine anlatır. Her konu arasında “Bir de şunu:” bağlayıcısını kullanarak diğer unutamadığı olaya geçiş yapar. İlk olarak “Şavk” başlığını kullanır. Burada unutamadığı olay odasının camına kardeşinin ve kendinin aynı anda yansımasıdır. Bu yansıma ona kardeşiyle kendini kıyaslatır. İkinci başlık “Sincap” tır. Burada sincabı dalgınlıkla ezip öldürmesi konu edilir. Üçüncü başlık “Melek” tir. Kendisini terk etmek üzere olan bir delikanlıya nişanlısının yazdığı yalvarı mektubu ona kızın bir melek olduğunu düşündürür ve bunu unutamaz. Terk etmek üzere olan kendi arkadaşıdır. Dördüncü başlık “Sokak” tır. Burada unutamadığı çocukluğunda yaşadığı sokak ve oradaki anılarıdır. Son olarak annesinin ıslak yeşil gözlerini de unutamadığından bahseder. Yerin altına girince unutacağını zannettiğini ama unutamadığını yerin altının bin beter olduğunu söyleyerek öyküyü sonlandırır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı olayları anlatır. Kahraman bakış açısı kullanır.

d. Kişiler

İlk olaydaki kişi kardeşi ve kendidir. Kardeşini iyi kendisini kötü betimler. İkinci olayda oturduğu büyük apartmanı keşfe çıktığında gördüğü yıkık ev duvarının ona kurdurduğu hayali kişiler ve sincap yer alır. Üçüncü olayda arkadaşı ve onun nişanlısı yer alır. Son olayda ise sokaklarını Jawa motoruyla inleyen, sarı saçlı sarı sakallı canavar olarak adlandırılan, iri adam çıkar. Çocuk aklıyla ondan etkilenir. Bir de arkadaşı Mustafa ve onun babası Semavi abi vardır. Tüm bunları konuştuğu melek hikâyesinin sonunda yer alır.

e. Zaman

Olaylarda ki zamanlar birbirinden bağımsız ve farklıdır. Hepsi başka zamanlarda gerçekleşmiştir. İlk hikâyesinin zamanı Ay aydınlığında bir gecedir. Sonraki hikâye göreve başladığı zamanlarda gerçekleşmiştir. Üçüncü hikâyesinin zamanı belirsizdir ve son hikâyede çocukluğundan bahseder.

f. Mekân

İlk öyküdeki mekân evlerinin bahçesi ve kendi adasının önündeki camdır. İkinci hikâyedeki mekân göreve başladığı yıllardaki büyük apartman ve yayladır. Üçüncü hikâyedeki mekân belirsizdir. Son hikâyemizdeki mekân ise çocukluğundaki sokaktır. Ama tüm bunları anlattığı esas yer ise yerin dibidir. Kahramanımız ölüdür ve bunları yerin dibindeki meleklerle konuşur.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği ve diyalog tekniğinden faydalanılmıştır.

2.2.23. “Yaşam Bir Iska”

a. Konu

Oktay adlı ana karakterimiz her yaz gittiği memleketindeki arkadaşlarına bir dolap çevirmeyi planlar fakat süreç planladığı gibi işlemez.

b. Olay Örgüsü

Yaz yaklaşmaktadır. Oktay, her yıl olduğu gibi memlekete gidecektir. Oradaki arkadaşları İsmail, Kerem ve Yusuf’a şiir dosyasının komisyondan geçtiğini ünlü yayıncı Kemal Tunay’ın onu aradığını söyleyecektir. Bu dolapla onları şaşırtmayı bu yazı önceki yazlardan daha renkli kılmayı hayal eder. Günlerce bunu düşünür. Zamanı gelip memlekete döndüğünde ise Kerem’in iş bulup İstanbul’a taşındığını, İsmail’in bir aylığına memlekete döndüğünü, Nokta Kitabevi’nin el değiştirdiğini, Resul Abi’nin yerini kalın gözlüklü abus çehreli bir adamın aldığını görür. Planladığı dolabı çeviremez. Yusuf’la birlikte Zaferden gelip Orduevi’ne yürüyenleri seyredip susarlar. Eski yazları özler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü anlatıcımız olayların ana kahramanı Oktay’dır.

d. Kişiler

Öykü, ana kahramanımız Oktay ve onun arkadaşları Kerem, İsmail ve Yusuf etrafında döner. Bu kişiler edebiyat ile haşır neşir olan bir arkadaş grubudur. Edebiyat sohbetlerinin tadı kaçmıştır fakat uğursuz bir hastalık gibi bir türlü pençesinden de kurtulamazlar. Kitap çıkarma muhabbetleri hiç bitmez.

e. Zaman

Zaman olarak öyküde ön plana çıkan bilgi yazın yaklaşmakta olduğudur.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Alaaddin Tepesi'nin çay bahçeleri çıkar. En çok buradan buradaki edebiyat sohbetlerinden bahsedilir. Diğer mekânımız ise öykü eksenine uygun olarak Nokta Kitabevi'dir. Yani mekân Konya'dır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır. Ve kısa bir şiir dizesine yer verilmiştir.

“Tenha yolun ortasında rüzgâr

Teşrin yapraklarıyla oynuyor.” (s.83)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. “*Yaz yaklaşıyordu.*” Cümlesi leitmotiv olarak kullanılmıştır.

2.3. YERLERE GÖKLERE' DE Kİ ÖYKÜLER

2.3.1. “Yerlere Göklere”

2.3.1.1. “Manzara Resmi”

a. Konu

Bir müfettişin, uzun teftiş aylarından sonra karısının ucuzluktan aldığı tablo içindeki resimle adamın rüyasının bütünleşmesi anlatılmıştır. Harmancı bu öykü üzerinden okuyucusuna çift ilişkilerinde nesnelerin gerçekte neye karşılık geldiğini düşündürür.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakterleri, Adam ve Kadın olarak isimlendirilmiştir. Kadın ucuzluktan bir alçı tablo alır. Kocasının gelip tabloyu beğeneceği zamanı beklemeye başlar. Tablo çirkin görünen aplik telini de kapattığı için sevinçlidir.

Adam karısının evde olmadığı bir zamanda uzun iş gezisinden döner. Öğretmen evlerinde geçen uzun teftiş ayları boyunca ne zaman yorgun, soğuk, uykusuz sabahlara uyansa evine dönüp kanepeye uzanacağı zamanı hayal etmiştir. Uyku onun için bir ritüeldir. Duvardaki tabloyu fark ettiği anda karısının yine gereksiz bir harcama yaptığını, neden onun fikri olmadan bir tablo aldığını, bu konuyu karısıyla tartışması gerektiğini düşünür. Manzara resmi yerine neden bir soyut tablo almadığını zihninde sorgular ve bu düşünceler içinde uykuya geçer. Böyle bir uykuya geçişin tabi sonucu olarak da rüyasında bir manzara resmi görür. Bu manzara karısının duvardaki tablosunun aynısıdır. Adam rüyasında bu tablonun içinde gezinir. Orda gördüğü güzel şeyleri kaydetmesi gerektiğini düşünür. Dünyaya dönünce hazineler değerinde bir ev modeli bulduğunu mimar arkadaşına haber vermek ister.

Kadın eve döner. Kocası yoktur. Ayakkabıları kapıda, takım elbisesi dolaptadır. Bornoza hala ıslaktır. Ama kocası yoktur. Günlerce bekler ama adam yoktur. Yalnızlıktan çıldıracak gibi olduğu bir akşam elindeki çayı hışımına tabloya fırlatır. Sonra tabloyu salonun penceresinden aşağıya atar. Tablo aşağı düşerken adam tablonun içindeki genç kızla sohbeti derinleştirmektedir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kurgu akışında “adam” olarak tanıtılan öykü kişinin düşünceleri akışta daha baskındır. Dolayısıyla adamın bakış açısı sunulmuştur. Kadın, evdeki gereksiz harcama eseri sayılan eşyalar üzerinden tanıtılmıştır.

d. Kişiler

Öyküdeki ana karakterler kadın ve müfettiş olan adamdır. Tüm kurgu bu çift etrafında geçer. Adam ve kadının hayatları her zamanki ritüelinde sürerken, kadının eve aldığı tablo ile işler değişir. Adam rüyasından tabloya geçiş yapar ve daralma anında kendine tablo içinde ferah bir dünya kurmayı başarır. Kadın ise yalnızlık içinde kaldığı uzun anlar sonunda tüm öfkesini şenlikli bir dünyayı anlatan bu tabloya yöneltir ve elindeki çay fincanını tablonun üzerine savurup tabloyu pencereden fırlatır.

Harmanacı, ironisi hiç eksik olmayan büyümlü gerçekçi dille, aralarında uçurumlar oluşmuş, konuşmaz hale gelmiş bir çiftin ilişkilerini manzara resmi üzerinden yani bir nesne vasıtasıyla sunmuştur. Kadınla adamın yanında tablo içindeki kişiler de anlatılır. O manzara resmi kuyucunun gözlerine çizilir. Balık avlayan çocuk, abdest alan dede, suskun nine ve siyah düz saçlı kız anlatılır. Kurgu kişileri olarak karşımıza adam, kadın ve bu tablonun içindeki kişiler çıkar. Tablodaki kişiler masalsı bir dünyaya aittir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Adamın evine dönmesiyle öykünün kurgusu başlar. Eve dönüş, tabloyla bütünleşme ve kadının yalnızlık içinde bekleyişi kurguyu kapsayan zaman dilimi olarak sunulmuştur. Tüm bu süreç içinde kurgunun uzun bir zaman dilimini kapsadığını anlarız.

f. Mekân

İlk mekân olarak karşımıza öğretmen evleri çıkar. Burası soğuk bir yer olarak anlatılır. Sonraki mekân adamın evidir. Buradaki uyku seremonisi ve adam için bu durumun önemi vurgulanır. Sonrasındaki mekân ise tablonun içidir. Buradaki mekân özlenen, aranan masalsı bir yer gibi anlatılır. Dünyayla benzer yanları vardır ama dünyadan daha güzel ve farklıdır. Adam yaşadığı dünyadan farklı olarak tablo içinde kendisine ferah ve masalsı bir yaşam alanı kurmayı başarmıştır. Bu mekân vasıtasıyla kurgu ironik, gerçek üstü bir anlatımla sunulmuştur.

g. Dil ve Üslup

Öykünün ana eksenini besler nitelikte oldukça fazla betimleme kullanılmıştır. “Saçları siyahı ve insana rahat bir yer dōşēğinde geçirilmiş serin yaz gecelerini hatırlatan bir siyahlıktı bu; saçları düzdü ve içinden ışıklar geçen çekici bir düzlüktü bu, saçları uzundu ve tam da omuzlarını geçtiği noktada dışarıya doğru kavis alan bir uzunluktu bu.” (s.16)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Adamın, karısı hakkında zihninden geçenler ilahi anlatıcı vasıtasıyla sunulur. Burada anlatıcıyı bir aracı olarak görürüz. Bu nedenle bilinç akışı tekniği yüzeyde kalır.

2.3.1.2. “Karşılaşma”

a. Konu

Yaşadığı onca serüvenden sonra davar otlatan bir çocuk olmayı isteme duygusu kurgunun ana eksenini oluşturmuştur.

b. Olay Örgüsü

Yaşayabileceği her şeyi yaşamak istemiş ve yaşamış Mustafa adlı kişi anlatılır. Mustafa, öyküde ilk olarak bir çocukla karşılaşır ve sonrasında futbolcuları merak eder. İyi ve kötü yanlarını görür. Başka bir karşılaşmadan sonra aktörleri merak eder ve bu alanı keşfeder. Tekrar bir karşılaşma yaşar. Ticarete atılır, Çin evlerinde dualar eder. Mevlevi, muhabir, köşe yazarı, aşçı yamağı, terzi çırağı, debbağ kalfası olur. Resim yapar, şiir yazar, inşaat mühendisliğini dener.

Yaşadığı tüm deneyimlerden sonra, Issız bir köyde bir çocukla karşılaşır. Yaşadıklarını yorulana kadar bu kız çocuğuna anlatır. Soluklanmasını fırsat bilen çocuk, hiçbir şey bilmediğini söyler. Nenesinin davarlarını güdüp on beş senedir oradaki dağlara baktığını anlatır. Hiçbir yer görmemiştir. Tecrübesi yoktur. Mustafa, çocuğun anlattıklarından sonra hiçbir şey bilmemenin deneyimsiz olmanın nasıl bir şey olduğunu sorgular. Her şeyi bildiğini sanırken bilmediklerinin de olduğunu fark eder. O deneyimsiz olmanın nasıl bir şey olduğunu bilmemektedir. Küçük bir mescide girip dua eder. Kurtuluş ister. Aylar sonra

kapısını her şeyi deneyimlemek isteyen bir genç çalar. Genci suskunlukla karşılar. Çünkü o, artık en keskin cevabı hayatın verdiği inandırıcıdır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakterin bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Ana kahraman her şeyi deneyimlemek isteyen ve bunu başardığını sanan biridir. Birçok şeyi deneyimlemiştir. Fakat karşılaşma ona hakikati buldurmuştur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı belirsizdir. Kurgu karakterinin değişim süreci öykünün zaman dilimini kapsamaktadır.

f. Mekân

Kahramanımız her şeyi deneyimlemeye çalıştığı için hikâyemize birçok mekân girer. Futbol kulübünden, televizyon kanallarına kadar. Öykünün sonunda ise kendini bulduğu yer küçük bir mescittir.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır. “Fakat o çocukla karşılaştığı gün.” Cümlesi öykünün paragrafları arasında bir bağlayıcı sonu merak ettirme aracı olarak kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniğinden faydalanılmıştır. Aktarma cümleleri ile çocuk konuşturulmuştur.

2.3.1.3. “Kuyu”

a. Konu

Aynı sonu yaşıyan kurgu kahramanları dünyadan cenneti anımsatan o yere gider ve iki farklı ölüm temalı hikâye paslı bir kilit sembolüyle birleştirilir. Bu eksende ölüm kavramı kurgu konusu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

İlk öykünün kahramanı üniversiteyi yeni kazanmış 19 yaşındaki Sinan'dır. Yaz mevsimidir. Ablası Almanya'dan yeni gelmiştir. Kalbi büyük düşlerle dolu çok neşeli günler yaşamaktadır. Bir gece içini bir sıkıntı kaplar. Rahatlamak için ömrünün geçtiği sokaklarda dolanmak ve oraya veda etmek için dışarı çıkar. İçindeki sıkıntı geçmemektedir. Kendini iyi olduğuyla alakalı telkin eder. Sokakta dükkânların önünde gezinirken Mermerci Ömer Ağa'nın evinin önüne gelir. Mezar taşlarının birinde kendi adının olduğunu düşünür. Sokağın köşesine gelen en son mezar taşının önünde dikilir. Düşündüğü gerçek olmuştur. O son mezar taşında kendi adı vardır. Kulaklarını çılgınlık kaplar, bu duruma inanmak istemez. Sokaklarda gezebildiğine göre ölmediğini düşünür. Eve gider ve bu düşünceler içinde uyuya kalır. Tam uyanmaya çalıştığında başını sert bir şeye vurur. Hareket etmek ister ama yapamaz. Karnında gülümseyen bir kız çocuğunun değirmi yüzü parlayan, paslı kilit parçasını canını acıta acıta kafatasının kemiğinden çıkarır. Bu kilidin büyük bir kapının demir halkalarına asılı olduğunu görür. Ayak parmaklarıyla hafif yükselince kapının ardında yemyeşil çayırların olduğunu görür. Kendini kapıya vurduğunda karanlık bir kuyuya yuvarlanır. Kuyunun dibinden hala kapıyı görebiliyordur. İlk hikâyemiz bu şekilde son bulur. İkinci hikâye başlar.

Buradaki ana karakterimiz, bir doktorla yeni evlenmiş ve yıllık izne çıkmıştır. Evleri, eşyaları her şey yenidir. Ana karakter evini imparatorluğu olarak görür. Orada çok mutludur. Bir gece karısı uyuyunca balkonda denizi ve dağlarıyla dünyanın ve hayatın güzelliğini haykıran şehrin karanlığını dinlemeye koyulur. Bir an kafasından ölümü geçer. Kendi ölümü ve karısının ölümü. Hayat bu denli güzelken ölüm fikri ona acı verir. Bu düşüncelerden kurtulmak için hemen uyur. Uyandığında karısı televizyon kanallarının iyice bozulduğunu ve düzeltmek için çatıya çıkması gerektiğini söyler. Ve burada korktuğu başına gelir. Ayağı takılır ve karısının gözleri önünde düşüp ölür. Karanlık rutubetli bir kuyuya yuvarlanır. Burada eline bir el dokunur. Hadi artık ver, seni beklemekten yorulдум diyen bir ses işitir. Sesin geldiği yöne bakınca birinci hikâyeye bağlantılı olarak elinde paslı bir anahtar görür.

Birinci hikâyedeki genç ile aynı kuyudadırlar. Genç kapıyı bu anahtarla açar ve önlerine yemyeşil bir vadi açılır. Aydınlık sıcak büyümlü bir orman olarak betimler burayı ikinci hikâyedeki kahramanımız. Ormana doğru ilk adımını atınca dünyada bırakıp geldiği her ne varsa hepsini unuttur. İçini bir ışık kaplar. Gözlerini yumar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Her iki öykünün anlatıcısı da ben anlatıcıdır. Ve bu iki kahraman üzerinden çoklu bakış açısı sunulmuştur.

d. Kişiler

Birinci öyküdeki kahraman 19 yaşında üniversiteyi yeni kazanmış kalbi umutlarla dolu bir gençtir. İkinci hikâyemizdeki kahramanımız ise yeni evlenmiş ve yıllardır hayalini kurduğu şeyi gerçekleştirmiştir. Evinde geçireceği güzel günlerin planlarını yapmakta ve bu durumdan mutluluk duymaktadır. Bu iki karakter arasındaki ana nokta ikisinin de yeni bir şeylere başlamış ve umutlarla dolu olmalarıdır. İkisi de ölüm fikrinden korkar. Fakat korktukları gerçekleştiğinde vardıkları yer hiçte ürkütücü değildir. Tam aksine dünya hayatını unutturacak niteliktedir.

Ana karakterler dışında yan karakter olarak karşımıza birinci kısımda genç çocuğun ev halkı ve Mermerci Ömer Ağa, ikinci kısımda ise adamın her şeyi özenle evine yerleştirmiş karısı çıkar. Kurguda yer alan ana kişiler vasıtasıyla ölüm kavramına farklı bir bakış açısı getirilmiştir. Tam güzelliklere kavuşmuşken ölen bu kişiler dünya hayatında acınacak bir durumu yaşamış gibi görünseler de gittikleri yer ile dünyadakinden çok daha güzeline sahip olurlar.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı olarak ana kişilerin ölümü düşündükleri andan, ölüp cennet benzeri yere gittikleri ana kadar geçen zaman dilimi verilir. Bir diğer zaman ifadesi olarak, birinci hikâyede yaz olduğundan ikinci hikâyede ise ana karakterin yıllık izine çıktığından bahsedilir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ilk öyküde gencin yaşadığı ev ve sokak çıkar. İkinci hikâyede ise adamın karısı ile yeni kurdukları ev çıkar. Yani ikisinin de mutlulukla yaşadıkları yaşam alanları kurguda karşımıza çıkan ilk mekânlardır. Hikâyedeki ana mekân ise iki ana karakterinde öldükten sonra kendini bulduğu karanlık ve rutubetli kuyudur. Birinin kafasından çıkan kilidi diğerinin elinde olan anahtar açar. Bu anahtar ve kilit üzerinde aynı sembol yer almaktadır. Öykünün eksenini oluşturan bu kuyu, diğer dünyaya açılan kapıdır. Burada bahsedilen diğer mekân dünya hayatını unutturacak güzelliklere sahiptir. Harmancı bu öyküsünde gerçek üstü bir mekân tasarımı yapmıştır. Mekânların yanında kullanılan sembollerde dikkat çeker. Dünya hayatından sonra güzelliklere açılan kapıdan geçebilmek için birbirlerine yardım etmeleri ve anahtar kullanmaları gerekir.

g. Dil ve Üslup

Kurguda yer alan gerçek üstü mekân tasarımını destekleyecek nitelikte bir dil kullanımı mevcuttur. “*Anahtarı, karnında bir kız çocuğunun gülümsediği bir asma kilidin deliğine soktu. Bu kilidin, büyük, tahta kanatları olan bir kapının halkalarına bağlı olduğunu o ân ayımsayabildim. Anahtar, kilidin karnında nefis bir hareketle döndü. Önümüze yemyeşil bir vadinin açıldığını gördüm. Aydınlık, sıcak, büyük bir ormandı burası.*” (s.29)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği, diyalog ve iç monolog kullanılmıştır.

2.3.1.4. “Dünyaya Bir Daha”

a. Konu

Bir kadının gözünden kendi ütöpik dünyası anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakterleri evli olan karı kocadır. Adam karısına dünyaya bir daha gelseydin nasıl bir dünyada yaşamak isterdin diye sorar. Sonra bu sorusunu ayrıntılı olarak

genişletir. Nasıl bir ev, nasıl bir eş, nasıl bir şehir, nasıl arkadaşlar ve kendisinde değiştirmek istediği şeylerin olup olmadığını tüm ayrıntıları ile sorar. Kadında tüm isteklerini bir bir anlatır. Anlattığı dünya her şeyin muntazam olduğu, kendi açısından her şeyin mükemmel olduğu ütöpik bir yerdir.

Kadın dünyaya tekrar gelir ve önceki hayatında kocası olan adamla birlikte var ettikleri dünyayı görür. Her şey vardır ve tamdır. Sonunda tuhaf bir şey olur. Uzun, ince, ürpertici, kemikli şahadet parmağı en başta duran taşla dokunur. Evlilik yıldönümlerinde, kocasıyla gittikleri Yüksek Tepe’de, mutlu bir yaşam sürdüklerini konuştukları o akşam kadının ruhunu titreten bir karanlık gelir. Kadın kocasının sesini giderek daha az duyar. Restoranın cini işlemeli tavanında insan ruhunu acıtan uğursuz uğultu büyüdükçe büyür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kurgu kişilerinden kadının bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakterler kadın ve kocasıdır. Yaşamak istedikleri dünyayı tasvir ederken yardımcı kişilerde kurguya girer fakat bunlar ön planda değildir. Hikâye eksenini oluşturmak için kullanılmışlardır. Bu kişileri örneklemek gerekirse kadının istediği çocuklar ve arkadaşlarını gösterebiliriz. Kocasının benzemesini istediği kişi olarak da Hugh Grant karşımıza çıkar. Modern dünyadan bir ünlüdür.

e. Zaman

Öyküde zaman belirsizdir. Olayın yani kadının tekrar hayata gelmesinin ve bir anda her şeyin kötüleşmesinin zamanını bize söylemez. Sadece sevimsiz bir parmağın taşla dokunmasıyla bir şeylerin değiştiği bilgisini öğreniriz.

f. Mekân

Ana mekân dünyadır. Bir insanın hayalinde olan dünya resmedilmeye çalışılmıştır. Her şeyin olumlu olduğu bir dünya gerçekte var olabilir mi, sorusu kurgu akışında öykünün alt katmanı olarak okuyucu zihninde oluşturulur.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır. Soru cümleleri oldukça fazladır. Hikâye karakteri olan kadın tüm bu soruları yanıtlar. Bunu yaparken hayalini aktarmış olur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Anlatıcı karakterleri konuşturur. Araya girerek kendisi de bilgi verir. Akışta yer alan soru cümleleri sayesinde kurgu metni, diyalog açısından iyi bir örneklem sunar.

2.3.1.5. “Esas Fil”

a. Konu

Üniversitede asistanlık yapan bir adamın, aynı üniversitede olan bir öğretim görevlisine yaşadığı platonik aşkı ve yurt dışına giderken ona attığı maille ilk ve son aşk itirafı hikâyemizin konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü âşık olan asistanın, sevdiği kadına karşı beslediği duyguları ve hayallerini anlatmasıyla başlar. İkisi de aynı şehirde, aynı kampüste, aynı binada, aynı koridordadır. Adam sürekli onunla karşılaştığını hayal eder. Bir kış böyle geçirirler. Ama bir türlü olaylar hayal ettiği gibi gitmez. Adam kış boyunca İngilizce çalışır. Cümlelerin esas filini bulmaya çalışır. Kadın ise tezi ile uğraşır.

Sonra bir gün bir final günü kampüste on beş yıl önceki sevgilisini görür. Eski sevgilisi aradan çok zaman geçmemiş gibi samimi davranmaktadır. Adam nasıl olduğunu bilmeden kadını alnından öper ve tam bu sırada fark eder ki platonik aşkı onları görmüştür. Yıkılır. Açıklayamayacağı bir fil yaptığını anlamıştır. Tüm bunların üzerine danışman hocasının aniden teklif ettiği yurt dışı bursu sınavına girer ve kazanır. Fakat yıllardır beklediği bu başarıya sevinemez bile. Sebebi kolay kolay izah edilmeyecek bir duyguyla, belki kadının acıyan ruhunu görüp zevk almak amacıyla bir sabah odasına gider. Ve anlar ki kadının da içinde bir ateş kaynamaktadır. Ama bunu o istemiştir.

Öykünün sonunda tüm bu hissiyatları anlatan cümlelerin, platonik aşka yazılan bir mail olduğunu anlarız. Artık çok geçtir. Adam ilk ve son kez tüm duygularını bu satırlara döküp aşkına iletmiştir. O akşam yurt dışına uçar. Uçmak burada esas fiildir. Geride kırık bir kalp ve bir yığın yan cümle bıraktığı için üzgündür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü kahramanının ağzından anlatılır. Onun bakış açısıyla duygu yüklü bir metin oluşturulur .

d. Kişiler

Öykünün ana kahramanı platonik âşık olan otuz dört yaşına girmiş, doktora için İngilizce çalışan bir asistandır. Ve yine tezi için ter döken bir öğretim görevlisine âşık olmuştur. Yaz aylarında bile karanlık, güneşsiz, münzevi olan fakültede ve oraya uğramayan sevgili, muhteşem, asabi doçentle paylaştığı odada, tüm kış hayallerle ve İngilizce cümlelerle zaman geçirir. Âşık olduğu kadını sessiz ve hanımefendi biri olarak tanımlar. Akışta yer alan diğer kişilerden biri eski sevgilisidir. On beş yıl önce fakültenin en hızlı sarışınlarından olduğu bilgisiyle onu tanırız. Odasını paylaştığı doçent ve koridorda kuş uçurtmayan bölüm başkanı hakkında çok bilgi verilmez. Akademi camiasının hangi çileli yollardan geçerek başarıya ulaşmayı arzuladıkları kurguda yer alan bu kişiler vasıtasıyla aktarılır.

e. Zaman

Öyküde karakterin söylemlerinden anladığımız kadarıyla tüm bu duyguları ve olayları bir kış ayında yaşamıştır. Öykünün anlatma zamanı ise geçmiş zamandır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza iki yer çıkar bunlardan ilki üniversitenin kampüsüdür. Diğeri ise hayalinde gittiğini düşündüğü yerlerdir. Tüm yaşanılanlar bu mekânlar üzerinden anlatılır. Ana karakterimiz hayallerinde Ankara'da değil de Londra'da olduğunu da düşünür. Daha çok odasında ve koridorda vakit geçirmektedir. Hayallerinde şehrin farklı yerlerinde

platonik aşkı ile karşılaştıklarını düşler. Sonra aynı şehirde hiç karşılaşmamış olmalarına üzüldür.

g. Dil ve Üslup

Öykü eksenine uygun bir şekilde duygu yüklü bir anlatım seçilmiştir. “...İkimiz birden, ikimiz beraberce, ayakları üzerinde yıkılan kuleler gibi yıkıldık. Yok olduk.” (s.40) “...bankın önünden geçerken gördüğüm yüzünde, eğer ısrar etmeseymişim kalbimin duvarlarını, müşkülpesent ruhunun kalkanlarını delip geçecek bir güce, bir ruha, bir bedene, bir geleceğe sahip olduğumu da anladım.” (s.40) Kullanılan terimler kahramanların meslek gurubuna hitap eden tarzda seçilmiştir. Birçok hikâyede olduğu gibi yazarımız bu hikâyesinde de marka ismi kullanmıştır. “Koridordaki pencerelerden birini açar, bir kısa LM ateşlerdim.”(s.35)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. “Sen bütün kış odanda oturdun.” Cümlesi leitmotiv olarak kullanılmıştır.

2.3.1.6. “Mezarına İzmir”

a. Konu

Yıllar önce, mahallenin güzel kızına platonik olarak âşık olan genç yıllar sonra, kendi ağzından hissiyatını anlatır. Bu anlatım kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakterin platonik aşkını ve yaşadığı mahalleyi betimlemesiyle başlar. Henüz bu duyguları yaşarken küçücük bir çocuktur. Platonik aşkı mahalleden geçerken çatılarındaki kuş evinde güvercinleriyle oyalanan genç tırnaklarını kiremitlere geçirir, onu izler. Ablalarıyla elbise dikişlerini, gazetelerdeki foto romanları kesip oturma odasının büfesinde istiflemelerini, ablasının nişanında çektiği bir fotoğrafı bulup saklayışını ve bunun gibi birçok anıyı sıralı bir şekilde anlatır. Ne yaparsa yapsın onunla evlenemeyeceğini bilmektedir. Yirmi iki sene sonra tekrar mahallerine döner ve eski aşkını annesiyle

konusurken bulur. Yirmi iki sene önceki gibi yine evlerinin çatısından kalın tırnaklarını kiremitlere geçirip, bir bacaya dayanarak aşağı sarkar ve onu izler. Ama o âşık olduğu diri kadın yoktur. Yaşlanmış ve pörsümüştür.

Öykü, aradan bir yirmi iki yıl daha geçtiği, karanlık bir aralık sabahı ani bir kararla ilçeye annesinin mezarına döndüğü bilgisiyle devam eder. Ve o mezarlıkta eski aşkı da upuzun yatmaktadır. Hiçbir şey düşünmeden süre okumakla bir sigara yakmak arasında karasız kalır. Anlamsızca bakıp lepiska saçlarını, görücü evlerindeki kızlarda ondan bir eser aradığını, parmaklarını saçları arasına sokarken onu taklit ettiğini anımsar. İzmaritini fırlatır mezarına cüzdanında yarısı yok bir fotoğraf vardır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Öykü geçmiş zamana ait anıların hatırlanmasıyla ve gelecekte olabilecek şeylerin düşünün anlatımıyla oluşturulmuştur. Ana karakter çocukluğunda yaşadığı şeyleri, yirmi iki yıl sonrasında onu tekrar görünce hatırladıklarını ve hissettiklerini, bir yirmi iki yıl sonrada olabilecekleri sırayla kendi ağzından anlatır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri başlangıçta genç bir çocuk sonrasında ise orta yaşlı bir adamdır. Ana karakterin çevresinde annesi, dedesi, ablaları, mahallede yaşayanlar, platonik aşkı ve onun çocukları yer alır. Ama öyküde mercek altına alınarak anlatılan kişi platonik âşık olunan kadındır. Öykü bu kadın ekseninde ilerler. Hikâyedeki betimlemesi “*Sen, o vakitler henüz betonlaşmamış ve çirkinleşmemiş bu küçümen ilçenin gömme taşlı sokaklarından, sımsıkı elbiselerinden taşan buğdaysı teninle geçip gider, uzun boyuna yakışan lepiska saçlarını önce bir defa başının üstünde halka yapıp ardından beline kadar sarkıttırın. Sen ince bluzları giyer, sen en cesur kıyafetlerinle delikanlıların canlarını acıttırın.*” (s.41) şeklindedir.

Bu kadının tavırları, giyimi hikâyemizde “R...”olarak adlandırılan yere göre alışılmadık ve arsızca olarak tanımlanır. Hikâye de yer alan; “*Sağ elini sağ dizine vuran dedem “ Bunların pişirdiği yemek de yenmez!” derdi. Seni bana vermezlerdi. Bundan*

emindim. Bir yangın çıkarmak isterdim o vakit. Senden ve benden başkası kalmasın isterdim R... 'de. Beni ayıplayacak seni ayıplayacak ne kadar insan varsa hepsini bizim bahçeye doldurmak ve evi ateşe vermek isterdim. En doğrusu başka diyarlara gitmekti belki de.”(s.42) bu cümleler, ana karakterin, yaşadığı yerde farklı görünen insanlara dışarının gösterdiği tutumu vurgular niteliktedir. Genç kuşağa yapılan tartışmaya açık mahalle baskısı akışa yerleştirilen bu cümleler vasıtasıyla yansıtılır. Bu baskı içinde hissiyatını kalbine gömmüş hiç açılmamış, koca bir adam olduğunda bile sevdiğine sevinememiş, platonik aşkı öldüğünde bile hissiz ve sinirli kalan bir adam resmedilir. Ana karakter etraftakilerin tutumunu eleştirse de bulunduğu toplumdan farklı bir bakış açısı sergileyemez. Kadının aşırılığına kızar, yaşlandığında saçlarını uzatmasını tırnaklarını boyamasını eleştirir. Her ne kadar üst çerçevede eski bir çocukluk aşkı resmedilmeye çalışılmış gibi görünse de verdiği mesajlar açısından metin daha derinliktedir. Modernizmin gençleri getirdiği hal ve onların aşırılıklarının bizim toplumumuzda kabul görmeyişi öykü metninin alt katmanlarına yerleştirilmiştir.

e. Zaman

Öyküde üç farklı zaman kullanılır. Geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman. Kahraman anlatıcı, başlangıçta çocukluğunda yaşadıklarını anlatır. Devamında yirmi iki yıl sonra mahallesine döndüğündeki hissiyatını ve en son olarak da gelecekte olabilecekleri kurgular. Öyküde kullanılan sanatçı isimleri “Ferdî Tayfur, Erkin Koray, Çelik” ve araba isimleri “Murat 131, İmpala, Steysin Reno” çocukluğunun geçtiği dönem hakkında bilgi verir niteliktedir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza yaşadıkları küçümen ilçe, evleri, evlerinin çatısı ve mezarlık çıkar. Bu ilçenin o zamanlar betonlaşmamış ve çirkinleşmemiş olarak öyküde anlatılması zaman içerisinde her şey de olduğu gibi şehirlerinde sunileştigiine yapılan bir vurgudur.

g. Dil ve Üslup

Öyküde dönem ve karakterler betimlemeler vasıtasıyla anlatmıştır. Marka kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği ve betimleme kullanılmıştır. Geriye dönüş tekniği ile geçmiş hakkında bilgi verilmiştir. Aktarma cümlesi ile dedenin düşünceleri yansıtılmıştır.

2.3.1.7. “Meleğim Benim”

a. Konu

Akbank’ın önünden geçerken gördüğü kıza âşık olan, sonrasında onun arkadaşının sevgilisi olduğunu öğrenip bu sızıyı hep yüreğinde taşıyan Osman’ın öyküsü konu edilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Evli ve üç çocuklu Osman bir gün Akbank’ın önünden geçerken bir kız görür ve onun güzelliğinden çok etkilenir. Onu görebilmek için Akbank’ın önünden tekrar geçer ama o yoktur. Evine döner. Melek olarak nitelendirdiği kıza karşı hissettiklerinden utanmaktadır. Çünkü o evlidir ve üç çocuğu vardır. Ama onu düşünmekten kendini alıkoyamaz. Gece yarısı uyanıp karısı ve çocuklarını izler.

Ertesi sabah meleğini görebilmek için tekrar yollara vurur kendini. Dışarıda ilk mektep arkadaşı Efendi Yusuf ile karşılaşır. Onu eve götürür. Çerez, çay, televizyon, pişpirik derken geç olur, tam uyuyacakları vakit Yusuf Osman ile bir şeyler konuşmak ister. Ama onu ayıplamasından korktuğunu da ekler. O zaman Osman anlar ki Efendi Yusuf efendilikten çıkmıştır. Sonra Yusuf İstanbul’da bir kızın ona musallat olduğunu peşini bırakmayıp Konya’ya kadar geldiğini anlatır. Osman kendi hikâyesini de anlatmak için sabırsızlanır. Ama tam olarak da emin değildir.

Ertesi gün olur. Kahvaltı edip dışarı çıkarlar. Yusuf bahsettiği kızla tanıştırmak ister Osman’ı. Akbank’ın kapısının önünü gözetirken, meleğini görür. Yusuf’a sen otura dur, der demez fırlar. Ama kızı bulamaz. Geri dönünce Meleğini Yusuf’un konulunu sarıp başını omzuna koymuş haledde bulur. Yusuf sana arkadaşımı tanıstırayım deyip “Tuğba... İstanbul’dan.” diye kızı taktim eder. Osman yıkılır. Kendini sokaklara vurup ağlar. Ne zaman bir delikanlının omzuna yatmış bir genç kız başı görse o yangının külleri gözlerinin

önünde uçuşur. Bir günlüğüne de olsa onun olan meleşinin titreyen kirpiklerini görür gibi olur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Olaylar onun zihnindeki haliyle aktarılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri evli ve üç çocuk babası Osman'dır. Onun ilk mektep arkadaşı Yusuf ve Yusuf'un kız arkadaşı Tuğba diğer kişilerdir. Yusuf öyküde Efendi Yusuf olarak tanıtılır. Başta efendi olduğu öyle algılandığı fakat büyüdükçe bu efendiliğin kaybolduğu öykü akışında sezinletilir. Tuğba öyküde “...yarı kıvrıcık saçları dalgalı, belki esmer belki kumral bir kız...”(s.46) ifadeleriyle tanımlanır. Karsından ve çocuklarından pek bahsetmez, kullandığı üsluptan karısının bir ev hanımı olduğunu anlarız.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. “Akbank'ın önünden geçerken,” (s.46) cümlesi kurgu zamanını belirten ifadelerdendir. Öyküdeki olayın gerçekleşme süresi Osman'ın Tuğba'yı gördüğü andan Yusuf'un Tuğba'yı Osman ile tanıştırdığı ana kadar olan zamanı kapsar. Sonrasında ki süreçte yaşananların ara ara hatırlanması şeklinde devam eder.

f. Mekân

Kurgunun ana mekânı Konya'dır. Burada Akbank'ın önünde olanlar anlatılmıştır. Sonraki mekân Osman'ın evidir. Yusuf ve sevgilisi Tuğba İstanbul'dan Konya'ya gelmiştir. Öykü kurgusu Konya caddelerinde parklarında geçer.

g. Dil ve Üslup

Yöresel ağızın özellikleri yer yer kendini gösterir. “Eve varınca Hatice'nin olmadığını görüp sevindiydim.” (s.47)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.8. “Yokuş Aşağı”

a. Konu

Yazar bir memurun, iş yerindeki modern kadına âşık olup geleneği temsil eden eşiyile bu kadın arasında kalması kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü, Nazan adlı karakterin yaptığı resmin anlatımıyla başlar. Ana karakter Mehmet iş yerinde Nazan’a âşık olmuştur. Mehmet, Nazan’ın -onun içinin- yaptığı bu resmi kendince yorumlamaktadır. Ana karakter Mehmet bir memurdur, aynı zamanda yazarlık yapmaktadır. Yazıp çizmek, kültürel faaliyetler onun için çok önemlidir. Fakat teyze kızı Kısmetle evlidir. Kısmet’in kendine özgü bir dünyası vardır. Temiz, namuslu, yoksul, samimi, dindar ama küçük bir dünya. Bu dünya Mehmet’in içini boğmaktadır. Aile yapısı olarak Kısmet ile aynıdırlar. Fakat Mehmet’in kendini var ettiği dünya Kısmet’inkinden çok farklıdır.

Öyküde yer alan bu cümleler: “*Kısmet, ben sinemaya gidiyorum, derdim. Kısmet, ben kitapçılarda olacağım. Kısmet, bak bu benim dergide çıkan son yazım. Kısmet, bak bu gençler beni görmeye gelmişler. Kısmet, bak bu gazetede benden bahseden bir yazı var. Bu kitabı ben yazdım. Bu benim tezim. Bu yıl bitirdim. Aç bi yol bak içine. Kısmet kızım, sana diyorum... Duyan kim? Kısmet o vakit bir iğne oyasının üzerine eğilmiş olurdu...*”(s.51) Kısmet ile Mehmet’in dünyalarının birbirinden çok farklı olduğunu gözler önüne serer.

Bu gelgitler içinde Mehmet Nazan ile ilişki yaşar. Bir taraftan bunu yaptığından çok utanır. Nazan’ın ailesine göre bir kız olmadığını, Kısmet kadar güzel yemek yapamadığını düşünür. Sürekli ikisini kıyaslamaktadır. İçten içe Nazan’ın iş yerine neden üç yıl önce atanmadığına neden onu daha önce tanımadığına kızıp durur. Onu daha önce tanımış olsaydım belki böyle arada kalmazdım diye düşünür. Kısmet’in bu ilişkiyi öğrenmesinden Nazan’ın bu duruma dayanamayıp onu terk etmesinden korkar. Kendini bu çalkantıdan bir

türlü kurtaramaz. Bir gün kararını verir. Spor ayakkabılarını, kotunu ve tişörtünü giyer sokağa çıkar. Nazan'ın çok sevdiği bir şarkının melodisiyle çalan cep telefonunu sessini duysa da aldırılmaz, otobüs durağına doğru adımlar... Ve hikâye bu cümlelerle son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Olaylar Mehmet adlı karakterin ağzından anlatılmıştır. Mehmet'in bakış açısından Kısmet ve Nazan'ı tanırız. Hikâyede asıl anlatılmak istenen modern yaşam tarzı ve geleneksel kültürün çakışmasıdır. Mehmet tam da bu çatışmanın ortasında kalmış bir adamdır. Bu düalite karşısından ne yapacağını bilemez. Sürekli gelgitler yaşaması bundandır.

d. Kişiler

Öyküde ana karakter yazar, memur ve entelektüel bir adam olan Mehmet'tir. Gen yaşta teyze kızı Kısmet ile evlendirilmiştir. Kısmet geleneksel kültürle yetiştirilmiş evcimen, hamarat fakat okumak yazmakla işi olmayan bir ev hanımıdır. Mehmet kısmetin hamarat, dindar, marifetli oluşunu sevse de onun bu küçük dünyası içinde boğulur. O yanında yazdıklarını okuyan onun hayata bakışını anlayıp yorumlayan, aynı dili konuşabileceği bir kadın istemektedir. Ve iş yerinde çalışan aşk yaşadığı Nazan tam da böyle biridir. Hem resim yapan bir ressamdır hem de memurdur. Namaz kılar fakat mayo da giyer. Nazan'ın modern oluşunu bilgili bir ressam oluşunu sever fakat onun açık ve birazda rahat tavrı onu korkutur. İki kadında da sevdiği ve sevmediği yanlar vardır. Sürekli iki kadını kıyaslar, ikisi arasında korkular içinde yaşar. Nazan'dan uzaklaşsa onu özler. Yanında olsa suçluluk duyar. Bu gelgitler arasında kalır ruhu. Geleneksel ve modern arasında kalan kendi köylü tavrından vazgeçmek istemeyen bir adamın yokuş aşağı inişi öyküde yansıtılır. Her iki durumda da ana karakter Mehmet, “entelektüel kimlik” ile “taşra geleneği” arasında ikilem yaşar. Bu ikileme çözüm bulamaz. Öykünün sonunda bir karar verir ve evden ayrılır. Ancak nereye daha doğrusu kime gittiği kesin değildir.

e. Zaman

Öyküde olayların gerçekleştiği zaman belirsizdir. “*Ama bir gün kararımı verdim.*” (s.55) ifadesi bunu gösterir. Olayların anlatımı ise geçmiş zamanda ilerler.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Kısmet ile Mehmet'in yaşadığı ev ve Nazan'ın evi çıkar. *“Kısmet'in kendi elleriyle yıkadığı yastık örtülerine yüzümü gömerdim. Her yanım Kısmet olurdu. Evin her bucağında. Her göz çevirişimde... Kısmet'in kendi elleriyle yaptığı yastık örtüleri. Danteller. Kanaviçeler...”*(s.51) Kısmet'in geleneksel bir kadın oluşu bu ifadelerle vurgulanır.

g. Dil ve Üslup

Konuşma cümlelerinden oluşan öykünün dili ikilik arasında kalan bir adamın iç sıkıntısını yansıtacak seviyededir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile Nazan adlı karakterin Mehmet'in evliliği hakkında ki görüşleri sunulmuştur. *“Evliliğimi kast ederek, insan biraz düşünür, taşınır arkadaş, bu nasıl iştir böyle... diyor.”* (s.52) Betimleme yapılmıştır. *“Binlerce, milyonlarca kelebekle doldurulmuş bir resimdi bu. Şaşırtıcı, sahici, ürperticiydi...”* (s.50) İç konuşmalardan yararlanılmıştır. *“Allah'ım ben ne yapacağım, ben bu işin içinden nasıl çıkacağım, nasıl susturacağım içimi?”* (s.51)

2.3.1.9. “Bir Cumartesi”

a. Konu

Yeni evli bir çiftin yaptıkları kavga hikâye konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü yeni evli çiftin konuşma cümleleriyle başlar. Kadın yeni evli olmanın güzelliğinden bahseder. Ve eşiyle birlikte gelecek yıllarda neler olabileceğinin bir simülasyonunu yapmaya başlarlar. Sıra kadının kristal vazosuna geldiğinde torunlarının onu kırdığını ve bunun üzerine *“canın sağ olsun yavrum”* (s.57) diyeceğini söyler. Erkek bu vazo için böyle bir cümle söyleyemeyeceğini iddia edince konuşma yavaş yavaş ısınmaya

başlar. Sesler yükselir. Konuşma kızıdır. Derken kavga moduna geçmişlerdir bile. Erkek karısına “Eşşoğlueşşek” deyince kadın terliğini ona fırlatır ve erkeğin kulak kıkırdağına çarpar. Bunun üzerine erkek terliği karısına fırlatır ve kadın eğilince terlik kütüphanenin içine düşer. Nelerin kırıldığını bilmezler. Ama adam öfkesini dindirememiştir. Kadın ağlamaktadır. Çapkınca bir sesle “Şişşt baksana!” der ve terliği tekrar kadına fırlatır. Terliğin metal tokası kadının kaşına isabet eder. Sonra erkek mutfığa gider. Karısı arkasından şarjlı süpürgeyi alıp ona atar ve bu sırada porselen kapları kırılır. Bu kadının öfkesini dindirmek yerine daha da harlar. Adamın üzerine atılıp onu ısırmaya kalkar. Sonra balkona çıkıp kayıvalidesinin aldığı tost makinesini aşağı atar. Adam bunu görünce kadının değer verdiği kristal vazoyu diğer balkonda yere çalar. Kadın bunu yapmaması için söylense de dinlemez onu. Ve tüm bunların üzerine kadın salondaki evlilik fotoğraflarına sopa ile defalarca vurur. Gücü bittiğinde yere yığılıp ağlar. Neden sonra, kocasının ellerini sardığını, gözyaşlarını kurulamaya çalıştığını ayırımsadığında onun iri gövdesine sokulur. “Artık yeni evli değiliz Mehmet, yeni evli değiliz artık.” der.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde ilahi anlatıcı kullanılmıştır. Diyalog cümleleriyle karakterler konuşturulmuştur. Araya giren ilahi anlatıcı onların hissiyatları hakkında bilgi vermiştir. İlahi anlatıcının bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öyküde de iki ana karakter vardır. Kadın ve erkek. Öykü, yüz yıllardır bitmeyen bir diyalog örneği niteliğindedir. Kadın ve erkek iletişiminde normal olan bir konuşmanın nasılda uç noktalara varabileceği, öfkeye hâkim olunamayınca nasıl sonuçlar doğurduğu, yoktan yere gelinen saçma noktaları gösterir niteliktedir. Yeni evlenmiş ve her şeyin yeni olduğu bir evde yaşama adım atan iki insan, bu sürece gelinceye kadar içlerinde biriktirdiklerinin bir patlamasını yaşarlar. “*Erkek tabanında “Gezer” yazan terliği, Riyazüssalihlerin üstünden aldı.*” (s.59) cümlesinde yer alan “Riyazüssalihinlerin” ifadesinden kurgu kişilerinin nasıl bir hayat görüşüne sahip olduğunu sezinleyebiliriz.

e. Zaman

Öyküde olan olaylar kavganın başlayıp son bulduğu ana kadar geçen süreyi kapsar. Kurgu anlatımından hikâyenin, kısa süre içerisinde başlayıp bittiğini her şeyin bir anlık sinirle gerçekleştiğini anlayabiliriz. Bunun dışında belirgin bir zaman kavramı kullanılmamıştır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza yeni evli çiftin evi çıkar. Tüm yaşananlar her şeyin yeni olduğu bu evde gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Konuşma cümlelerinden oluşan hikâyede yeni evli çiftin yaptıkları bu kavga ile duygu durumları hissettirilmiştir. Ve hikâyede marka ismi kullanılmıştır. “*Erkek tabanında “Gezer” yazan terliği, Riyazüssalihinin üstünden aldı.*” (s.59) Hakaret cümlesi olarak argo kullanıldığını da görürüz. “*Eşşoğlueşsek ha, bana eşşoğlueşsek dersin ha, ulan kaç günlük evliyiz be... Ulan daha kaç...*”(s.58)

h. Anlatım Teknikleri

Öykünün ana eksenini kadın ve erkek arasında geçen diyalog cümleleri kurar.

2.3.1.10. “Mendil Altında”

a. Konu

Kocasının yaptıklarından bıkip onu hayatından çıkarmak, öldürmek isteyen kadının yaptığı komplo planları konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakterleri evli olan Ahmet ve Gözde çiftidir. Öykü, Gözde’nin kanepeye uzanıp, gözlerinin üstüne mentollü bir selpak mendil bırakıp kurduğu hayalle başlar. İlk hayal kocasına, pencerenin uzanamadığı yerleri sildirirken onu aşağı itmesidir. Sonra kocasının sesini duyar. Mendili niye suratına örttüğünü iyice kafayı yediğini söyler

adam. Ardından yine kanepede başka bir hayale geçiş yapar. Bu sefer sobayı yakar, kapaklarını açıp, evden çıkar ve adam zehirlenip ölür. Gelen konu komşuya yalandan ağlar ve birkaç gün sonra özgür hayatına başlar. Alış verişe gider evini yeniler ve başka bir adam hayatına girer.

Bu hayalden sonra yine bir akşam Ahmet'in arkadaşı Ayhan gelmiştir. Onların maç saatiyle Gözde'nin dizi saati çakışmaktadır. Bu süreç içerisinde gözde çay bardaklarını yıkayıp keki keser. Ayhan sigarasının külünü uzatıp uzatıp kanepeye düşürmek üzere iken, görümcesinin oğlu komodinin üzerindeki danteli çekip Gözde'nin en sevdiği bibloyu düşürür. Gözde Amerikan filminden ilham alarak planladığı sahneyi kurgulamak üzere bir sonraki akşamı dişlerini sıkarak bekler. Ertesi gün akşam Ahmet elinde televizyon kumandası ağzında sigara Gözde'nin sorularına yanıt vermeden onun düş kurduğu koltuğa oturup Ayhanlara mı gitsek, onları mı çağırsak der. Bu sözler üzerine Gözde otobüste birinin ona dokunduğunu söyleyip hatta o kişinin kim olduğunu da söyleyip Ahmet'i mezara, hastaneye ya da hapse gönderdiğini hayal eder. İş yerindeki Muammer Bey'in ona Gözde Hanım dediğini onun gözlerine baktığını düşler.

Sonra yine kanepeye uzanıp yüzünü her zamanki gibi mentollü bir mendille kapatır. Bu seferki hayalinde yatak odasının lambasını asıla asıla koparır. Sonra Ahmet gelince lambayı tamir etmesini annesinin istediği örneği bulamadığını söyler. Annesini araya sıkıştırır ki Ahmet lambayı tamir etsin yoksa yapmayacağını bilir. Ahmet tamire başladığında sigortaları usulca çevirir. Sonra Muammer Bey girer içeri arabasıyla kıyı lokantasına, oradan Uludağ'a gittiklerini düşler. Giderken Romandan bir abiye aldıklarını, kelebek mobilyaya uğradıklarını kurgular.

Bu hayaller içinde Muammer Bey'e sorular sorar. *“Senin annen baban yok değil mi? diyorum. Ben küçükken ölmüşler, diyor. Senin kız kardeşin ya da ablan var mı, diyorum. Yok diyor, benim ne kız kardeşim var ne ablam... Sen çorba içerken şapırdatır mısın, diyorum. Sen salatayı elinle yemezsin değil mi? Sen etek boylarıma, yaka dekolteme karışmazsın değil mi, diyorum. Senin her akşam kapımıza dikilecek akrabaların yok değil mi Muammer Bey? Senin tıraş olman yarım saati almaz, giyinmen merasim olmaz, değil mi Muammer Bey? diyorum. Senin ikide bir telefon edip para isteyen akrabaların da yoktur Muammer Bey, diyorum, yoktur değil mi? Senin paran çoktur, değil mi? Sen camlara burnunu dayamaz,*

ıslak ellerinle kapı kollarına tutunmaz, sen balkona çıplak ayakla çıkmaz, sen ikide bir yemek istemezsin, sen olur olmaz yerlerde sigara da içmezsin değil mi Muammer Bey?” (s.66)

Derken Muammer Bey’in dehşetle büyümüş gözleriyle ona baktığını görüp çılgılık atar. İki kuvvetli elin boğazını sardığını fark eder. Gözlerini açar. Karşısında kocası “*Muammer Muammer deyip duruyorsun sabah beri it oğlu it! Kim ulan bu muammer?” (s.66)* der. Boğazını saran eller giderek küçülür, nefes almakta zorlanır. Ve hikâye bu dehşet sonla biter.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde ben anlatıcı kullanılmıştır. Tüm kurgu kocasından, onun yaptıklarından, arkadaş ve akrabalarından bıkan onu artık hayatında istemeyen Gözde adlı karakterin bakış açısıyla anlatılır. Öykü boyunca konuşan ve ölüm planları hazırlayan Gözde’dir.

d. Kişiler

Öykünün ana karakterleri Gözde ve Ahmet’tir. Gözde çalışan özgürlüğüne düşkün daha rahat bir yaşam sürmek isteyen bir kadın olarak sunulur. Ahmet ise kaba saba görgüsüz bir tip olarak anlatılır. Gözde Ahmet’in tutumundan akraba ve arkadaşlarından bıkmıştır. O, Ahmet ve eklentilerinin olmadığı özgür bir hayat istemektedir. Öykü kurgusunu desteklemek amaçlı yan karakter olarak, Ahmet’in arkadaşı Ayhan, Ahmet’in ablasının oğlu, annesi, konu komşu ve Gözde’nin iş yerindeki Muammer Bey kullanılır. Gözde’nin hayalindeki erkek ya da hayalinde olmasını istediği erkek Muammerdir. Onu kendi kocasıyla kıyaslar. Öykünün sonunda sorduğu sorulardan bunu daha iyi anlarız.

e. Zaman

Öykünün anlatımı şimdiki zamanda yapılır. Ama öykü içindeki olayların gerçekleşme zamanı belirsizdir. “*Yine bir akşamken*”(s.63) gibi ifadelerin kullanımı bunu örneklendirir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Ahmet ve Gözde’nin yaşadıkları ev çıkar. Gözde’nin tüm hayallerini, komplo planlarını kurduğu bir kanepe vardır. Hatta yüzüne mentollü bir mendil kapadığını görürüz. Bu mendil sembolik olarak bir rahatlama unsurudur. Gözde yaşadığı bu

hayat, bu ev içinde boğulmaktadır. Onu nefes aldırın şey kanepede kurduğu bu hayallerdir. Nasıl ki mentollü bir mendil kullandığımızda daha ferah hissederiz, Gözde de bu hayaller ile daha ferah hisseder. Bu hayalleri kurabileceği zamanı sabırsızlıkla bekler.

g. Dil ve Üslup

Kullanılan dil karakterlerin mizacına uygundur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniğinden faydalanılmıştır. “Kanepeye uzanıyorum.” Cümlesi leitmotiv olarak kullanılmıştır.

2.3.1.11. “Bütün Renkler”

a. Konu

Bir adamın karısını ölmesini isterken kendisinin ölümle yüzleşmesi kurgu konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana kurgusunu evli bir çift oluşturur. Adam karısının ölmesini ister fakat onu öldürmek gibi bir kötülüğü yapacak gücüde yoktur. Karısının kötü biri olduğunu düşünmez fakat “sıradan yaşamın bunaltıcı renklerinden” (s.67) bıkmıştır. Ondan kurtulmayı hayal eder ama ondan boşanmayı göze alamaz. Çünkü o kadar insanın çenesiyle baş edemeyeceği kanaatindedir.

Karısı ölürse belki yeniden üniversite okumayı, birine âşık olmayı, büyük bir kente taşınmayı hayal eder. Berbat, sessiz, sinirli, ketum tabiatından kurtulabileceğini, yaşadığı büyük şehirde konuşkan, becerikli, atılgan ve neşeli bir adam olacağını düşler. Nerde akşam orda sabah özgür bir yaşam sürmeyi hayatın tüm renklerini tatmayı ister.

Bir gün kahvaltı ederken, her cumartesi kurulmuş bir makine gibi hiçbir şey söylemeden, kendisinden bir işaret beklemeden karısının ona hazırladığı omleti bitirmek

üzere, bir kertenkelenin beyninden midesine doğru iç organlarını tırnaklayarak aktığını zanneder. Sesler ve renkler uzak ülkelere yayılır. Gözlerini mutfağın tavanına çevirir. Hiçbir şey görmez. Sadece TRT FM’den beynine Zara’nın ağlak sesiyle söylediği bir türkü sızar. “*Bir çift kömür göz, uzun kavgalarla tüketilmiş iki ışıksız hayatın yansımalarıymış gibi, tepesinde öylece durup kendisini izliyor,*” (s.69) Sesler incelik, kaybolur. Ve hikâye son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Adamın bakış açısından hissettiklerini ilahi anlatıcı tüm öykü boyunca seslendirir.

d. Kişiler

İki karakterimiz vardır. Kadın ve adam. Kadın hakkında pek bilgi verilmez. Öykünün sonundaki sembolik bir çift kömür göz anlatımından, kadının adamı zehirlemiş olabileceği şüphesiyle kurgu sonlandırılır. Kadının da bu şekilde yaşamaktan bıktığı sezinletilir. Öykünün temel karakteri olan ve öykü ekseninin oturtulduğu karakter olan adam ise berbat, sesiz, ketum, sinirli bir tabiata sahip olduğunun farkındadır. Bu durumu karısına bağlar ve bundan ancak karısı ölürse kurtulabileceğini düşünür. Ve gözünü her yumduğunda elinin bir zehire uzandığını görür. Kurgu ironik ve şüpheli bir şekilde son bulur. Adamın ölüp ölmediğini, karısının mı onu zehirlediğini yoksa bu kötü durumu durup dururken mi yaşadığını bilemeyiz.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda oluşturulmuştur. Hikâye içindeki olayın tam zamanı belirsizdir. “*Bir gündü.*” (s.68) ifadesi bu belirsiz zaman kavramını örnekler niteliktedir. “*Karısının her cumartesi kurulmuş bir makine gibi,*” (s.68) ifadesinden kadın ve adamın yaşam kavramının monotonlaştığını ve zaman algılarının aynılaştığını anlarız. Her gün, her hafta birbirinin aynıdır. Adam bunu değiştirmek istese de aynılaştıran zaman döngüsünden kendini kurtaramaz. Bu döngünün ancak ölüm gibi keskin bir şeyle bozulacağını düşünür.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çiftin yaşadıkları ev ve kahvaltı ettikleri mutfak çıkar. Olay bu mutfakta adam omleti bitirmek üzereyken gerçekleşir. Kurgu sonunda ölüm ve yaşam arasında olan adam anlatılırken; uzak, kerpiç, naftalin kokulu bir köy evinin bahsi geçer. Böylece bu kerpiç evde kurguda geçen mekânlardan biri olur.

g. Dil ve Üslup

Öyküdeki en dikkat çekici anlatım öykünün sonunda yer alır. Zehirlenme ya da ölüm sahnesi kadının gözleri, evlilikleri boyunca yaşadıkları, çocukluğu, TRT FM’den gelen ses sembolik bir anlatım kullanılarak aktarılır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İç çözümleme tekniğinden faydalanılmıştır. Adamın hisleri bu sayede aktarılmıştır.

2.3.1.12. “İlk Cinayet”

a. Konu

Üç-iki-bir-sıfır başlıkları altında kız kardeşine sulanan patronunu nasıl öldürme aşamasına geldiğini anlatan bir abi ve onun hissettikleri kurgu konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü “Üç” başlığı altında başlar. Burada ana karakterimiz patronunun kız kardeşini seyrederken dişlerini sıkışını fark eder. Ve içini bir hüznün kaplar neden böyle bir şeyle sınıandığını sorgular. İçindeki mümin çocuk devreye girip tövbeler eder.

Sonraki başlığımız “İki” altında ise yayla evine gidilme anlatılır. Ana karakter, Şaroke’yi hazırlamaktadır, bu sırada patronu adını saygısızca seslenir. Gözleri kardeşini arar, kardeşinin bu seslenişi duymamasını tercih eder. Patronu Skoda’yı da hazırlamasını yayla evine hep birlikte gideceklerini, şenlik olmasını istediğini söyler. Bu durumdan zevk almayan ana karakterimiz her zaman olduğu gibi dişlerini sıkar. Artık tükürdüğü yer kan

olmaktadır. Gece yatarken dişlerini sıkmaktan, dişlerinden sızan kaz boğazından midesine dolmaktadır. Bu başlık burada son bulur ve bir sonraki başlığa geçilir.

“Bir” başlığı içinde Skoda’nın arkasında bulunan abi, kardeşi Ceylan ile konuşmaktadır. Onu bu işten çıkmaya meslek lisesinde çaycılık yapmaya ikna etmek istemektedir. Ya da evde oturacaktır. Fakat kardeşi Ceylan pek oralı olmaz. Her şeyin farkında gibidir. Abisini duymak istemez onu anlar ama ondan korkmaz. Abinin onunla konuşup ikana etme cabaları içinde bu bölüm sonlanır.

“Sıfır” başlığı hikâyenin son başlığıdır. Ve öyküdeki olayların patlak verdiği yerdir. Patron yayla evinde demir küfü dişlerini göstere göstere oğlunun yeni aldığı cep bilgisayarını, komşu evlerden gelmiş asık suratlı misafirlere anlatmaktadır. Bunu yaparken de akşam yemeği için maydanoz deren Ceylan’a gözlerini dikmiştir. Abi bunu fark edince karadutun dallarına asılı unutulmuş kırmaya çevirir gözünü ve Ceylana seslenir. Kardeşinin ona bakmasını şu dazlak adamdan nefret ediyorum demesini bekler. Bu sırada Ceylan çömeldiği yerden doğrulur ve abi boynundaki diş iziyle parmağındaki firuze taşlı yüzüğü görür.

Abi başını göklere çevirir. Kulağına dolan uğultu çoğalır. Kırmayı eline alıp, patronunun kafasına dayar ve usulca tetiğe dokunur. Şaroke’ye binip bahçeden çıkar. Dikiz aynasından bakınca yüzlerinde bir anlam belirtisi olmadan izleyen misafirleri görür, kardeşinin kendini yerlere vurmasını görür. Canhıraş feryatlarını duyar. Kalbine bu güne kadar hiç tatmadığı bir acının dolmaya başladığını hisseder. Bir cinayet işlemiştir fakat bir günah işlemiş midir? Bundan emin değildir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Abi’nin bakış açısından cinayet işleme noktasına gelişi sıralı olarak işlenmiştir.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri namuslu bir abidir. Dazlak, küflü dişli, kaba, çirkin olarak anlatılan bir de zengin patron vardır. Abi patrondan ve onun tavırlarından hiç hoşlanmaz.

Kardeşine bakışlarını görünce acıdan kendinden geçer. Kardeşinin de buna izin verdiğini fark etmesi ile her şey patlama noktasına gelir. Ceylan ise fakir ve güzeldir. Hikâye anlatımından patronunun tavırlarına izin verişinden anlıyoruz ki oda zenginlik istemektedir. Yan karakter olarak patronun oğlu ve asık suratlı misafirler kurgu eksenini destekler.

e. Zaman

Öykü anlatımı şimdiki zamanda gerçekleştirilmiştir. Olayların gerçekleşme zamanı belirsizdir. Kurgu metni içinde kullanılan başlıklarla bir geri sayım algısı oluşturulmuştur. Abinin patlama noktasına gelişi bu geri sayıma benzer başlıklar üzerinden sunulmuştur. Yaşanılanların bir anda gerçekleşmediğini ve bir zaman dilimini kapsadığını bu anlatımdan sezinlemek mümkündür.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza yayla evi çıkar. Abinin yaşadığı olaylar karşısında patlama noktasına gelip patronunu öldürdüğü yer burasıdır.

g. Dil ve Üslup

Yaşadığı olaylar karşısında içindeki mümin çocuğa rağmen cinayet işleme noktasına varan bir abinin hislerini vurgulayacak nitelikte bir üslup kullanılmıştır. Öykü sonundaki cümle ise düşündürücüdür. Günah işlediği noktasında emin değildir. Bu sonu hak ettiklerini düşünür.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Diyalog tekniğinden faydalanılmıştır. Kişileri tanıtmak amaçlı betimlemeler yapılmıştır.

2.3.1.13. “Yokedici”

a. Konu

Yokluk kavramı içinde kalan bir adamın maddi dünya âleminde kendine ait tüm nesnelerden, etrafındaki kişilerden kurtulmak isteği kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öyküdeki ana karakter kendini yok etmenin büyüüne kaptırmıştır ve durmadan bir şeyleri hayatından çıkarmaya çalışır. İşe kitaplarından başlar. Arkadaşlarına, akrabalarına, yeni tanıştığı bir kitapsevere içinde yer alan kendi notlarını da yok ederek kitaplarını hediye eder. Bir gün tüm fotoğraflarını koliye doldurup bir kıyının yolunu tutar. Başka bir gün elbiselerinin çokluğundan rahatsız olur. Bir başka gün senelerdir sakladığı kalemelerini çöp kutusuna bırakır.

“Neden? Dediklerinde kirpiklerine bir yokluk cininin kanatları dokunmuş gibi oluyordu. Soğuyordu. Neden mi? “Neden?” , öyle mi?” (s.74) bu söylemler kahramanın içinde bulunduğu duygu durumunu yansıtmaktadır.

Kendini anlatmaya çalışır fakat etrafındakileri ona gülmemeye çalışırken yakalar. Kendisinden geriye tek iz kalsın istemez. Bir aşka başlamaz, yeni bir dost edinmez. Gözleri kan çanağı olmuştur. Nişanlısına bitecek der. Kapımın ziline adını yazmaya kendine yeni bir gömlek almaya tahammül edemeyeceğini söyler. Sokaklarda yürür, mırıldanır.

Bir akşam cılız bedenini kaldırımlarda çırılçıplak bulurlar. Neden diye sorarlar. *“O vakit kirpiklerine bir yokluk cininin kanatları dokunmuş gibi olur.” (s.75)* hikâye bu şekilde şiirsel söylemlerle son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Hakim bakış açılı üçüncü tekil şahıs “o” anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakterin hissiyatı, yokluk kavramına bakışı anlatılmaya çalışılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri, etrafındaki her şeyden kurtulmaya çalışır. Nişanlısı arkadaşları bu durumu anlamlandıramaz. Onların soruları adamı daha da derine indirir. Anlatmaya çalışsa da başaramaz. Ve sonunda anlarız ki başarmıştır. Öykünün son cümleleri *“Uzaklarda*

bir yerde bir güneş gürültüyle doğuyor, uzaklarda bir yerde, bir yıldızın sahilleri ışıklarla doluyordu.” (s.75) bize bunu sezinletir.

e. Zaman

Bir akşam, bir gün gibi belirsizlik ifadeleri oldukça fazla kullanılmıştır. Öykü anlatımı geçmiş zamanda gerçekleştirilir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza bekâr evi, apartman, sokaklar ve cılız bedeninin bulunduğu kaldırım çıkar.

g. Dil ve Üslup

Şiirsel bir dil kullanılmıştır. Öykünün en başarılı yanlarından biri dilidir. Dil öykünün amacına yönelik olarak oluşturulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İç çözümlemelerden yararlanılmıştır.

2.3.1.14. “Göl”

a. Konu

İçinde biriktirdiklerinin kişiyi öldürmesi konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Her şeyi içine atan, harekete geçme arzusuyla yanan ama bunu yapamayan bir kişi bu öyküde resmedilmiştir. Ana karakter hem hayallerini gerçekleştirmekten hem de gerçekleştirememekten korkar. Olmadık şeylere gülüp karşısındakini memnun etmek için çırpınır. İçinde büyüyen bir göl vardır ve bu göle düşmekten korkar. Yumuşak yüzlülüğünden nefret eder.

İnsanların, kendisinden bile daha sinik insanlara gösterdiği zulümden acılanır. Bazen de kendini sinik bir insanın üzerine çullanmışken bulur. Utanır, nefret ettiği insanlara benzediğini düşünür. Kendine haykırırken aynada, otobüs şoförüne yakalanır. Sazlıkların kenarında sarsak adımlarla dolaşır. Öğle güneşinin ortasında bir karanlık görür. Bir gece uyanıp hıçkırıklar içinde koşturur. Başkasının hıçkırıkları gibiymiş gibi duyar bu hıçkırıkları.

Gölün kenarındaki sandalı kıyıya doğru çekip sandalın içine kısacık uzanıvermiş cesedin gözlerine bakar bunun kendisi olduğunu başından beri bilmektedir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı yansıtılmıştır. Öykü, içinde birikenler yüzünden intihar etmiş olabilecek bir kişinin bakış açısıyla anlatılmıştır.

d. Kişiler

Öyküde kendi ikiyüzlülüğü içinde boğulan ana karakterimiz iç sıkıntıları ile resmedilir. Etrafindakiler onların kötülükleri ve onlara benzeme korkusu ruhunu kemirir. Tüm iç sıkıntıları, hesaplaşmaları ve duyduğu utanç bu yüzden kaynaklanır. Ana karakterin ruh hali bu şekilde yansıtılır. Öne çıkan bir başka karakter öyküde yer almaz. İnsanlar ve sinik insanlardan bir genelleme üstünden, İyi insan ve kötü insan kavramı gibi bahsedilir.

e. Zaman

Öykü anlatımı şimdiki zamanda gerçekleştirilmiştir. Kendi ölüsüyle yüzleşmesinin ise bir gece vakti gerçekleştiği bilgisi kurgu akışında yer alır.

f. Mekân

Mekân olarak burada karşımıza bir göl çıkar. İçindeki bu boşluk hissi, ruhundaki bu bunalım göl kavramı üzerinden sembolik bir şekilde anlatılır.

g. Dil ve Üslup

Öykü anlatımındaki dil ana eksenini besler niteliktedir. Sembolik ve şiirsel bir anlatım seçilmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İç çözümlemelerden yararlanılmıştır. “*Sazlıkların kenarında sarsak adımlarla yürüyor.*” (s.77)

2.3.1.15. “Ezan Vakti”

a. Konu

Her şey üstüne gelen bir polisin, Emine adlı kişiyi ve tüm minibüsü öldürme aşamasına varması ve bu durumu hâkime anlatması kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Kurgu ana karakteri olan polisin, etlerini elbiselere sıkıştıran kadınlar, omuzlarını bir mülk gibi sunan adamlar, sahnelerde kendini büyük kalabalıklara açanlar, gazeteler, filmler her şey üstüne üstüne gelir. Bir gün balkonda Emine’yi ve bir adamın yokuş aşağı yürüdüğünü görür. Olmaz kendi başına gelmez sanır. Karfur’un önünde servis bekler. Akşam ezanı okunur. Karakolda nöbet yazmışlardır. Telefonu çalar. Kısa etekli bir kızın kendini minibüse attığını görür. Gözleri minibüsün içini seçmez. Minibüsün kapısını açar, elini beline atar. İlk bağırın Emine olur, sonra yanındaki kadın, sonra bütün minibüs, sonra şoför. Üstü başı kan olur. İçi dışı, geçmişi geleceği kan olur. Telefonu çalar. Ezanlar okunur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar ana karakterin gözünden sunulmuştur.

d. Kişiler

Öyküdeki kişiler hakkında çok bilgi yer almaz. Ana karakterin karakolda nöbet tuttuğu ve belinde silah olduğu bilgisinden polis olabileceğini sezinleriz. Emine adlı kadın onun sevdiği biridir ki aldatıldığını hissetmesi üzerine dünyada yer alan tüm ahlaksız gördüğü

şeylerinde birikmesiyle herkesi öldürebilme noktasına gelmiştir. Hikâyede yer alan diğer kişiler öykünün ana eksenini beslemek için kullanılır. O kişileri betimleme şeklerinden onlardan hoşlanmadığını anlarız. “*Etlerini elbiseleri ile sıkıştırmış kadınlar.*”(s.78) “*Omuzlarını bir mülk gibi sunan adamlar.*”(s.78)

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda yazılmıştır. Öyküdeki olayın gerçekleşme zamanı ise akşam ezanının okunduğu vakittir. Öykü başlığı ile bağ kurulmuştur.

f. Mekân

Mekân aslında bu öyküde oldukça geniştir. Her ne kadar patlama noktası bir minibüste gerçekleşse de ana karakter yaşadığı dünyadaki tüm ahlaksız gördüğü şeylerden tiksindir. Bu durumdan kurgunun mekân algısını genişletir. Olumsuzluğun olduğu her yer sembolik olarak kurguya dahil edilebilir.

g. Dil ve Üslup

Diğer öykülerden çok farklı bir anlatım yolu seçilmiştir. Nazım şeklinde oluşturulan hikâyede şiirsel bir anlatım kullanılmıştır. Kısa cümleler ile derinlikli mevzulara değinilmiştir. Cümle tekrarları, kelime tekrarları kullanılmıştır. Marka kullanımı mevcuttur. “*Karfur’un önünde servis bekliyordum.*” (s.78) Marka adı kullanımı ile kurgu konusu gerçekliği arttırılmış olur. Tüm yaşananlar gerçek dünyadan hissi oluşturulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Betimleme yapılmıştır. “*Olmaz sanıyordum. Benim başıma gelmez.*” Söylemi öykünün leitmotivini oluşturur.

2.3.1.16. “Melek Kanadı”

a. Konu

Bir trafik kazası ve onu izleyen insanların anlık görüntüsü hikâye konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Alo Lahmacuncunun Vespa'sı Ereğli yolundan son gaz gelirken Mevlana yönünden Margirus rüzgâr gibi yaklaşmaktadır. İki aracın sürücüsü de belki, yeni açılan kavşaktan habersizdir. Bu görüntüyü izleyen tüm insanlar çarpışmayı fark etmiş nefeslerini tutmuştur.

Apartmanın balkonundaki insanlar ayağa kalkmış, bahçedeki küçük kız yüzünü elleriyle kapamış, birinci katın balkonundaki hanım eşarbını avucuna doldurup ağzına bastırmış, zemin kat balkonundaki ihtiyar ise ellerini iki yana doğru hareket ettirmektedir.

Duvarda dikilen gençlerden biri kaldırıma atlayıp Vespa'nın şoförünü durdurmak ister fakat olan olur. İki araç unutulmaz bir güzellikte çarpışır. Gençlerin bir kaç canhıraş seslerle haykırır. Anlatıcının eşi balkon halısına yığılır.

Birkaç soğukkanlı genç paramparça olmuş Vespa'ya ve onun şoförüne doğru koştururlarken anlatıcı içinin hiç olmadığı biçimde aydınlandığını, yıkandığını yaralarından arındığını duyumsar. Ruhu cennetten gelen bir melek kanadı gibi parlar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı sunulmuştur. Balkonda otururken karşılarında gerçekleşen trafik kazasını ve etrafta onun gibi bu trafik kazasına şahit olanların görüntüsünü kendi gözlemleri çerçevesinden fakat içinde bulundukları ruh halini de belirterek aktarmıştır.

d. Kişiler

Öyküde birçok kişi yer almaktadır. Fakat bu insanların derinlikli bir betimlemesi değil de olay karşısında gösterdikleri tepkinin anlık görüntüsü sunulmuştur. Balkonda ayağa kalkan insanlar, ağzını eşarbiyle kapatan kadın, ellerini hareket ettiren ihtiyar, kaza ile haykıran gençler, yüzünü kapatan küçük kız, balkon halısına yığılan kadın gibi birçok kişi kaza karşısında üzüntü, şaşkınlık gibi duyguları anlatan davranışlar göstermişlerdir. Öykü

anlatıcısı bu olay karşısında balkon demirini ve dişlerini sıkmıştır. Kaza sonunda yaşadığı rahatlama ise enteresandır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Öyküdeki olay zamanı ise çok kısadır. Çarpışma öncesindeki saniyeler ile çarpışma anı sonrasındaki saniyeler aktarılmıştır. Birkaç dakikalık bir olayın görüntüsü anlatılmıştır.

f. Mekân

Mekânımız kazanın gerçekleştiği kavşak ve bu kavşağın etrafıdır. Apartman ve bahçede yer alan insanlar bu kazaya şahitlik etmiştir.

g. Dil ve Üslup

Öykü içindeki kaza gerilimini hissettirecek heyecanlı bir üslup kullanılmıştır. Marka kullanımı mevcuttur. Öykünün sonunda anlatıcının kendi içinde bulunduğu ruh halini aktarmak için kullandığı dil ise betimseldir.

“Ruhum cennetten gelmiş bir melek kanadı sanki. Parım parım parlıyor.” (s.81)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Betimlemelerden faydalanılmıştır.

2.3.1.17. “Siren Sesi”

a. Konu

Bir yılbaşı gecesi paraları olmayan gençlerin dilenciye darp edip, dilencinin paralarını alıp, istediklerini yapmaları sonucu adliyelik oluşları kısa bir metin ile sunulmuştur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri işler yolunda gitmediğinden parası olmadığından Tuğçe adlı arkadaşına hediye alamaz. Fitnat adlı şehrin en gözde dilencisinin paralarını onların apartmanının önünde saydığını görür ve arkadaşı Ferhat ile birlikte kadını darp edip paralarını alır. Sonrasında Leyla adlı kişinin evinin yolunu tutarlar. Gece yarısı döndüklerinde Fitnat hala aynı yerde yatmaktadır. Siren seslerini duyup korkarlar. Ve nasıl olduğu belirsiz, anlatıcı adliyenin önünde ağlayan kadının annesi olduğunu fark eder.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ben anlatıcı birçok karakterden bahseder. Ama bu bahis yüzeyseldir. Erol, Ferhat, Tuğçe ve Ali anlatıcının arkadaşlarıdır. Fitnat şehrin dilencisi Hayri ise şarapçısıdır. Bir de öyküde parayı geç gönderen baba ile adliye önünde ağlayan anne yer alır. Tüm bilgiler bu kadardır.

e. Zaman

İşlerin yolunda gitmediği karlı bir yılbaşı gecesinden bahsedilmiştir. Olayların anlatımından geçmiş zamanda gerçekleştiğini anlarız.

f. Mekân

Anlatıcının arkadaşlarıyla yaşadığı ev, apartmanın önü ve bodurumu, Leyla adlı kişinin evi, Hayri adlı kişinin şarapçısı ve adliye önü hikâyede geçen mekânlardır. Bu mekânlar arasında en dikkat çeken Fitnat'ın darp edilip atıldığı bodrumdur.

g. Dil ve Üslup

Pişmanlık hissini yansıtan cümleler art arda sıralanarak kısa bir metin oluşturulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.18. “İpince Kıpırmızı”

a. Konu

Beyefendi denen kişinin öldürölüş anı konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Porselen dişlerini göstererek gülen Beyefendi paraya yakın olanın mezara uzak olacağı gibi genel bir söylemi aylardır tekrar eder, dilinden düşürmez. Bu sırada solan penceresinden gözüken çitlembikleri seyrederken misafir, elini paltosunun cebine getirir, oradan gümüş bir tabaka ve okkalı bir muhtar çakmağı çıkarır. Çakmağı sehpaye bırakıp tabakadan çıkardığı gümüş tabancayı beyefendiye doğrultur. Bunu fark eden Beyefendinin alnında törpülenmiş bir boynuz kökü gibi duran çıkıntının önce kırmızı bir noktaya, sonra ip ince bir çizgiye dönüştüğünü görürler. Salondaki güvenlik kameraları sayesinde katili yakalamaları zor olmaz.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. Gözlemci bakış acısı sunulmuştur.

d. Kişiler

Öyküde iki karakter bulunur. Beyefendi ve onu öldüren misafir. Beyefendi zengin, porselen dişli, kuru korkutucu parmaklı ve göbeksiz karınlı bir adamdır. Misafirin ise gümüş tabakası ve muhtar çakmağı vardır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zaman anlatımıyla başlar. Fakat sonunda gözlemci anlatıcı tarafından anlatıldığını anlarız ve öğrenilen geçmiş zaman ile bitirilir. Kurgu zamanı ise ölüm anını anlatan kısa bir zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Mekân olarak Beyefendinin evi kullanılmıştır. Cinayet solanda gerçekleştirilmiştir. Sonlan penceresinden gözüken bahçede yer alan çitlembik ağaçlarından da bahsedilir.

g. Dil ve Üslup

Öyküde, Beyefendi adlı kişinin zengin olduğu hissi okuyucuda sezinletilir. Öykü başlığı ile adamın ölüm şekli arasında bağlantı kurulur. Vurulduğunda kanın aldığı şekil ile hikâyenin başlığı aynı şekilde adlandırılır.

h. Anlatım Teknikleri

Öykü betimlemelerden oluşturulmuştur. Küçürek öykü formunda yazılmış kısa bir metindir.

2.3.1.19. “Dede Torun”

a. Konu

Dedenin torununa baktığında gittiği geçmiş ile torunun dedesine baktığında yaşayabileceği gelecek konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öyküde dede ve torunun birbirlerine bakıp akıllarından geçirdikleri anlatılır. İlk olarak dede torununa bakar ve geçmişine gider. Onda ağarmamış saçlarını, anasının taşlığı yıkayıp tandır yakışlarını, on sekiz yaşının temmuzlarını, mektebe giderken sevdiği kızı, Mustafa’sının doğduğu Ayşe’sinin öldüğü günü, bütün güzel ve çirkin anları düşünüp hüzünlenir.

Torun dedesine baktığında ise; bir gün annesinin ve babasının öleceğini, bayram sabahlarında gidecek bir yerinin kalmayacağını, gitarının hangi çatı katında unutulacağını, okey guruplarının dağılacağını, ona göz süzen hanımların göbekli ninelere dönüşeceğini görür gibi olup hüzünlenir. Bir taraftan da bunların çok sonra olacağını, aslında hala ne çok şeye sahip olduğunu, üzülmesinin anlamsız olduğunu belki de o günler geldiğinde bunları umursamayacağını düşünür. Tam da bu anda yıllardır olduğu gibi onu bekleyen karısı ve

kızını hatırlayınca yüzüne bir iyilik yayılır. Dede ne oldu diye sorar. “*Hiç*” der. Torun “*Bana müsaade!*” (s.86)

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı sunulmuştur. Dede ve torunun hissettikleri aktarılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakterler dede ve torundur. Birbirlerine baktıklarında düşüncelere dalmaları ve bu düşünceler içinde yer alan kişiler ise hikâyenin yan karakterlerini oluşturur.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Dedenin geçmişi torunun ise geleceği hayal üzerinden resmedilmiştir.

f. Mekân

Mekân olarak dedenin ve torunun anılarında ki mekânlar; çocukluk ve gençlik yıllarının geçtiği yerler karşımıza çıkar.

g. Dil ve Üslup

Dede ve torunun hayal kurduklarında hissettikleri hüznün üsluba, kurgu akışına yansıtılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Dede torununa baktığında aklına gelen geçmişi geriye dönüş tekniği kullanılarak anlatılmıştır. Anlatma tekniği ve diyalogdan yararlanılmıştır.

2.3.1.20. “Şükür”

a. Konu

Öyküde, hayatın sıradanlığından bunalıp şükürsüzlüğe doğru sürüklenen bir adamın etrafındaki olumsuzlukları fark edip şükretmenin binlerce yolu olduğunu anlaması konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri, yaşamın sıkıcılığı, işinin çekilmez oluşu, iş yeri arkadaşlarının sağlığı, bundan sonraki hayatının da bundan önceki hayatının kopyası olacağı, evliliğin sıradanlığı gibi şeyleri düşünüp isyana doğru meyillendiği bir akşam evine gelen insanlardan lisede iken ODTÜ'yu ikincilikle kazanan kızın kas kanserine yakalandığını ve bir senedir yatağından ayrılamadan yaşadığını, üniversite hocalarının trafik kazasında öldüğünü öğrenir.

O gecenin sabahı markete giderken, çingene kadınlarının baştan sona bataklığa dönüşmüş tarlada çamaşırlarını yıkamak için su kaynattıklarını ve onların kirpiklerine kadar çamura batmış çocuklarını görür. Markette karşılaştığı arkadaşı altı aydır işsiz olduğunu söyler ve ondan para ister.

Tüm bunların üzerine ortancaların henüz patladığı apartman bahçesine dönünce “Allah’ım sen beni, Allah’ım sen bilirsin...” (s.88) diye mırıldanırken bulur kendisini. Sanki derin ölümlerden geçmiş gibi kalbi yumuşamıştır.

Karısı balkona çıkar, yeşilliklerin ortasında dikilip başını göklere çevirmiş kocasını görünce her zamanki garipliklerinden birini daha yapmakta olduğunu düşünür. Şükretmenin binlerce yolu olduğunda habersizdir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Olaylar ana karakterin bakış açısıyla verilmiş, yani kahraman bakış açısı sunulmuştur.

d. Kişiler

Ana karakterimiz hayatın sıradanlığından sıkılan bir adamdır. İç bunalımları ile şükürsüzlüğe varacakken etrafındaki olumsuzluklar ona aslında şükür etmesi gereken ne

kadar çok şeye sahip olduğunu hatırlatır. Olumsuzlukları örneklemek adına oluşturulan kurguda öykünün yan kişileri yer alır. Bu kişiler, kanser olan lise arkadaşı, trafik kazasında ölen hoca, işsiz kalan arkadaş ve eşidir. Bu karakterler hakkında ayrıntılı bilgi verilmez. Öykü kurgusunun ana ekseninde şükre yönelen adam vardır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılır. Hikâyedeki aydınlanmanın yaşandığı an ise evine gelen arkadaşlarının anlattıklarını öğrendiği “o akşam” olarak adlandırılan gece ve o gecenin sabahıdır. Kurgu zamanı geceden sabaha gerçekleşen bir zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Öyküde, ana karakterin evi, iş yeri, market, çingenelerin elbise yıkadığı bataklık gibi mekânlar yer alır. Ama burada en önemli mekân, aydınlanmanın gerçekleştiği ana karakterin şükre yöneldiği apartman bahçesindeki yeşilliklerin arasındır.

g. Dil ve Üslup

Öykünün başında yer alan olumsuz duygulardan, aydınlanma sonunda yaşadığı şükür ile olumlu duygulara yaptığı geçişi hissettirecek bir dil kullanımı görürüz.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Monolog ve iç çözümleme tekniğinden faydalanılmıştır. “*Sanki derin ölümlerden geçmiş gibi, kalbi yumuşamış, yumuşamıştı.*” (s.88)

2.3.1.21. “Kravat”

a. Konu

Elindeki çay bardağını mazeret sunarak öğrencileri ile voleybol oynamaya gitmeyen öğretmenin kafasından geçirdikleri öykü konumuzu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Voleybol oynayan çocuklar öğretmenlerini de oyuna davet eder. Öğretmen, elindeki çay bardağını mazeret sunarak oyuna katılmaz. Bir taraftan da elindeki bardağa voleybol topunun çarpmasından yeni aldığı kravatın kirlenmesinden korktuğunu, düşündüğünü fark eder. Tam bu esnada da manasını yarım yamalak bildiği bir ayeti telaşla mırıldanmaktadır.

Çocukların aniden neden korkuyla bağırmaya başladığını merak edip kafasını kaldırdığı anda voleybol topu bardağına bardakta diz kapağına çarpar. Fakat bu büyük kazayı kravatına zarar gelmeden pantolonuna değen birkaç damla çay lekesiyle atlattığı için gülümser. Neden gülümsediğini soran çaçaron bir öğrenciye yıllardır bu cümleyi söylemeyi bekliyormuş gibi “*çünkü şubatın sonu, çünkü bahar geliyor, çünkü bugün Cuma, çünkü rüzgâr ruhumu değiştir*”(s.90) diye yanıtlar.

Yeni aldığı kırmızı kravatın pütürlü yüzeyini sıvazlarken aslında sıvazladığının iyice yağlanmış olan göbeği olduğunu düşünür. Başından ayrılmayan çaçaron öğrenci güler ve kravatın ona çok yakıştığını söyler. Şubat sonudur. Üzerinde iki sporcu silüetinin onları göremediğimiz bir havuza dalışa geçtiği meşin top, karadutun dallarına doğru yükseldikçe yükselir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakterin bakış açısıyla oluşturulan bir anlatım vardır.

d. Kişiler

Öykünün kişileri baharın gelişinin mutluluğunu yaşıyan bir öğretmen, onun voleybol oynayan öğrencileri ve yanından ayrılmayıp ona soru soran öğrencisidir.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda yapılmıştır. Öyküde yaşanılanların zamanı ise şubatın son günleri olduğu bilgisi ile verilir.

f. Mekân

Öykü anlatımından yaşananların bir okul bahçesinde geçtiğini ve karadutun dallarına doğru yükselen top ifadesinden voleybolun böyle bir ağaç yanında oynandığını anlarız.

g. Dil ve Üslup

Şiirsel duygulu bir dil kullanılmıştır. “*Şubat sonuydu. Rüzgârın şifa veren kanatları ruhuma, ruhumun en derin yerine dokunuyor*” (s.90) ifadeleri bu söyleme örnektir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.22. “Gerç”

a. Konu

Başkalarına acıyan gözlerle bakan birinin, kendi acınacak duruma geldiğinde bana da böyle gözlerle bakıyorlar mıdır diye yaşadığı korku hikâye konumuzdur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri, İstanbul Apartmanı’nda otururken dairesinin pahalı mobilyalarla kaplı salonunda sigara içip, tül perdelerin arasından, kaldırımlarda çalışan işçilerin yağlı tulumlarla kaplı biçimsiz bedenlerine bakıp acır.

Henüz fakülteyi bitirmemiş, şubat krizi olmamış, bakanlık onun bölümü mezunları öğretmen yapmaktan vazgeçmemiştir. Sonra tüm olumsuzluklar peşi sıra gelir. Ve hikâye kişisi bir kitapçıda kasiyer olur. Yurtiçi Kargo’nun dükkânın önüne indirdiği gâvur ölüsü kolileri sırtına yükledikçe: apartmanın tül perdeleri ardından kirli elbiseleri ve biçimsiz bedenine acıyan gözler var mıdır diye düşünür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı sunulmuştur.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri varlıklı biridir. Onun önceden, varlıklı olduğu zamanlarda, başkaları için hissettiği acıma duygusunu, hayat şartları değiştiğinde kendi içinde hissedermi diye korku içindedir. Zengin ve varlıklı biri iken değişen koşullar ile geldiği nokta resmedilmiştir. Yardımcı karakterler ise Almanya’da ki evin asıl sahibi amca ve kendisinin acıdığı yağlı tulumlar içindeki işçilerdir.

e. Zaman

Öyküde ana karakterin öğrenci olduğu zamanlar ile şubat krizi yaşandıktan sonra başına gelenler anlatılmıştır. Öykü anlatımı ise şimdiki zamanda yapılmıştır.

f. Mekân

Öyküde iki mekân çıkar karşımıza, biri zengin yaşantısını temsil eden Teşvikiye’de yer alan cephesi parlak taşlarla süslü, büyük mağazalara bakan İstanbul Apartmanı diğeri ise bir kitapçı olarak bahsedilen ve fakirliğini temsil eden yerdir.

g. Dil ve Üslup

Karşısındaki biriyle konuşuyormuş gibi, zenginlikten fakirliğe geçişte yaşadığı duygu durumu hissettirilecek bir üslup kullanılmıştır. “*Şubat krizi olmamıştı üstelik. Başbakanın suratına anayasa fırlatılmamıştı.*”(s.91) Gibi söylemlerle kendi fakirleşme durumunun sadece kendiyile ilgili olmadığı ülke ekonomisinin de bunda rol oynadığı vurgusu yapılmıştır. “*Yurtiçi Kargo*” söylemiyle de yine bir marka kullanımının olduğunu görürüz.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Betimlemelerden faydalanılmıştır.

2.3.1.23. “Dokuz”

a. Konu

Mustafa adlı kişinin öldürülüşü kısa bir kesit ile sunulmuştur.

b. Olay Örgüsü

Menderes adındaki baba, oğlu Mustafa'nın cesedini zeytin ağaçları arasında bulur, kanı kurumuş gömleğini dudaklarına götürür. Mustafa dokuz kurşunla öldürülmüştür. Ve bu dokuz kurşunda kalbine isabet etmiştir. Menderes adlı baba oğlunun neden dokuz kurşunla ve neden kalbinden vurulduğunu merak etmez. Çünkü oğlunun lakabı dokuz canlı bir varlıktan kinayedir. Bir teselli vermek içinmiş gibi oğlunun kalbinde dokuz göğün dokuz perdesi dalgalanıyordur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Hakim bakış açılı üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Mustafa adlı kişinin ölümü anlatılmıştır. Alnında derin bir bıçak yarası olduğu ve gönlünde tüm fukara çocukların sevgisini taşıdığı bilgisi yer alır. Lakabı dokuz canlı bir varlıktan kinayedir. Annesi Hatice hakkında bilgi yer almaz. Babası Menderes onu ölü bulan kişidir. Öldüren kişi hakkında bilgi kurgu akışında yoktur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Öykü zamanı olarak ise “*evvel bahar gecelerinden birinde,*” (s.92) ifadesinin kullanıldığını Mustafa'nın bir bahar gecesi öldürüldüğünü anlarız.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan yer Manisa'nın Eğribucak Köyüdür. Mustafa'nın ölüsü zeytin ağaçları arasında bulunmuştur.

g. Dil ve Üslup

Yöresel bir söylem ile başlar. “*Menderes’le Hatice’den olma, Eğribucak Köyün’den doğma,*” (s.92) Kısa öykü formunda yazılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.24. “Ceviz Ağacı”

a. Konu

Yıllar önce evinin bahçesinde gezerken ağaçlara bakıp cesetler gördüğünü söyleyen bir adam ile yıllar sonra elli dört dairelik bir apartmanın bulunduğu noktaya yığılması ve doksan sekiz kişinin ölümüne sebep olan apartmanın aynı mevkide yer alan bir ceviz ağacı ile bağlantılı olması hikâye konusu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

1954’ün Şubat ayında evinin çürümüş bitki kökleriyle dolu bahçesinde adımlayan Ramazan Kaya adlı kişi, ulu bir ceviz ağacının gölgesine geldiğinde endişeli gözlerle bakan karısına göğ e doğru uzayan cesetler gördüğünü söyler.

2004’ün Şubat ayında birden bire bulunduğu noktaya yığılan ve doksan sekiz kişinin ölümüne sebep olan Gümrah Apartmanı’nın enkazı kaldırılırken, yorgunluktan etraftaki kameraların sorularını bile yanıtlayamayan itfaiye erlerinden biri, ansızın durup gözlerinin önünde artık olmayan bir apartmanı değil, göğ e doğru uzanan bir ağacı gördüğünü söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Ramazan Kara, eşi, apartman enkazında çalışan itfaiye erleri ve apartmanda ölen kişiler hikâye kurgusunda yer alır. Dikkat çeken ve aralarında bağlantı kurulan kişiler ise Ramazan Kara ve ile apartmanın yerinde ağaç gören itfaiye eridir. Ramazan K. Apartmanın olmadığı ağacın olduğu yerde cesetler gördüğünü söylerken, yıllar sonra apartmanın yıkıldığı yerde ağaç gördüğünü söyleyen bir itfaiye eri vardır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Hikâye kurgusunda yer alan iki zaman vardır. İlki 1954'ün şubat ayıdır. Diğerisi ise 2004'ün şubat ayıdır. Elli yıl aralıkla aynı mevkide farklı kişiler birbiriyle bağlantı kurulabilecek söylemlerde bulunmuşlardır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Ramazan Kara'nın bahçesi ve Gümrah Apartmanı'nın bulunduğu yer çıkar. İkisi de aynı mekândır. Aralarında elli yıllık bir süreç bulunur.

g. Dil ve Üslup

Mistik gizemli kurgu konusu hissettirilmeye çalışılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatım tekniği kullanılmıştır. Karakterlerin söylemleri aktarılmıştır.

2.3.1.25. “Caddelerin Birinde”

a. Konu

Evini kitaplarla dolduran adamın heykelleşmesi ve gözleri konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Hayatı boyunca evine kitaplar taşıyan adamın üzü dünyanın yedi iklimine ulaşır. Dünya gazeteleri onun eşsiz koleksiyonundan bahseder. Kendisini şehirdeki canlı yayın stüdyosuna götürmek için evinin kapısına kadar gelen kırmızı kravatlı nazik gençler vardır.

Adam bir gün ellerinde kitaplar evinin yolunu tuttuğunda, kollarından öylece sarkan poşetlere bakar. Kitapların damarlarının olmadığını fark eder. Caddenin ortasında damarsız varlıklar için bitirdiği altmış yılını düşünür. Heykelleşmişçesine kala kalmış adamın gözlerine bakanlar, orada kenarlarına çiçekler dizilmiş kıvrımlı yollar görürler. Yollardan birinde sarışın bir çocuk arkadaşlarıyla meyve bahçelerine doğru yürüyordur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Evini kitaplarla dolduran adamın bakış açısı, yani kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakterimiz kitaplara ömrünü adanmış bir kişidir. Adamın gözlerine bakan ve evinden canlı yayın stüdyosuna götürmek için gelen gençler kurgunun yan kişileridir. Mercek altında olan ve dikkat çekilen kişi kitaplarla haşır neşir olan ana karakterdir. Kurgunun ana kişisi heykelleştiğinde gözlerinin içine bakanlar sarışın bir çocuğun arkadaşları ile meyve bahçelerine gittiğini görürler. Bu gerçek üstü söylem ve ironik kurgu ile adamın gözlerinin içindeki kişilerde kurgu kişilerine dahil olur.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda gerçekleştirilmiştir. Öyküde geçenlerin ise zamanı belirsizdir.

f. Mekân

Karşımıza çıkan mekânlardan ilki adamın kitaplarla dolu olan evidir. Sonrasında canlı yayın stüdyosu ve heykelleşmişçesine kalakaldığı caddeyi görürüz. Burada gözlerine dikkat çekilir. Gözlerinin içine bakanların kenarlarına çiçekler dizili yollar gördüğü bilgisi verilir. En son mekânımızda bu gerçek üstü yerdir.

g. Dil ve Üslup

Öykünün anlatımında en dikkat çeken unsur, sonda yer alan ve kahramanın tatlı çocukluk anılarıyla da bağlantı kurulan yerdir. Yazar okuyucusunu bitirilmemiş bir sonla, o caddede ve heykelleşmiş bir şekilde hayalin içinde bırakır. Harmancı birçok öyküsünde olduğu gibi burada da gerçek üstü bir kurgu ve ona uygun bir dil kullanımı sergilemiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.26. “Gülümse”

a. Konu

Ahşap evleri yangın nedeniyle yıkıp yerine betonarme binalar yapan insanların, kutlama yaptıkları akşam deprem ile yaptıkları evlerin çökmesi hikâye konumuzu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Şehirde sabah akşam yangınlar çıkar. İl ihtiyar heyeti toplanıp İnşaat seferberliği ilan edilir. Şehirde ahşap ev kalmadığı gün büyük bir şenlik yapılır. Gece sona erip insanların yorgun bedenlerini yataklarına bıraktığı anda deprem olur. Taş üstünde taş kalmaz. Ölmemiş olan insanlar sokaklara çıkıp ağlar. Öğleye doğru, il ihtiyar heyetinin üyesi, eskiden tiyatro binası olan enkazın üstüne çıkıp acıyla gülümser. İşte der, kader bize böyle gülümsedi.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Üçüncü tekil şahıs anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Şehirde yaşayanlar, ihtiyar heyeti üyeleri kurgu kişilerimizdir. Kendilerini bir sıkıntıdan kurtarmak için çabalarken başka bir sıkıntının içine düşmüşlerdir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgudaki deprem hadisesi beton evlerin bitirilip şenliğin düzenlendiği akşama ve şafağın söktüğü ana denk gelir.

f. Mekân

Kurgu mekânı ahşap evlerle dolu olan şehirdir. Öyküde, eski hayatı yansıtmak yiten güzellikleri anımsatmak gibi bir amacın hedeflendiğini düşünürsek kurgudaki mekân algısı daha da önem kazanır.

g. Dil ve Üslup

Öykü eksenine uygun bir şekilde tarihi dokuyu anımsatacak bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.27. “Görünmez Kaza”

a. Konu

Öykü ana karakterinin, sokaktan geçerken yaptığı kazalarla ilgili iç konuşması kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter, sokaktan ilk geçerken 323 Mazda’nın arka sol tamponuna, ön sağ tamponuyla vurarak ilk kazasını, terazisi iyice kaymış yarım asırlık cumbalı evlerin eski heybetlerini düşünüp hüzünlenirken, bir kız çocuğu önüne çıkınca da ikinci kazasını yapar. Aynı sokaktan son geçişinde ise ruhundaki korkuları susturmaya çalışarak yeni bir kaza düşüncesi geliştirir. Fakat hiçbir şey olmaz. O vakit kalbinin seslerinden biri bu kez de perdelerin arkasında kaza işlerini yöneten görevlilerin kaza yapmış olabileceğini, bununda kazalar zincirine eklenmesi gereken gözlerden ırak bir kaza olduğunu söyler. Cumbalı evlerde yarım asır öncesi yaşanan iftar sohbetlerini düşünüp hüzünlenirken içindeki sese hak verir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Kahramanın bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öykü kurgusunda anlatıcı, az daha ezdiği kız çocuğu ve hayalinde anlattığı iftar sohbetleri yapan kişiler, kurgu kişileri olarak karşımıza çıkar. Ama ana eksen ben anlatıcı üzerinde döner.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak yazılmıştır. Kahramanın, sokaktan birinci, ikinci ve son geçişi anlatılırken bir zaman belirteci kullanılmamıştır. Eski iftarların anlatımıyla geçmiş zaman diliminden bahsedilmiştir. Kurgu da yer alan araba markasından ve evlerin görüntülerinden bulunulan dönem hakkında bilgi edinilir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza cumbalı evlerin bulunduğu bir sokak çıkar. Bu sokaktan geçen hikâye kişisi buradan geçerken hissettiklerini, yaptığı kazaları ve yapmadığı kazayı anlatır.

g. Dil ve Üslup

Cumbalı evlerin eski heybetlerini anımsatacak hikâye amacına uygun bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Öykünün tamamı, ana karakterin içinden geçirdiği düşünceleri aktarmasıyla oluşmaktadır. Bu düşünceler, kahramanın iç sesiyle yaptığı bir konuşmayı andırır.

2.3.1.28. “Daireler”

a. Konu

Yaşadığı kiralık evlerle hayatının aşamaları arasında bağlantı kuran, bu evleri yaşamının merhalelerinin bir yansıması gibi gören adamın hikâyesi kurgu konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü kişinin ilk kiraladığı ev bir mezarlığa bakmaktadır. Bunun bir başlangıç işareti olduğunu söylediğinde karısı onu anlamaz. İkinci evleri elektrik trafosuna bakar, üçüncüsü büyük lokantaların yağla isle pislenmiş arka yüzüne. Ana karakter, Allah’a giden yolda henüz çilelerinin dolmadığını söyler. Sonunda yapay bir göle ve dev bir parka bakan o büyük

daireyi kiralarlar. Karısı belki de çilelerinin bittiğini Allah'ın onları ödüllendirdiğini söyleyecek gibi olduğunda adam bunun sadece bir merhale olduğunu ima eder.

İlk karısıyla ayrılırlar. Ve yıllarca çingene mahallelerinin izbe sokaklarına bakan bekâr evlerinde yaşar. İkinci eşiyle evlenir ve pırıl pırıl bir daire kiralar. Ve bu daire doğumevine bakmaktadır. Bunun Allah'a giden yolda sonuncu durağı olduğunu söylediğinde karısı hiçbir şey anlamaz. Dairesinin balkonuna çıkar. Doğumevinin akşam karanlığına bulanık pencerelerinde bedeninin bilinmez silüetini görür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır. Öykü kahraman bakış açısıyla sunulmuştur.

d. Kişiler

Ana karakter, birinci eşi ve ikinci eşi hikâye kişileridir. Yaşadığı evleri bir hayat merhalesi olarak yansıtan adam bu evlerle yaşamı arasındaki yansımaya önemser.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Uzun bir yaşam sürecinden bahsedilmiştir. İlk eşi ile olan evliliğinden ikinci eşi ile olan evliliğine kadar geçen süre hikâye zamanını oluşturur.

f. Mekân

Öyküde en dikkat çeken unsur mekânlardır. Bu mekânlar ile yaşam aşamaları, Allah'a giden yol, yaratıcının iyi şeylerle ödüllendirmesi gibi konularla bağlar kurulmuştur. Ana karakter yaşadığı evlerin baktığı yeri, yaşam merhalelerinin bir yansıması olarak görür.

g. Dil ve Üslup

Uzun bir süreç kısa bir anlatımla oluşturulmuştur. Daireler ile yaşam arasında kurulan bağlantı, sembolik durum kullanılan dil ile hissettirilmeye çalışılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Özetleme tekniğinden faydalanılmıştır.

2.3.1.29. “Yırtılan Bir Yelken Gibi”

a. Konu

Gençlerin terkedilişle yıkılan bedenleri yırtılan bir yelkene benzetilmiştir. Nasıl ki bir yelken ufuklara yola çıkar. Gençler hayat yolunda ilerlerken işledikleri günahlar, yaptıkları yanlışlar onların ufkundaki umudu, heyecanı yok eder. Bu yok oluşla ana karakterin, hissettikleri hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Haziran sabahlarında hazdan sarhoş olmuş gençler, kalplerini günahkâr öğrenci evlerinde unutmuştur. Ana karakter, Beyoğlu’nda, Bakırköy’de, Çamlıca’da gördükçe böyle gençleri kıskançlıktan çatlayabilir. Hıçkırırken titreyen seslerini, yırtılan bir yelken gibi bedenlerini görmek istemez.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter ve günahkâr olarak genellediği gençler hikâye kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. “*Haziran sabahları*” (s.98) “*Eylül ikindileri*” (s.98) gibi söylemlerle belirsiz zaman kavramı işlenmiştir.

f. Mekân

Günahın mekânı olarak işlenen yer öğrenci evleridir. Beyoğlu, Çamlıca, Bakırköy gibi mekânlarda de yine bu gençlerin görüldüğü yerlerdir.

g. Dil ve Üslup

Öykü amacına uygun bir dil kullanılmıştır. Uyumlu kelimeler akışa eklenmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.30. “Bulutlar”

a. Konu

Büyük konuşmaktan duyulan pişmanlık hikâye konusudur.

b. Olay Örgüsü

Kurgu kişilerinden adam; esmer, kısa boylu ve okumamış bir kadınla asla evlenmeyeceğini, kadın kendi şehrinden olmayan, işsiz ve tıraşsız erkekleri küçümsediğini söyler. Çocuksa günahlarının birbirine girmiş iki bulut gibi çarpışıp öfke doğurduğunu bu yüzden damarlarındaki kanın kalbinin şiddetini arttırdığını belirtir. Göğsünde bir fırtınanın sınırsız parçalanışları vardır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile hikâye kişilerinin düşünceleri çoklu bakış açısıyla yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Adam, kadın ve çocuk öykü kişileridir. Kadın ve adam yaptıkları büyük konuşmaları aktarırken, öfkelerinin patlaması olduğunu söyler çocuk.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Hikâyede belirgin bir zaman ögesi yoktur.

f. Mekân

Kadın adlı karakter kendi şehrim dediği yerden bahseder. Bunun dışında bir mekân yoktur.

g. Dil ve Üslup

Tüm karakterler konuşturulmuştur. İlahi anlatıcı karakterlerin cümlelerini olduğu gibi aktarır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.31. “Âdem ve Oğulları”

a. Konu

Oğullarının gözünden, onlar gibi, hayatı göremeyen bir baba resmedilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Âdem adlı babanın, hikâyedeki tabiriyle “âdemoğullarının” damarlarından yaşam hızlı bir tren gibi akar. Baba heyecanlarına sükûnetle gülümser. Âdem’in oğulları ne yapsalar babalarını heyecanlandıramazlar. Çaresizlikle annelerine çevirdiklerinde bakışlarını anneleri gülümser. Uzak mağaraların karanlık bakışlarını yansıtır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Hakim bakış açılı üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Âdem, oğulları ve anneleri hikâyeye kişileridir. Âdem, oğullarının baktığı yerden bakamaz hayata, oğulları ile aynı yaşam enerjisine sahip değildir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Zaman kavramı belirsizdir fakat çok geçmiş yüz yıllardan bir bahismiş gibi hissettirilir.

f. Mekân

Kurgunun mekânı olarak karşımıza mağaralar çıkar. Geniş manada dünya tasvirinden bahsedilir. “Adem oğulları” söylemi ile ilk insan olan Âdem’ e de ironik bir gönderme yapılır. Mekân aynı kalsa da insanlar vasıtasıyla dünya algısı da değişir. Baba olan Adem ile oğulları bu değişimden nasibini almıştır. Bu öyküde baba ve oğul kurgusu semboliktir.

g. Dil ve Üslup

Öykünün en dikkat çeken unsuru dilidir. “Yumurtasını kıran ejdere bak!” (s.100) söylemi gerçek üstü bir anlatım oluşturur. Adamın dünyası ile çocuklarınki uyuşmaz. Kendi zamanı onun gözünde daha üstündür. Soru cümlelerinden oluşan kısım hikâyenin amacını vurgular.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.32. “Ölüm Haberi”

a. Konu

Öğrenilen ölüm haberi öykü konumuzdur.

b. Olay Örgüsü

Kendi öğretmen olan öykü kişisi yeni bir okula başladığı gün, öğretmeninin ölüm haberini alır. Aynı şeyi yeni tanıştığı öğrencilerin ne zaman yaşayacağını kendine sorar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öğretmen, öğretmenin sarı benizli olarak tasvir edilen öğretmeni ve öğrenciler öykü kişilerimizdir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda yazılmıştır. Öğretmen, yeni bir okula başladığı gün alır ölüm haberini ve kendi ölüm haberini öğrencilerinin ne zaman alacağını düşünür. Gelen ölüm haberi kurgunun ana kişisine geçmiş, şimdi ve gelecek arasında kısa bir düşünce turu yaptırır. Kurguda gerçekleşen ölüm haberini alma anı kısa bir zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Mekândan hiç bahsedilmese de öykü kişilerinin öğretmen ve öğrencilerden oluşması bize bu yaşananın bir okulda geçtiği hissini verir.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.33. “Ölüm Sayı”

a. Konu

Ölen bir yazar için hazırlanan yazı öykü konusudur.

b. Olay Örgüsü

Genç bir yazar ölen bir şair için yayınlanacak özel sayıya yazı hazırlar. Kaleminden sizan mürekkebe bakıp gözlerini yumar. Yıllar sonra genç şairlerin kalemlerinden sızacak mürekkebi görür gibi olur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Genç yazar, ölen şair ve genç şairin ölümünü bir gün yazacak olan hayali genç şairler kurgu kişilerini oluşturur.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda yazılmıştır. Kurguda aktüel zaman kullanılmıştır. Ana kişi, yıllar sonrasına hayali bir yolculuk yapmıştır.

f. Mekân

Mekân hakkında bilgi verilmemiştir. Yazı hazırladığı göz önünde bulundurulursa, bu yazının yazıldığı yer kurgu mekânı olarak alınabilir.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dille oluşturulmuş dört cümlelik kısa bir öyküdür.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.34. “Aynı Dünya”

a. Konu

Gözleri iyi görmeyen biri ile gören birinin diyalogu öykü konusudur.

b. Olay Örgüsü

Gözleri iki buçuk derece miyop olan biri gözlüğünü çıkarttığında karşısındaki gibi görmeyeceğini söyler. Gözlük taktığında ise gözlük camı renkli olduğu için yine karşısındaki

kişiyi aynı dünyayı göremeyeceğini söyler. Bu söylemlerden sonra karşısındaki gözlerini yummayı teklif eder. O zaman ikisi de aynı dünyayı görebilecektir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı sunulmuştur. Görmek olgusu ironik bir şekilde yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Anlatıcı ve gözleri miyop olan karakter öykü kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Geçmiş zamanda yapılan bir diyalog fon olarak kullanılmıştır.

f. Mekân

Mekân belirsiz gibi görünür ama görmek üzerine konuşan bu iki kişinin buluştuğu yer gözlerini yumdukları andaki karanlık mekândır.

g. Dil ve Üslup

Empati duygusunu en derinden hissettirecek bir dille öykü oluşturulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatım tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile bir diyalog kurulduğu gösterilmiştir.

2.3.1.35. “Hayat Cetveli”

a. Konu

Yaşam süreci bulunulan yaşa göre insan gözündeki yansımasıyla anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Bir yaşında annesinin meme uçlarını görürken, otuz beş yaşında para tomarlarını, elli üç yaşında torununun gözlerini ve altmış bir yaşında toprak yansımalarını görür. Bir yaşından, altmış bir yaşına kadar olan sürecin anlatımı olay örgüsünü oluşturur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Hakim bakış açılı üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykü kişinin gözüne yansıyanlar hikâye kişilerini oluşturur. İlk önce anne çıkar karşımıza sonra baba, sonra sevgili, eş, başka bir kadın ve torun. Bu kişiler ve kendi hakkında ayrıntılı bir bilgi yer almaz. Kişiler gözlerinin baktığı, gözlerinden yansıyanlardır.

e. Zaman

Öykünün zaman fonu oldukça geniştir. Yaşam süreci, doğup, büyüüp, yaşlanma sırasıyla yaş kavramı üzerinden sunulur. Bir ömür kısa bir anlatımla özetlenir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza en belirgin cami çıkar. Kırk ve kırk yedi yaşlarında gözlerinde cami duvarları ve cami şadırvanları vardır.

g. Dil ve Üslup

Öykü dili klasik öykü formundan çok başkadır. “*1 yaşında: gözlerinde annesinin meme uçları*” (s.104) bu form tüm öykü boyunca sürer.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Oluşturulan farklı fon bir özetleme niteliğindedir.

2.3.1.36. “Gözler Albümü”

a. Konu

Yaptığı işe, bulunduğu mesleğe göre, gözlerine yansıyan şeyler öykü konusudur.

b. Olay Örgüsü

Bütün ömrünü insanların sorumsuzca öfkелendirdikleri alevleri, susturmaya çalışan bir emektarın gözünde uzun nehirler vardır. İnsanların saçlarını düzeltmek için uğraşan birinin gözlerinde ısıltılı bahçeler, bir hekimin gözlerinde hüznü mezar taşları, bulutlar ve deniz üstünde giden kaptanların gözünde kaldırımlar, sokaklar ve son olarak ölü bedenleri yıkayan birinin gözlerinde yelkenleri duman duman dalgalanmış bir gemi, yelkenin güvertesinde ise dünyaya el sallıyormuş gibi gülümseyen bir veli vardır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı ile oluşturulmuştur.

d. Kişiler

Ben anlatıcı; itfaiyeci, kuaför, doktor, kaptan, pilot ve gassal gibi mesleklerde bulunan kişilerin gözlerinde gördüğü şeyleri anlatır. Bu kişiler vasıtası ile farklı meslek gruplarından farklı insanların bakış açısı yansıtılır. Bu kişilerin uğraştıkları işle gözlerindeki yansıma aslında ruhlarındaki yansıma anlatılmıştır. Son olarak da gemide “veli” bir zat görürüz. Ve anlatıcı okuyucusunu bu gemide bırakır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Ben anlatıcının geçmişinde tanıdığı kişiler hikâyenin fonunu oluşturur.

f. Mekân

Mekân kavramı ben anlatıcının tanıdığı kişiye göre değişir. İlk önce bir nehir çıkar karşımıza sonra ışıltılı bir bahçe, mezar taşları, kaldırımlar, sokaklar ve bir gemi. Bu mekânlar aslında hayalidir. Kişilerin gözlemlerinden yansıyan, en çok hissettikleri mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Duygulu, ironik bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.3.1.37. “Aralıkta”

a. Konu

Zaman kavramının varlığı ve silikleştirilmesi öykü konusudur.

b. Olay Örgüsü

Öykü kişilerinden bir kadın “*31 Aralık 1999 Pazar akşamıydı*” (s.106) söylemiyle öykünün başında gecen bu zaman kavramını baz alır ve bitmekte olanlar için üzülür. Ve diğer bir hikâye kişimiz olan adam ise “*1 Ocak 2000 Pazartesi sabahıydı.*” Söylemini baz alarak başlangıç olmasına sevinir. Ve son hikâye kişimiz ne kadın ne erkek ne de bir yaratık olan ne olduğunun belirsizliğine vurgu yapılan bu şey “*Otuz unç Proda 21632 günlerötesi anlarertesiydi.*” (s.106) gibi bir söylemi kullanarak başlamak ya da bitmek, sevinmek ya da üzülme gibi kavramların olmayışına kelimelerin bulunmadığı bir aralıkta olduğuna vurgu yapar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü çoklu bir bakış açısıyla sunulmuştur. Her karakter konuşur ve hissettiğini söyler. Arka fonda ilahi anlatıcıyı sezeriz.

d. Kişiler

Kadın, Adam ve ne olduğu belirsiz olan şey hikâye kişilerimizdir. Burada dikkat çeken belirsiz olan karakterdir. Zamanın silikleşmesi ile bu belirsiz hikâye kişisi arasında bağlantı kurulur.

e. Zaman

Öykünün ana eksenini oluşturan şey zamandır. İlk olarak “31 Aralık 1999 Pazar akşamı” zaman fonumuzdur. Sonrasında “1 Ocak 2000 Pazartesi sabah” zaman fonu olarak kullanılır. Bunları kullanan kişilerin cinsiyetleri de belirtilir. Son olarak ise “Otuz unç Proda 21632 günlerötesi anlarertesi” bu belirsiz zaman kavramı ve belirsiz öykü kişisi kullanılır. Tüm bu zaman ve zamansızlık kurgusu üzerinden zamanla zamansızlaşmak vurgusu yapılır. Öykü anlatımında geçmiş zaman kullanılmıştır.

f. Mekân

Mekân belirsizdir.

g. Dil ve Üslup

Belirsizlik kavramını vurgulamak için belirsiz zaman kavramları kullanılmıştır. Öykü amacına hizmet eden bir dil kullanımı söz konusudur. “*günlerötesi anlarertesi*” (s.106) gibi söylemler bu üslubu örneklemektedir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve aktarma cümleleri kullanılmıştır.

2.3.2. “Geri Dönüşüm Kutusundan Dönen Öyküler”

2.3.2.1. “Kinetiks”

a. Konu

Babasından ayakkabı isteyen bir çocuk ve bu ayakkabının ev halkına yaşattığı hisler hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü bir kahvaltı masasında başlar. Ailenin oğlan çocuğu televizyonda gördüğü, arkadaşlarında da olan “Kinetiks” marka ayakkabıyı almak istemektedir. Ama ailenin babası Mustafa’nın bu ayakkabıyı alacak kadar parası yoktur.

Oğlan çocuk ailesinin ona bisiklet almak vadiyle ondan aldığı paraları ister. Ya ona ayakkabı almalarını ya da parasını vermelerini söyler. Bu sırada abla çay bardaklarını doldurmaktadır. Anne oğlanı da masaya çağırır fakat o gelmez. Aklı ayakkabılardadır. Onu umursamadıklarını görünce keşke bir daha çağırsaydı annem diye geçirir içinden. Sonra ne zaman vereceksiniz paramı diye ünler. Babası kaç para olduğunu sorar ayakkabıların. “*Yüz bin lira...*”(s.110) olduğunu söyler mutlu bir ünleyişle çocuk. Bunu duyan annenin içi “*cızz*”(s.110) eder. Oğlunun cevabı üzerine bir şaşkınlık sesi çıkarır baba sofraya. “*Yüz bin lira az para mı len?*” (s.111) der. Yüzü asılan baba tuluk peynirine uzanır. Tatsızda olsa konunun kapanmasına sevinir abla. Çocuk babasının gönlünü almak istercesine sofraya sokulur. “*Alırsınız değil mi baba, alırsınız değil mi?*” (s.110) Tam bu esnada annenin içi yeniden cız eder. Adama çocuğun bu yalvarışı da yetmez. “*Bir daha mevzu etme len!.. Beş gardaşı görüyon mu sen? Bozum ederim alimallah, bozum!*” (s.11) diye tersler çocuğu. Abla bu sefer konunun gerçekten kapandığını sanar. Çocuk ansızın ayağa kalkar. Elindeki çay bardağını sertçe siniye bırakır. Odadan hışımla çıkar. Sesi solandan gelir. “*Bizim sınıfta herkesin var ama, herkesin var, tamam mı? Hem sen baba değil misin? Al işte, ayakkabı al, ellerin babaları nasıl alıyo?...*” (s.111)

Bu kadarı şırlak başlı adamı yıkmaya, yok etmeye yeter. Bahçede bir sigara içer. Sokaklara çıkar. İçinde sen baba değil misin sesi yankılanır. Kahveye gider. Arkadaşları “tokşin” e çağırırlar gitmez. Göğsü yarılacak gibidir. Daralır. Deniz kenarına gider. “Deniz çattı kaşlarını “Bakma öyle saf saf! Baba mısın değil misin, söyle!”(s.111)diye içinden mırıldanır. Küçük bir mescide girer, burada arkadaşı eve gidecekse birlikte gitmelerini teklif eder. Mahalleye giden uzun taşlı yoldan inerler. Sessizce ayrılırlar.

Baba, kalabalık gürültülü sokaklardan, zoraki konuşmalardan, ip atlayan top oynayan çocuklardan süzülüp evine gelir. Oğlunun beyaz küçük ellerine irice bir kutu bırakır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı ile öyküde yer alan tüm kişilerin hissiyatı sunulmuştur.

d. Kişiler

Mustafa adlı baba onun kızı, eşi ve oğlu hikâye kişilerimizdir. Oğul ve baba arasında geçen ayakkabı konusu öykünün ana eksenini oluşturur. Öyküde yer alan diyaloglardan ailenin fakir bir aile olduğunu anlarız. Baba Mustafa şırlak başlı bir adam olarak, kızı suskun masum ve buğdaysı tenli, oğlan ise küçük beyaz elli olarak tasvir edilmiştir. Anne çekimser uyumlu bir tavır içindedir. Öyküde baba ve oğul arasında geçen ayakkabı diyalogu annenin içini çiz ettirirken ablanın bir an önce kapanmasını istediği bir konuya dönüşür. Fakat oğlanın kurduğu son cümleler babaya babalığını sorguladır niteliktedir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Hikâye kurgusu ise bir kahvaltı sabahı başlayıp o gecenin akşamında son bulur.

f. Mekân

Mekân Mustafa'nın aile evidir. Kurgu, kahvaltı sofrası ve solonda gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Öyküde kullanılan dil tam olarak kurgunun inandırıcılığını arttıracak, öyküye sıcaklık katacak niteliktedir. “*Bir daha mevzu etme len!.. Beş gardaşı görüyon mu sen? Bozum ederim alimallah, bozum!*” (s.11) Hikâyede kullanılan bu yöresel ağız kurgunun gerçekliğini arttıran en güzel örneklerdendir. Hikâyenin tamamına yayılan bir marka algısı mevcuttur. Modernleşen dünyanın getirilerinden biri olan markaların bir çocuğun dünyasını nasıl etkilediği bu etkinin tüm aile fertlerine nasıl sıçradığını görürüz.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği, diyalog ve tasvirlerden oldukça fazla yararlanılmıştır. Kullanılan bu teknikler karakterlerin duygu durumunu daha iyi ortaya koymuştur.

2.3.2.2. “Reyhan ve Reyhan”

a. Konu

Güzellik ve çirkinlik kavramları arasında kaybolan bir kadın öykü konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Reyhan adındaki ana karakterimiz evli ve hamile bir kadındır. Güzel mi ya da çirkin mi olduğu konusunda kararsız günler geçirir ve kendini aynaların karşısında soruların içinde boğulurken bulur.

Kavrulmuş kestane renkli yarı kıvrıkcık saçlarına ve gözpınarlarının altından başlayıp avurtlarının üzerinden belirsizleşen çapraz çizgilere bakarak, ayna karşısında ben güzel miyim sorusunu sorar. Gülseli adlı arkadaşı, çocuk beklediği için güzellik senin neyine der ve yarım bıraktığı fakülte hayatının tatlı anılarını hatırlatıp kalbini sızlatır. Reyhan sıkıntıyla gülümser. Gülseli’nin kaçamak cevaplarından ve sinsî gülüşlerinden çirkin olduğunu düşünür. Böyle günlerde düşüncelerle yanıp tutuşur, kimselere gözükmeyen, evinden dışarı çıkmaz.

Bir sabah başka bir hal gelir üzerine Gülseli ile piknik için diktirdikleri şalvarı giyip temizlik yapmaya başlar. Her yeri ak pak eder. Ama böyle bir koşturmacayı bünyesi kaldırmayınca yatağa düşer. Kocasına yemek yapamaz olur. Bu süreçte Gülseli gelip evi toplar. Bir gün kocasını yatağın ucunda kendini izlerken bulur. Kocasını neyi olduğunu sorar. Kocasının göğsüne başını koyup ağlar. Günler geceler sonra bir gece kocasının “*Çok güzelsin Reyhan, o kadar güzelsin ki...*” (s.115) diye fısıldadığını duyar. İşte o gün hastalığının sona erdiği gün olur. Hayatı birden bire güzelleşir. Sigara içmez, namaz kılmaya başlar, cuma günleri Yasin okur, uzun uzun dualar eder. Bu mutluluk onu yıllardır ertelediği kitaplarına götürür. Okuduğu kitaptaki bir kahramanı kendine çok yakın bulur. Bir ara hikâyeye okuduğundan okuduğunun hikâyeye olduğundan bile kuşkuya kapılır. Aynı günün gecesini rüyasında siyah görür. Okumamalıyım diye düşünür. Ama kendini engelleyemez. Kendi sorunuyla bu kahramanın sorunu aynıdır. Kahraman psikiyatraya gidiyordur ve doktoru ona Reyhanı da zehirleyen şu cümleleri söylemiştir. “*Madam, unutmayın ki eğer gerçekten*

güzel olsaydınız, bundan kuşkulalmazdınız...”(s.116) Ve bu cümleler onu tekrar hastalatır. Bir gün kitabı okumamaya çalışıp TV kanalları arasında gezerken uyuya kalıp rüya görür ve gördüğü yeşildir. Tekrar kitabı karıştırmaya başlar. Aradığı bir cümle vardır fakat bulamaz. Sonra aradığı kitabın kahramanının ağzından dökülür. “*Fakat doktor bey, diyordu kadın, “unutmayın ki eğer gerçekten çirkin olsaydım kuşkulalmazdım bundan, hayır doktor bey, çirkin değilim...”*”(s.118) Reyhan aradığını bulmuştur. Çabucak ayağa kalkıp Gülseli’yi arar, paylaşmak ister.

Günler çabucak geçer. Reyhan anne, kocası baba olur. Güzel miyim çirkin miyim diye kendini yiyip bitirdiği günleri saçma bulur. Bu kötü düşüncelere bir daha kapılmayacağını artık kocasının gözlerinin üzüntüyle kapanmayacağını düşünür. Ama yanılacaktır. Gülseli ile batırık yaptıkları bir öğle üzeri. Gülseli’ye güzel olup olmadığını sorar. Ve Gülseli yine zalimce gülümseyip “*Çoluk çocuğa da karıştın öğretmenciğim, güzellik çirkinlik senin neyine?*”(s.119) deyiverir. Reyhan’ın yüzü bir film karesindeki gibi donar. Akşamlar artık aynaların gizemli ışıklarıyla acılaşır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı sunulmuştur.

d. Kişiler

Reyhan hikâyenin ana karakteridir. Onun eşi, çocuğu, Gülseli ve okuduğu kitaptaki kahraman diğer kişilerdir. Reyhanın güzellik konusundaki hastalıklı duruşu ve bu yüzden yaşadığı mutsuzluk dolu günler anlatılmıştır. Eşi ve çocuğu hakkında pek bilgi verilmez. Gülseli adlı arkadaşı ise onu bu mutsuz günlere sürükleyenler arasındadır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Hikâye kurgusundaki zaman ise uzun aralıklıdır. Bir gün, bir öğle gibi tam zaman belirtmeyen ifadeler kullanılır. Hikâye kahramanı hayatı boyunca güzellik kavramına takıntılı olmuştur. Fakat hikâyede hamilelik öncesinden sonrasına kadar olan sürede yaşadıkları anlatılmıştır. Hikâye oluşturulurken kullanılan

sanatçı isimleri “Sezen Aksu, Ajda Pekkan, Emel Sayın, Barış Manço” bu hikâyedeki karakterin günümüzden daha eski bir zamanda yaşadığını hissettirir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Reyhan’ın evi çıkar. Aynalar karşısında düşündükleri hikâyenin ana eksenindedir. Aynalar adeta onun acı mekânlarıdır.

g. Dil ve Üslup

Bize hissettirilen ayrıntılar Reyhan adlı karakterin dünyasını anlamamızda yola tutulan bir ışık gibidir. Ev içinde kalan bir kadının yapabileceklerini, örnekler nitelikte bir dil kullanımı söz konusudur. TV izlemesi, batırık yapması, şalvar giyip ağzına sakız alıp kendini temizliğe vurması, yapamadıkları, bitiremediği fakülte için duyduğu üzüntü, Reyhan adlı karakterin neden böyle hissettiğinin altını çizer niteliktedir. Bu kullanımlar hikâye amacına uygun öykünün eksenini besler niteliktedir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve aktarma cümleleri kullanılmıştır. İç çözümlemelerden faydalanılmıştır. “*Zamanın pırıl pırıl akıp gittiği günlerde, uzun bir hikâyenin sayfalarında kendini görür gibi oldu.*” (s.155)

2.3.2.3. “Ukde”

a. Konu

Başarmayı bekleyen yazarın umutsuzluk içindeki umutlu bekleyişi öykü konumuzu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü; “HANİ NERDE” , “NİÇİN Mİ ÇÜNKÜ” , “KİM BİLEBİLİRDİ Kİ” , “SON” başlıkları altında bölünmüştür. Başlangıç paragrafı ve SON başlığı altında yer alan paragraf birbirinin benzeridir. Öykü ana karakterin, niçin yazarlık ününe kavuşamadığının sorgusuyla

başlar. Sonrasında Tevfik adlı ana karakterimiz; neden evlenmediği, çocuk yapmadığı, akrabalarından uzak durduğunun sorgusunu yapar. Tüm bu durumları, üstüne başına bakmayışını yazar olmak için verdiği çabaya bağlar. Ne zaman alaya alınsa, küçümsense, bir gün öcünü alacağını başarılı bir yazar olup televizyona çıktığında tüm bunların biteceğini düşler. Niçin o da ötekiler gibi olamadığını sorgular. “*Niçin Allah’ım?*” (s.121) sualleri ile ikinci başlığı kapatır. “KİM BİLEBİLİRDİ Kİ” başlığı altında Tevfik’in eve geldiği, banyo kazanını yakıp, yıkandıktan sonrada kendine güzel bir yemek yapmayı düşündüğü aktarılır. Bir sigara içip balkona çıkar. Yemekten sonra aşağı inip kutuya bakmayı planlarken içine bir şey doğar. Ve dairesinin kapısını açık tutarak merdivenlere dalar. Birkaç dakika sonra geri döndüğünde saat gece yarısını geçmektedir. Gümbürdeyen banyo sobasını düşünmeyip caddelere çıkar. “SON” başlığı altında başta kullanılan cümlelerin benzerleri tekrar edilir. Bu apartmana giriş ve çıkış anının bir resmidir. Başlangıç paragrafında neden istediği gibi bir yazar olamayışı apartman girişinde gördüğü şeyler üzerinden sembolleştirilerek anlatılır. Son paragrafta ise sanki apartmanın içine girermiş gibi fakat oradan çok uzakta ama umutla bir denize götürür bizi yazar ve orada son bulur anlatım. “*Allah’ım, dediğini işitti, bir gün ben de başaracak mıyım Allah’ım*” (s.122) cümlelerini kendine söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi bakış açısı kullanılmıştır. Tevfik adlı yazarlık yolunda uğraş veren ana karakterin bakış açısı sunulur.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri yazar olma uğruna savaşıyor. Hiç bahsedilmese de kutuda bulacağı cevap ile bir şeylerin değişeceğini beklemesinden bunun umuduyla yaşamasından anlıyoruz ki yayın evlerinden yazdıkları için gelecek cevaplar için yanıp tutuşmaktadır. O amacı uğruna evlenmemeyi, baba olamamayı, herkesten uzak yaşamayı göze almıştır. Amacına ulaşamamanın verdiği üzüntü içinde enerjisinin düştüğü zamanlarda kendini sorgular. Ama yine de bir gün ulaşacağı umuduyla yaşar. Hikâyenin kurgusu bu karakterin eksenindedir. Fakat sembolik anlatımda hikâyenin başında ve sonunda kullanılan “*Gözleri hüznle yanan apartman çocuklarını geçti.*”(s.120) “*Gözleri sevinçle yanan apartman çocuklarını gördü.*” (s.122) söylemlerinden çocukları da hikâye kişilerine dâhil edebiliriz.

e. Zaman

Öykünün “KİM BİLEBİLİRDİ Kİ” başlığı altında zaman kavramı olarak gece yarısı söylemi bulunur. Bunun dışında bir zaman belirteci yoktur. Öykü anlatımı ise geçmiş zamanda yapılmıştır. Tevfik’in yazarlık serüveni tüm ömrüne, yaşantısına yayılmıştır. Burada sadece bir kesiti üzerinden tüm hisleri sunulur.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Tevfik’in evi, yaşadığı apartman çıkar. Öykü sonunda ise karakter bizi denize götürür. Bir kıyıda cıvıl cıvıl gülümseyen insanları gördüğünü söyler. Bu belirsiz sonda Tevfik acaba öldürdü mü kendini yoksa evine dönecek mi diye okuyucunun zihninde sorular belirir. Bu gizemli, hayalle hakikat arasında kurulan yaratıcı bağ, hikâyenin sonsuz sonu bize hissettirilir.

d. Dil ve Üslup

Sorularla ve sorgularla dolu bir kurgu dili oluşturulmuştur. Kitabın başında kullanılan Cahit Koytak’ın şiirinin dokusuna “*Aynı güneş ısıttı tenimizi, Senin bağrından gül kokuları saçılıyor. Benim bağrından mezar kokusu!*” bu sert sonlu öykü bitişleri yazar tarafından adeta uydurulmuştur. Kitabın başında yer alan şiir, bu öykülerin habercisi gibidir.

h. Anlatım Teknikleri

“İçine huzur denen o garip duygunun dolmaya başladığını ayımsadı.” (s.121) söylemiyle iç çözümleme, “Yemekten sonra inip kutuya bakmalıyım belki de gelmiştir.” (s.121) söylemiyle iç monolog, “İçime doğdu Allah’ım! Cevap geldi!” (s.122)söylemiyle de iç diyalog teknikleri kullanılmıştır.

2.3.2.4. “Sekizinci Gün”

a. Konu

Bir kıza takıldığını anlatan arkadaşını, öldüren genç hikâye konumuzdur. Harmanacı, bu öykünün de kurgusunda keskin, sert bir son kullanılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Metin ve arkadaşı Nuri otobüs durağının kaldırımına oturmuş biralarını yudumlarlar. Nuri, Metin'e bir kızı daha nasıl avladığını anlatmaktadır. Bitirdiği bira tenekesini cami duvarının tuvaletine doğru fırlatır. Günlerdir söyleye söyleye ezberlediği cümleyi sıralar. *“Birinci gün bakiştık, ikinci gün konuştuk, üçüncü gün buluştuk, dördüncü gün onun işi çıktı, beşinci gün benim işim çıktı, altıncı gün olduysa olmadıydı derken...” Duralıyor. “Yedinci gün aynen nanay bizim oğlan,” diyor, “aynen nanay...”*(s.124)

Metin ayağa kalkıp kaldırıma çıkar. Bu konuşma içini acıtmıştır. Ama konuşmakta ister. İki gündür evde olanlar aklına gelir. Halasının annesinin gözleri, babasının eniştesinin yüzleri. Kızın kim olduğunu sorar. Nuri bir bira daha almak ister. Yeni bir sokağa geçerlerken Mimar Sinan Özlem otobüsünün geçtiğini fark ederler. Metin sinirlenir. Nuri eve kadar yürümeyi teklif eder. Metin'e bir sigara uzatır. Yürürken Metin konuyu tekrar açar. Nuri kızın Dumlupınarda lisede okuduğunu söyler. Metin olacak şey mi canım diye içindeki adama çıkışır. Metin kızın kim olduğunu anlayabilmek için ama Nuri'nin de kuşkulandırmasını istemeyerek yeni sorular sorar. Her şeyi göze alarak. Bildim der. *“Fatih ışıklarda oturmuyor mu bu kız!”*(s.125) Nuri o haliyle bile şaşkın onun nerden bildiğini sorar. Metin kızın adını sorar. Nuri kızın adını ne yapacağını sorar. Ama o da herkes gibi Metin'den korkuyordur. Kezban der Nuri. Metin bu cevabı duyunca yapması gereken buymuş gibi gümüş bozkurtlu anahtarlığını elektrik direğinin ışığında sallar. Orta boylu, küt saçlı mı diye sorar. Beraberce susarlar. Başka zaman olsa çok şey sorar Nuri ama şimdi bir an önce uyumak istemektedir.

Çocukluklarından beri yaşamlarının bütün anılarının aktığı sokağa girerler. Metin babasının evde olup olmadığını düşünür. Bakar ki araba yok. Nuriye dönüp Mustafa'nın yeğenin onda kaldığını gelmişken götürmesini söyler. Nuri gömleğinin cebinden bir sigara çıkarıp kaldırıma ilişir. Metin evlerin karanlık bahçesine dalar. Çıktığında namluyu arkadaşının yüzüne doğru iyice yaklaştırır. Yumulu gözlerini duvara dayamış Nuri'ye *“Nanay!”* der, *“Az baksana!”* ‘Nanay’ tetiğe dokunur. Çirkin bir haykırış tüm Konya'yı dolaşıp gelir. Metin, arkadaşının iki kat olmuş yorgun bedenine bakıp *“Aynen nanay Nuriciğim,”* diye mırıldanıyor, *“Aynen nanay...”* (s.126) sözcüklerini tekrarlar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısıyla Nuri'nin de Metin'inde bakış açıları sunulmuştur.

d. Kişiler

Öykü kişileri Metin, Nuri, Kezban, Metin'in anne, baba, enişte ve halasıdır. Metin herkesin korktuğu, uzun boylu, gümüş bozkurtlu anahtarlığı olan, Nuri ise saçlarının önünü oksijenle sarartmış biri olarak tasvir edilir. Kezban orta boylu, esmer, küt saçlı olarak karşımıza çıkar. Anne, baba, enişte, hala hakkında pek bilgi verilmez. Sadece evde olan soğuk bakışlar bilgisi ile kurguda yer alırlar. Bu söylemden ve Kezban adlı kişi hakkında bildiği bilgilerden, Metin'in Kezban'ın yakını olduğunu sezinleriz. Tüm bilgiler eşleştğinde ve Metin'in Nuri'nin kafasına namluyu dayadığında yakın oldukları bilgisi kesinlik kazanır. Fakat hikâyede yakınlık derecesi gizemli bırakılmıştır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Kurgudaki olaylar, sekiz günlük bir zaman dilimini kapsar. Kezban ile Nuri'nin tanıştıkları ilk günden sekizinci güne kadar olanlar kurguda anlatılır. Öykü adı olayın geçtiği gün ile aynıdır. Sekizinci günün gecesi Metin Nuri'yi öldürür.

f. Mekân

Karşımıza çıkan ilk mekân konuşmaların başladığı Pamuk Bank'ın karşısındaki otobüs durağıdır. Bu mekân günlük hayatta herkesin görebileceği, kullanabileceği bir yerdir. Bilindik mekânların kullanılması öykünün gerçekliğini artırır. Sonraki mekân ise çocukluklarının geçtiği sokaktır. Ölüm hadisesi burada gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Karakterler konuşturulurken kendi mizaçlarına uygun bir dil seçilmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Diyalog ve tasvirlerden yararlanılmıştır. “Aynen nanay” kelimeleri leitmotiv olarak kullanılmıştır.

2.3.2.5. “Kürek”

a. Konu

Yaptığı şey sonucu başına kürek yiyen arkadaşını anlatan kişi hikâye konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü anlatıcısı Cemal adlı arkadaşıyla konuşmaktadır. Cemal ve kahraman anlatıcı o sırada Almanya’dadır. Cemal kahraman anlatıcıya bir kızıdan bahsetmektedir. Ve yanlarında etrafı süpüren bir çöpçü vardır. Kahraman anlatıcı, Cemal adlı arkadaşı konuştuğuça tedirgin olur. Çöpçünün onları dinlediğini düşünür. Cemal bir Türk kızı ile birlikte olduğunu anlatmaktadır. Dinleyici konumundaki kahraman anlatıcı “*Hem de bir Türk kızı ha...*” (s.127) diye şaşırır. Tekrar eder. “*Adam bari Alman’la filan yapar.*”(s.128) Bu cümleden sonra kahraman anlatıcı çöpçünün durduğunu görür. Sonra Cemal “*İyi parçaydı Şeyma!*” (s.128) cümlesini kurar. Bu cümleden sonra bir karanlık olur. Çöpçü “*Demek o it sendin ha!*” (s.128) vurgusuyla Cemal’in kafasına küreği indirir. Kahraman anlatıcı bu olaydan sonra Almanya’dan kaçıp gelir. Onun için Almanya o günden beri Cemal’in başına saplanmış bir kürektir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Kahraman anlatıcı, Cemal, Çöpçü ve Şeyma hikâye kişileridir. Çöpçü ile Şeyma arasında bir bağlantı olduğunu Cemal’in başına inen kürekten anlarız. Anlatıcı yaşadığı olayı unutamamıştır. Şeyma adlı kişinin Türk oluşuna vurgu yapılır. Bir Türk kızının yapmayacağı bir şeyi yaptığı sezinletilir. Cemal adlı karakter bir Alman’la yapılabilecek ama bir Türk ile yapılması zor olan bir şey yapmıştır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Hikâye kurgusundaki olay zamanı Cemal adlı karakter ve kahraman anlatıcı arasında geçen diyalogun toplam süresi kadardır. Olayın geçmiş zamanda Kahraman anlatıcının başından geçen bir hadise olduğunu anlatımdan sezinleriz.

f. Mekân

Kurgu mekânı Almanya'dır. Kahraman anlatıcı başından geçen olay üzerine oradan ayrılır. Geldiği yerin Türkiye olabileceği akışta yer almasa da sezinletilir.

g. Dil ve Üslup

Amaca uygun bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği, iç monolog ve aktarma cümleleri kullanılmıştır.

2.4. SENİ NE İHTİYARLATTI'DA Kİ ÖYKÜLER

2.4.1. "ÖTEGEÇTE"

2.4.1.1. "beni almaya gelen bulut"

a. Konu

Bir öğretmen karşılaştığı eski öğrencilerini ve bu öğrencileri bulduğu halleri kısa kısa anlatır. Kimi bir simit satıcısı olmuştur, kimi pirsing takmıştır kimi ise "popstar" olmaya çalışmaktadır. Onları bulduğu bu haller öğretmenin canını sıkır. Başka bir zaman diliminde olmak ister.

b. Olay Örgüsü

Ana karakterimiz olan öğretmen ilk olarak caddelerin birinde simit satmakta olan Murat adlı öğrencisini görür. Hocasını gören Murat yüzünde bir mahcubiyet ifadesi ile belli etmemeye çalışarak sigarasını üç tekerlekli simit arabasının altına bırakır. Öğretmen sorulması gerekenleri sorar. Öğrencisi vermesi gereken cevapları verir. Murat, baştan bir sanata başlamamakta hata ettiğini anlatır. Tavırlarında vaktinden evvel olgunlaşmış insan ağırbaşlılığı, sakinliği vardır. Bu dururum öğretmenin içine dokunur. Öğretmen ayrılacak gibi olduğunda Murat eline davranır. Hoca estağfurullah hayırlı işler der.

Başka bir gün vitrinlerden birinin önünde pirsingli ve yanında erkek arkadaşı olan Selin adlı öğrencisini görür. Bir süre onu gözlemler. Sonra Selin de öğretmenini fark eder. Hızla döner, birkaç adım atıp, iki kolunu sonuna kadar açar ve öğretmenin küçük gövdesine sarılır. Bu sırada Selin'in iki metrelik arkadaşı sakız çiğnemeyi, ayakları üzerinde esnemeyi ve “this is my life’ı” bir an için unutup, döner. Kızının sarıldığı adamın orta yaşlı, çelimsiz ve iddiasız olduğunu görünce tehlike olmadığını anlayıp sol taraftaki vitrine doğru adımlar. Hoca kendine sarılan morlar içindeki öğrencisini sakinleştirip kendisiyle konuşabilecek hale getirir. Selin adlı öğrencisi Necati'nin popstara çıktığını, Murat'ın ileride simit sattığını ve en süper hocalarının o olduğunu söyler. Sorması gerekenleri sorar. Verilmesi gereken cevapları alır.

Yine bir gün öğretmen, evinde televizyon izlerken öğrencilerinden Necati'yi popstar da şarkı söylemeye çalışırken görür. Askılı bir atlet giymiş, pazulu kollarını açığa çıkarmıştır. Jüri üyelerinden biri kahkaha atınca öğrencisi ağlar. Onunla ilgilenmezler. Bir şans daha ister. Jüri üyeleri yeniden kahkaha atar. Bunun üzerine öğretmen kanalı değiştirir. Birkaç saniye sonra aynı kanala tekrar döndüğünde öğrencisi hala kanaldadır. Jüri üyelerinden kadın olan “olmadı Necati gidebilirsin” der. Necati dizleri üzerine yığılıp lütfen demeye başlar. Öğretmen televizyonu kapatıp balkona çıkar. Karanlık bir bulut görür. Her zamanki garipliklerini yaptığını düşünen karısına başka bir zaman diliminde yeni konuklar eşliğinde yeniden görüşmek dileğiyle der. Karısı elindeki yemek dergisinin sayfaları arasına gömülürken öğretmen bulutun yumuşacık kollarına bırakır kendini. “*Belki Murat’la Selin’i de alırız yoldan. Necati’yi görürsek teselli ederiz.*” (s.12) der. Ve öykümüz bu şekilde son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Öğretmenin, öğrencileri ile karşılaştığı andaki gözlemleri aktarılmıştır. Öğrencilerini bulduğu haller ile karanlık bulut metaforu eşleştirilmiştir.

d. Kişiler

Öykü kişilerimiz öğretmen, öğrencileri; Murat, Selin, Necati ve öğretmenin eşi. Öğretmenin öğrencileri tarafından sevilen bir öğretmen olduğunu, iddiasız bir görüntüye sahip olduğunu hikâye kurgusundan anlarız. Öğrencilerin tasvirlerinden ise onların iyi sayılabilecek bir mesleğe sahip olmadıklarını, kendi kişilik karmaşaları içinde boğulduklarını görürüz. Öykü anlatımında hocanın başka bir zaman dilimine gitmek isteyişinden bulunduğu zamanı sevmediğini, emek ettiği gençlerin başarılı olamadığını, onların bu durumunun öğretmenlerinin içine dokunduğunu, bir şansı olsa onları da alıp götüreceğini anlarız. Murat adlı kişinin anlatımından bir şeylerin farkında olsa da artık geç kaldığını, Selin ve Necati adlı kişilerin anlatımından ise gündelik hayatın albenisi içinde modernleşmeyle birlikte kutsal olanı ve geleneği kaybettiklerini, maneviyattan uzaklaştıklarını görürüz. Öğretmenin eşi, öğretmeni garip bulduğu bilgisiyle kurguda yer alır.

e. Zaman

Öykü anlatımında geçmiş zaman kullanılmıştır. Kurgu zamanı öğretmenin öğrencilerini gözlemlediği zaman dilimlerini kapsar. “Bir gün” söylemi anlatımda zaman ifadesi olarak kullanılmıştır. Bu söylemden anlaşıldığı gibi anlatılan kısa kesitlerde zaman belirsizdir. Öğretmen, öğrencilerini başka başka gün ve zamanlarda gördüğü halleri anlatır.

f. Mekân

Mekân olarak ilk önce Murat adlı eski öğrencinin simit sattığı cadde karşımıza çıkar, sonrasında Selin adlı öğrencisini gördüğü vitrinin önü ve son mekânımız öğretmenin evidir. Ama burada önemli olan bir mekân daha vardır. Bu mekân televizyon kanalıdır. Bu kanalda öğrencisi Necat’ı görmüştür. Öyküde kullanılan mekânlar, öykünün ana eksenini başarılı bir şekilde destekler. Seçilen mekânlar kurgu kişilerinin karakter yapılarını yansıtacak şekilde akışa eklenmiştir.

g. Dil ve Üslup

Öykü kişileri hakkında yapılan tasvirler, onları tanımamızı sağlar. Bu anlatım öykünün amacını ortaya çıkarır. Öğretmenin kendini kara bulutlara bırakması ise kurguda ironik bir son oluşturur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniğinden, aktarma cümlelerinden ve tasvirlerden yararlanılmıştır. Öykü anlatımında “*Bir gün öğrencilerimden birini,*” şeklinde başlayan kesitler ve ilk iki kesitte yer alan “*Sorulması gereken soruları sordum. Verilmesi gereken cevapları verdi.*” Cümleleri leitmotiv olarak karşımıza çıkar.

2.4.1.2. “kitaplar ve çiçekler”

a. Konu

Bu öyküde, artık tüm sınavları geçtiğini zanneden fakat sınavların en zorunun onu beklediğini bilmeyen, yardımcı doçentliğe yeni atanmış bir akademisyenin yaşadıkları, Türkiye’deki sosyal politik atmosfer fon alınarak anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Doktora tezini savunup, yardımcı doçentliğe iki haftası kalan Alev Arık onca zor gece ve sorunun bittiğini sonunda sakın bir limana vardığını, belli bir süreliğine kendini avareliğe vurabileceğini düşünür. Sınavların en çetinini henüz vermediğini bilemez.

Rektör, Alevi adasına çağırır ama beklediği takdir cümlelerini duyamayınca ortada bir terslik olduğunu anlar. Sonra “Dekan bey” odasının kapısından gülümser ve onu “Rektör bey’in” çağırdığını söyler. Alev bakışlarından şüphelenir ve netameli konunun geldiğini düşünür. Rektörün odasına çıkarken ruhunu bir acı doldurur. Rektör konuya bir türlü giremez, babasının çocukluk arkadaşıdır. Birlikte tıp eğitimi almış, yurt dışında bulunmuşlardır. Hiçbir ortamda rengini fazla belli etmemiş, sesini fazla çıkarmamıştır. Belki de tüm bu suskunluklarının ödülü olarak böylesi büyük bir üniversitenin rektörü olmuştur.

Sonunda Rektör Bey gerginliğinden kurtulup iş bilir bir sesle “size bir hafta Alev hanım demişti, rahmetli babanızın hatırı var, ama bende emir kuluyum, bu şekilde devam edemezsiniz, bunu ben söylemesem başka biri mutlaka söyleyecekti, inanın elimden bir şey gelmiyor, bu süreyi bile bin risk alarak veriyorum...” (s.17) bu cümleleri kurar.

Annesi, kız kardeşi, amcası, amcasının kızı ve bölümden birkaç arkadaşı tesadüfi olarak Alevin evinde toplanır. Kimi geçerken uğramış, kimi onu tebriğe gelmiştir. Onlara göre bunca yılın emeği heba edilemez bu durum bir perukla halledilebilir. Kimse durumu gözünde büyütmez. Alevden bir başkaldırı beklemez. Alev söylenenleri dinler. Ve peruk takmayacağını belirtir.

Fakülteye başı açık olarak gitmeye başladığının ikinci günü “Rektör bey” odasına gelir elini sıkar, ömrü boyunca duymak istediği bütün güzel cümleleri söyler. Alev kimseye bakamaz hep masanın ucuna bakar. “Rektör bey” odasından ayrıldığında ruhunda bir gürültü kopar. Ağlamaya başlar. Her zamanki panik atak nöbetlerinden birini geçirdiğini düşünür. Ama öyle değildir. Eline kalem ve kâğıt alıp istifa dilekçesini yazar. Bölüme yeni giren bir asistana verip dilekçeyi bölüm başkanına iletmesini rica eder. Odasını, kitaplarını ve çiçeklerini öylece bırakarak fakülteden çıkar. Arabasına biner. Kampüsten çıkar. Gaza basar, şehirden çıkar. Sanki etrafında nereye nereye diye bağrışan insanlar vardır. Her şeye veda eder içinden, bir rüzgâr değer tenine o rüzgârın estiği yere gider.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı sunulmuştur. Öykü kurgusunda ana karakterin bakış açısı baskın olsa da etrafındaki insanların baş örtüsü meselesini bir perukla halledebileceği bilgisinin yer alması ile akışa diğer karakterlerinde görüşleri yansır.

d. Kişiler

Ana karakterimiz doktora savunmasını geçip doçentliğe atanmış bir akademisyendir. Etrafındaki insanlar, yakınları onu sessiz, hanımefendi, akıllı, sorumlu, ciddi, belki içinden hırslı, iddialı ama hep geride kalan sorun çıkarmayan biri olarak görür. Bu duruma ters olarak peruk takmayacağını söylemesi bir resttir onlara göre. Tüm hikâyeye kurgumuz, bu ana karakterin etrafında ve onun akademisyenlik yolunda çektiği çileleri aktarmak üzere

kurulmuştur. Öyküde yer alan “rektör bey” ismi ile sunulan karakter ise suya sabuna dokunmaz haliyle sosyal düzen temsilcisidir. Sorunun bir perukla halledilebileceğini düşünen anne, amca, arkadaş gibi hikâyenin yan kişileri ise toplumun tarafsız tavrını temsil eder. Öyküde çok bahsedilmeyen ve ona acımakta olan bir kadın vardır. Bu bir dış göz gibi ana karakterin yaşadığı durumun farkındadır ve ona acır. Alev kadının bakışlarının acıma duygusu olduğunu sonunda sezer.

e. Zaman

Öykü anlatımında geçmiş zaman kullanılmıştır. Öykü zamanı ise doçentliğe atanmadan iki hafta öncesini ve atandıktan sonraki kısa süreyi kapsar. Yani kahramanın iki hafta içerisinde yaşadıkları kurgu zamanını oluşturur.

f. Mekân

Öyküde karşımıza çıkan üç mekân vardır. Alevin evi, fakülteodaki odası ve Karfur’un kafeteryası. Bu mekânlar içinde mercek altına alınarak anlatılan Alevin fakülteodaki odasıdır. Bu odada Alevin emekleriilmekilmek işlenmiştir. “*Bir sanat eseri gibi özene özene yerleştirdim ben o kitapları, dergileri. Sevinç Çokum’un öykü kitaplarına barış çiçekleri dokunurdu sözgelimi. Afrika menekşeleri Selim İleri’nin romanlarının önüne konulmuştu. Mustafa Kutlu’nun eserlerinin üstünde kurumuş bir dut yaprağı dururdu. Abdülhak Hamit’in şiirlerine onun “monokl”lü fotoğrafını yaslamıştım. Tevfik Fikret’in kırık sazının karşısında şairin yaptığı bir güz resmi vardı. Kauçuklar, Atatürk çiçekleri... Her köşesinde ömrümden bir yaprak dururdu.* (s.17) Kurguda yer alan bu söylemler Alev’in özenini örnekler niteliktedir.

g. Dil ve Üslup

Duygulu, akıcı bir dil kullanımı görürüz. Öykü sonuna doğru verilen istifa dilekçesindeki söylemler, karakterin duygu dünyasını en derinden ortaya koyar. “*İstifa ediyorum diye yazdım. Kitaplarla çiçeklerle dolu bu odayı, çam ağaçlarıyla bezeli bu bahçeyi, bu kampüsü, Türkiye’nin kimi şehrinden daha kalabalık bu kampüsü terk ediyorum. Çok uzaktan, belki bu dünyadan görülemeyecek kadar uzakta bir yerden burnuma bir koku*

geliyor, bir rüzgâr esiyor, başlangıcı bu dünyanın sınırlarının ötesinde bir yerlerde olan bir rüzgâr değişiyor tenime. İstifa gerekçem bu koku ve bu rüzgârdır.” (s.19)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatım ve iç monolog tekniği, aktarma cümleleri kullanılmıştır.

2.4.1.3. “makara”

a. Konu

Geçmişe duyulan özlem, yeni neslin hayallerindeki gibi olmayışı, yaşlı bir adamın bakış açısında sunulmuştur.

b. Olay Örgüsü

Öykü yaşlı adamın hayali ile başlar. Evinde yalnız olan yaşlı adam çocuklarının ve torunlarının onu ziyaret ettiği günleri hayal eder. Torunlarının yatağın üzerinde zıplayarak onu uyandırdığını, gelinlerinin yemek hazırlarken çıkardıkları seslerin mutfaktan gelişini, bahçede torunlarının yakan top oynamasını, bahçenin ortasındaki kamelyaya bir semaver kurulduğunu, küçük oğlunun mangalı yellendirirken rektörlükteki yeni işinden bahsedişini, hep birlikte gülüp, eğlendiklerini hayal eder. Sonra kapı çalar. Tuhaf bir sessizlik olur. Yaşlı adam, gelip gelmediklerini anlayamaz. Torunlarının neşesini görmek ister ama ellerinde cep telefonları vardır. Oğlu gelir, gelmez maçın başlayıp başlamadığını sorar. Gelinlerin gözü ise hep saattedir. Günlerce bu günü beklemişken onların bu tavırlarından sıkılıp gittikleri ve evin boş kaldığını düşünmeye başlar. Onlar varken içine acılar birikmeye başlar.

Bir gün bir çılgınlık yapıp televizyonun tam önüne bir sandalye koymak, sırtını televizyona yüzünü solana dönmek birazda onu izlemelerini söylemek ister. Ne kadar zor olsa da uzun süre içinde gezdiği bu hayalin gerçek olduğunu düşünür. Sonra aklına kendi gençliği gelir. Bahçelerde toplanılan yaz akşamları, dedelerin kalaylı ibriklerle abdest almaları, gelinlerin dedelere havlular sunmaları, hasır yer yastıkları ve geyikli halılar aklından bir bir geçer.

Bu hayaller içinde iken kapı çalar tekrar umutlu güzel şeyler düşünür. Onları endişelendirmemek için acele eder. Ama “interkomu” açmaya korkar. İçine doğan umudun kararmasından korkar. Başını dışarı uzatıp gözlerinin karanlığa alışmasını bekler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. İhtiyar adamın yani ana karakterimizin bakış açısından öykü kurgusu sunulmuştur.

d. Kişiler

Ana kişimiz geçmişine özlem duyan, yeni nesilden yani kendi çocukları, onların eşleri ve torunlarından beklediği muhabbeti göremeyen yaşlı bir adamdır. Onları bu tavırlardan vazgeçirmek ister, kendince imkânsız hayaller kurar. Bu hayaller onun dünyasını oluşturur. Diğer hikâye kişileri öyküye yeni neslin hürmetsizliğine vurgu yapmak için yerleştirilmiştir. Küçük oğlu kapıdan girer girmez maç soran, torunu Şamil “playsteysın” kurmak isteyen, gelinleri gideceği vakti kollayan kişiler olarak tanıtılır. Bu tanıtımlar öykünün amacını destekler niteliktedir.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanla başlayıp şimdiki zamanla devam eder. Ana karakter olan yaşlı adam sırsıyla bir hayalini bir gerçek olan o anki yaşantısını anlatır. Hikâyenin zamanı bu anlatımların yaşandığı süre kadardır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ana fonda yaşlı adamın evi çıkar. Ayrıntılı bahsedilen bir ev değildir. “İnterkom” sistemi ile açılan bir kapı sistemi olduğu bilgisinden yeni nesle ait bir ev yapısı olduğunu anlarız. Bir diğer mekân ise hayalinde gittiği evdir. Oradaki insanlardan ve nesnelerden özlemle bahseder. Eski günlerin maneviyatına vurgu yapılır.

g. Dil ve Üslup

Yaşlı bir adamın duygulu bekleyişini yansıtan bir dil kullanımı mevcuttur. Eski nesnelerin anlatımından içindeki o tarihi dokuyu sezinleriz. Kitabın adı olan “makara” sözcüğü ile adamın içinde gerginleşen duygular arasında bir bağlantı kurulmuş, bir gün patlama noktasına gelişi iplerinden boşalan bir makaraya benzetilmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Hayallerinin anlatımı iç monolog “*Hiç değilse haftada bir. Hiç değilse ayda bir. Oturulmalı. Konuşulmalı. Gülünmeli. Eğlenilmeli. Hiç değilse ayda bir şu eve gelinmeli. Şu kapının ziline basılmalı.*” (s.22) ve iç diyalog “*Bunun adı duygusallık değil kızım, tuhaf olan ben değilim kızım, hey kızım, canım kızım, canıma basamadığım kızım...*” (s.23) tekniği ile geçmişe olan özlemi ise geriye dönüş tekniği “*Bahçelerde toplanılır. Çaylar demlenir. Kendilerini yaz akşamlarının serinliğine vermiş çocukların hoyrat çığlıkları gecelerde yankılanır. Büyükler dutların altında muhabbeti kaynatırlar. Saç börekleri için ocaklar kurulur.*” (s.23) kullanılarak sunulmuştur.

2.4.1.4. “pencere”

a. Konu

Bir ailenin yeni taşındıkları evlerinin önüne yapılan marketle kapanan manzaraları ve bu süreç içinde aile bireylerinin yaşadığı duygular öykü konumuzu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü anlatımı olayları dışarıdan gözlemleyen bir başka karakterin anlatımı ile başlar. Bu hikâye kişisi, eczaneye gidip gelirken kooperatif binasının camında gördüğü bir dede ve torunun silüetinden bahseder.

Dede, torun, gelin, kaynana, oğul hep bir arada yaşamaktadırlar. Yıllarca bir evleri olması için güvenilir bir müteahhit aramışlar, paralarını bir dolandırıcıya kaptırmaktan korkmuşlardır. Bir gün ailenin oğlu gelir ve iyi bir kooperatif bulduğunu ve bu kooperatif’in güvenilir olduğunu anlatır. Tüm paralarını buraya yatırıp kuranın kendilerine çıkmasını beklerler. Uzun bir süre kura çıkmaz, bu aileyi üzer. Sonunda kayınvalide rüyasında

kuyruğunun ucunda siyah bir tüy olan yeşil bir güvercin görür. Kuraya katılırlar ve zemin kat dairesi onlara çıkar. Tüm aile bu duruma bozulur ama evin gelini daha kötü bir şey olacağından korkmaktadır.

Yeni evlerinde mutlu mesut hep birlikte yaşarlarken, bir gün dede torunundan pencereyi açmasını ister. Bir de ne görsün evin önündeki boş araziye temel atılmaktadır. Temelin kazıkları dedenin yüreğine batar. Evin önüne bir marketin temeli atılmaktadır.

Bu sırada gözlemci anlatıcı iki haftalığına Antalya'ya gider. Döndüğünde dede ve torunu gördüğü kooperatif binasının önündeki arsaya bir market yapıldığını içindeki tereklerin bile yerleştirildiğini görür. Çok üzülür. Gidip o aileye sarılmak acınızı paylaşıyorum demek ister. Marketi döndüğünde evin pencerelerinde perdelerin olmadığını görür.

Aile oradan taşınmıştır. Aile bireyleri tek tek çok üzölmüşlerdir. Evin babası herkesi teselli etmeye çalışır ama bilir ki onunda yapacak bir şeyi yoktur. Ailenin oradan nasıl taşındığı bilgisi hikâyede yer almaz. Bu hazin son gözlemci anlatıcının gördüğü perdesiz pencereler üzerinden anlatılır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküde ben anlatıcı ve çoklu bakış açısı kullanılmıştır. Kurguda yer alan tüm karakterler kendi bakış açıları ile konuşturulur. Sırasıyla bu kişiler tek tek olayın nasıl geliştiğini kendi hissiyatlarıyla anlatır.

d. Kişiler

Öykü kişileri bir ailenin fertleridir. Yaşlı bir dede ve nine, onların oğulları gelinleri ve torunları kurgu kişileridir. Hikâyede çoklu bakış açısı kullanılmış, tek bir karakterin ön plana çıkmasını engellemiştir. Kurgu anlatımından fakir ve zar zor geçinen bir aile olduklarını anlatırız. Baba ailenin tek çalışanıdır. Gelin ve kayınvalide birbirlerini kırmaz, uyumludurlar. Bu ailenin mutlu ya da mutsuz oluşları evlerinin selametine bağlanmıştır. Geleneksel bir aile fonu kullanılarak öykü oluşturulmuştur.

e. Zaman

Öykü anlatımında yer alan gözlemci anlatıcı olayları geçmiş zamanda anlatır. Öyküdeki diğer kişilerin de düşünceleri kesitler halinde ve geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Hikâye kurgusunda evlerine taşınmadan önce ve taşındıktan sonraki zaman dilimi anlatılır. Taşınma öncesi ve sonrası hikâye zamanını oluşturur. Marketin inşası ise iki haftalık bir süre içinde olmuştur. Bunu gözlemci anlatıcının Antalya'ya gittiği süreden anlarız.

f. Mekân

Mekân ailenin hep bir arada yaşadığı evdir. Bu ev hikâyenin en önemli unsurudur. Tüm iyi ve kötü duygular bu ev sebebiyledir. Kooperatif sistemiyle zar zor edinilen bu evin yıllarca kurada çıkmasını bekleyen aile fertlerinin mutluluğu ne yazık ki önlerine dikilen market ile son bulur.

g. Dil ve Üslup

Geleneksel bir aile yapısına sahip oluşları hikâye kişilerinin konuşmaları ile vurgulanır. *“Huzurumuz yerindeydi. Gelinim laf anlayan biridir. Allah'ı var. Hanımdır. Bir dediğimi iki etmez. Dizimin dibinden ayrılmaz.”* (s.27)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve aktarma cümleleri kullanılmıştır. *“Dedim ya başlangıçta bir pencere vardı.”* Cümlesi hikâyenin leitmotivini oluşturur.

2.4.1.5. “bahar olup gökyüzüne karışacaksın”

a. Konu

Uzun yıllar çaba harcayarak oluşturduğu kitaplığı, kendi ölünce ne olacağı sorusuyla meşgul olan adamın bunalımlı günleri hikâye konusudur.

b. Olay Örgüsü

Eşini kaybetmiş yaşlı bir adamın evinin her yanını kaplayan bir kitaplığı vardır. Çocukluk yıllarında vilayetin düzenlediği bir şiir yarışmasında mansiyon ödülü kazanmış, bunun üzerine de imam hatip okulunun yedi düvele nam salmış müdüründen hiç anlamadığı kötü basılmış bir kitap hediyesi almıştır. İşte bu kitap ile ana karakterin kitaplık oluşturma serüveni başalar. İlk önce kitaplarını, oturma odasındaki camlı büfeye sonra ablaları ile paylaştığı yatak odasındaki pufa dönüştürülen etajerin içine yerleştirir.

Lise yıllarında babasının dükkânında çalışırken kazandığı paraların tek kuruşuna dokunmayıp hepsini kitaplara döker. Aslında onun için okumak öğrenmekten ziyade o yıllarda kitapları biriktirmek daha büyük tutkudur. Bu durumu üniversite hocası Necat Hancı sayesinde yener. Onu tanıdıktan sonra deliler gibi okumaya başlar. Serhat adlı arkadaşı ile zamanlarının neredeyse tamamını kitapçılarda, koyuncular pasajında felsefe, sosyoloji, siyaset ve edebiyat muhabbetlerinin yapıldığı bu yerde geçirirler. Üniversite yılarında geçirdikleri bu zamanlar tahsillerini ikiye katlar. Mehmet adlı kahraman kitaplarla nasıl böylesi bir bağ oluşturduğunu düşündükçe bu eski zamanlara gider. Kitaplarının ne olacağı sorusu daha ilk gençlik yıllarından beri aklındadır. O yıllarda üniversite kitaplığına bağış yapmayı düşünür. Fakat kitaplıklarda yer olmaması nedeniyle artık böyle yerler bağış kabul etmez. Kaybettiği eşinin sözleri aklına gelir. Kitaplar yüzünden karısıyla az kavga etmemiştir. Karısı bu kavgalar sonunda annesinin evine gitmiş, çoluğun çocuğun rızkını kâğıda yatırdığını düşünmüştür. Tüm bu eski anları hatırlayış gittikçe canını sıkır. Onun gibi büyük kitaplıklara sahip olan arkadaşları ile konuşup onların ne düşündüklerini öğrenmeye çalışır. Kimi umursamıyor ya da öyle görünüyor. Kimi ise gerçekten kendi gibi çok üzülüyordur. Oğluna söylediğinde ise satılır baba der. Oğlunun bu kayıtsız ciddiyetsiz hali onu daha da derinden yaralar.

Ruhunda kaynayıp duran bu hengâmeden kurtulabilmek için müjdeli bir haber duyması gerekir. Ve sonunda bu haber “Kel Serhat” olarak adlandırılan arkadaşından gelir. Belediye şehrin ortasında DSİ’den aldığı binayı kültür merkezine çevirecektir ve son katını da bağış kitapları için ayıracaktır. Üstelik üniversitenin ileri gelen hocalarına teklif götürülmüştür. Haberi aldığı günden itibaren içinde civelek bir şen kuş yaşar. Birkaç ay sonrada DSİ binasının tadilatı başalar. O günden itibaren başını her yastığa koyduğunda olabilecekleri hayal etmeye başlar. Kitap bağışı için düzenlenecek olan törende yapacağı

konuşmayı hayal eder. Oğlu, böyle bir ödül töreninin olacağından emin misin diye sorar. İçinden oğlunun bu yoz tavrına kızar.

Bir Pazar sabahı çalışma odasına geçer ve konuşmasının ilk satırlarını yazmaya başlar. Tam bu sırada kapı zili çalar. Kapıyı açınca önünde mavi tulumlar giymiş iki genç “*selamünaleyküm dede. Mehmet Çıkrıkçıl sen misin? Belediyeye bağışta bulunmuşsunuz heral, kitap bağışı, onları almaya geldik, şurayı imzalayacaksınız, bağış yaptığınıza dair.*” (s.45) ona bu cümleleri söyler. Kapıyı yüzlerine kapar. Sırtını duvara yaslayıp orada öylece donup kalır. Ömrünün finalinin böylemi olacağını, yoz oğlunun, takoz oğlunun haklı çıktığını düşünür. Olduğu yere yığılır, ayağa kalktığı anda ise konuşma metnini yırtar. Uzun bir süre bu olayı anlatamaz, Rıdvan adlı arkadaşına anlatması bile aylar sürer. Serhat adlı arkadaşına da aynı şeyi yaptıklarını öğrenir. Tüm kitaplarını, ara sıra düşündüğü gibi apartmanın karşısındaki tarlaya yığmak cayır cayır yakmak ister. Ama bunu yapamayacağını da bilir. Sahaf çağırma, öğrencilerine yağmalatmayı düşünür. Hocasının sözleri hatırına gelir.

Öykünün sonunda ana karakterimiz başını göklere çevirir. Kar artmıştır. Eve dönüp çay demlemek, bir battaniyenin altına girip saatlerce Sabahattin Ali’nin öykülerinden birini okumak ister. Araya da bir “Elhan-ı Şita” sıkıştırmak, odasına dönmek ve orada ölmek ister. “*Ölürsen kitaplığın ne olacak*” (S.46) der, içinden Kel Serhat’ın muzip sesi. Durur ve “*ne olacaksa olsun Serhatcım, ben öldükten sonra ne olursa olsun be canım!*” (s.46) diye mırıldanır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Olaylar ilahi tarafından ana karakterin bakış açısıyla sunulmuştur.

d. Kişiler

Ana karakterimiz Mehmet Çıkrıkçı adında artık yaşlanmış olan bir adamdır. Tüm hayatını kitaplarına adamıştır. Kitap okumayı, öğrenmeyi mi yoksa kitap nesnesinin kendini mi sevdiğini sorgular. “*Bizler gururlu, kibirli kendimizde bir “renk” gören kişileriz. Kendimizi çevremizdeki insanlardan üstün görüyoruz. Elimizden ve dilimizden Mevlana düşmüyor. Kitaplıklarımızın en hatırlı yerlerinde Mesnevi var. Ama biz hala kitaplarımızı*

insanları aşığulamak için kullanıyoruz. Belki de vazgeçmeliyiz kitaplardan, belki de Hz. Ömer'in yamalı elbise giymesi gibi, gururumuzu kıracak işler yapmalıyız, demişti. Kelimelerden bir ağ örmüşüz toplumla aramıza. Ancak kendimiz gibi mağrur olanlara geçit var...” (s.41) bu cümleler sorgulamalarının en güzel örneklerindendir.

Rahmetli eşi Nurnihan ile kitapları yüzünden hep kavga etmiştir. Onun için kitapları gizlice eve sokabilmek eşi anlamadan onları yerleştirmek bir ritüele dönüşmüştür. Bir de oğlu vardır. Saçlarının arkasındaki çıkıntıyı tavuk poposuna benzetir. Sanki onun oğlu değil de komşunun oğludur. Oğlunu yoz, ciddi, kayıtsız, bencil, arkadaşsız ve umursamaz bulur. Arkadaşları Serhat, Rıdvan ve Reşat gibi isimler ise kendi cenahındandır. Onlarda birer kitapsever olarak tanıtılır. Bir de etkilendiği üniversite hocası Necat Hancı vardır. Onun sayesinde kitaplar ve okumak kavramı farklılaşmış, kitap bir nesneden daha öteye taşınmıştır. Son olarak kurgu kişilerinden kapıya kitapları almaya gelen belediye görevlileri karşımıza çıkar. Ana karakterin, belediyenin ve bu adamların tavrından hiç hoşlanmadığını, sergilediği bunalımlı havadan anlarız.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda yapılmıştır. Kurguda geçen olaylar ise çok uzun bir zaman dilimini kapsar. Ana karakterin çocukluk yıllarından yaşlılığına kadar geçen süre kitapsever bir adamın yaşadıkları fonundan sunulur. Kurguda geçen ve canını çok sıkan ana olay ise bir pazar sabahı gerçekleşmiştir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ilk çıkan yer ana karakterin orta mektep olarak bahsettiği İmam Hatip Okuludur. Buradaki haşin müdürden bahsedilir. Sonrasında çocukluğunun geçtiği ev ve bu evde kitaplarını sakladığı yerleri görürüz. Bu anlatım yapılırken ana karakterimizin dışarıda olduğu bilgisini karın yağması söylemlerinden sezinleriz. Bir başka yerde bu dış mekândır. Tüm bunların hatırlanıp düşünüldüğü bu yer hikâye sonunda yer alır.

Daha sonrasında lise yıllarında çalıştığı babasının dükkânı karşılar bizi. Sonra üniversite yıllarında arkadaşı Serhat ile uzun vakitler geçirdikleri Koyuncular Pasajı yer alır. Hikâyedeki en önemli mekân burasıdır. Çünkü ana karakterin kendine bir şeyler kattığı

değişime uğradığı yer burasıdır. Burada yapılan sohbetler onun tahsilini ikiye katlar. Daha sonra karısı ile yaşadığı ev çıkar karşımıza ve son mekânımız burasıdır. Evin her yerini kaplayan bir kitaplığı olduğu bilgisi yer alır. Son olarak da bu evde yer alan odasında ölmek ister. Hikâyede yer alan mekânlar ayrıntılı bir şekilde tasvir edilmez sadece kitaplarla olan bağlantıları üzerinden bir anlatım sunulur.

g. Dil ve Üslup

Yaşlı adamın kitaplarının akıbeti konusundaki kaygıları başarılı bir şekilde sunulur. Onun duygu dünyası geçmişle kurduğu bağlantılar duygulu bir dille akar. Cenap Şahabettin'in *Elhan-ı Şita* adlı şiirinden parçalar hikâye anlatımı içine yedirilmiştir. Bu şiirde yer alan kış vurgusu ile ana karakterin başından geçenleri ve tüm duygularını düşündüğü dışarıda yer alan karlı mekân arasında bağlantı kurulmuştur. Kar altında yaşadıklarını düşünürken aklına Cenap'ın bu dizeleri gelir. Anlatım arasındaki geçişler bu şiir vasıtası ile daha yumuşak hale getirilmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatım tekniği kullanılmıştır. Cenap Şahabettin'in dizeleri olan “*Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş, eşini gaip eyleyen bir kuş gibi*” hikâye içine montaj tekniği ile yerleştirilmiştir. Aktarma cümleleri ile hikâye kişilerinin cümleleri yansıtılmıştır. “*Selamünaleyküm dede...*” söylemi leitmotiv olarak kullanılmıştır. İç çözümleme tekniğinden faydalanılmıştır. “*Eve dönüp çay demlemek, bir battaniyenin altına girmek, Sabahattin Ali'nin öykü kitaplarından birine uzanmak, saatlerce okumak, saatlerce okumak, saatlerce okumak istiyordu... Artık çabucak odasına dönmek istiyor, artık çabucak odasında olmak istiyor, artık sadece odasında olmak, orada olmak, orada ölmek, orada ölmek istiyordu.*”(s.46)

2.4.1.6. “ötegeçe”

a. Konu

Altmış yaşına gelen bir şairin, yazınsal yolculuk içinde verilen mükemmeliyetçi tavırdan bezginlik duyması ve kendini şiirden azat etmek isterken yine şiirin içine karışması hikâye kurgumuzu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri olan Selim artık altmış yaşına gelmiştir. Şairdir. Kitaplarla, dergilerle, yayınlamak ve yazmakla bir ömür geçirmiştir. Ama bu konuda öylesi bir mükemmeliyetçi tavra sahiptir ki bunca emeğine rağmen iyi bir şeyler yazdığını düşünmez. Bu duygularla pençeleşir. Şiirden azade olmak Avrupa Yakası'nı izlemek, bir satır yazamadım diye kederlenmeden yaşamak ister. Şiirin ve sanatın her gün milyonlarca insanın bombalarla kurşunlarla öldürüldüğü bu dünyada gerçekten önemi var mı diye düşünür. Belki de yazı bitiyordur. Yazı değilse de kitap bitiyordur. Yanlış zamanda yanlış meslek seçtiğin, şiirle çok az insansa ulaştığını, yönetmen olsaydı milyonlarca insana ulaşabileceğini düşünür.

Tüm bu düşünceler içinde sıradan şeyler yapan sıradan bir insan olmayı hayal eder. Ve “Cin Net” adlı yerin karşısındaki binanın kör cephesine on katlı bir apartman büyüklüğünde devasa bir yüz asıldığını görür. Bu kadın yüzü hayatına giren kadınları hatırlatır ona çünkü kadınlar ortaya çıktığında ne şiir ne de dava kalır. Bu bir süre böyle sürer onun için. Fırtına dindiğinde yine hayatının merkezine şiiri alır. Elinde bu da benim altmış senemdir diyebileceği bir kazanım olmadığını ne bir mümin ne de bir şair olduğunu düşünür.

Bu kadar yıldır en çokta bu sabah dediği zamanda şiiri kesin olarak bırakmaktan başka umut taşımaz. Eli cebine gider. Bir sigara yakar. Cin Net'in sokağa bırakılmış taburelerinden birine oturup bir neskafe söyler. Bulunduğu yerden bu devasa esmer kadının yüzünü daha net görebilir. Garsonun bıraktığı peçeteye kadının utangaç bakışlarını, kara gözlerini çizer. Altına birkaç satır ekler. Onun altına birkaç kelime. Derken birkaç kelime daha ekler. Sonra erinmeden kafenin lavabosunda havlu olarak kullanılan sarı kâğıtlardan koparıp yazdıklarını temize çeker. Sonra mısraların yerlerini değiştirip tekrar temize çeker. İçine sinmeyen kelimelerin alternatiflerini arar.

Kendine geldiğinde havanın iyice kararmış olduğunu görür. Telefonunun sesiyle irkilir. Arayan arkadaşına coşkulu bir sesle her zamanki yerinde olduğunu, bu defa iyi bir şeyler yazdığını söyler. Tam da her şeyden vazgeçeceği bir zamanda kendini şiirin en derininde bulur. Yıllardır beğenmediği kendinin ilk defa iyi bir şeyler yazdığını düşünür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakterin yani kahramanın bakış açısı sunulmuştur. Şiir ve sanatın dünya şartlarında önemli olup olmadığı sorgusu ve aradığını bulamama kaygısı öykünün ana eksenini oluşturur.

d. Kişiler

Öykünün tek kişisi şiir yazar Selim'dir diyebiliriz. Yıllarca bu yolda emek harcamış, kitap yayınlamış, ödül almış, bir kitabın yayımı için yıllarca bekleyen ama hala -telif istemezsiniz- gibi soğuk tekliflere göğüs germek zorunda kalan, bir adamdır. Tüm emeklerine karşın yeterli olmadığını düşünür. Yıllarca şiirin kaygısını çektiği için bu uğurda eşten, sevgiliden, evden, arabadan, komşudan bile geçtiği için kendine kızar. Ama o şiir olmuştur artık ne kadar kızsda da kendine şiir ona işlemiştir. En çok vazgeçmek istediği anda bile şiirle hemhal olur. Öykü kişileri olarak komşu, arkadaş ve teyze gibi kişilerden kadınlardan bahsedilir ama bu çok yüzeysel bir bahistir. Kurgu kişimizin hayatının merkezinde her zaman şiir yer alır.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda yapılmıştır. Kurgu zamanı bir günlük zaman dilimini kapsar. Ana karakterin şiirden vazgeçtiği ve patlama noktasına gelip düşüncelerin beynine hücum ettiği ve sonra tekrar kendini şiirin içinde bulduğu an ise “bu sabah” olarak adlandırdığı zamandır. “Avrupa Yakası” gibi bir dönem popüler olan dizinin adı kurguda geçer. Bu dizinin yayınlandığı zaman dilimi de kahramanın yaşadığı dönem hakkında bilgi verir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza “Cin Net” denilen yer çıkar. Buranın karşısına asılan devasa kadın yüzü onu tekrar şiirin içine çeker.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgu kişinin şiiri bırakmak istemesi ile başalar. Bu başlangıç öykünün ana hattını en başında sunar. Kahramanın şiir ve hayat arasındaki gidip gelişleri ve ruh dünyası kullanılan dil ile sezinletilir.

h. Anlatım Teknikleri

İç çözümle tekniği kullanılmıştır. “*Sigarasından bir nefes çekti. Yazının bir ömre, bir altmış seneye mal olduğunu düşünüyordu.*” (s.47) İç monolog tekniği kullanılarak öykü kişinin düşüncelerini sorgulaması sağlanır. “*İnsan altmışıncı yaşında şiiri bırakır mı? Eline bir halt geçmediyse bırakır!!! İnsan kırk beş senelik emeğini elinin tersiyle silip atar mı? Pekâlâ atar. Nasıl atar? Nasıl kıyar onca seneye? Onca gençliğe? Onca beklentiye? Onca dizeye, onca cümleye nasıl kıyar insan? Kıyamaz. Bırakamaz! Bırakabilir. Kırk beş senedir aradığı cümleyi bulamamışsa bırakabilir.*” (s.47) Betimleme ile onu şiirin içine çeken billboarddaki kadının görüntüsü aktarılmıştır. “*...esmer, utangaç bakışlı, kara gözlü bir dilberin yüzüydü. Kadının alnından akıp gelen düz siyah saçları, gerdanına kadar uzanıp tam orada çenesine doğru kıvrılıyor ve bu ayrıntı hatunun güzelliğini iki katına çıkarıyordu.*” (s.51)

2.4.1.7. “sıkı tut serçeyi”

a. Konu

Hayatı hep bir işaretler ve uyarılar ağı içinde gören adamın bulma ve kaybetme savaşı kendi iç sorguları içinde sunulmuştur. Bu düşünceler sağnağı hikâyeye kurgumuzu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü kurgusu ana karakterin hayatı boyunca binlerce defa oynadığı bir oyunla başlar. Bütün yaşadıklarını onu iyiliğe ya da kötülüğe meyleden bir basamak olarak görür. Karısı dışarıdadır. Eve otobüsle gelirse bütün düşünceleri bir saçmalaktan ibarettir; ama yok minibüsle gelirse bir uğursuzluk çemberinde boğulmakta haklıyım diye düşünür. Hayatı hep bir işaretler, uyarılar ağı içinde görür. Ne zaman bir basamağa takılsa, kibirlendin! diye seslenir içindeki adam.

Bu karmaşık duygular içinde iken otuz yıl öncesine gider. Çocukluk yıllarında evlerinin bahçesindeki kamelyanın asma yaprakları arasından avuçlarının arasına bir serçe yavrusunun düştüğünü ve o zamanlar o serçe hakkında kısacık zaman diliminde düşündüklerini hatırlar. O zaman çok büyük bir zafer kazandığını, çocukluğu boyunca hayatın ona tattırdığı tüm yenilgilerin harcını bir hamlede elde ettiğini hatırlar. O zamanlar bütün mahalleye kuşun kendiyile konuştuğu yalanını söylemeyi bile planlamıştır. Ama bu sevinç çok uzun sürmemiş, kuş ansızın parmaklarından sıyrılıp geldiği asma yapraklarının arasına geri dönmüştür. O zaman bütün hayatın kuşun kanatları arasından uçup gittiğini düşünmüştür. Ve bir serçe yavrusunun ürkekliği her zaman peşinden gelmiştir.

Sonra masada duran mandallardan karısı Merve için bir M harfi yapmayı çocukça bir jestle onu güldürmeyi düşünür. Bir taraftan da Merve'nin bunu yanlış anlayacağını, "acaba nasıl bir hata işledi ki kendini affettirmek için böyle bir şey yaptı" diye düşüneceği aklına gelir. O kimseyi kırmak istememiştir. Elinden geldiğince insanların ona ilk baktığında onda buldukları ışığı bütün günlere ve saatlere yaymak için çırpınır. Ama ne yaptı ise bu ışığın sönmesine engel olamaz. Yaşamı boyunca tıpkı küçük serçe yavrusunda olduğu gibi bir şeyleri bulup kaybettiğini düşünür.

Tüm bu düşüncelerinin kendi uydurması olduğunu kendine zulmettiğini anımsar. Tam bu sırada kapı zili çalar. Merve ayakkabılarını çıkarırken Ruşenlerin Capitol' e giderken onu da bıraktıklarını anlatır. Tekrar kapı çalar ve karşısında bir polis memuru vardır. Ve tam o sırada telefonu da çalar. Telefondaki ses, Merve Bekleyici'nin eşiyle mi görüşüyorum der. Hızlı adımlarla çıkar evden kendine seslenen kapıcıyı duymaz. Ve hikâye bu şekilde son buluyor.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykünün arka fonunda ilahi anlatıcı vardır. Ana karakterin iç sesi, konuşmaları çok fazla yer aldığı için kurguda sanki ilahi anlatıcı değil de birinci tekil şahıs anlatıcı kullanılmış gibi gelir. İlahi anlatıcı ana karakterin bakış açısıyla öyküyü anlatır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri; kendini bir işaretler ağı içinde gören, işleri iyi gittiğinde iyi işaretler, kötü gittiğinde kötü işaretler ile karşılaşacağına inanan biridir. Zaman zaman ise bunların hepsinin bir saçmalık bir fantezi olduğunu aklına getirir. Kendini bu duygulardan bir türlü sıyıramaz. Ve durumunu çocukluk yıllarında avucuna düşen serçe hadisesine kadar götürür. Öyküde karşımıza çıkan bir diğer kişi ana karakterin karısı Merve'dir. Sadece ana karakteri yanlış anlayan biri olarak tanıtılır. Yan kişi olarak da kapıcı ve Merve'yi eve bırakan -Ruşenler- olarak geçen kişiler vardır. Ama bunların üzerinde durulmaz ana eksenini kendi bulma ve kaybetme serüveni içinde karmaşık duygulara sahip olan hikâye kişisi oluşturur.

e. Zaman

Öykü şimdiki zaman kullanılarak anlatılmıştır. Ana karakterin sesi kurguya karıştığında ise geçmiş zamanlı bir anlatım görürüz. Ana karakterin eşinin, dışarıdan eve gelinceye kadar geçen süre kurgu zamanını oluşturur.

f. Mekân

İlk mekân adamın karısıyla yaşadığı evdir. Fakat bu mekânın üzerinde durulmaz. Çocukluğunda yaşadığı ve hikâyede tepeleri kamışlarla süslenmiş keresteden duvarları olan, sönmüş, silinmiş bir yeşile boyanmış yoksul evleri ve bu evin bahçesinde yer alan kamelya hikâyede üzerinde durulan mekândır. Hayatı boyunca kaybedişlerini hatırladıkça bu evin bahçesinde yer alan kamelya ve kamelyadan avuçlarına düşen serçe aklına gelir.

g. Dil ve Üslup

Öykü amacına uygun olarak ana karakterin düşünce bunalımı, soru cümleleri ile desteklenmiştir. Modern yaşantıda insanların vazgeçilmez mekânlarından olan AVM (Capitol) ismi hikâye kurgusuna karışmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

İç monolog tekniğinden oldukça fazla yararlanılmıştır. Anlatma tekniği kullanılmıştır. *“İşlerimin yolunda gidiyor olması, göklerin beni sevdiği anlamına mı gelir? Neden gelsin?*

Hayatımızdaki her şeyin alt üst olması, neden bizim göklerin lanetine uğradığımız anlamına gelsin?” (s.56) “Yaşamım boyunca buldum ve kaybettim. Yaşamım boyunca sevildim ve terk edildim. Yaşamım boyunca kazandım ve sürdüremedim.” (s.61)

2.4.1.8. “televizyon mavisı”

a. Konu

Ana karakter, sevdiği kadına açılıp açılmama kararsızlığı içindeyken kadının bir başkası ile nişanlandığını öğrenir. Hikâye kurgusu ana karakterin kararsızlık içindeki ruhunu yansıtır.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakterin ajandasına yazdığı “*Bu düğüm nasıl çözülecek?*” (s.63) cümlesiyle başlar. İkinci tekil şahıs anlatıcı ağzından ana karakterin düşünceleri anlatılır. Aynı iş yerinde çalıştığı Şeyma adlı karaktere âşık olan adam, gün boyu saatin üç olmasını ve onunla birlikte hesapları kontrol etmeyi sabırsızlıkla bekler. Onunla iken birlikte oldukları süreyi uzatmak için bir yığın gereksiz cümle kurup lüzumsuz sorunlar yaratır. Genel müdürün telefonunu bile görmezden gelir.

Akşam olup eve gittiğinde gece salonunda mavi ışıklar içine gömülüyken hep onu düşünür. Mesaj yazar fakat gönderemez. Kendi hayatında yapmak istedikleri ve endişeleri vardır. Şeyma iki çocuklu bir duldur. Onun çocuklarına babalık edip edemeyeceğini Şeyma’yı mutlu edip edemeyeceğini sorgular. Kütük gibi bir tez yazmalıdır ki doktor olabilsin. Okuması gereken kitaplar, yazması gereken yazılar vardır. İçinden Şeyma ile konuşur. Yapamayacağını başaramayacağını düşünür. Gece onunla konuşmayı planlayıp sabah vazgeçer. Cumartesi sabahları caddelerin ıssızlığında kaldığında Şeyma ile karşılaşmayı hayal eder. Karşılaşmayı beklemenin anlamsız olduğunu ona her şeyi anlatıp dizlerinde ağlamayı, ne seninle ne de sensiz yapabiliyorum demeyi planlar.

İşte bu düşünceler içinde ajandasına malum cümleyi yazar. O sırada kapı çalınır odacısı üzerinde “Kent” yazan kutunun içinde üzüm yaprağı şekli verilmiş çikolataları

uzatır. Müdür dalgınlıkla, hayırdır diye sorar. Odacısı yalancı bir sevecenlikle kulağına eğilip Şeyma Hanımın nişanlandığını söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Tüm öyküyü ikinci tekil şahıs anlatıcı ana karakterin bakış açısıyla sunar.

d. Kişiler

Ana karakter çalıştığı yerde müdürdür. Hikâye anlatımına göre orta yaşlarda bir adam olduğunu sezinleriz. Hayatını çalışmaları ekseninde biçimlendirmiş bir kişiliktir. Bu sebeple etkilendiği kadınla evlenip -üstelikte dul bir kadınla- onun ve iki kızının sorumluluğunu almak onu korkutur. Ama kendini bir türlü Şeyma'yı düşünmekten alıkoyamaz. Onun mikrofonik sesi, inadına beyaz teni yüreğini hoplatır. Tüm bunların üzerine Şeyma'nın mesafeli ve muhafazakâr hali onu daha çok Şeyma'ya yaklaştırır. Bu durumun aşk olup olmadığını sorgular. Sükûnet ile hareket arasında bekler. Şeyma adlı karakter mesafeli, iki kız çocuk annesi bir kadın olarak tanıtılır. Hikâye kurgusuna karışan odacı ise yalancı bir sevecenlik içinde oluşu ile karşımıza çıkar.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Ana karakterin ajandasına yazdığı cümle ile başlayan düşünceler odacının içeri girip Şeyma'nın nişanlandığını söylediği ana kadar sürer. Bu süre kurgu zamanını oluşturur. Kurgu anlatımı kahramanın, geçmişte yaşadıklarının kısa zaman içinde hatırlanması gibidir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza iki yer çıkar. Biri kahramanların birlikte çalıştıkları iş yeri diğeri ise ana karakterin evidir. Ev tasviri öyküde şöyle yer alır; *“Evinin salonunu dolduran eşyaların, taba rengi koltukların, İskandinav ülkelerinin çocuklarını andıran yüzleriyle çocuk bibloların masmavi ışıklar içinde yüzdüğü bir akşamda ...”* (s.64)

g. Dil ve Üslup

Karasızlığın dili öykünün her yerinde kullanılır. Duygusal bir anlatım söz konusudur. “Kitaplar özürlerdi beni, kitaplar beni zehirledi, gördüğün gibi değilim Şeyma, inan bana, şimdi büyülenmiş gibi bakan bu kara gözlerin var ya, ancak birkaç ay sonra...” (s.65) Marka adı kullanımını bu öyküde de görürüz.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği, tasvir, iç çözümleme ve monolog tekniklerinden faydalanılmıştır. “Bu düğüm nasıl çözülecek?” cümlesi kurgunun leitmotivini oluşturur.

2.4.1.9. “pusuda”

a. Konu

Bir terk ediliş öyküsü, montaj tekniği ve çarpıcı -son olmayan- bir son ile anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykü kurgunun sonunda yer alan olayın anlatımıyla başlar ve oradan geçmişe bağlanır. Aynı fakültede çalışan Deniz ve Damla adlı kişiler, birbirlerini simaen tanımaktadırlar. İlk olarak Karfur’un ucuz kitap reyonunda 2 YTL’den kucak dolusu kitap alırken Deniz, Damla’yı görür. Ve ilk tanışmaları gerçekleşir. Marketten çıkıp bir kafeye giderler. Kafe kapanıncaya dek otururlar. Birkaç gün sonra Deniz’i arayıp evine davet eder Damla. Birlikte kahvaltı ederler. Deniz ona “Karfur” da yürürken böyle bir anı hayal ettiğini söyler. Damla tatlı bir gülümseyişle aynı şeyleri hayal ettiğini, buna ek olarak kar yağarken yürüdüklerini de hayal ettiğini söyler. Böyle benzerliklerin filmlerde olabileceğini düşünen Deniz donup kalır.

Sonrasında nice gün ve geceler birlikte yürürler. Deniz ezberindeki şiirleri okur Damla’ya. Damla babasının kaymakamlığı sırasında ilçelerden ilçelere sürüklenişini, Deniz ise kitapçılarda geçirdiği gençliğini anlatır. Konuşur konuşur konuşurlar. Damla bir gün Deniz’in ondan usanacağını aşklarının biteceğini söyler. Böyle zamanlarda Deniz “*Aşk, baş tarafı tatlı, gerisi acı bir meyvedir.*” (s.72) cümlesini kurar. Deniz Damla’nın ondan uzaklaştığını hisseder ve bir sabah habersiz evine gider. Ona evlilik teklifinde bulunmayı ve

onu kendine bağlamayı ister. Eve girdiğinde her zaman olduğu gibi mutfığa yönelirler. Damla Deniz ile göz göze gelmemeye çalışarak saatine bakar. Deniz meselenin ne olduğunu sorar. Damla bir mesele olmadığını söyler. Deniz evden çıkıp gider. Günlerce birbirlerini aramazlar. Deniz aramamak için kendini zor tutar. Bu sefer alttan alan kişi olmak istememektedir. Mayıyla denize girmesine, kredi ile ev almasına bile izin vermiştir. Ama dayanamaz bir pazartesi akşamı ortada düşündüğünden fazlası olduğunu anlayıp Damla'nın evinin yolunu tutar. Damla onu istemediğini söyleyerek kapıyı açmaz. Deniz evine döner, durumu anlayamaz. Damla'ya mesajlar atmaya başlar. En son olarak “*Vücudunun her noktasına dokunmuş bir adamı nasıl terk edersin? Kocana ne diyeceksin?*” (s.74) diye yazar. Bu mesajla birleşme umudunu da kaybettiğini anlar. Damla yanıt olarak “*Koca!mın bu tür kaygıları yok.*” (s.74) der. Bu sözler Deniz'in göğsünü kurşun gibi deler.

Kocam dediği tam da şimdi Damla ile çay bahçesinin kapısından giren adamdır. Deniz'in günlerdir beklediği an gelir. Elini ceketinin altına götürür. Damla'nın sırtı bahçeye dönüktür. Deniz'in aklından -filmlerde olduğu- gibi binlerce silahlı sahne geçer. Eline silahı alır. Namluyu kulak memesine yapıştırır. Damla çılgık atar. “*Lütfennnnn! Denizzz Lütfennnn*” (s.75) Deniz hangi tarafı seçmeliyim diye Damla'ya sorar. Bitirilmemiş son dikkat çeker. Deniz'in kendini öldürüp öldürmediğini öğrenemeyiz.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü ikinci tekil şahıs anlatıcı tarafından, kahraman bakış açısıyla sunulmuştur. Olaylar, Deniz adlı öykü kişinin bakış açısıyla anlatılmıştır.

d. Kişiler

Öykü kişisi olarak Deniz, Damla ve Damla'nın erkek arkadaşı karşımıza çıkar. Deniz duygulu ve kitaplarla çok haşır neşir bir adamdır. Sevdği kadının artık kesin olarak onunla olmasını ister. Çok güzel bir aşk başlangıçları vardır. Damla yabancı dilde asistanlık yapmaktadır. Rahat giyinen Deniz'e göre daha az dindar biri olarak tanıtılmıştır. Bir süre sonra Denizi istememiş ve başkası ile birlikte olmuştur. Damla'nın erkek arkadaşı olan kişi hakkında pek bilgi yer almaz. Onunda rahat görüşlü biri olduğu sezdirilir.

e. Zaman

Öykü anlatımı şimdiki zamanla başlayıp geçmiş zamanla devam edip şimdiki zamanla bitirilir. Damla ve Deniz’in aşklarının başlayıp bittiği süre kurgu zamanını oluşturur. Kurgu son kısmından anlatılmaya başlanır. Sonra hatırlama ile geçmişe gidip tekrar şimdiye dönülür. Kronolojik zaman kullanılmaz. Burada Harmancı’nın önceki hikâyelerinden farklı bir zaman kullanımı görürüz.

f. Mekân

Öyküde ön plana çıkan mekân Deniz’in namluyu başına dayadığı çay bahçesidir. Bu tüm yaşananların geldiği son nokta olarak resmedilir. Deniz’in bekleyişi ile çay bahçesindeki insanların ve çınar ağacının bekleyişi benzetilir. Burası dışında marketteki karşılaşmaları, yürüdükleri yollar ve kahvaltı ettikleri Damla’nın evi karşımıza çıkan diğer mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Öyküde en dikkat çeken kısım dil kullanımıdır. Faruk Nafiz Çamlıbel’e ait olan “Ali” adlı şiir hikâyeye içerisine montaj tekniği ile başarıyla yerleştirilmiştir. Şiirde yer alan duygu unsurları ile hikâyedeki duygu unsurları birbirine denk düşmektedir. Bu denklikten yola çıkarak oluşturulmuş bir kurguyu okuruz.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatım tekniği, montaj tekniği, iç çözümleme ve geriye dönüş tekniği kullanılmıştır.

2.4.1.10. “ağrı”

a. Konu

Bu öyküde intihar vakası ve bu aşamaya geliş süreci şiire yakın bir formda oluşturulan yazı düzeniyle anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykü yazıyı birbirine bağlamak ya da geçiş amacıyla kullanılan bir leitmotiv ile başlar. Ana karakter nişanlısı tarafından terkedilir ve karmaşık duygular yaşar. Montuna sınıksı

sarılıp kaldırımlar boyunca yürür. Tüm bu olumsuzlukları yaşamasının sebebini düşünürken daha önce işlediği günahlar aklına gelir. Mahalle mezarlığında içtiği içkiler mi, çaldığı çağlalarla mı yoksa hayat kadınlarının öfkesi mi sebep oldu tüm bu olumsuzlukları yaşamasına diye kendine sorar.

Motoruna atlayıp mahalle asfaltında yol alır. Antalya'ya iki bilet almayı, secdelere kapanmayı, intihar etmeyi düşünür. Yaşadıklarını ortaokuldayken Türkçe öğretmenin zorla okuttuğu bir romana benzetir ve keşke öyle olsaydı diye içinden geçirir. Oturma odasının yüklüğünde saklanmış ayakkabılar bulur ve ablasının bakışlarında gizleyemediği bir korku sezer. Namluyu ablasının beynine dayar. Bir gün annesinin gözünden akan yaşları görür. Bir günde namluyu kendi beynine dayar.

Öykünün sonuna gelindiğinde ben anlatıcı kendini daha net gösterir. Ana karakter karanlık bir kasım akşamında kömür kokuları mahallenin göklerini sarmışken intihar eder. Bu intiharı ben anlatıcının duyduğu tabanca sesinden öğreniriz.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Kahraman bakış açısı kullanılır. Olay kurgusu ben anlatıcı tarafından anlatılır. Fakat anlatıcıyı öykü sonunda daha keskin görürüz. İkinci tekil şahı olarak yansıtılan ana karakterin yaşadıkları ben anlatıcı tarafından aktarılır. İkinci tekil şahıs anlatıcının bakış açısı öyküde daha baskındır.

d. Kişiler

Öykü kişileri olarak ben anlatıcı(ana karakterin yaşadıklarını aktarır), ana karakter, onun nişanlısı, annesi ve ablası karşımıza çıkar. Bu kişilerin karakterleri hakkında ayrıntılı bilgiler yer almaz. Yaşadıkları mahallenin yoksul olduğunu hikâye kurgusundan sezinleriz. Ben anlatıcının, tüm haftanın yorgunluğu ile eve geldiğinde duyduğu sestten ana karakterin kendini öldürdüğünü anlarız. Ana karakter nişanlısı tarafından terkedilmiştir. Karışık duygular içinde olan, kararsızlık içinde bunalan intihar planları yapan ve sonunda da bunu gerçekleştirmiş bir kişidir. Ablasının yüklüğe sakladığı ayakkabılardan kardeşinin kızacağı bir şeyler yaptığını sezinleriz. Annesinin ağlamasından ise tüm bu olumsuzlukların farkında olduğunu anlarız.

e. Zaman

Öykü şimdiki zaman kullanılarak anlatılır. Öyküde bahsedilen olaylar ise hem geçmiş zamanda hem şimdide gerçekleşir. Öykünün ana eksenini oluşturan intihar vakası ise bir kasım akşamı ve hafta sonu olur.

f. Mekân

Öyküde fon mekân olarak tüm bu kişilerin yaşadığı yoksul mahalle kullanılır. Ayrıntıda karşımıza çıkan mekânlar ise ana karakterin günah unsuru olarak gördüğü ve kendini sorgulamasına sebep olan mahalle mezarlığı, Alakova bahçeleri ve hayat kadınlarının olduğu sıvaları dökülmüş odalar yer alır. Bu mekânlarda yapılanlar günah unsurudur. Ana karakterin intihar planları yaptığı evi hikâyede yer alan diğer mekândır. Öykü sonunda ise ben anlatıcının evinde kendimizi buluruz. Öyküde seçilen mekânlar her insanın hayatında yer alabilecek sıradan yerlerdir. Bu mekânları önemli kılan ise günah ile olan bağlantılarıdır. İç bunalımları geçiren kararsızlık içinde kıvranan bir ruhun neden bu hale geldiğinin sinyallerini oluşturur hikâye içindeki bu mekânlar ve o ruhu tanımamızı sağlar.

g. Dil ve Üslup

Öykü klasik yapıdan farklı bir şekilde oluşturulmuştur. Nazım ve nesrin tam ortasında ne şiir gibi ne de düz yazı gibi olan bir şekille kurulmuştur. Alt alta sıralanan kısa ve özlü cümleler bize kurguyu anlatır.

“Biliyorum. Anlatma. Her şeyden haberim oldu.” Cümleleri hikâye kurgusunda bir bağlama, geçiş görevi üstlenen leitmotiv olarak kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde en ön plana çıkan teknik iç çözümlemedir. Ben anlatıcı ikinci tekil şahıs olarak geçen ana karakterin yaşadıklarını hikâyenin başından sonuna aktarır. Bu sırada anlatma tekniğinden ve betimlemelerden yararlanır.

2.4.1.11. “iz”

a. Konu

Bir öğretmenin kendi öğrencilik yıllarında yaşadıkları ve bu yıllarda hayatına giren öğretmenlerin onun kişiliğinde bıraktığı izler hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakterimiz, kendi öğrencilik yıllarındaki öğretmenleri, tipik özellikleri üzerinden 8, 7, 6... şeklinde devam edip 0’a kadar varan başlıklar altında anlatır. Onların tipik özellikleri üzerinden karakter analizlerini yapmaya çalışır ve o dönemin dedikodularını öne çıkan olaylarını anlatır.

İlk olarak “8” başlığı altında “pos bıyıklı” olarak nitelendirdikleri öğretmenlerinden başlar. Dersini dört gözle bekledikleri soğuk, sessiz ama bir yandan da şiirler okuyan tarih hakkında çok şey bilen bir öğretmen olarak tanıtılır. Acıklı eşkıya hikâyeleri anlatıp Ruhi Su’dan okuduğu türkülerle öne çıkan bir adamdır.

“7” başlığı altında “uysal bıyık” olarak nitelendirilen öğretmenden bahsedilir. Sesini dahi yükseltmeyen derviş niteliğinde biri olarak tanıtılır. Ana karakterin teyze oğlu Yusuf bu hocanın iyiliğini ve etraftaki her şeyi abarttıklarını iddia eder. “Uysal bıyık” ile “Sarışın” olarak adlandırılan hoca arasında bir ilişki olduğu iddiaları bu kısımda dikkat çeker. Bir gece ana karakter, onun sıra arkadaşı ve teyze oğlu Yusuf ailelerini ders çalışacaklarına inandırıp ana karakterin evinde toplanırlar, sabaha kadar “*müzik haram mı helal mi, Türkiye İslam devleti olmadığına göre Cuma namazı kılmak doğru mu yanlış mı, Osmanlı İslam devleti sayılır mı*” (s.88) gibi konuları tartışırlar. Son olarak konu Uysal Bıyık’a ve Sarışın’a gelir. Yusuf onları bir cay bahçesinde gördüğünü söyler. Bu duruma tepki gösterir ana karakter ve sıra arkadaşı. Tartışma alevlenmeden okunan ezan ile birlikte namaz kılıp üçü de uyur.

“6” başlığı altında “hilal bıyıklı” hoca anlatılır. Onun yaptığı “Mehmet Akif” anlatımları ve “Kızıl Elma” bahisleri dikkat çekicidir.

“5” başlığı altında bahsi geçen öğretmen “bıyiksız” dır. Sert haşin görüntüsünün altında neşeli ve geveze bir kişilik vardır. Bu öğretmenleri onları tanıdığı inançta biri değildir. “*Eyvah eyvah eyvah!*” (s.93) diye ünleyişleri ile dikkat çeker. Öğrencilerine “Proust” , “Farjad” gibi isimlerden bahseder.

“4” başlığı altında karşımıza çıkan öğretmen “Sarışın” dır. Herkesin içini gıcıklayan kısa etekler giymekten geri durmayan “Wagner” den bahseden yüzünde hak ettiği yere gelememiş bir insanın çizgilerini taşıyan bir kadın olarak anlatılır. Reşit adlı öğrencisi ile arasında bir ilişki olduğu dedikodusu bu kısımda öne çıkar. Teneffüslerde mescide gidip namaz kıldıktan sonra bu öğretmenlerinin hidayete ermesi için dua ederler. Ana karakter Wagner dinleyen birinin Reşit gibi biriyle olmasına anlam veremez. Sıra arkadaşı bu durum karşısında Reşit’in ne kadar yakışıklı olduğuna dikkat çeker.

“3” başlığı altında “Kumral” olarak nitelendirilen öğretmen anlatılır. Müzmin bekâr ve kız kurusu olarak yansıtılır. Bir gün Poe’yu işlerken Kumralın hüzünlü sesinden kırık bir aşk hikâyesinin olduğunu anlarlar. Sonraki günlerde ana karakter, sınıfta Kumralı taklit ederek Annabel Lee’yi okur.

“2” başlığı altında “başörtülü” bir öğretmen anlatılır. Sesi TRT FM spikerlerine benzeyen, beyaz tenli, güzel bir kadındır. Bir gün annesine, babasına ve kocasına rağmen kapandığını anlatır. Bu kısım öğretmenin sınıfta işlediği son ders ile bitirilir. Başörtülü kişilerin işten çıkarıldığı günlerdir bu zamanlar. Öğretmen işsiz, eşsiz, aşız kalacak olsa da başındaki örtüyü kimsenin çıkaramayacağını söyler ve sınıf sözleşmiş gibi bir anda ayağa kalkıp alkışlar. Öğrenciler öğretmenleri ile olan son ders olduğunu sonradan anlarlar. Öğretmenlerinin gözyaşları içinde okulun upuzun bahçesini yavaş adımlarla terk edişi akıllarından çıkmaz.

“1” başlığı altında “esmer” olarak nitelendirilen öğretmenden bahsedilir. Elinde romanla öğretmenler odasında tek başına oturup kimselere ilişmez. Hilal Bıyıklı’nın akrabası olduğu söylenir. Minyon tipli mevzun vücutludur. Birkaç aylığına derslerine gelmiştir. Bir gün sıra arkadaşı Resul ile ana karakteri evine çağırır. Bu yemeğe giderlerken Uysal Bıyık ve Sarışın bir bahçede oturduğunu görürler. Şaşkınlık içindedirler. Resul bir delilik yapıp, tüm olanları Yusuf ile tartışmalarını isim vermeden Esmer’in evinde anlatır.

Öğretmenleri her şeyi dinledikten sonra onların akranlarına göre çok saf olduklarını bu temizliklerine hürmeten onları çağırdığını söyler. Teybe bilmedikleri iklimlerden hüzünlü bir şarkı koyup sigara içer. Sigara içiyorlarsa çekinmemelerini söyler. Ana karakterimiz bu öğretmeninden etkilenir ona karşı bir şeyler hissetmemek için kendisi ile cebelleşir. Birkaç ay sonra hocanın okuldan gitmesiyle bu durumdan kurtulur.

“0” başlığı altında yer alan ana karakterimizdir. Onlardan en çok hangisine benzediğini sorgular. Her geçen gün onlara biraz daha benzediği vurgusuyla hikâye son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Olaylar baskın olarak ana karakterin bakış açısıyla verilmiştir. Yer yer arkadaşları ve dedikodulardan etkilenişleri de dikkat çeker.

d. Kişiler

Ana karakter ben anlatıcıdır. Kendi öğrencilik yıllarında yaşadıkları ve hayatına giren birbirinden farklı renkteki öğretmenlerinin onda bıraktığı izlere dikkat çeker. Birine değil de hepsine benzeyişi, her birinden kendinde bir parça alışı anlatılır. Hikâye kişileri olarak karşımıza bir öğrenci ve öğretmen kadrosu çıkar. Ana karakterimiz ve sıra arkadaşı Resul daha mutaassıp kötülükten uzak durmaya çalışan kötüyü kimseye yakıştırmak istemeyen kişilerdir. Reşit adlı öğrenci sınıfın yakışıklısıdır. Teyze oğlu Yusuf ana karakter ve arkadaşlarına göre daha gerçekçi bir kişilik olarak tanıtılır. Onların etraflarındaki şeyleri abartmasına tepkilidir. Öğretmen olarak da sekiz farklı tip karşımıza çıkar. Onların tipik özellikleri üzerinden karakter vurgusu yapılır. Genel itibari ile mutaassıp kişiler üzerine dikkat çekilir. Onların davranışları övgü toplar.

e. Zaman

Öykü son kısma kadar geçmiş zamanda anlatılır. Son kısım şimdiki zamanla anlatılmıştır. Öyküde yaşanan olayların anlatımından ana karakterin lise yıllarının 28 Şubat olaylarının yaşandığı dönemlere denk geldiğini sezinletilir. Dönemin siyasi olayları ve bu

olayların insanlar üzerinde oluşturduğu etki öyküde yansıtılır. Kurgu zamanı ana karakterin lise yıllarından kendi öğretmen olduğu zamana kadar geçen süreyi kapsar.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan ana yer okuldur. Bunun dışında ana karakterin evi ve öğretmenlerin evleri yer alır. Öykü kişileri ile paralel olarak okul ve sınıf ortamı temel alınır. Burada mekândan çok orada yaşanan duygular ön plana çıkarılmıştır.

g. Dil ve Üslup

Öykü başlığı “İz” hikâyenin konusu ile örtüşür. Ana karakterin kişiliği üzerindeki izler bir bir anlatılır. Öykü sözcükleri duygulu, muhafazakâr, günden sakınan bir genç öğrencinin sesiyle bütünleşir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve tasvir kullanılmıştır. Öykü kişileri tanıtılırken yapılan tasvirler kişileri algılamamızı kolaylaştırır. Montaj tekniği ile Annabel Lee’nin bir şiiri öykü içine yerleştirilir.

2.4.1.12. “cinayet süsü”

a. Konu

Öykünün tamamı cevabı verilmeyen soru cümlelerinden oluşturulmuştur. Arka arkaya sorulan benlik soruları düşünmeyi sağlar. Bu soruların cevapları okuyan her insanda farklı bir hikâye oluşturur. Soruların cevapları okuyan kişiye göre değişeceği için her okuyanı başka bir limana götürecektir. Bu sebeple konu değişken olabilir.

b. Olay Örgüsü

Soru cümleleri yaşam kavramı ile başlar. “Yaşamak istediğim her şeyi yaşayabilir miyim?” (s.10) Başka bir insana dönüşümün nasıl olacağı sorgulanır. Zamanın ötesinde olan şey aranır. Kâinattan kaçmanın yolu var mı diye sorulur. Kabiliyet diye bir şey var mıdır?

Yoksa bir şeyler çalışılarak da elde edilebilir mi? Bizden sonrakilere beslediğimiz öfkenin sebebi nedir? Mutsuzluğun ya da mutluluğun kaynağı nedir? Erdemlerimiz mecburiyetlerimiz midir? Diğer insanlarla aynı mıyım? Ölüm ve intihar kavramları nasıl olmalı? Gibi sorularla kendi benliğindeki bunalıma, ben anlatıcı, tüm hikâye boyunca yanıtlar arar. “*bahar olup gökyüzüne karışacaksın*” öyküsünde geçen kitap bahsi ve orada ki sorgulamaya benzer bir bakış açısı bu öyküde de karşımıza çıkar. Bu öyküde geçen “Kitaplarla mı kirleniyoruz? Sorusu bize iki öykü arasında bezer bir bahsin olduğunu düşündürür. Son olarak ben anlatıcı tüm sorduğu soruların bir toparlamasını yapar nitelikte sorularla hikâyeyi bitirir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Yapılan sorgulamalar kahramanın bakış açısını yansıtır.

d. Kişiler

Öyküde ana karakter dışında baskın bir kişi yoktur. Sorgulamalar içinde kadınlar, öğrenciler, ihtiyarlar ve Sezar konu edilir.

e. Zaman

Öyküde zaman belirsizdir. Soru cümleleri içinde şimdiki zamanda geçmiş zamanda kullanılmıştır.

f. Mekân

Mekân olarak Harmancı’nın diğer öykülerinde de çokça karşımıza çıkan “*Alaaddin tepesi*” ve “*Meram sokakları*” hikâye içinde yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öykünün tamamının soru cümlelerinden oluşması onu hikâye konsepti içinde ilk farklı kılan özelliktir. Bunun yanında alışılmadık kelime kullanımlarına da rastlanır. “*Sahillerde çekirdek çekirdeyerek...*” (s.109), “*Öğrencilik anılarını anlatışıp gülüşen insanlar gibi?*”

(s.114) Bu cümlelerde geçen “çekirdeyerek” ve “anlatışıp” kelimeleri günlük kullanımda yer almayan söylemlerdir.

h. Anlatım Teknikleri

Tamamı sorulardan oluşan hikâye metnini düşündüğümüzde ben anlatıcının bu soruları kendine sorduğunu varsayarsak tüm metnin bir iç monoloğu oluşturduğunu söyleyebiliriz.

2.4.2. “SİLİNMEK”

2.4.2.1. “*seni ne ihtiyarlattı?*”

a. Konu

Öykü öldükten sonra yapılan diyalogu konu edinir. Ölen kişilere onları neyin ihtiyarlattığı sorulur.

b. Olay Örgüsü

İlk diyalog yaşamı boyunca ev alma, mülk edinme telaşında olan bir aileyi konu edinir. Hacca gitmek için plan yaparken karar değiştirip arsa almak ister aile babası ve ölür. İkinci diyalog, halde karpuz kavun atan bir adamın orada ömrünü geçirip yaşlanmasını konu edinir. Üçüncü diyalog, bir evin bir oğlu olan bir berberin niye berber olduğu üzüntüsünü konu edinir. Dördüncü diyalog, büyük bir şair olmak isteyen adamı konu edinir. Öldükten sonra kendisi hakkında yazılanları dosyalayamamıştır. Beşinci diyalog, 23 yaşında balkondan düşen bir genci konu edinir yaşlanmadan ölmüştür. Altıncı diyalogda, bir adam Arapça bir kitap okumaktadır ve oğlu ona ne okuduğunu sorar, adam ise bilmediğini söyler. Oğlan büyür ve Arapça kitap okumaktadır onun oğlu da ona ne okuduğunu sorar ve adam bilmediğini söyleyince oğlu anlamadığın bir kitabı mı okuyorsun der. Adam utanır, Arapça öğrenir. Kitabın ne dediğini anlamaya başlar. Kitabın satırları onu sarar. Anladıkça ihtiyarlar. Ve son diyalogda ise “Seni ne ihtiyarlattı sorusuna verilen cevap “Beni Hud Suresi ihtiyarlattı?” dır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Bu öyküde çoklu bakış açısı kullanılmıştır. “Seni ne ihtiyarlattı?” sorusuna öyküde yer alan her kişi kendi yaşamından sunduğu kesitlerle cevap verir. Bu cevaplarda ben anlatıcı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykü içinde ölen kişiler kurgunun ana kişileridir. Ev alma telaşında olan aile babası, halde çalışan adam, berber, şair, balkondan düşen genç, Arapça kitap okuyan baba ve Hud Suresini okuyan kişi öykü kişileridir.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda oluşturulmuştur. Ölen hikâye kişilerinin anlattıkları ölmeden önce yaşadıklarıdır ve geçmişlerini yansıtır.

f. Mekân

Ana mekân öldükten sonra bulundukları ve “Seni ne ihtiyarlattı?” sorusunu yanıtladıkları yerdir. Hikâyede yer alan her kişinin yaşadığı yer ise ayrıntıda yer alan mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Diyalog cümlelerinden oluşan metin yapılan sorgulamayı yansıtır. Son diyalogda yer alan Hud Suresi bahsi Hz. Peygamber, “*Cuma günü Hûd sûresini okuyunuz*” (Dârimî, “Fezâilü’l-Kur’ân”, 17) buyurarak sûrenin faziletine, “*Hûd sûresi ve kardeşleri beni ihtiyarlattı*” meâlindeki hadisiyle de ağır sorumlulukları hatırlatan bir içeriğe işaret etmektedir. Öykü başlığı ile Hud Suresinin işaret ettiği “Seni ne ihtiyarlattı?” bahsi kesişmektedir.

h. Anlatım Teknikleri

Öykünün tamamı bir diyalog metnidir. Diyaloglara verilen cevaplar geçmişten kesitler sunduğu için geriye dönüş tekniği kullanılmıştır.

2.4.2.2. “silinmek”

a. Konu

Ne iyi olabilmış ne de kötü olabilmış bir ruhun, dünyadan silinmek isteyişi öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü olaydan çok ben anlatıcının kendi benliğinde taşıdığı silinme duygusunun anlatımını içerir. İsmi doğru ve güzel insanlar arasına yazdıramadığını düşünen ana karakter hiçbir zaman iç huzura ulaşmaz. İnsanlarla birlikte olduğunda da onlardan uzakken de huzurlu değildir. Kendi düşüncesini desteklemek amaçlı “Bachmann” ve “Veysel” in sözlerini aktarır. Kazanmak diye bir şeyin var olmadığını düşünür. Omzuna bir çanta atıp gitmeyi hayal eder. Ama bu gidiş bir su kenarı ya da Avrupa şehri değildir. O meleklerin de savaştığı bir toprak parçasına gitmek ve O’nun (ALLAH) yolunda silinmek ister. Kazanmaktan anladığı da bu siliniştir. O’nun (ALLAH) katına çıktığında kendisine verebileceği en değerli şeyin yıllarca bu silinişin hayalini kurmasıdır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ben anlatıcı yani ana karakter hikâyenin tek kişisidir. “Bachmann” ve “Veysel” in sözlerinden alıntılama yapılmıştır. Bunların dışında “O” olarak bahsedilen “O’nun katına çıkmak” deyiimiyle sezinletilen ise yaratıcıdır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Ana karakter tüm yaşantısını düşünce süzgecinden geçirir. Bunu yaparken geçen zaman kurgunun zamanını belirler.

f. Mekân

Öyküde önem taşıyan ve hikâye eksenini oluşturan mekân “*meleklerinde savaştığı toprak parçasıdır.*” Bir Avrupa şehri ya da su kenarı gibi yerlerden bahsedilse de bu yüzeyseldir.

g. Dil ve Üslup

Öykü ana karakterinin duygu durumunu yansıtan bir üslup kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. “Bachmann” ve “Veysel” in sözleri montaj tekniği ile hikâye içine yerleştirilmiştir.

2.4.2.3. “yaşam başka yerde”

a. Konu

Öykü konusunu bir öğretmenin yaptığı eğitim eleştirisi oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter, yaşam denilen şeyin yaşadığımız dünyada ve bizim eğitim sistemimizle olmadığını düşünür. Burada yaşadığımız bir yanılsamadır. Yaşamın bir benzeridir. Ama yaşam değildir. Günlük hayatta karşısına çıkan yetenekli öğrencilerin eninde sonunda bir meslek sahibi olduğunda evlerine sığınıp televizyon dizilerini izlemeye başlayacaklarını söyler. Velilerin çocukların başarılarını takdir etmediğini, onları ciddiye alıp onlara saygı göstermediklerini düşünür. Çocukların bu durumu anladığında büyük hayaller kurmaktan vazgeçtiğini anlatır. Şehrin gürültüsü içinde iyi bir maaş, güzel bir araba, kaloriferli bir daire almak için uğraştıklarını, ideallerinden uzaklaştıklarını, hayatın akışına kendilerini kaptırdıklarını anlatır.

İçlerinden biri ona neden diye sorsa, bunun bir yutturmaca olduğunu, ne yenilgilerin yenilgiye ne başarıların başarıya benzediğini söyleyeceğini hayal eder. Ve kapanışı “*Düşlerinizi unutmak mı istiyorsunuz: Haydi sınıflara!*”(s.129) cümlesi ile yapar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Eğitim sistemi, veliler, öğretmenler ve öğrenciler hakkında düşündükleri ana karakterin bakış açısıyla aktarılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri bir öğretmendir. İçinde bulundukları sistemi ve bu sistemde yer alan öğretmen öğrenci ve velileri eleştirir. Velilerin takdir görmediği için takdirsiz olduklarını, öğrencilerin yaşam sürecinde ideallerinden vazgeçişlerini anlatır. Hikâye eksenine uygun şekilde eğitim sisteminde yer alan her kişi genelleme yapılarak bir hikâye kişisini oluşturur.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Ana karakter olan öğretmenin eğitim hakkındaki düşünceleri anlattığı süre kurgu zamanını belirler.

f. Mekân

Öykünün ana mekânı tüm bu sistemde temeli olan okuldur.

d. Dil ve Üslup

Öykü baştan sona eleştiri formunda kurulmuştur. Bunun yanında hikâye kişilerinin düşündükleri aktarma cümleleri ile belirtilmiştir. Ana karakterin düşüncesinin baskınlığını vurgulamak amaçlı ünlem cümlelerine yer verilmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.4.2.4 “*hayatımın ışığı*”

a. Konu

Öyküde ben anlatıcı olan ana karakter, televizyonun insanlara tattırdığı iyi ve kötü duyguları mavi ışık fonunda anlatır.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter kanepesine uzanıp eline kuru yemiş tabağını alır ve televizyonunun mavi ışığına kendini terk eder. Ömründe görmediği şehirleri, hayvanları ve insanları televizyonu sayesinde görebilmektedir. Yaşayamadığı ne çok şey olduğunu bu mavi ışıkta fark eder. Televizyonda gördükleri ile kendi yaşantısını kıyaslar ve kendini, hayatını, yaşadığı mahalleyi küçümser. O güzelim mavi ışıktan içine akan bir acı mevcuttur. Uyku vakti geldiğinde ise battaniyesini üstüne çeker ve başka insanların onun yatağından başka yataklarda başka uykulara daldığını düşünür düşünür uykuya dalar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün ana kişi televizyonun mavisinde iyiliği ve kötülüğü görür. Ve kendi hayatı ile televizyondakilerin hayatını kıyaslar. Televizyon sayesinde evine konuk olan kişiler de hikâye kurgusunda yer alır. “İsviçre’deki Peter Amerika’daki Mayk, Almanya’daki Klinsman, İngiltere’deki Corc karanlık evimin konuğu olurlar.” (s.132)

e. Zaman

Öykü geniş zamanda anlatılmıştır. Kahramanın televizyon karşısında geçirdiği süre kurgunun zamanını kapsar.

f. Mekân

Ana karakterin televizyon izlediği oda hikâye mekânıdır. Aslında burada karakterin yaşadığı yer televizyonun içidir. Oradan sızan mavi parlak ışık ruhunu sarar ve ona hiç tatmadığı duyguları tattırır.

g. Dil ve Üslup

Duygulu bir anlatımla oluşturulan hikâye ana karakterin kendi dünyasını eleştirir niteliktedir.

h. Anlatım Teknikleri

Ana karakter televizyonla konuşur gibidir. Televizyonun ona hissettirdiklerini anlatır. Bu açıdan düşünürsek öykünün başlangıcı televizyona yapılan bir sesleniş niteliğindedir. Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.4.2.5. “evlenirsem”

a. Konu

Bir edebiyatçı evlenirse edebi dünyadan uzak kalışı nasıl olur komik bir üslupla anlatılmıştır.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri evlenirse hayatının nelerden uzaklaşacağını kurgusunu yapar. Tren yolculuklarında telefon direklerini saymaktan hoşlanmaz hale gelebileceği, kitapların arasından şiir müsveddelerinin çıkma ihtimalinin azalacağı, edebiyat dergilerinin temel atma törenlerinin onsuz olacağı gibi söylemlerde bulunur. Henüz mutsuz olmaya yani mutlu olmaya hazır olmadığını söyler. Ve evliliğe hazır olmadığı(!) söylemi ile hikâye son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve onun bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Evlenme kurgusu yapan kişi ana karakterdir. Murat Güzel adlı kişi; şiir, öykü ve roman sohbetleri yaptığı arkadaşısıdır. Evleneceği belirsiz olan kişide öykü kurgusuna girer.

e. Zaman

Öykü anlatımı geniş zamanda gerçekleştirilmiştir. Ana karakter evlenirse neler olabileceğinin bir kurgusunu zihninde oluşturur. Bu da kurgu zamanını yansıtır. Aynı zamanda bu metin Harmancı'nın abisi olan Mehmet Harmancı'nın 10 Kasım 1996 tarihli “Ceride-i İzdivac” adlı düğün davetiyesinde yayınlanmıştır. Bu açıdan farklı bir zaman algısı daha oluşturur.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Harmancı'nın öykülerinde çokça kullanılan Konya çıkar. Hikâye eksenine uygun olarak ana karakterin edebiyatla ilgilendiği bilgisi yer alır. Kitapçılar ve dergi büroları kullanılan diğer mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Evlenmek istemek ile istememek arasındaki ana karakter bu durumunu komik bir anlatımla sunar.

h. Anlatım Teknikleri

“Evlenirsem” kelimesi hikâyenin birçok cümlesinin başında kullanılır. Bu bağlamda kelimeyi hikâyenin leitmotivi sayabiliriz.

2.4.2.6. “halımın üstünde masamın altında”

a. Konu

Bir zamanlar yemek masası olarak kullanılan çalışma masasının imalatı sırasında altına yapıştırılan gazetelerde yazarlar ve bu yazıları okuyan ana karakterin düşünceleri hikâyenin konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü bir geriye dönüş ile başlar ana karakter halısının üzerine uzandığında masasının altına yapışmış gazeteleri fark eder ve bu gazetelerdeki yazıları okumaya başlar. Tüm bu yazılar Günaydın Gazetesinin 16 Eylül 1988 tarihli nüshasındandır. O zamanlarda ana

karakter Karaman’da 14 yaşında lise 1 öğrencisidir. Başbakan Turgut Özal’dır. Günaydın gazetesi sarı siyah başlığı ile çıkmaktadır. Tüm Türkiye TRT’yi izler. Ana karakter, bu dönemde gündemde olan siyasiler, sanatçılar ve gazetecilerden bahseden gazete yazılarını okurken kendi çocukluğuna ilk gençlik yıllarına döner. O zamanlardaki acılarını sevinçlerini hatırlar. İlk gençlik arkadaşlarını bulmak onlarla kederlenmek ister.

Sonra bu yazıyı yazdığı 17 Mayıs 2002 tarihinde çıkan gazeteyi hatırlar. Ve bu yazınında kim bilir ne zaman nerede karşısına çıkacağını ve kendinin zamanın hangi bölümünde mekânın hangi parçasında, hayatın önünde mi sonunda mı, toprağın üstünde mi altında mı olacağını düşünür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri çalışma masasının altına yapışmış gazete yazılarını okurken çocukluk yıllarına dönen kişidir. Kurgusu tek karakterli gibi görünse de gazete yazılarında yer alan kişileri eklediğimizde öykü kişileri çoğalır. Turgut Özal’dan Ali Tanrıyar’a, Süleyman Demirel’den Tanju Çolak’a, Sibel Can’dan Ajda Pekkan’a birçok kişi hikâye kurgusuna girer.

e. Zaman

Öykünün en dikkat çeken unsurlarından biri zaman kullanımıdır. Harmancı’nın diğer hikâyelerden farklı olarak bu hikâyede zamanın daha girift olduğunu görürüz. Öykü anlatımı geçmiş zamanda başlayıp şimdiki zamanda devam eder ve geniş zamanda biter. Hikâye kurgusunun geçtiği iki zaman çıkar karşımıza ilki gazete sayfalarının basıldığı o dönemde gündemde olan olaylarında geçtiği 16 Eylül 1988’dir. Diğer zaman ise ana karakterin bu olayı bir yazı olarak yayınladığı 17 Mayıs 2002’dir. Son olarak da gelecekte bu yazıyla ne zaman ne şekilde karşılaşacağı düşüncesiyle hikâye son bulur. Bu bağlamda kurgu zamanı geniş bir süreyi kapsar.

f. Mekân

Öykü kurgusunun ana mekânı masanın yer aldığı odadır. Ana karakter odasının halısı üzerine uzandığında masanın altına yapışan gazeteleri görür. Ve her şey bu yazıları okumasıyla başalar.

g. Dil ve Üslup

Gazetelerde kullanılan merak uyandırıcı dil ve geçmişe duyulan özlemin vurgulandığı duygulu anlatım hikâyeye üslubunu oluşturur.

h. Anlatım Teknikleri

Geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ile ben anlatıcı çocukluk yıllarını hatırlar.

2.4.2.7. “hiç içinde olmadığım hiç dışına çıkamadığım”

a. Konu

Ben anlatıcı açısından İstanbul nasıldır sorusunun cevapları hikâyeye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri bir yazardır. Konya’da yaşamasına rağmen İstanbul içinde büyük bir yere sahiptir. Çocukluğunun Türk filmleri, korkuları, ilk yayımlanan hikâyesi hep İstanbul’u hatırlatır. İstanbul’un onda olan yerini ve ona hatırlattıklarını cümle cümle yazar. Tüm bu cümleler hikâyeyi oluşturur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öyküde hatırlatılan kişiler kurgu kişilerini oluşturur. Ana kişi; Mazhar Alanson, Zeki Alasya, Türkan Şoray, İlhan Berk gibi kişileri İstanbul ile bağdaştırır. Bu sayede bu kişiler hikâye kurgusuna girer.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Kahraman İstanbul'un onda tüm yaşamı uyandırdığı duyguları ifade eder. Kurgunun zamanı ile kahramanın tüm yaşamı zaman bağlamında bütünleşir.

f. Mekân

Öykünün ana eksenini de besleyen -İstanbul algısı- ile İstanbul ana mekândır. İstanbul içinde yer alan Kadıköy ve Haydar Paşa da hikâye kurgusuna girer. İstanbul özenilen, kavuşulan hem içinde olunamayan hem de dışına çıkılamayan bir mekân olarak tanımlanır. Bunun yanında Konya öykü kurgusuna giren diğer mekândır.

g. Dil ve Üslup

Alt alta yerleştirilen cümleler ile hikâye yapısının oluşturulduğunu görürüz. Hikâye kişisine çağrıştırdığı birçok duygu ile anlatılan İstanbul bu hikâyede lirik bir söylem oluşturur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İstanbul kelimesi öykünün leitmotividir.

2.4.2.8. “*bunca yaklaştığım için mi...*”

a. Konu

Ben anlatıcı tarafından anlatılan dört farklı kesit öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

İlk kesit “*yakan*” başlığı altında yer alır. Ben anlatıcı, seneler akıp giderken kayda değer bir şeyler yapmaktan bahseder. İkinci kesit “*edebiyat*” başlığı altında yer alır. Edebiyatın yakınında olduğu için mi uzağında kaldığını sorgular. Üçüncü kesit “*çürük*” başlığı altındadır. Ben anlatıcı olan öğretmen otobüsle ilerlerken öğrencilerinden birini görür ve o anı anlatır. Ve son kesit “*yitme*” başlığı altında sunulur. Burada ben anlatıcı, Sura üflendiğinde yok olacak binlerce varlık arasında yazmakta olduğu hikâyelerinde olduğunu, düşünerek üzülürken bir mesnevi okuyucusu o vakit geldiğinde bu üzüntüsünü düşünüp acı bir tebessüm edeceğini söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü içinde yer alan kesitlerde hep ben anlatıcı kullanılmıştır. Ve bu anlatıcıların bakış açısı çoklu bakış açısını yansıtmak şeklinde sunulmuştur. Sadece son öyküde yer alan mesnevi okuyucusunun düşünceleri ana kişinin düşüncelerini etkiler.

d. Kişiler

Öykü içinde yer alan anlatıcılar dışında öğrencilerini görüp onları anlatan öğretmen ve Mesnevi okuyucusu dikkat çeker. Öğrencilerin Cem Yılmaz esprilerine güldüğü bilgisi ile Cem Yılmaz’da kurguya katılır.

e. Zaman

Birinci kesit birçok zaman bir arada kullanılarak anlatılır. İkinci kesit şimdiki zamanda son iki kesit ise geçmiş zamanda anlatılmıştır. “*çürük*” kesiti içinde anlatılan kurguda akşam vakti olanlar yer alır. “*edebiyat*” ve “*yakan*” kesitinde uzunca bir zaman dilimi sonunda hissedilenler anlatılır. “*yitme*” kesiti altında ise kıyamet zamanı geldiğinde olabilecekler konu edinilir.

f. Mekân

Öykü içinde “*çürük*” kesiti içinde anlatılan kurguda Konya mekân olarak kullanılmıştır. Otobüs şehrin en büyük kavşağında ilerler. Ve tam bu sırada öykü başlar.

g. Dil ve Üslup

Öykü kesitleri küçük harfle başlar. Kelimeler kural dışı kullanımları ile dikkat çeker. “Yanımdaki yorgun ve yaşlı kadın tadını çıkarta çıkarta esniyor. Ken... Parfümerilerden birinin önündeydi.”(s.144) Cümle içerisindeki kelimeler bitirilmeden sonuna üç nokta konularak eksik bırakılmıştır. Öyküde marka kullanımı vardır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.4.2.9. “biz uyurken”

a. Konu

Ben anlatıcı belediye otobüsünde yolculuk ederken yan koltuğunda oturan kişi kardeşinin intiharını anlatır. Ve bu olay karşısında hissedilenler öykü kurgusunu besler.

b. Olay Örgüsü

Dokuz katlı, yetmiş iki dairelik büyük ve lüks bir sitenin dokuzuncu katında ailesi ile birlikte ikamet etmekte olan işletme üçüncü sınıf öğrencisi genç intihar eder. Polisler ev halkını uyandırıp falanca kişinin neyi olduklarını sorarlar. Ev halkı çocuklarının dışarıda bir yaramazlık yaptıklarını düşünürken evi ararlar fakat onu bulamazlar. Buldukları şey ayakkabılarıdır. Genç sitenin ön cephesindeki çimlere kendini bırakmıştır. Yetmiş bir dairenin birbirini tanımayan sakinleri uyurken, az sonra uyanıp tatlı bir cumartesi sabahına kahvaltı hazırlayacakken boşluğa bırakılan bir genç beden vardır. Tüm bu olayı otobüste yan koltukta oturan acılı abi anlatırken ben anlatıcı bunlardan bir öykü çıkarmayacağı konusunda kendini telkin etmeye çalışır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Yaşanılan intihar hikâyesi kahraman bakış açısından sunulur.

d. Kişiler

Öykü anlatıcısı dışında intihar eden genç, onun ailesi, abisi ve site sakinleri öykü kişilerini oluşturur. Sitedeki insanların birbirini tanımayışına vurgu yapılan öyküde modern hayatta insanların hatta aile bireylerinin bile birbirinden habersiz yaşadıklarına vurgu yapılır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılır. Öyküde geçen intihar vakası 15 Eylül 2001 cumartesi sabahı gerçekleşmiştir. Site sakinlerinden biri olan ve bu hikâyeyi belediye otobüsünde acılı abiden dinleyen ben anlatıcı ise olayı “25 Eylül 20... sabahı...” (s.148) olarak verilen zaman diliminde kapıya getirilen helva ile öğrenir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ölüm vakasının gerçekleştiği site ve bu vakanın öğrenildiği belediye otobüsü çıkar.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgusuna uygun bir dil kullanımı vardır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma ve tasvir teknikleri kullanılmıştır.

2.4.2.10. “greyder”

a. Konu

İnsan hayatında lüks arttıkça kendini dünya çarkına kaptırması ve maddi varlığın maneviyatı ve benliği yok edişi öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Yok, olmaya karar veren bir adamın dünya güzellikleri içinde yer aldıkça maneviyatını yitirişi alt alta sıralan cümleler ile anlatılır. Evlenip kendine ıslıl ıslıl eşyalar alan ana karakter yaşam içinde ilerlerken kendini lükse kaptırır. Bu süreçte yaşanır. Ne zaman bir lüks içinde

bulsa kendini azaldığını, küçüldüğünü, bunaldığını hisseder. Bir akşam evinin balkonunda sigara içerken sigarasından duman yükselmediğini, sigarasının olmadığını, elleri ve ellerini göreceğ gözlerinin bile olmadığını fark eder. Yok olmuştur fakat yokluğunu haykıracak bir dili bile yoktur. Dünya varlığı ve lüksü içinde kaybolan bu bedenin öyküsü ironik bir şekilde anlatılır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öykü ana karakteri, yaptığı tüm dünyalık işlerle yok olmaya karar verdiğini ispatlar niteliktedir. Onun etrafında yer alan eşi, çocukları, gelini, damadı, arkadaşları hikâyenin yan kişileridir.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda oluşturulur. Öyküde yaşanan süreç ise uzundur. Ana karakterin evlendiği andan yok olduğu ana kadar sürer.

f. Mekân

Öykünün ana mekânı dünyadır. Bu güzel yanılsamanın içine yer alan mekânlar hikâyenin diğer unsurlarıdır. Yaşadığı ev, katıldığı davetler, verdiği partiler, seyahat ettiği yerler hep bu dünya içindeki maneviyatı yok ediş mekânlarıdır.

g. Dil ve Üslup

Alt alta yerleştirilen cümleler öykü formunu oluşturur. Harmancı'nın birçok hikâyesinde modern zaman kavramını vurgulamak amacıyla marka adı kullandığını görürüz. Bu öyküde de böyle bir anlatım bizi karşılar. Öykünün adı dâhil marka isminden oluşur ve öykü kurgusuna birçok marka adı karışır. Tüm bu markalar üzerinden özenilen dünyevi nesnelerin insan ruhunu ve onun maneviyatını nasıl yavaş yavaş yok ettiğinin altı çizilir. Öykü kurgusu ironik bir sonla bitirilir.

h. Anlatım Teknikleri

“Yok, olmaya karar verdi.” Cümlesi öykünün leitmotivini oluşturur.

2.4.2.11. “dünyaya bir şeyler oluyor!”

a. Konu

Kenan adlı ana karakterin dünyada yaşanan ani değişimi anlamaya çalışması öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öğretmen olan Kenan adlı ana karakter teneffüs zilini duyar duymaz laboratuvara koşar. Büyük pencerelerin önünde duran dolabı açıp haritalardan birini sıranın üzerine serip namaz kılar. Okuldan çıkıp şehrin büyük caddelerinden geçerken GAAAK! diye bir ses duyar ve tam o anda bir şey olur. Her zaman var olduğu şekilde değildir cadde değişmiştir. McDonald’s binası kaybolmuştur. Yaşadığı bu şaşkınlık ile insanlar ona alaycı tavırla bakarlar. Evine gelir ve kanepesine yığılır. Uyandığında el yordamıyla televizyon kumandasını arar ve bir GAAAK! sesi daha duyar. Televizyon yerinde yoktur. 155’i arayıp durumu anlatınca karşısındaki kadın televizyonun ne olduğunu anlamaz. Telefonu kapayıp komşularına sorar onlar da suratına anlamsızca bakarlar. Sonrasında öğrencileri, arkadaşları ağzından çıkan kelimeleri anlamadıklarını söylerler, tekrar etmesini isterler. Paydos zili çalar çalmaz caddelere fırlayıp şehri gezer ama bir şeyler değişmiştir. Tekel binası yoktur. Gece yarısı ansızın uyanır ve yine caddelere çıkar. Caddelerin tarihinde görmediği kadar pavyonla, barla dolduğunu görür. Hakikat gözüne ayan olur. Taksiye atlayıp çalıştığı okula gider. Okulun hizmetlisi Kazım masalara serilmiş haritaların üzerinde rakı şişeleri ile uyuyordur. Dünyanın değişimi haritalar üzerinden farklı bir anlatımla kurgulanmıştır. Dünya haritası üzerine okunan dualarla kötü şeyler kaybolurken dünya haritaları üzerinde yapılan kötü şeylerle de dünya kötüleşir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Olaylar ana karakterin bakış açısıyla sunulmuştur.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri Kenan adlı öğretmendir. Dini bütün bu adamın yaşadığı dünya değişimi mistik bir şekilde kurgulanır. Dünya üzerine yapılan iyi şeyler onu iyileştirecekken yapılan kötü işlerinde onu çirkinleştirir. Hikâyede Kenan iyiliği temsil eder. Okul hademesi ise haritalar üzerinde içki içmesiyle dünyanın kötüleşmesine sebep olmuştur. Ve kötü tarafı temsil eder. Bu mistik değişim üzerinden iyilik ve kötülük kavramı iyi ve kötü davranışlara bağlanılarak sembolleştirilmiştir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılır. Hikâye içinde geçen olaylar ise birkaç günlük bir zamanı kapsar.

f. Mekân

Öyküde ki en dikkat çeken mekân olarak karşımıza okulun laboratuvarı çıkar. Dünyanın değişmesine neden olan haritaların üzerinde gerçekleşen iyi ve kötü olaylar burada gerçekleşir. Bunun dışında öykü içinde iyi ve kötüyü sembolize etmek amaçlı birçok mekân kullanılır. Mcdonald's, Tekel binası, pavyon ve bar gibi yerler bunlardan bazılarıdır.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgusuna uygun bir dil kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.4.2.12. “kurban”

a. Konu

Uzay istasyonunda yaşayan kişilerin kurban konusunda yaptıkları konuşma hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Üç kişi uzay istasyonunda kurban konusunda konuşmaktadırlar. Öykü, birinci kişinin çocukken dedesinin bir koyunu ayaklarından bağlayıp kestiğini anlatması ile başlar. Öykü kişilerinden genç olan onun da böyle bir anısının olduğunu kesilenin koyun değil de inek olduğunu söylemesi ile konuşma devam eder. Daha az genç olanı, kesenler arasında ineğin klonlanmış olup olmadığı konusunda tartışma çıktığını aktarır. Sohbetin üçüncü konuğu bu olaya kurban dediklerini, bu konuda bir makale okuduğunu ve olayı annesinin ona anlattığını söyler. İnsanların hayvanları Tanrının emri olarak kestiğini anlatır. İkinci konuşan 2820 yılında böyle inançlar hala var mı diye sorar. Sohbetin üçüncü konuşanı şimdi bile uzayın farklı yerlerinde dua seslerinin duyulduğunu 7. Uzay Savaşında CNC silahları kullanılsaydı TV arşivlerinin yok olmayacağını o zaman bu soruları sormak zorunda kalmayacaklarını söyler. Tam o sırada dünyanın oralardan Allahuekber! sesleri gelir ve sonsuza kadar öyle kalmak istiyormuşçasına Dünya'ya bakarlar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Öykü kişilerinin bakış açısından ve bulundukları zamanın şartları bakımından kurban kavramı anlatılır. Bu bağlamda çoklu bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öykü içinde kurban diyalogu yapan kişiler hikâyenin ana kişileridir. Genç, ondan daha genç ve şakakları kırışmamış ama yaşlı görünen üçüncü kişi olarak betimlenen bu kişiler uzayda yaşamaktadırlar.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılır. Öykü içinde bulunan zaman ise günümüzden çok uzakta bir gelecektir. Tam olarak zaman belirtilmese de öykü anlatımından konuşmaların

geçtiği zamanın 2820’li yıllardan bile çok daha sonrada olduğunu anlarız. Kurgu zamanı bu kişiler arasında geçen konuşmanın zamanı kadardır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza kurban diyalogunun geçtiği uzay istasyonu çıkar.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgusuna uygun terimlerin kullanıldığını görürüz.

h. Anlatım Teknikleri

Öykünün tamamı diyalog tekniği kullanılarak oluşturulmuştur.

2.4.2.13. “iki bayram arası”

a. Konu

Bayramla alakalı bir diyalog öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü metni “*Efendim eski bayramlarda neler yapardınız?*” (s.159) sorusu ile başlar. Bu soruyu soran kişi karşı tarafın bayramlarda hep televizyonda bir şeyler izlediklerini anlatması üzerine başka neler yaptığını sorar. Ve yine karşısına çıkan televizyon muhabbetinden memnun olmayınca büyüklere ziyaret edip etmediklerini, çocukların fener alayı kurduklarını, haçlıkları, mendilleri, şekerleri sorar. Bunun üzerine karşı taraftaki kişi bunları anlatan bir belgesel izlediğini söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü içinde olayı anlatan başka bir ses yer almaz. Öykü metni iki kişi arasında geçen bir konuşmayı aktarır. Bu iki kişinin bakış açısı kullanılır.

d. Kişiler

Eski bayramlar hakkında sorular soran fakat beklediği yanıtları alamayan kişi ile bu sorulan soruları cevaplayan kişi, hikâye kişileridir.

e. Zaman

Öykü de geçen diyalog şimdiki zamanda oluşturulur. Öyküde anlatılanlar geçmiş zamanı yansıtır. Kurgu zamanı bu diyalogun gerçekleştiği süre kadardır.

f. Mekân

Video izlenen ev öyküde geçen mekândır. Bunun dışında kurguda altı çizilen TV kullanımı ile TV'nin ironik olarak insanların içinde zaman geçirdiği tek mekâna dönüştüğü vurgulanır.

g. Dil ve Üslup

Diyalog formunda oluşturulan bir metin yapısı vardır. Dil kullanımı da buna uygundur.

h. Anlatım Teknikleri

Öykü diyalog tekniği kullanılarak oluşturulmuştur. Öyküde anlatılanlar geçmişten anılar olduğu için geriye dönüş tekniği kullanılmıştır.

2.5. MELEK KAYITLARI'NDAKİ ÖYKÜLER

2.5.1. “RESSAM MAVİ”

2.5.1.1. “Görünmez Öyküler”

a. Konu

İhtiyar ve genç arasında geçen öykü muhabbeti hikâye kurgusunu oluşturur. İnsan aradığı öyküyü bulabilir mi, bulduğunu düşündüğünde orada kalmalı mıdır? Gibi soruların yanıtları aralarında geçen diyalogu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü kurgusu hikâye kişilerinden üçgen sakallı gencin okuduğu öykülerden bahsetmesi ile başlar. Birbirinden farklı binlerce öykü okumuştur ama o kendini etkileyecek öyküler peşindedir. Kanlı bir kartalın kanadında geçen ve onu çok etkileyen tasvirlerle dolu öyküden bahseder. Şöminenin yanındaki meraklı ihtiyar, genci izler. Duruşundan ve bakışlarından onu önemseydiği belli olur. Sonra genç onu etkileyen bir başka öyküden bahseder. Tüm öykü bir iç geçirirmedir. Bir mekânı ya da zamanı yoktur. Böyle öyküler okuyarak gençliğini geçirdiğini anlatır. Bu öykülerden çok azı hatırında kalmıştır. Bu sırada şöminenin içinde bir kömür parçası patlar. Okuduğu hiçbir öyküde kömürün aniden patladığı bir sahne hatırlamaz. O ana kadar hiç konuşmamış gibi susar. Derken, ateşe bakarak konuşmaya başlar ve okuduğu içeri sızlatan öykülerden bahseder. Nargilesinden uzun bir nefes alır. İçinde çatısı mavi kiremitlerle örtülü küçük bir kulübe olan öyküden bahseder. O öykü içinde nasıl kaldığından, yaşlandığından ve dünyaya dönmek istemeyişinden bahseder. İhtiyar, gençten dünyasından bahsetmesini ister. Fakat genç bunun kendisine acı verdiğini söyler. Bu öykünün onun için en iyi öykü olduğunu buradan başka bir yere gitmek istemeyişini anlatır. İhtiyar ise yanıldığını hiçbir öykünün son olmadığını anlatır. Genç nargilesinden aldığı dumanı odanın atmosferine bırakıp gitmeyeceğini, öyküsünü bulduğunu söyler ve öykü son bulur.

Öykü sonuna doğru anlarız ki genç okuduğu ve en beğendiği öykü içinde yer alan bir ihtiyarla bunları konuşmaktadır. Okuduğu ve etkilendiği birçok öykü olmuştur ama onun için en iyisi bu mavi kiremitli öyküdür. O bu öykü içinde kalmak ve dünyaya dönmek ister. Öykü içindeki ihtiyara tüm bunları anlatır. Okuduğu ve etkilendiği öykülerden bahseder. İhtiyar ise hiçbir öykünün son olmadığı vurgusunu yapmaktadır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Gözlemci anlatıcı birinci çoğul şahıs olarak ara ara genç ve ihtiyarın konuşma cümleleri arasına girip gözlemlerini aktarır. Her iki hikâye kişinin de bakış açısı yansıtılır.

d. Kişiler

Öykü kişilerinden alt dudağının altında üçgen sakalı bulunan genç öykü dünyasında kaybolmuş, binlerce öykü okumuş ve aradığını bulduğuna inanan bir kişi olarak tanıtılır. Hikâye içinde yer alan ihtiyar ise gencin okuduğu ve en beğendiği öykü içinde yer alan bir

karakter olarak tanıtılır. İhtiyar kendi öyküsü içinde çiftlik dediği yerde nice misafirler ağırladığını hepsinin de neşeli gelip bir misafir gibi yorgun ve uykulu ayrıldıklarını anlatır. Genci hiçbir öykünün son olmadığına ikna etmeye çalışır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılır. Hikâye içinde geçen diyalogun ise şimdiki zamanda yapıldığı sezdirilir. Gencin, ihtiyar ile yaptığı diyalog süresi kurgu zamanını kapsar.

f. Mekân

Öykü içinde en dikkat çeken unsurlardan biri öykünün geçtiği mekândır. Başlangıçta bir şömine başı olarak gösterilen bu sıradan mekânın aslında öykü içinde bir öykü olduğunu görürüz. Ana karakter en beğendiği öykü içine misafir olmuştur. Tüm bu muhabbetler öyküde yer alan ihtiyarın şöminesi başında yapılmıştır. Nargile içerken yapılan öykü diyalogu aslında buranında bir öykü içi olduğunu sezdirir. İhtiyar buradan çiftlik diye bahseder. Genç için ise burası mavi kiremitli küçük bir kulübenin bulunduğu öyküdür.

g. Dil ve Üslup

Öyküler içinde kaybolan gencin duyguları başarı ile aktarılır.

h. Anlatım Teknikleri

Öykü bir diyalog üzerine kurulmuştur. Bu diyaloglar içinde tasvir cümlelerine ve geçmiş zaman anlatımlarına rastlarız.

2.5.1.2. “İspirto Renkli Kâğıtlar”

a. Konu

Ölüm döşeginde olan bir kadının öleceği günün yıllar öncesinden başka bir kadının rüyalarına girmesi öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Mistik bir kurgu ile karşılaştığımız bu hikâye gördüğü rüyaları anlatmak isteyen genç kızın, ölmekte olan teyzenin yeğenine ulaşma çabaları ile başlar. “*mühendis bey*”(s.16) olarak bahsedilen kişi ölüm döşeğinde olan kadının yeğenidir. Annesi öldüğünde bu adam birçok evin tek evladı olmuştur. Teyzesi ise tek evlat olarak kalmıştır. Teyze yeğen kocaman bir evde ölen neneler, dedeler, yeğenler ardından bir başlarına bu zamana kadar gelmişlerdir. Şimdi teyzede ölüm döşeğindedir. Ve yeğen olan “*mühendis bey*” bu ölüm ardından tek başına kalacaktır. Çok sıkıntılı günler geçirmektedir. Bu sırada bir genç kız sürekli ona ulaşmaya çalışır. “*mühendis bey*” bazı toplantılardan yemeklerden kendisini hatırlar. Birkaç kerede twitter üzerinden kendine ulaşmaya çalışmıştır.

“*mühendis bey*” teyzesinden onun hasta olduğunu saklamaya çalışır. Her şeyi içine atar ama etraftaki kişiler hastalığı öğrenmiştir. Tüm bu sıkıntılar ile yemekhaneden çıkıp bahçeyi gezerken bir ses duyar. Bu genç kız onunla konuşması gerektiğini söylemektedir. Kızın kendisini rezil edecek bir şeyler yapmasından korkar. Onu, kendisine zarar vermeden uzaklaştırmak ister. Yarın sabah araziye çıkmadan önce konuşabileceklerini söyleyip oradan ayrılır.

Evine döndüğünde gece yarısı telefonu çalar ve arayan kişi genç kızdır. Yarına kadar bekleyemeyeceğini söyler. “*mühendis bey*” telefonu yüzüne kapar ve telefonunu da kapar. Ertesi akşam araziden iş yerine döndüğünde kızı odasının önünde bulur. Çaresizce iç geçirir. İçeri girerler ve onu dinlediğini söyler. Kızın konuşmasını beklerken telefon çalar ve Selma adındaki koğuşa yeni gelen doktor teyzesinin durumunun ağırlaştığını söyler. “*mühendis bey*” kıza teyzesinin çok hasta olduğunu ve gitmesi gerektiğini söyleyip odadan ayrılmaya çalışırken tam bu sırada kıza teyzesi ile ilgili konuşacağını söyler. “*mühendis bey*” olarak kurguda tanıtılan Serdar adlı kişi nasıl diye sorar ve kız anlatmaya başlar. Teyzesinin yeşil gözlü esmer bir kadın olduğunu, yıllardır onu rüyasında gördüğünü, ona rüyada yalvarıp ceplerine ispirto mu erguvan mı tam rengi belli olmayan kâğıtlar sıkıştırmaya çalıştığını anlatır. Uzunca zaman bu rüyaları görmediğini ama son zamanlarda ise yine bu rüyaları görmeye başladığını söyler. Rüyada cebindeki kâğıtları çıkardığında üzerinde bir takım sayılar yazdığını, geçen aydan itibaren kadının her gece rüyasına girdiğini ve bir ay önceki bir rüyada bu kadının onun teyzesi olduğunu anladığını aktarır. Staja başladığı günlerde bunu paylaşmaya çalıştığını, en son iki gece önce teyzesinin ona rüyada bir kâğıt uzattığını ve bu

sefer kâğıtta yazanları anladığını ekler. Serdar, söyleyin lütfen sizi dinliyorum der. Kız 22 Kasım'ın ne anlama geldiğini biliyor musunuz diye sorar.

Sonrasındaki anlatımda teyzesinin öldüğünü anlarız. Serdar adlı kişi artık o devasa apartman dairesinde yalnız kalmıştır. O yalnız ve ürpertici gecelerden ilkinde kapısı çalar. Ve yine o kız gösterişli bir kürk içinde kapıda bekliyordur. Her şeyini bilen bu kızıdan nasıl kurtulacağını düşünür. Kendini kanepenin üzerine bırakır. Ve sonra telefonun sesine uyanır. İşe geç kalmıştır. Acele ile giyinirken rüyasını hatırlar. Yeşil gözlü esmer kadın mezarlıkta yürürken arkasından yetişmiş ceplerine erguvan renkli kâğıtlar sıkıştırmıştır. Şimdi hıçkırıklar içinde kıvranırken o yazıların ne anlama geldiğini anlar. Yeni bir hıçkırık dalgasında iken kapı zilini duyar gibi olur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılan bu hikâye Serdar adlı kişinin bakış açısından yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öyküde ana karakter Serdar adlı kişidir. Bir evin bir oğlu olan bu adam tüm yakınlarını kaybetmiştir. Teyzesinin de ölümünün ardından artık hayatında kimse kalmaz. Tüm bu bunalımlı günleri yaşarken hiç tanımadığı bir kızın onun hayatı hakkında ki her şeyi bilmesi onun duygu durumunu daha da alt üst eder. Hikâye kişilerinden ölüm döşeğindeki teyzenin ölen kız kardeşinden sonra evin tek evladı olarak kaldığı hikâye kurgusunda yer alır. Son olarak hikâyede mistik yanı ile dikkat çeken ve hikâye kurgusunu normalin dışına taşıyan genç kızın Serdar adlı kişinin iş yerinde staj yapan bir üniversite öğrencisi olduğunu ve bu rüyaları uzunca bir süredir gördüğünü bilgisi akışta sunulur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılır. Kurgu zamanı ana karakterin teyzesinin ölüm sürecinden öncesi ve sonrasını kapsayan uzun bir zaman dilimini yansıtır. Öyküde yer alan teyzenin ölümü ise 22 Kasımda gerçekleşir. Serdar adlı kişinin ölüm zamanının da öğrenildiğini, hikâye sonunda yer alan ağlamaklı bitişten anlarız fakat bu tarihten bahsedilmez. Serdarın bunalımlı davranışlarıyla bu durum sezdirilir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza Serdar adlı kişinin Derbentli sitesinde yer alan 12 numaralı üç yüz metre karelik devasa apartman dairesi, çalıştığı iş yeri, teyzesinin yattığı hastane ve rüyalara giren mezarlık çıkar.

g. Dil ve Üslup

Öykü içinde yer alan mistik durum kurguya başarı ile yansıtılmıştır. Karakterlerin yaşadığı bu normal dışı durumla baş etmeye çalışırken sergiledikleri davranış şekli, duygu durumu akıcı bir üslupla oluşturulmuştur. Günümüz sosyal medya araçlarından olan “twitter” kelimesi de öykü içinde yer almıştır. Öykü başlığı ile rüyalarda yer alan kâğıtlar arasında bağ kurulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve betimlemenin yanında, öykü kişilerinin söyledikleri aktarma cümleleri ile öykü akışına yedirilir. İlahi anlatıcı öykü kişilerinin duygu durumlarını daha iyi göstermek için iç çözümleme tekniğine de sık sık başvurur.

2.5.1.3. “Melek Kayıtları”

a. Konu

Birçok kişinin duygu dünyası farklı başlıklar altında aktarılır. Bu başlıklarda yer alan kişilerin söylemleri, duygu dünyaları, hayata bakış açıları hikâye kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü bir meleğin aldığı notlar gibidir. Her bir notta yani başlıkta hikâye kişisi ve bakış açısı değişir. “*bakışları, zarıftı, nota, minnet, çiçek, yiğitlik, hapsane, porşşş, buruk, küçük na’t, rindane, soru, mahzun, gümüş tel, deniz kabukları, kibrin incecik kanatları, rıhtımda son basamak, rıhtımda son bakış*” başlıkları altında ilahi anlatıcı tarafın kişilerin hissiyatları sunulur. Öyküde kimi başlıklar altında kişinin iç sıkıntısı anlatılırken kiminde bir eleştiri yer alır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öyküyü oluşturan başlıkların çoğunda ilahi anlatıcı kullanır. Öykü anlatıcısı başlıklarda yer alan kişilerin söylemlerinden onların durumunu bir kelime ile özetler. “*Ders anlatırken hiç gözlerinizi gözlerimize değdirmiyorsunuz, diyen öğrencisine, gönüllerinizden ayıramadım ki gözlerimi, gözlerinize sıra gelsin, demişti. Zarifti.*” (s.22)

d. Kişiler

Öyküde yer alan her bir başlıkta kişi değişir. Sadece son iki başlıkta yer alan kişinin aynı kişi olduğunu anlarız. Öykü kişilerinin kullanılan söylemlerden öğretmen, öğrenci, akademisyen ya da bir nüktedan olduğunu sezinleriz. Bu kişilerin ayrıntılı ya da derinlemesine bir anlatımı söz konusu değildir. Kısa anlatımlarla o kişinin nasıl bir mizaca sahip olduğu başarılı bir şekilde yansıtılır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kullanılan başlıklar altında zaman değişkendir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza birçok yer çıkar. Bunlardan ilki sınıftır. Sonrasında cadde, kütüphane, cami, Kırım, Sivas, rıhtım gibi birçok farklı yer görürüz. Kişiler değişken olduğu için mekânlar da farklılık göstermiştir.

g. Dil ve Üslup

Öyküdeki kişiler değişse de hikâyeyi anlatan ses aynıdır. Aynı kişinin ağzından anlatılan birçok kişi ile tanışırız. Bu tanışmalarda duygu dünyalarına konuk oluruz. Harmancı bu öyküsünde de marka isimlerini kullanım şekli ile dikkat çeker. “*Nissan Juke*”(s.23) “*porşşş*”(s.24) Öykü içinde geçen “*Modern zaman bir hapishanedir.*”(s.23) söylemi ile modern zamanın getirilerine dikkat çekilir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, betimleme ve iç çözümleme tekniklerinden yararlanılmıştır. Aktarma cümleleri ile öykü kişilerinin düşünceleri yansıtılmıştır.

2.5.1.4. “*Kilisenin Bahçesinde*”

a. Konu

Kendisine çok benzeyen birinin olduğunu hayal eden adamın hayalle gerçek arasındaki düşünce aktarımı öykünün ana eksenini oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü kurgusu ben anlatıcının kurduğu hayalle başlar ve devam eder. Kendisi gibi düşünen, kendisi gibi ressam olan, arabasını değiştirmeye üşenen, sosyal medyada bulunmaktan hoşlanmayan, cinsiyetleri hariç her şeyleri aynı olan, karısının karamsarlığından bıkmış, Kavafis ve Mallarme seven birini düşünür.

Dostlarıyla bir akşam şehrin en büyük lokantasında yemek yerken belki de ben İzmir’e gitmeliyim diye mırıldanır ve size çok benzeyen birinin sizden çok uzak bir şehirde yaşadığını düşündünüz mü diye sorar. Ben bana çok benzeyen birinin İzmir’de olduğunu düşünüyorum diye ekler. Arkadaşı Martin kendisinin de buna benzer şeyler düşündüğünü aktarır. Kemal adlı kişi neden hep beraber İzmir’e gitmiyoruz der. Aslında tüm bunlarda bir hayaldir. Öykü kişisi kendisinden çok uzakta Prag’da yaşayan bir ressamı hayal etmektedir. Kendisinin yaptığı her şeyi onunda yaptığını düşünür. Sonra kendisine çok benzeyen bu ressamın İzmir’e geldiğini ve birbirlerinden habersizce karşılaşp farklı yönle gittiklerini hayal eder.

Bu hayalden sonra kendine döner. Paris’te bir yarışmaya gönderdiği resminin ikincilik aldığını, törene davet edildiğini ve törenden bir hafta önceden Paris’e gidip orada gezdiğini düşler. Törenden önceki gün bir kilise bahçesinde kendine benzeyen ressamla, yine habersizce selamlaşırlar. Tören günü sergi binasına gittiğinde kendi resmine çok benzeyen, kendi resmindeki gibi her şeyin çivite bulanmış olduğu bir resmi katalogda fark eder. Alnını kırıştırır. Başını kaldırdığında Praglı veya Peşteli ressamın kendisine baktığını görür. Hayalin gerçeğe dönüştüğü hissiyatı ile hikâye son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Tüm öykü, kahramanın kurduğu düş dünyası üzerinden yansıtılır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri ben anlatıcıdır. Onun hayallinde kurduğu kişiler hikâyenin diğer karakterleridir. Ana karakter hep bir şeyi bekleyen ama neyi beklediğini tam olarak bilemeyen bir ressamdır. Kendinin sıkılgan ruh halini ve hayata bakış açısını kendisine benzeyen ressam üzerinden anlatır. Onu heyecanlandıran tek şey sergi açmaktır. Karısı onun karamsarlığından bıkmıştır. Hayalinde Prag’ da yaşayan ve kendisine çok benzeyen bir ressamın olduğunu ve onun Jozef, Arthur, Martin gibi isimlerde arkadaşlarının olduğunu düşler. Bu kişiler bir akşam yemeğinde kısaca okuyucu ile tanıştırılır. Hikâye hayalden gerçeğe dönüşen yumuşak bir geçişle bitirilir. Bu hikâyede ressamın kendine benzediğini hayal ettiği kişi trans bir bireydir. Harmancının diğer hikâyelerin de hiç rastlamadığımız trans bir birey hikâye kişisi olarak kullanılmıştır. Öykü içinde yer alan “*Çocukluk, gençlik, resimlerine bakarken içi acısın. Bakmasın. Bakamasın. Bakmamanın, bakamamanın bir yolunu bulsun... Konsomatris sigarası diye dalga geçsin arkadaşları.*” (s.31) “*Cinsiyetlerimiz dışında ikimizin de her şeyi aynı.*”(s.34) gibi söylemlerle kendisine benzettiği kişinin trans bir kişi olduğu duygulu, bir yandan da gerçekçi bir dille sezdirilir.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda oluşturulur. Kurgu zamanı ana karakterin hayali ile başlayıp sergideki ironik sonla biter. Bu bağlamda uzun bir zaman dilimini kapsamaktadır. Ana karakter ona benzeyen birini hayal eder ve sonunda onunla buluşur.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza İzmir, Paris, Prag, Peşte, Budapeşte gibi şehirler, sergi binası, mezarlık ve bir kilise bahçesi çıkar. Bu yerler ana karakterin zihnindeki mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Hayali atmosfer başarılı bir şekilde oluşturulmuştur. Duygulu anlatım ile bir sanatçının ruh hali yansıtılır. Harmancı'nın diğer hikâyelerinde de kullandığı sosyal medya araçlarından “WhatsApp” (s.31) adının kurguda geçtiğini görürüz.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri kullanılarak kişiler konuşturulmuştur.

2.5.1.5. “Ritim Bozukluğu”

a. Konu

Hayatı boyunca ritmi yakalamaya çalışan kadının bir doğrulup bir yıkılırken hakikate erme anlatısı hikâyenin konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Hayatı boyunca bir renk bir ahenk arayan ana karakter hayatındaki her şeyin bir ritimde akmasını ister. Haftada bir kitap okumayı, iki haftada bir yazı yazmayı, ayda bir hatim etmeyi planlar. İyi bir insan olabilmek için kendine kurallar koyar hatta “Excel” (s.38) başına oturup kendisine iyi insan olabilmek ve ritmi yakalamak için cetveller bile hazırlar. Ama bir türlü istediği ritmi yakalayamamaktadır. “*İçimde görevlerini tamamlamış bir müminin doyguluk duygusu olsun*” (s.37) Cümlesi kahramanın kurgu akışındaki ruh halini yansıtır. Sonra fark eder ki bir yıkılış bir doğruluşla aradığı ritmi oluşturmuştur. Bir tahterevalli misali istediği ahengi bulmuştur. Ağlar, gözlerini açtığında ise elinde anneannesinden kalma cam tespih, mor salkımlı sokaklarda yürüyen bir kız çocuğu açıklara doğru yola koyulmuştur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Ana karakterin, mümin bir genç olarak iyi insan olma endişesiyle kapıldığı duygular öykünün bakış açısını yansıtır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri hayatta ki her şeyin günlerin, işlerin, insanların rayında gitmesini isteyen mutmain bir bakışa sahip olan kişidir. Öykü içinde yer alan cam tespili, evine mor salkımlı yokuşlardan gidilen bir de anneanne vardır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak yazılmıştır. Kurgu sonunda sıkça yer alan “*Bir gün*” ifadesi ana karakterin hakikate erdiği zamanı belirsizleştirir. Kahramanın iyi insan olma yolunda sarf ettiği çaba uzun bir zaman dilimini kapsar. Bu zamanda kurgu zamanı ile birleşir.

f. Mekân

Öykü mekânı olarak karşımıza çıkan ve ritmi yakaladığı duygusunu ilk sezinlediğimiz yer mor salkımlı yokuştan gidilen anneanne evidir. Daha sonraki mekân ise açıklar olarak bahsedilen yerdir. Ana karakter mavi bir tekneyle yolculuğa çıkmak ister ritmi yakaladığını düşündüğünde. Öykünün sonunda çıkılan yolcuğunda bu yolculuk olduğunu anlarız. O artık ritmini yakalamış ve mavi teknesiyle açıklara doğru yola koyulmuştur. Mavinin ve denizin verdiği ferahlık, sonsuzluk hissi hikâyenin sonuna yayılmıştır.

g. Dil ve Üslup

Öykü alt alta yerleştirilen cümle yapıları ile kurulmuştur. Bu kullanım ve tekrarlı sözcüklerle öykü kurgusunda işlenen ritim meselesi öykünün fiziki yapısına yansıtılmaya çalışılmıştır. Uzunlu kısalı kurulan cümleler ana karakterin (Yasemin’in) hayat ritimdeki iniş çıkışlar gibidir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.1.6. “On Dakika”

a. Konu

Ömründeki ramazan aylarının hiçbirini istediği gibi geçiremeyen adam, kırkinci ramazan ayında dipten tırnağa tövbe etmeyi planlar fakat planladığı gibi gidip gitmeyeceği on dakika sonra öğreneceği hastane raporuna bağlıdır.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakterin başını kaldırıp hastaneye bakmasıyla başlar. Kırk yaşına gelmiştir. Bu yaşına kadar geçirdiği tüm ramazanlarda istediği tefekküre ulaşamamıştır. Bu sefer kendini, ruhunu, hayatını ıslah etmeyi, beş vakti de cemaatle kılmayı, hatimli teravihlere gitmeyi düşünür.

Hayatında bundan önce geçirdiği ramazan aylarını hatırlar. Otuz dokuzuncu ramazan ayında peşinde koştuğu dükkân işini, iki sene öncesine rastlayan ramazan ayında teyze oğlunun kuracağı şirket işini, otuz beş mi otuz dört mü hangisi olduğunu tam hatırlayamadığı ramazan ayında işsiz olduğu için Almanya'ya çalışmaya gitmek isteğini sonra karısının mızıldanmaları ile vazgeçip teyze oğlunun pastanesine ortak oluşunu, bir keresinde kızının geçirdiği zatürre sonucu otuz günde hastane bahçesinde geçen ramazanı, subay olmak için sınavlara hazırlandığı ramazan ayını ve sınavları geçemeyişini, kaymakamın kızına âşık olduğu ramazanı, arkadaşları ile patak oynadıkları ramazanı, dünya kupasının heyecanı ile geçen ramazanı hepsini sırası ile hatırlar.

Bu sefer başka olacaktır. Dakikası dakikasına Müslüman olmak ister. Hayatının kırkinci ramazanı yaklaşıyordur. Ancak bu senede bu iş başına tebelleş olmuştur. On dakika içinde raporları alıp doktora yönelecek ve her şey anlaşılacaktır. Derin bir nefes alıp hızlı hızlı yokuşu inmeye başlar. Ana karakterin kırkinci ramazan ayını nasıl geçireceğini öğrenmeden hikâye son bulur. Bu dikkat çekici son ile hayattaki hiçbir şeyi ötelememek gerektiği mesajı verilir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü anlatımında üçüncü tekil şahıs anlatıcı ve hakim bakış kullanılmıştır. Öykü kurgusuna ana karakterin sesi de ara ara karışır. Olaylar ana karakterin bakış açısından sunulur.

d. Kişiler

Öykü anlatımından ana karakterin ve onun ailesinin dindar olduklarını sezinleriz. Ana karakter yanlış denilebilecek şeyler yapsa da hayatının büyük çoğunluğunda kendini gınahtan sakınmıştır. Yine de kendi hayat duruşunu eleştirir. Tam anlamıyla bir Müslüman olabilmek için uğraşır. Geçmişteki ramazan aylarını istediği gibi geçiremediği için pişmanlık duyar. Evli ve iki çocuk babasıdır. Sık sık görüşüp iş yaptığı teyze oğlu, amcaoğlu ve dayısı vardır. Bu kişiler ayrıntılı bir şekilde hikâyede yer almaz yan karakter olarak akışa karışırlar.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanla kurulur. Ana karakter bulunduğu hastane binası önünde geçmişteki ramazan aylarını hatırlar ve kırkinci ramazanı onlar gibi geçirmemeyi hayal eder. Geçmiş hatırlamalarından sonra hastane önüne tekrar dönülür. Bu anlatımdan hikâye süresinin kısa bir zaman dilimini kapsadığını analarız. Hastane içinde gerçekleşecek raporlarda ne yazdığını öğrenme olayının da on dakikada gerçekleşeceği bilgisi hikâyenin sonunda verilir. Öykü başlığı ile son arasında da bu şekilde bağlantı kurulmuş olunur.

f. Mekân

Öyküde ana olayın geçtiği mekân hastane önüdür. Bunun yanında geçmiş hatırlamaları ve ana karakterin daha önce yaşadığı olaylar ile kurguya birçok mekân girer. Karaman, Ankara, satın aldığı dükkân, ortak olduğu Reşat'ın İstanbul caddesindeki pastanesi, gitmek istediği Almanya, gençken yaşadığı mahalle gibi yerler kurguda yer alır.

g. Dil ve Üslup

Dini bütün bir ailede büyüyen adamın mümin olma telaşı öykü anlatımı ile derinden hissettirilir. Ana karakterin yaşadığı duygu durumları ile hikâye eksenini beslenir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Öyküyü anlatan üçüncü tekil şahıs ana karakter ile ilgili iç çözümlemeler yapar. Öykünün büyük bir kısmı bu şekilde oluşturulur. Aktarma cümleleri

ile ana karakterin hikâye içindeki sesini duyarız. Geriye dönüş tekniği ile ana karakterin geçmişte yaşadığı ramazan ayları anlatılır.

2.5.1.7. “Nefes”

a. Konu

Ana karakter Kazım’ın hiç yaşamadığını düşündüğü şey üzerine hayıflanması ve sonrasında aslında geçmişinde var olduğunu hatırlaması ile duyduğu utanç duygusu ve bu duygunun işlenişi öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü ana karakter Kazım’ın gözyaşları ile başlar. Sarsıla sarsıla halının üzerinde ağlamakta olan otuz beş yaşındaki adamın hıçkırıklarını duyan teyzesi gelip ona sarılır. Neden ağladığını sormadan ona yatmasını, bir şey olmadığını söyler. Sabaha karşı teselli sözcükleri söyleyip seccadesine geri döner. Kazım’ın sesini iyice kıstığı televizyonun mavi ışığını fark etmez. Sonra hikâye önceye döner.

Gece uyku tutmayan Kazım oyalanmak için salona gelip televizyonu açar. Bu sırada televizyonda kendi mahallelerinde yaşamış “Doktor Haydar” adlı kişinin belgeseli yayınlanmaktadır. Onun çalışkanlığı, sessizliği, cömertliği anlatılmaktadır. Belgeselin sonunda “*gözleri görmeyen matruş bir yüz*”(s.50) “*Bu şehirde yaşayıp da doktorun sofrasından nasiplenmemiş bir tek kişi yoktur.*” (s.50) der. Bunu duyan ana karakter tıpkı çocukluğunda dedesinin yaptığı gibi elini sallayarak “*Hadi canım sen de!*” (s.50) der. Ardından içini bir utanç kaplar. Birilerinin ruhunu incittiğini hisseder. Ve birden hıçkırmaya başlayarak berjerden aşağıya düşer. Tam burada kurgu akışı geriye dönüşle ana karakterin, İmam Hatip’te okuduğu yıllara gider. Arkadaşı Fatih ile geçirdiği öğlen aralarını birlikte sefer tasından yediği yemekleri anlatır. Yine bir gün sefer tasından yemek yerlerken ve kendi aralarında makara yaparlarken bir adam gelip onlara neden burada yemek yediklerini, öğlen namazını kılıp kılmadıklarını sorar. Kendilerini camiye götürüp namaz kıldırarak sanırlar. Yaşlı adam onları cami avlusundan geçirip büyük bir caddeye oradan bir medrese avlusuna ve sonunda büyük sofraların kurulduğu bir apartmanın terasına çıkarır. Burada yemek yerlerken okul müdürlerini de fark ederler. Yemekten sonra abdest alınıp namaz kılınır.

Kuran okunurken derse geç kaldıkları anlaşılıp okula yollanırlar. Okulun bahçesinde onları gören müdür, “*aferin evladım her zaman gelin Haydar hocanın sohbetlerini kaçırmayın*”(s.53) der. Sınıftakiler her çarşamba Doktor Haydar’ın sohbetine gittiklerini söylerler.

Ertesi akşam eve geldiğinde teyzesi hiçbir şey sormaz. Kazım Doktor Haydar camisinin nerede olduğunu teyzesine sorar. Bunu üzerine teyzesi nasıl olurda bunu bilmez diye şaşırarak, arka sokaklarında olduğunu, her ikindi oraya mukabeleye gittiğini söyler. Kazım sabah namazına Doktor Haydar camisine gider. Namazdan sonra oturup kuş seslerini dinler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter Kazım otuz beş yaşında hiç evlenmemiş teyzesi ile birlikte yaşayan bir kişidir. Bir gece izlediği bir belgeselle yaşadığı bu duygulu durum, onun ruhunu çok etkilemiştir. İmam Hatip lisesinde okumuş aslında dini bütün biridir. Fakat hikâyede namazlara erinmesi, dedikodu yapması gibi anlatımlarla ve bunlardan vazgeçmek istemesiyle duyduğu pişmanlık hissi başarılı bir şekilde sezdirilir. Öyküde geçen ve Kazım’ın derinden etkilenmesine neden olan Doktor Haydar ise şehrin yardım sever bir büyüğü olarak tanıtılır. Birlikte yaşadığı teyzesi, lise yıllarındaki arkadaşı Fatih, okul müdürü ve sınıf arkadaşları kurguda yer alan diğer kişilerdir.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda gerçekleştirilir. Öyküde geçen ana olay ise birkaç günlük bir zaman dilimini kapsar. Geriye dönüş tekniği ile lise yıllarında yaşadıkları yansıtılır.

f. Mekân

Kazım'ın gözyaşlarına boğulduğu yer teyzesi ile birlikte yaşadıkları evin salonudur. Öykü burada başlar. Sonra kendimizi, İmam Hatip lisesinde ve Fatih adlı arkadaşı ile yemek yedikleri okula en yakın parkın deniz kıyısında buluruz. Hikâyenin ana eksenini besleyen mekân ise Doktor Haydar ile birlikte gittikleri yemek masaları kurulu olan terastır. Buraya gidebilmek için cami ve medrese avlusundan geçerler. Bu yemeklerin yenilip sohbetlerin edildiği yer Kazım'ın zihninin raflarında kaybolmuş ve hatırladığında onu derinden etkilemiştir.

g. Dil ve Üslup

Duygulu anlatım ile ana karakterin yaşadığı utanç ve pişmanlık duygusu arka fonda okuyucuyu sarar.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, betimleme ve geriye dönüş tekniklerinden faydalanılmıştır.

2.5.1.8. “Defter”

a. Konu

Ana karakter Orhan dinlenmek için gittiği bağ evinde beş yıl önceki anıları ile karşılaşır. Öykü kurgusu bu anılardan beslenir.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter Orhan kimseye haber vermeden yağmurun delice yağdığı bir gün dinlenmek için bağ evine gider. Her şeyi planlamıştır. Dersleri bitmiş yazması gereken yazıları yazıp dergilere göndermiştir. Birkaç gün burada kalıp dinlenmek ister. Oturma odasındaki büyük pufu salona taşır. Yanına sehpa koyup üzerine sevdiği yiyecekleri doldurur. Tam kendini sessizliğe bıraktığı anda cama sert bir cisim atıldığını duyar. Pencereye bakar, kimseler yoktur. Bir çocuktur diye düşünürken, pencerenin denizliğinde bir deftere rastlar. Başta defteri okumak istemez ondan kaçınır. Fakat sonra okumaya karar verir. Okudukça eski anılarına döner. Ve sonunda beş yıl önce tamda onun şuanda bağ evinde olduğu tarihe rastlar. 22 Mayıs 2010 günü tüm aile; annesi, babası, ablaları, eniştesi,

yeğenleri, teyzesi, teyze oğlu, teyzekızı bağ evinde toplanmış birlikte bahçede yemek yiyip eğleniyorlardır. Annesinin hastalanmasına birkaç ay vardır. Henüz annesi vücudunun her yerine kablolar takılacağını öleceğini bilmiyordur. Tüm bunları okudukça hüznlenir. Artık annesi aralarında yoktur. Birlikte yedikleri son yemektir bu yemek. O zamanlar üşenmeyip hepsini yazmıştır. İçinden “*Ah çocuk! Şişman yanaklı çocuk! Bağ evimizin penceresine kayısı fırlatan çocuk!*” (s.60) diye geçirir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter Orhan bekâr bir öğretmendir. Öykü akışında etrafındaki kişilerin ona takılmalarından bu durumu anlarız. Bekâr, yazma telaşında olan adam, Harmancı’nın diğer hikâyelerinde de sıkça rastladığımız bir karakterdir. Hikâye kurgusunda yer alan diğer kişiler aile üyeleri, yazarlar ve partiden arkadaşı İsmet’tir. Hikâye akışında bağ evinde, babası, ablası, eniştesi, yeğenleri, teyzesi (Nazan Karabulut), onun kızı ve oğlu son olarak da annesi ile tanışırız. Teyzekızının okuduğu kitap üzerinden de Nazan Bekiroğlu’nun adı kurgu akışına karışır. Bunların yanında kurguya kendi yazma serüveni içine Mustafa Kutlu girer. Mutlu bir aile tablosunun çizildiği bu bağ eviyle, annesinin acısının küllendiğini sanıyorken bulunduğu eski defteri onu geçmişe götürür ve ona hüznü anlar yaşatır.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda gerçekleştirilir. Kurguda yer alan olay ise kısa bir zaman dilimini kapsamaktadır. Beş yıl önce bağ evinde toplandıkları 22 Mayıs 2010 günü ile ana karakterin bağ evine dinlenmeye gittiği zaman dilimi aynı tarihe rastlar. Bu durumu defter sayesinde fark eden Orhan beş yıl önceki mutluluğu ve annesinin acısını derinden hisseder.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan yer bağ evidir. Mutlu ve hüzünlü anlar burada yaşanır. Defterde okuduğu eski anıları ile üniversite yılları, Konya Spor maçı, Ankara gezisi ve partinin kongresine gittikleri miting otobüsü gibi mekânlar da kurguya karışır.

g. Dil ve Üslup

Yazar, ana karakterin bağ evinde geçirdiği mutlu zamanları anlatmak için niteleyici kelimeler kullanır. Bu sayede bağ evinin bahçesi cazip bir yer olarak gösterilir. Yazar, çoğu öyküsünde yaptığı gibi, burada da marka “*Marlboro*” (s.59) ismi kullanmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme, betimleme, iç monolog ve geriye dönüş tekniklerinden faydalanılmıştır.

2.5.1.9. “*Ressam Mavi*”

a. Konu

Ana karakterin, dışarıdan tanıdığı ve özelliklerine kıskançlıkla iç geçirdiği ressamın bir engelli olduğunu öğrendiğinde duyduğu utanç duygusu hikâyenin ana eksenini kurar.

b. Olay Örgüsü

Dersleri bittiği için uzun bir süre derslere hazırlanması gerekmeyen ana karakter bir söyleşiye katılacaktır. Birkaç saatini bu söyleşi ve sonrasına ayırmakta mahzur görmez. Arkadaşı Şenay konferansın sonuna doğru uğramasını onu tanıştırmak istediği birinin olduğunu söyler.

Dolu olan amfiye doğru girerken yakışıklı ressamın mikrofonik sesi, geniş omuzları ana karakteri çok etkiler. Ona iç geçirerek bakar. Ressam konuştuğu iç dünyasının sükûneti bozulur. İcini öfke kaplar. Onun sahip olduğu mükemmellikleri düşündükçe içinden Allah’ın her şeyi ona verdiğini geçirir. Sonunda dayanamayıp içinde büyüyen öfkeyi susturmak için ayağa kalkar. İçindeki günahkâr sestten sıyrılmak ister. Bu kalkışla ressam ona bakar.

Salonun önünde oturanlar başlarını ona çevirirler. Ressamın şaşkınlığı onları da etkiler. Ressam ve bölüm hocaları başlarını eski şekline soktuklarında çok tuhaf bir şey olur.

Ressam masanın uzağındaki suya yetişemeyince iki eliyle birlikte tekerlekli sandalyesini sola doğru sürer. Ana karakter dona kalır. Yakışıklı, entelektüel, karizmatik, varlıklı, genç ressam kötürümdür. Ressam bu nezaketsizliğini fark edip bir kez daha başını ona çevirdiğinde ana karakter amfiden çıkar. Koridorda yankılanan sesi neden bütün resimlerini mavi yaptığını açıklamaya çalışırken ana karakter bir arkadaşından can havliyle özür diler gibi, “*Tamam Allah ’ım tamam... Sustum tamam...*” (s.63) diye mırıldanır. Yakınında olan biri onu görse tırlatmış olduğunu düşünecektir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Ön yargılı bir bakış onu utanç duygusu içinde bırakmıştır.

d. Kişiler

Öykünün akışından ana karakterin bir hoca olduğu anlaşılmaktadır. Bu hikâyede en dikkat çeken kişilik kötürüm olan ressamdır. Onun sahip olduğu her şeyin mükemmel olduğunu, Allah’ın ona her şeyi verdiğini düşünürken, tekerlekli sandalyeyi gören ana karakter utanç ile ezilir. Şenay adındaki kişi ise hikâye akışında yüzeysel olarak yer alır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Öyküde geçen olay bir söyleşi süresi kadar olan zaman dilimini kapsar. Ana karakterin ön yargılı düşünceler ile vardığı sonuç onun utanç duymasına ve söyleşiyi sonuna kadar dinlemeden oradan uzaklaşmasına neden olur.

f. Mekân

Ana olayın geçtiği yer bir amfidir. Burada yapılacak olan konferansta ana karakter beklemediği bir utanç duygusu yaşar. Avrupa, Prag, Brugge, Paris, Eyfel kulesi, Ressamlar Tepesi, Kırmızı Değirmen gibi mekânlarda zihninden geçen düşünceler vasıtasıyla hikâye kurgusuna karışan yerlerdir.

g. Dil ve Üslup

Ana karakterin yaşamış olduğu kıskançlık duygusu, bunu bastırmaya çalışması ve tüm bu duyguların büyük bir şaşkınlıkla utanca bağlanması başarılı şekilde işlenmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği, niteleyici kelimeler ve iç diyaloglardan yararlanılarak hikâye metni oluşturulmuştur.

2.5.2. “ALABORA”

2.5.2.1. “Gösteri”

a. Konu

Hayatının tüm alanlarında içindeki kelimeyi hisseden ama onu karşı tarafa anlatamayan ana karakterin kendini ifade etmeye çalışırken intihar edişi öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter hayatının tüm alanlarında içinde bir kelimenin olduğunu duyumsar. Birkaç yıl önce kelimenin varlığını yeni fark ettiği zamanlarda, bedeninin içinde bir batma hissi duyar. Organlarının arızasıdır diye düşünüp doktora gitmez. Kimselere acısından söz etmez, önemli bir şey olmadığını düşünür. Uykuya geçtiği bir sırada, rüya olup olmadığına emin olmadan, kelimeyi şehrin semalarında görür. Onun parçası olduğunu anlar. Bütün dünyanın aradığı şeyi bulduğunu düşünür. Ama bundan kimsenin haberi yoktur ve o kelimeyi diğer insanlara da göstermek ister.

Bir temmuz gecesi mescidin önündeki ihtiyaçlara bunu söylemek ister ama ilk denemesinde başarılı olamaz. Kendini bu konuda paylarken içinden bir tel kopar ve geri döner. Sokağı iki koldan kaplayan otomobillerin kendisine en yakın olanın üzerine çıkar ve ihtiyaçlara “*Beni birkaç dakikalığına dinler misiniz?*”(S.70) der. İhtiyaçlara içindeki

kelimeden bahseder. Ana caddelerden birine çıkıp orada bulunan dükkânlardan içeri girip içindeki kelimeyi anlatır.

Evine geldiğinde ruhunu daraltan o gerginliğin azaldığını hisseder. Annesine, ona güldüklerini söyler. Ertesi gün kaldırımında bekleyip oradan geçenlerin kolundan tutup böbreğinin üzerini göstererek canını acıtan kelimeyi anlatır. İnsanlar ona güler, ağızlarında bir şeyler mırıldanırlar. Bir delikanlı insanların ona inanmadığını kelimesini kimseye söylememesi gerektiğini söyler. Gencin onu uyarması üzerine insanların ona inanması için bir gösteri yapmanın zamanının geldiğini düşünür.

Şehrin her yanından gözüken kuleye başını çevirir ve tramvaya doğru yürür. Vatman kulenin adını anons edince her şey tamam olur onun için ama sesini duyuracak bir şeye ihtiyacı vardır. Sebze satan adamın megafonu gözüne takılır. Sebze alıyormuş gibi yapıp megafonu satıcıdan habersizce alır. Daha öncede gazeteci bir arkadaşı ile çıktığı kulenin tepesine, otuz dördüncü katına çıkar.

Gömleğini çıkarıp boşluğa bırakır. “*Ey ümmet-i Muhammet!*”(s.72) diye bağırır. Binanın önündeki birkaç insanın kendini fark ettiğini görür. Ciğerine batan o kelimeyi görmeleri için soyunduğunu söyler. Elinde daha büyük megafonla bir polis memuru derdinin ne olduğunu sorar. Ana karakter insanların kelimesine inanmadıklarını anlatır. Polis memuru onu ikna etmeye çalışırken, kelimesinin onu koruyacağını düşünerek kollarını kanat misali açar, başını yukarı doğru çeker. Konya semalarına bir tehditle “*Alın lan sizeeeee!*”(s.73) diye haykırır. Kalabalığın kucasına doğru süzülür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kurgu anlatımına baskın olarak ana karakterin bakış açısının yanında diğer öykü kişilerinin sesleri de karışır. Bu bağlamda kurgu çoklu bakış açısını yansıtır. Öykü eksenli bir sembol üzerine kurulmuştur. “*Kelime*” olarak hikâyede nitelendirilen bu sembol kelimenin ne olduğunu öğrenemeyiz. Ana karakteri hem bir ferahlığa hem de kendini anlatma uğruna intihara götürür.

d. Kişiler

Ana karakter içindeki kelimeyi etrafındakilere göstermek uğruna normal birinin yapmayacağı şeyler yapar. Bu davranışları ile toplumda yer alan diğer insanlar onu kınar. O bu kınamaların farkındadır ve bir akşam annesine bu durumu anlatır. Hikâye de anne sadece burada karşımıza çıkar. Bir gün kelimesini anlatmaya çalışırken göğsünün üzerinde yıldız olan bir delikanlı ona insanların inanmadığını, kendini rezil etmemesini ve kelimesini kimseye söylememesi gerektiğini söyler. Son hikâye kişimiz ise hayatı boyunca tek bir teravih bile kaçırmamış hissi uyandıran ve ana karakteri ikna etmeye çalışan polis memurudur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Öykü eksenini kuran “Kelime” sembolü çok uzun zamandır vardır. Fakat bu sembol ile ana karakterin hayatının değişmesi birkaç günlük bir sürede olan olaylar ile anlatılır. “*bir Temmuz geçesi*”(s.68) “*Ertesi sabah*”(s.71) gibi ifadelerle anlatım zamanları kurulur.

f. Mekân

Öykünün başında ana karakter bir kilise önünden geçer. İçinde bulunan kelime vasıtası ile rahibelerin ana karaktere hayranlıkla bakmaları anlatılır. Bu anlatım yurt dışında bir yerde öykünün geçtiği hissini ve karakterin yabancı olduğu hissini uyandırır. Sonrasında mescit önündeki ihtiyarlar ve kelimeyi anlatmak için çıktığı arabaların üzeri mekân olarak karşılar bizi. Buradan evine döner. Sonrasında kelimeyi anlattığı cadde ve dükkânlar karşımıza çıkar. Son olarak ise intihar ettiği kule ve Konya semaları söylemi ile olayların ana mekânının Konya olduğunu anlarız.

g. Dil ve Üslup

Ana karakterin kendini anlatma tutkusu ile adına gösteri dediği ve kelimesinin onu koruyacağını düşündüğü intihar anı heyecanlı, sürükleyici bir üslupla anlatılır. Öykü boyunca bu tutku canlı tutulur. Harmancı’nın diğer öykülerinde de sıkça kullandığı marka isimleri bu hikâyede de karşımıza çıkar. “*Reno 12’den, sokak lambalarının altında camları pırıl pırıl parlayan 307’ye, oradan bir manda kasa Şavrule’ye oradan da markasını bilmediği Audilerin ...*”(s.70)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, geriye dönüş ve betimleme tekniklerinden faydalanılmıştır.

2.5.2.2. “Eski Bir”

a. Konu

Bu kurgunun ana kahramanı dünyanın, hayatın, toplumun kendisine dayattığı yaşama şekillerini benimsemek istemez. Okumakla gerçekten kariyer sahibi iyi bir insan olunabilir mi? gibi sorular soran kahraman, iyi insan olmak, okumak ya da dünyayı ne idüğü belirsizlere bırakmak arasında kalır. Bu süreçte annesi ve öğretmeni ile diyalog halindedir. Ve sonunda teslim olur. Tüm yaşananlar kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü “dört, üç, iki, bir, sıfır ve eski bir” başlıkları altında parçalar halinde oluşturulmuştur. İlk başlıkta ana karakter “ayşenaz” öyküsünün yazılmamasından şikâyet eder. Devamında annesi ile aralarında okulla gitmeme muhabbeti geçer. “ayşenaz” okula gitmek istememektedir. Okuyup çalışan kadınların kariyerinin kariyere, çocuklarının çocuğa benzemediğini söyler.

“üç” başlığının başlangıç kısmında öğretmeni olan bir diğer öykü kişisi ile Tüyap’ta tanışmaları anlatılır. Kimselerin kitap imzalatmadığı o gün “ayşenaz” kitap imzalatır. Ve yine öyküsünün yazılmamasından dert yakınır. Bu bölümün devamı diyalog şeklindedir. Fakat diyalog formunda yazılmamıştır. Mutedil olmak çalışmak gerektiği, ilköğretim hocası denmesi moralini bozduğu için “yardımcı” olduğu ve bu yolda çektiği sıkıntıları anlatır.

“iki” başlığı altında “ayşenaz’ın” okulu Mustafa adlı hocanın çalıştığı üniversiteye yakın olduğu için Mustafa hoca “ayşenaz’ı” çalıştığı yere davet eder. “ayşenaz” her şeyi planlamıştır. Öyküsünü anlatır. Sonrasında defalarca odasına gider hikâyesini anlatır. Dertlenir. Hocasının, hikâyesini yazmasını ister. Mustafa hocanın da dünyaya kapıldığını anlatır. “ayşenaz” farklı bir asistan, farklı bir hoca olmak ister. Yaptıklarını İslam için

yapmak ister. Mustafa hocaya kariyerindeki bunca şeyi “yard doç” desinler diye yaptığı için kızar.

“bir” başlığı altında yine bir gün hocanın odasında hoca Kur’an’dan bir sayfa çevirir ve Kur’an’ın cevaplamadığı bir sorusunun olmadığını söyler. İçinin şen olsun der. “ayşenaz” neden öykülerinde kendi hikâyesi olmadığını sormaz. Hocası ile konuşurlar ve hoca “ayşenaz” a bütün hayatların biricik olduğunu kendi serüvenini istediği zaman istediği şekilde başarabileceğini söyler.

“sıfır” başlığı altında “ayşenaz” her şeyi bitirmek için hocasının odasına gider. Hikâyemi yazmadınız deyip gidecektir. Bu sırada hoca yanındaki çekmeceyi açar ve oradan bir dergi çıkarır ve okumasını ister. Hocası “ayşenaz’ın” öyküsünü yazmıştır. Annesi ile okuyup okumama savaşı veren kızın hikâyesidir bu. Ve son başlık olan “eski bir” altında “ayşenaz’ın” okurken gözlerinin yaşardığı başlangıç kısmında verilir. Ağlayan anne kızın hikâyesi başka bir parça halinde devam eder. Okula gitmek istemeyen kız yataktan kalkar ve annesine geç kâğıdı alıp derse gireceğini söyler. Hikâye son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve çoklu bakış açısı kullanılmıştır. “ayşenaz” ağırlıklı olmak üzere, annesi ve hocası Mustafa’nın sesleri hikâyenin içinde yer yer yükselir. Formu diyalog olmayan ama okunduğunda iki kişi arasında yapılan bir konuşma olduğunu anladığımız hikâye parçalarında tüm karakterlerin düşünceleri verilir.

d. Kişiler

“ayşenaz” adlı ana karakter okuyup herhangi biri olmak istemez. O etrafında kendini dünya çarkına kaptıran diğer insanlardan farklı olarak ümmet için bir şeyler yapmak fark yaratmak ister. Bununda okumakla olacağına inanmaz. Başarılı bir lise öğrencisidir fakat yaşından çok daha olgun bir yapıya sahiptir. Tüyap’ta tanıştığı ve iletişime devam ettiği Mustafa hoca ve dul annesi onu bu fikirden döndürmek ister. Peygamber, Gazali, Sezai Karakoç, Necip Fazıl, Cihan Aktaş gibi isimler öykü içinde adı geçen diğer kişilerdir.

e. Zaman

Öykü parçaları anlatılırken hem geçmiş zaman hem şimdiki zaman kullanılmıştır. Diyalogu andıran konuşma parçaları şimdiki zamanı yansıtırken hikâye parçalarının başlangıç kısımları geçmiş zamanla oluşturulur. Hikâye eksenini oluşturan konu ise uzunca bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bunu “*Onca sene takip ettim kitaplarınızı*” (s.74) söyleminden çıkarabiliriz.

f. Mekân

Öyküde mekân olarak okul, ev, Mustafa hocanın üniversitedeki odası gibi yerler kullanılmıştır. Bu mekânlar kurgu eksenine uyumludur.

g. Dil ve Üslup

Öykü klasik formdan farklı olarak oluşturulmuştur. Öykü parçalarının başlangıç kısmından sonra devam eden kısımlarında noktalama işaretleri kullanılmaz. “*ayşenaz diyorum biraz mutedil ol ve saçmalama dünyayı narsuz uğursuzlara mı terk edelim dünya ne idüğü belirsizlere mi kalsın bir gün bir işimiz düşünce...*” (s.75) Formu diyalog şeklinde olmayan konuşma kısımları kurgu akışında yer alır. Diyaloglar belirtilmez metnin içine yedirilir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği kullanılmıştır. Konuşma cümlelerinden faydalanılmıştır.

2.5.2.3. “Gıcır Kitap Cix Telefon”

a. Konu

Ana karakter ben anlatıcı dördüncü kitabının kargodan evine gelmesini bekler. Kitap eline geçtiğinde ise farklı duygular zihnini kaplar. Kitabı bekleme süresi ve hemen sonrası hikâye kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakterin dördüncü öykü kitabı yayımlanır. Yayınevinden genç bir çocuk onun arayıp adresini ister. Yeni kitabını görmek için sabırsızlanan ana karakter aradan biraz zaman geçtikten sonra kitabın gelmemesi üzerine şehirdeki herhangi bir kargoyu arar. Telefonun ucundaki genç kız, adına bir kargo olmadığını söyler. Ana karakter biraz daha beklemesi gerektiğini düşünür. Diğer kargoları aramaya üşenir.

Yaşadığı şehirden 115 km uzaklıkta bir binada yorgun öğrencileri ile birlikte iken telefonu çalar. Arayan apartman kapıcısıdır. Ona bir kargo geldiğini ve köye gideceği için kapısına bıraktığını söyler. Kitapları geldiği için heyecanlanan ana karakter telefonunu kapar, dersi bitirir, arabasına biner ve kitaplarına bir an önce kavuşabilmek için hızlıca evine doğru yol alır. Evinin sıcaklığına daldığında kargo paketini açmakta acele etmez. Çünkü bu onun için bir şenliktir. Elbiselerini değiştirir. Televizyonu açıp sesini kısar. Meyve salatası hazırlayıp salona geçer. Pufu kaydırıp battaniyesini hazırlar. Paketi kucağına alır. Artık beklediği an gelmiştir. Dört senedir öykü yazmamış biridir. Daha önceleri yazdıklarından bir kitap çıkartmıştır. Bir daha ne zaman böyle “gıcır” bir kitabı olacağını düşünür. Kendi kitabının kapağını ilk defa gören birinin tavrıyla kitabı kendinden uzaklaştırarak tekrar tekrar bakar. Hiçbir öykü üzerine fazlaca odaklanmadan oradan buradan pasajlar okur. Bir yazım yanlışı görürüm de içim yanar diye sayfaların üzerinde durmaz.

Bu arada gözü televizyona ilişir. Kitabı bir yana bırakıp televizyonun sesini açar. Belgeselde kitabın tarihçesi anlatılmaktadır. Korktuğu başına gelir. İçindeki kitap sevgisi pörsür. Kitap bildiğimiz biçimini aldıktan sonra her yıl dünyada milyonlarca kitap basılmaktadır. Kıyamet koptuğunda hepsi yok olacaktır. Fani bir kitaba duyduğu bağlılığı sorgular. Kitapları milyarlarca ulaşmış kişilerle kendini kıyaslar. O an paltosunda duran telefon olmak ister. Nesnelerin bir ruhu olmadığı ve üzülmelikleri için kendini nesnelerin yerine koyar. Bir telefon olsa, işi bittiğinde çöpe atılsa bile bu durumun farkında olmayacağını düşünür. Ve son olarak televizyondaki o programdan bu düşüncelere daldığı için televizyona kızar. Öykü bu şekilde sonlandırılır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Yazar olan ana karakterin kitaba olan bağlılığı ve sonrasında onu bir nesne olarak görüşü kendi bakış açısıyla yansıtılır. Fani

olmak ile nesne olmak arasında bağ kurulur. İnsan hayattaki fani olan şeylere bağlılık duymalı mıdır? Sorusu öykü ekseninde ana karakterin kitaba duyduğu bağlılık üzerinden sorgulanarak anlatılır.

d. Kişiler

Öykünün ana kişisi dört yıldır öykü yazmayan ve dördüncü öykü kitabını eski yazdıklarından çıkartan bir hoca ve yazardır. Kitaplarına bağlılık duyar. Yeni kitabına kavuşacağı anı bir şenlik olarak zihninde tasarlar. Fakat sonrasında onu bir nesne olarak görür. Ona karşı duyduğu bağlılığı sorgular. Bir nesne olsa, “cix bir telefon” ya da “ahşap döşeme” fani olduğunun farkında olmayacak, bu sayede mutluluğu da uçup gitmeyecektir. Hikâyedeki diğer kişiler; yayın evinden hocayı arayan “*yorgun ve zeki bir genç*” (s.80) olarak tanımlanan kişi, kargoda çalışan hocaların kitaplarını sorduğu “*yorgun ve zeki genç kız*” (s.80) olarak yansıtılan kız ve hocaların öğrencileridir. Bu kişiler hakkında ayrıntılı bilgi yer almaz. Öğrencilerinde “*yorgunluktan ve uykusuzluktan gözlerinin dibine kan oturmuş itaatkâr ve sabırlı*” (s.81) oldukları bilgisi yer alır. Öykü eksenini besleyen durum ana karakter olan öğretmenlik ve yazarlık vasıflarına sahip kişi üzerinden verilir. Dünyada fani olmak durumu kitap nesnesi üzerinden farklı bir bakış açısıyla yorumlanır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Öykü içinde anlatılan kurgu ise kısa birkaç günlük bir zaman dilimini kapsar. Öykü kişinin on yıl önce ilk kitabını aldığı andaki duygularının anlatımı, dört yıldır öykü yazmadığı bilgisi ve birkaç gündür dördüncü kitabının yayın evi tarafından kargoya verilmiş olması kurguda bahsedilen zaman kavramlarıdır.

Öyküde en dikkat çeken zaman anlatım olarak karşımıza, kargodan gelip kapısının önüne bırakılan kitaplarına kavuşmak için ana karakterin yaptığı dakika hesabı çıkar. Ana karakter heyecanlı bir şekilde dakikaları hesaplayıp arabasıyla kaç km hız yapması gerektiğini bulur. Bu hızlı ve heyecanlı anlatım kitapları aldığı anda yavaşlar ve onları açmak için acele etmez. “*Kitaplarım gelmişti ve bana tam 115 km uzaklıktaydı. Beşinci vitesle 110’a kitlersem tam 75 dakika sonra evimdeydim.*” (s.81)

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza bir yazar ve öğretmenin bağlantılı bulunabileceği klasik mekânlar çıkar. Başta yayın evi kurguda bizi karşılar. Sonrasında kargo, hocanın ders işlediği yaşadığı şehirden 115 km uzaklıkta bulunan bina ve hocanın evi yer alır. Evin içinde kitabı açma anı anlatılırken ana karakterin evcimen, sabırlı ve rahatına düşkün biri olduğu okuyucuya hissettirilir.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir üslupla öykü kurgusu tamamlanmıştır. Kitabını bekleyen bir yazarın içinde bulunduğu inişli çıkışlı heyecan duygusu anlatımda canlı tutulmuştur. Kitap nesnesi ve elektronik kitaba geçiş gibi konuları düşünen ana karakter, kitaplarına duyduğu bağlılık üzerinden onların fani olduğu duygusuna geçiş yapar ve burada değişen ruh hali, bakış açısı televizyonda yer alan kitap belgeseline bağlanır. Öykünün sonu ise bu değişken ruh hali ile televizyona edilen beddua ile biter.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, betimleme teknikleri kullanılmıştır. Ana karakterin on yıl önce ilk kitabının yaşadığı şehrin kargolarından birine geldiği zamanki heyecanı hatırlanır ve bu sayede kısa bir geriye dönüş yapılmış olur. Öykü sonunda yer alan iç sorgulamalarda ise iç monolog tekniği kullanılmıştır.

2.5.2.4. “Alabora”

a. Konu

Yazmak kaygısı ile kuşatılmış ana karakter; etrafındaki insanlara, onlara bulaşan sentetiklik, özsüzük, heycansızlık hakkında nutuk vermek ister. Kendi iç sorgulamaları hikâyenin ana eksenini kurar.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter yazma endişesiyle günlerini hatta dakikalarını geçirmektedir. Bir taraftan da bir şeylerin şirazesinin bozulduğunun, çivisinin çıktığının farkındadır. Öykü, bu farkında oluşun anlatımıyla başlar. Ana karakter, Orhan adındaki arkadaşı ile “Vav kafede” saatlerce sohbet eder, tartışır ve sonunda hep aynı noktaya gelir. Binanın çatısına çıkıp insanların onları dinlemesini, söyleyecekleri olduğunu duyurmak isterler.

Ana karakter yazmak ya da tümüyle yazıyı bırakıp özgürleşmek fikri içinde boğuşurken bir gece telefonunun saatine bakar ve sabaha bir şey kalmadığını fark eder. Göz kapakları iyice ağırlaşınca telefonunu otobüsün geleceği saate kurar. Saat dokuzda “Vav kafede” randevusu vardır. Uykuyla uyanıklık arasında ve bu fikirlerin içinde gidip gelirken gözlerini açtığında kendini “Vav kafede” bulur. Kasada çalışan kolları dövme genç bu sabah erkenci olduğunu söyler. Hepsinin bir rüya olduğunu sandığını mırıldanır. Kasiyerin söylediklerini duymazdan gelerek pencerelerden birini açar. Biraz sonra kendisine aşağıdan seslenildiğini fark eder. Az önceki genç elinde temizlik beziyle ne ara çatıya çıktığını sorar. Ana karakter ise akşam yapacağı konuşmaya hazırlandığını söyler.

Öykü, ana karakter ve arkadaşının hayal ederken bile heyecanlandıkları insanlığa yapacakları bu konuşmanın gerçek olduğunu sezinleterek son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Yazmak ya da yazmamak düşüncesi içinde gelgitler yaşayan ve insanlığa anlatmak istedikleri olan ana karakterin bakışından kurgu sunulmuştur.

d. Kişiler

Hikâyenin başkişisi yazarlığın getirdiği ağırlık içinde kaygılar yaşar. “*Ne yazsam, nasıl yazsam, nerede yazsam, kime yazsam, yazmasam mı, ne okusam, ne okumasam, ne alsam, neye başlasam, neyi yayınlasam, neyi yayınlamasam, neyi bekletsem, yoksa hiç yazmayacak mıyım, yoksa bir halta benzemiyor mu yazdıklarım, yoksa bıraksam mı,*” (s. 88) Hikâye içinde yer alan bu cümleler kaygının boyutlarını derinden hissettirir.

Kendinin ve arkadaşlarının yaşam denilen şeyin yanından geçtiklerini, o ışığın parıltısını gördüklerini ama yaşamadıklarını düşünür. Orhan adlı arkadaşı ile bu konularda

uzun sohbetler ederler. Orhan’a artık yazmayacağını söylemek ister bunu tasarlar ve vaz geçer. Bu döngü sürer. Orhan’ın da onun düşüncelerine sahip biri olduğu kurgu boyunca aynı şeye sevinmeleri üzerinden sezdirilir.

Öyküde karşımıza çıkan diğer kişiler dünyanın sentetikliğine vurgu yapılmak için şöyle tasvir edilir. “...kulaklarını gümüş küpelerle doldurmuş dergi editörü, pazularına iri rakamlar kazınmış kasiyer çocuk, kâkülünü ispirto rengine boyamış genç kız, ...” (s.87)

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda anlatılmıştır. Öykü kurgusunda uzun zamandır hayali kurulan çatıya çıkma mevzusu, bir geceden sabaha kadar süren süre zarfında gerçek olur.

f. Mekân

Ana karakter ve arkadaşı Orhan’ın saatlerce sohbet ettiği ve çatıya çıkma mevzusunun gerçek olduğu mekân “Vav kafedir” hikâye kurgusu bu mekânda son bulur. Ana karakterin kaygılar yaşadığı yer ise uyku ile uyanıklık arasında gidip geldiği karyolasıdır.

g. Dil ve Üslup

Ana karakterin kaygılı ruh hali kurulan soru cümleleri ve oluşturulan iç sorgulamalar ile yansıtılır. “Adidas’ın önündeki simitçiye baktı.” (s.91) Cümlesinde maka adı kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği, betimleme ve iç çözümlemelerden faydalanılmıştır. Aktarma cümleleri ile kafe kasiyeri ve ana karakter arasındaki diyalog yansıtılır. Ana karakter iç diyaloglar ile Orhan ile yapacağı konuşmayı tasarlar. Yine iç monolog tekniği ile kendi kendiyile de konuşturulur.

2.5.2.5. “Röveşata”

a. Konu

Öykü kurgusunda “A...” olarak tanımlanan ana karakter sevgilisinden ayrılmak, eski yazan ve okuyan hayatına dönmek, tertemiz bir başlangıç ile her şeyi planlamak ister. Kesin kararlarını alır fakat işler beklediği gibi gitmez.

b. Olay Örgüsü

Yazar olan ana karakterin (A...) iki yıldır süren bir ilişkisi vardır. Bu ilişki artık eski heyecanını kaybetmiş, A... için ışığı sönmüştür. Bu durum ona bir günah, bir yük gibi görünmektedir. Tüm bu duygular içinde yazamayan, okuyamayan bir adama dönüşmüştür. Aylardır doğru dürüst bir şey yazmamış gazetede ki köşesini bile alıntılarla, şiirlerle geçiştirmiştir. “R...” adlı kişinin telefonlarına cevap vermekten ve ona mazeret uydurmaktan yorulmuştur. “Ş...” olarak adlandırılan sevgiliyle konuşmak ister. Ama sevgilisinin ondan böyle bir şey beklemediğini bilir.

Evinde “Ş...” adlı sevgilisinin beğendiği fıstık yeşili kanepede bu duygular içinde kendini sorgularken dışarı çıkar. Tüm bunları yeniden düşünür. “Ş...” den ayrılmak istediğini ona söylemeye karar verir. Hayatını yeniden planlamak ve istemediği kişileri hayatından çıkarmak ister. Müslümanlığını sorgular. Sevgilisinin ondan sonra hayatına girebilecek olan kişileri düşünür ve bu durum onu korkutur. Hep bu noktada tıkanmaktadır. Ama artık kararını vermiştir. Ne olacaksa olsun o kendi düzenini kuracaktır.

Bu duygular ile evine yönelir. Asansörden inip anahtarı kilide uzatır. Bu sırada kapı ansızın açılır ve sevgilisi karşısındadır. Doğum gününü unuttuğunu mu sandığını sorar, her zaman ki kahkahası ile ünleyip ona sarılır. Ana karakter ne kadar iyi olduğunu söyleyip sevgilisine sarılır. Ve öykü bu beklenmedik sonla biter. Ana karakterin kararlılıkla çıktığı bu yol tahmin etmediği şekilde onu karşılar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Kurgu ana karakterin bakış açısıyla sunulmuştur. Müslüman, aydın, genç karakter yapısı kurulmuştur. Hayatında olan kadınla yasal bir birlikteliğinin olmaması, bunun yanında artık ona bir şeyler hissetmezken bu günahı sürdürmenin yükü ana karaktere ağır gelir. Müslümanlığını sorgular. Sevgilisinin

kendinden sonra bir başkasıyla onunla yaptıklarının aynısını yapacağı düşüncesi zihnini yorar.

d. Kişiler

Öykünün ana kişisi “A...”, sevgilisi “Ş...” ve gazetede önemli biri olduğu sezinletilen “R...” hikâye kişilerini oluşturur. Ana karakter Müslüman aydın erkeği temsil eder. Ama buradaki Müslümanlık sorgulanır ve ana karakter yaptıklarının içinde bunalım yaşar. Eski yazan, okuyan, çeviri yapan “A...” olmak ister.

Sevgilisi “Ş...” küçük bedenli sarışın bir kadın olarak tasvir edilir. Kahkahaları ve ünlemlerinin altı çizilir. Bu kişilerin isimlerinin açıklanmaması ve devamının noktalarla ifade edilmesi dikkat çekicidir. İnsanların yaratıcının buyruklarıyla değil de kendi gönüllerinin buyruklarıyla yaşamaları onları aynılaştırmış belki de isimlerini, kişiliklerini önemsiz kılmıştır. “Dostoyevski”, “Farjad” ve “Scorsese” kurguya yüzeysel olarak karışan diğer isimlerdir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Öykü kurgusunun zamanı olarak ana karakter ve sevgilisi arasındaki ilişkinin iki yılı geçmiş olduğu bilgisi yer alır. Bu bilgiye aylardır gazetede yazamıyor oluşu eklenir. Bir başka zaman ifadesi olarak “*Karanlık, kül rengi bir Kasım ikindisiydi.*” (s.96) ifadesi karşımıza çıkar. Tamda böyle bir zaman diliminde sevgilisini bırakma kararı alır.

f. Mekân

Öyküde kullanılan mekân ana karakterin evidir. Tüm iç sorgulamaları burada başlar sokakta devam eder ve beklenmedik şekilde evinde son bulur.

g. Dil ve Üslup

Öykü kişilerinin isimleri dikkat çekicidir. İsimler tam olarak belirtilmemiştir. Harmancı’nın birçok öyküsünde olduğu gibi bu öyküde de marka adı kullanıldığını görürüz. Uçuruma doğru giden bir trenin anlatıldığı cümle yapısı öykü kurgusunda iki yerde

kullanılmıştır. Kötü hissettiği zamanlarda aklına gelen bu durum kurgu içinde işlenir. Tren uçuruma akarken içinde her şeyden habersiz oynayan çocuklar vardır. Bu durum, tıpkı insanların dünya zevklerine kendilerini kaptırdıkları anda asıl tabloyu görememeleri gibidir. Ana karakterin içinde bulunduğu duygu yoğunluğu kurgu boyunca canlı tutulur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği kullanılmıştır. Betimlemelerden faydalanılmıştır. İç çözümlemeler vasıtasıyla ana karakterin hisleri yansıtılmıştır. Yer yer ilahi anlatıcı iç monologlar ile anlatıma ana karakteri karıştırır.

2.5.2.6. “Pim”

a. Konu

Ben anlatıcı dünyayı bir bombaya benzetir. Ve insanlara anlatmak istediği bir şeyler vardır. Bunları anlattığında insanların dünyasının pimini çekmiş olacağını söyler.

b. Olay Örgüsü

Öykü, ana karakterin söyleyeceği bir şeyin olduğu bilgisi ile başlar. Söylediği şeyin ruhuna acı veren şeylerden ilhamla oluştuğunu belirtir. Ve buradan Parise gider. Müzeden çıkan bayana, operaya giden amcaya seslenir. Bu söyledikleriyle kendisiyle konuşurken kendisine bakmayan müşterilerine içerleyen tezgâhtarın kulak zarından yukarıya süzüleceğini anlatır. İnsanların ona yaklaşmasını ve onu dinlemesini ister. Ve sonunda söyledikleriyle insanların dünyalarının pimini çekmiş olacağını belirtir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ben anlatıcı dikkat çekici bir hikâye kişisidir. Anlattıklarının dinlenmesini ve söyleyeceklerinin insanların dünyalarını alt üst edeceğini söyler. Anlatım içine yüzeysel

olarak karışmış gibi görünen ama aslında hikâyenin ana eksenini kuran birçok kişi vardır. Örnekleme gerekirse; “Bankanın önünde başı öne eğik elleri ceplerinde masumca duran delikanlılar...” (s.100) “Müzeden çıkan bayan.”(s.101) , “Operaya giden amca.”(s.101) ,

e. Zaman

Öykü geniş zamanda anlatılmıştır. Öykü kurgusu ise şimdiki zamanda geçmektedir.

f. Mekân

Mekân olarak kurguda karşımıza ilk olarak kısa minare bahsi çıkar. Ana karakter, oradan Paris Konkord meydanına gelir. Müzeden ve operadan çıkanlara seslenir. Ve konuşmasını yapmak istediği yer Konkord meydanıdır.

g. Dil ve Üslup

Akıcı bir üslupla oluşturulmuş, öykü metni içinde birbiriyle uyumlu kelimeler kullanılmıştır. Bu kelimelerin birbiri ardınca cümle içlerinde kullanımı okumayı canlı kılmıştır. “*Bir büyü. Bir vird. Bir küfür. Bir dua. Bir numara. Bir okus. Bir pokus yuvarlayacağım. Bir haber. Bir cinayet. Bir ihbar. Bir ihtar. Bir jurnal.*” (s.101)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3. “KANATSIZ KAPILAR”

2.5.3.1. “İsmimim Baş Harfleri”

a. Konu

Ben anlatıcının eski edebiyat öğretmeni ile karşılaşma anı öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter müzenin önünde yer alan çayhanede oturup sigara içmektedir. Ansızın ayağa kalkar ve “Kahvehaneler sokağından Mevlana Caddesine” çıkar. Kütüphanenin önünden geçerken çingene çocukların çimenlerde uyuduğunu görür. Tatlısu çeşmesinin mermerine oturur. Yanına bir meczup gelip “*Ahh! Ahh! Ahh!*” (s.105) diye bağırmaya başlar.

On altıncı ahtan sonra çayhanede bıraktığı masasına geri döner. Ve burada yıllar öncesinde lisede edebiyat derslerine giren öğretmenini görür. Sanki saatlerdir birlikte sohbet ediyormuş, sanki uzun seneler önce sıcak bir haviranda ayrılmamış gibi öğretmeniyle konuşur. “*Okurken gördüm ki,*” dedi, *Girit’te yaşayan dervişler ‘Allah’ demezlermiş de ‘Ahh’ derlermiş. ‘Allah’ yerine ‘Ahh’ ... Garip değil mi?*” (s.106) cümlelerini kurar öğretmen.

Ana karakter öğretmeninini ismini hatırlamaya çalışır, başını güvercinlere çevirir. Çirkin sakallı meczup çayhanenin kapısından içeri girmektedir ve etine kızgın demir basılmışçasına ünlemektedir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı öykü kurgusunu anlatır. Kahraman bakış açısı yansıtılır. Kahraman, yaşadığı bu kısa anı bir gözlemci edasıyla aktarırken öğretmeni hakkında hissettiklerine, meczup hakkında düşündüklerine ve öğretmenin konuşmalarına yer verir. Öğretmenin ismi, meczubun ünleyişi ve Allah arasında bir bağ kurulmaya çalışılır.

d. Kişiler

Öykü kurgusunda ben anlatıcı, ünleyişleri ile dikkat çeken meczup, yıllar önce karşılaşılan edebiyat öğretmeni yer alır. Bu üç kişi arasında tesadüfi o anda denk gelen ve bunu sadece ben anlatıcının fark ettiği ironik bir durum gelişir. Bulunduğu çayhanedeki masadan kalkıp dolanan kahraman, bu sırada ünleyen bir meczuba rastlar ve sonra masasına geri döner. Kahraman, orada yıllardır görmediği edebiyat öğretmenini görür. Saatlerdir muhabbet ediyormuş gibi öğretmen konuşmaya başlar. İşte tam da bu noktada meczubun da çayhaneye gelmesiyle ironik üçgen tamamlanır. Meczup Allah’ı sayıklamaktadır aslında ve hocanın isminin baş harfleri de buraya işaret etmektedir.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zamanda gerçekleştirilmiştir. Öyküde geçen olayın zamanı ise ana karakterin masasından kalkıp tekrar o masaya geri döndüğü ana kadar süren kısa bir zaman dilimidir.

f. Mekân

Mekân olarak kullanılan yerler hikâye eksenine uyumludur. Ve ortamı canlandırabilmek adına tasvir edilmiştir. “*Kahvehaneler sokağını bitirip tepeleri kuş pislikleriyle dolu arabaların yanından Mevlana Caddesi’ne çıktım. Hey taksi! Durağı’ndan, İpşiroğlu İşhanı’nın içinden geçerken içime ağan ...*” (s.105)

g. Dil ve Üslup

Kısa öykü içindeki bu ironik olay kurgusu kullanılan ünlem cümleleri ve oluşturulan tesadüf ile hikâye eksenini kurar.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği ve betimlemelerden faydalanılmıştır. Aktarma cümleleri ile öğretmenin cümleleri kurguya yansıtılmıştır.

2.5.3.2. “Belki de”

a. Konu

Öykü karakterlerinden karı koca olan adam ve kadın aynı olaya farklı bakış açısı ile yaklaşırlar. Bu iki farklı yaklaşım öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Karı koca inşaatlar arasında dolaşırlarken kadın “belki de” diyerek söze başlar ve orada bulunan evlerden birini satın aldıklarını hayal eder. Evin içini ve balkonda içtikleri çayları yedikleri kurabiyeleri düşünür.

Sonrasında adam “belki de” sözüyle hayale devam eder. Hayali evlerinin önünde bulunan elma bahçesinin istimlak edildiğini, yeni evlerinden çıkıp Altınapa’nın yolunu tuttuklarını, Akyokuş’a tırmanırken arabalarının şarampole yuvarlandığını ve öldüklerini düşler.

Evleri satılıp yakın akrabalar arasında pay edilecek, eşyaları eskiciye verilecektir. İki stajyer öğretmen, bu karı kocaya ait olan kanepelerindeki hatıralardan habersiz üzerlerinde mışıl mışıl uyuyacaklardır. Öykü iki farklı bakış açısıyla oluşturulmuş olur. Ve bu olumsuz sonla biter.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Çoklu bakış açısı kullanılmıştır. Evli olan çiftlerden kadın ve erkeğin düşündükleri kendi ağızlarından aktarılır. Öykünün başlangıç kısmında ve erkeğin anlatımından hemen önce gözlemci anlatıcı konuşur. Bu kısa konuşmalardan sonra kadın ya da erkeğin söylemleri başlar.

d. Kişiler

Öykü kişilerini klasik bir çekirdek ailenin bireyleri oluşturur. Kadın, erkek, çocuklar hikâyenin ana kişileridir. Bunların dışında hikâye eksenini besleyen inşaatta çalışan işçiler, bekçi ve emlakçı yer alır. Bu kişiler ayrıntılı işlenmez genel özellikleri ile kurguda yüzeysel olarak bahsedilir. Öykü kişilerinden kadın olumlu bir hayal kurarken, erkeğin bakış açısı bunun tam tersidir. Ölümle sonlanan hayali hikâye içindeki olaya kadın ve erkek farklı bakış açıları getirir. Aynı konu iki kişinin gözünde farklı şekilde canlandırılır.

e. Zaman

Öykü anlatımı şimdiki zaman ve gelecek zaman bir arada kullanılarak yapılır. Öyküdeki olay ise şimdiki zamanda gerçekleşir. Karı kocanın kurdukları hayal süresi, kurgu süresini oluşturur.

f. Mekân

Öyküdeki konuşmaların geçtiği asıl mekân inşaatlar arasındır. Kadın ve erkek hayal ettikleri şeyleri birbirlerine böyle bir ortamda anlatır. Mekân ismi olarak kullanılan yerler arasında karşımıza ilk olarak “İstanbul Caddesi”ndeki emlakçı çıkar. Sonra Asıl Dondurma, elma bahçesi, mahallenin mescidi, Altınapa, Akyokuş, mezarlığa dönen pancar tarlası, tellal pazarındaki eskici dükkânları ve son olarak eşyaları eskiciden satın alan öğretmenlerin evleri yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgusu “*belki de*” sözüyle vurgulanarak hayali atmosfer oluşturulmuştur. Marka adı kullanımı mevcuttur. “*Murat 131*” (s.108) “*Milka kakaolu gofret*” (s.108)

h. Anlatım Teknikleri

Öykü eksenini, kadın ve erkeğin hayallerini anlatmaları üzerinden geniş bir diyalog üzerine oturtulur. Anlatma ve betimleme tekniklerinden de faydalanılmıştır.

2.5.3.3. “İşaretler”

a. Konu

Öykü ana karakter olan dayının, yeğeni ile geçirdiği güzel günlerden birinde küçük çocuğunun trafik kazasında ölmesini konu alır.

b. Olay Örgüsü

Dayı ve yeğen bayram boyunca akıllarına gelen her şeyi yaparlar birlikte parka giderler. Dayı onun atı olur. “Öğretmencilik” oynarlar. Küçük çocuk dayısının avuçlarına yazmayı ve okumayı bilmeyen bir öğrencinin tuhaf işaretlerini çizer. Dayı bu işaretlere baksa da anlamlandıramaz. Ufaklığın gözlerine baktıkça evlenmesi ve böyle bir çocuğunun olması gerektiğini düşünür. Bayram bu şekilde keyifle geçer.

Bayramın ikinci günü dayı yeğen markete giderler. Dönerlerken dayının telefonu çalar. Arayan liseden eski bir arkadaştır. Telefonu kapadığından dayı, kalabalığı fark eder. Asfaltın kaldırıma bakan tarafı kan gölüne dönmüştür.

Ertesi gün öğlen namazından sonra küçük bir mezarı doldurmaktan terleyen ellerini çeşmede yıkarken elindeki işaretleri fark eder. Bayılır, uyandığında kendisini hastanede bulur. Avuçlarını sarışın bir hemşire Hindistan cevizi kokan bir sabunla yıkamıştır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Ana karakter olan dayının bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Dayı, yeğen, ev ahalisi, telefonda konuşulan liseden bir arkadaş ve hastanedeki sarışın hemşire hikâye kişileridir. Kişiler ayrıntılı işlenmez. Dayının yeğenini çok sevdiği bilgisi gibi öykü kişileri hakkındaki bilgileri de kurgu akışından sezinleriz.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zaman kullanılarak gerçekleştirilir. Kurgu zamanı üç günlük bir süreyi kapsar. Hikâye kurgusunda gerçekleşen olay ise bayrama denk gelir. Bayramın birinci günü hoşça vakit geçirilir. İkinci günü küçük çocuk trafik kazasında ölür. Üçüncü gün ise çocuk defnedilir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza bayramın bayram gibi olduğu bir ev çıkar. Kurguda gerçekleşen trafik kazası ile bu bayram evi bir cenaze evine dönüştürülür. Bayram ve cenaze evi, trafik kazasının gerçekleştiği cadde, mezarlık ve son olarak hastane olayların gerçekleştiği mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir anlatım ile oluşturulan öykü kursu güzel bir başlangıçla anlatılır. Trafik kazası ve küçüğün ölümü ile beklenmeyen, şaşırtıcı bir son kurgulanır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.4. “*Cangoloz*”

a. Konu

Ambulansın kendisine geldiğinden habersizce onun gelmesinden rahatsız olan adamın düşündükleri ve sonrasında ambulansın gelip onu alması hikâye kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Uykusu esnasında ambulans sesleri işiten ana karakter, bu seslerden rahatsız olur. Karısı yemek hazırlayınca onu kaldıracaktır ve adam karısının onu kaldırmasını beklemektedir. Bu esnada ambulansın sesleri daha da yaklaşır. Eşinin ve çocuklarının seslerini duyar. Yatağına daha da bir gömülen ana karakter bir ses çıkarmak ister ama başaramaz. Sonunda ambulans gelir ve görevliler onu götürür. O her şeyin farkında olsa da ses çıkarmak için kendini zorlasa da ses çıkaramaz. Karısının hıçkırıklarını duyar. Kızının gözyaşlarını görür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter yaklaşan ambulans seslerinin aslında kendine gelen ambulansın sesleri olduğunu bilmez. Kendi evine iyice yaklaşıncaya bu ses, karısının hıçkırıklarını, çocukların ağlaşma seslerini duyunca, bir tepki vermek ister ama başaramaz.

Kendine bir şey olduğunu sezinlediğimiz ana karakter hakkında tüm bildiklerimiz bu kadardır. Ambulansın tam olarak hangi sebeple geldiğini öğrenemeyiz. Öyküde yer alan diğer kişiler, ana karakterin karısı, kızı, ambulans görevlileri ve o esnada olayı öğrenip eve geldiğini sezinlediğimiz kişilerdir. Bu kişiler hakkında da ayrıntılı bilgi yer almaz.

Evde hastalanan ya da ölen (tam olarak ne olduğunu bilemediğimiz) bir kişiye ambulans çağrılması sonucu ev ahalisinin ve yakında bulunan komşuların verebileceği klasik tepkiler öykü kurgusunda yansıtılır.

e. Zaman

Öykü şimdiki zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Öykü kurgusunda yaşananlar bir ambulansın geliş süresi kadar kısa bir zaman dilimini kapsamaktadır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza olayın yaşandığı aile evi ve ana karakterin uyurken ambulans seslerini işittiği yatak odası çıkar.

g. Dil ve Üslup

Kullanılan ünlem ifadeleri ile ana karakterin yaşadığı şey karşısında tepki vermek isteyip de tepki veremeyişi yansıtılır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.5. “Uykularından Doğan”

a. Konu

Ben anlatıcının arkadaşı hakkındaki konuşması öykü metnini oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Denizlerin ötesinde olan arkadaşı, bir gün eşinden posta kutusuna gelen mesajla üzülür. Annesi, rüyasında eşinin onu aldattığını gördüğünü söyler. Eşine bu durumu mesajla anlatır. Bunun üzerine evinden çıkar. Işıltılı resimler birden solar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı arkadaşı hakkında bilgi vermektedir. Kendi bakış açısından onun duygularını yansıtır.

d. Kişiler

Ben anlatıcı, arkadaşı, arkadaşının eşi ve eşinin annesi öykü kişileridir. Ben anlatıcı arkadaşı hakkında bilgi verir. Denizlerin ötesinde upuzun binalarda çalışan biridir bu arkadaş ve evlidir. Ben anlatıcı ve arkadaş arasında nasıl bir ilişki olduğu “*Bana çapkın bakışlar yollayan. Resimler yollayan.*” (s.114) ifadeleri ile akışta sezinletilir. Aldatma konusu bir rüya üzerinden ironik hale getirilir.

e. Zaman

Öykü öğrenilen geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Öykü kurgusundaki zaman ise mesaj alınmadan önce ve sonrasını kapsar. “*Bir gün denizlerin ötesinde.*” (s.114) İfadesiyle zamanın belirsizliği de dikkat çeker.

f. Mekân

“*Uzak ülkelerden birinde... Bir gün denizlerin ötesinde. Bir gün upuzun binaların koltuklarında.*” (s.114) İfadeleri kullanılan mekân hakkında bilgi vermektedir.

g. Dil ve Üslup

Bu öyküde, betimleme cümlelerinin fazlaca kullanıldığı bir metin tasarımı söz konusudur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.6. “Pehlivan”

a. Konu

Ana karakter olan ben anlatıcı ve annesinin gittiği taziye ziyareti öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter annesi ile taziye ziyaretine gider. Anne çocuğuna ağladığını göstermemeye çalışır. Ana karakter bunu fark etmemiş gibi annesiyle neşeyle konuşur. Karşılarına bir cenaze alayı çıkar. Çocuk salın ucundan tutar. İçinden salın ağırlığını, ölen kişinin bir akrabaları olup olmadığını düşünür. Sonra mezarlığın içindeki yılandan bahseder. Cenazeyi gömerler. Ölümü korkulardan uzak bir pehlivana benzetir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve onun kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter, annesi ve cenaze alayı öykü kişilerini oluşturur.

e. Zaman

Öykü kurgusu şimdiki zamanda kurulur. Öykü sonunda çocukluğundaki mezarlıkları ve ölüm algısını düşünür. Burada geçmiş zaman kullanımı görürüz. Kurgudaki olay zamanı ise cenazeye gidiş ve cenazenin gömülüşü kadardır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza mezarlık çıkar. Mezarlığın içinde bulunan yılandan da bahsedilir.

g. Dil ve Üslup

Cenaze seremonisinin ağırlığı kullanılan kelimeler ile yansıtılır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Öykü sonunda geriye dönüş ile çocukluk zamanlarına gidilir. O zamanlardaki dereler, mezarlıklar ve ölüm algısı hatırlanır.

2.5.3.7. “İsmihan”

a. Konu

Biri yeni doğmuş diğeri ise ölmüş olan aynı isime sahip kişilerin karşılaşma anları hikâye kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Cenaze yakınları ölen ihtiyar kadını gasil haneye götürürken doğum evinin önünden geçerler. Tam bu esnada yeni doğmuş olan bir bebek annesinin kucağında ağlar. Ve anne ilk defa kızına ismi ile seslenir. “İsmihan” bu seslenişi duyan cenaze yakınları şaşırlar. Ölen ihtiyar kadının adı da İsmihan’dır. Anne bu bakışlardan hiçbir şey anlamadan bebeğini alnından öper. Adamlarda annelerinin battaniyeye sarılı bedenini karanlıkta taşırlar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Yaşanan durum onun bakış acısıyla yansıtılır.

d. Kişiler

Ölen “İsmihan” adındaki yaşlı kadın, yeni doğan “İsmihan” bebek. Yaşlı kadının yakınları ve yeni doğan bebeğin annesi hikâye kişileridir.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamanda anlatılmıştır. Öyküde geçen karşılaşma hadisesi kısa birkaç dakikalık bir zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Kurguda ilk karşımıza çıkan mekân ölen yaşlı kadının çıkartıldığı apartmandır. Camiye doğru yol alırken doğumevinin önünden geçilir. Doğumu ve yaşamı temsil eden bu iki zıt mekân “gasilhane ve doğumevi” kurguda dikkat çeker.

g. Dil ve Üslup

Cenaze yakınları karanlıkta sessizlik içinde ölen yaşlı kadının bedenini taşımaktadırlar. Yeni doğan bebeğin uykusundan uyandığındaki çığlığı cenaze yakınlarının kulaklarını tırmalar. Ölen birine ağlanmıyor olması ve yeni doğan bebeğin ağlayarak dikkat çekmesi kurguda altı çizilen hadise olur. Ölüm ve doğum ile ilgili terimler kurgunun atmosferini yansıtmak için zıtlık içinde kullanılır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.8. “Ateş”

a. Konu

Bağışlanan kitapların hissettirdikleri öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter belediyenin bağışlarla kurulmuş kütüphanesini gezer. Orada gördüğü eski kitaplar, gazete kupürleri, dergiler içini acıtır. Eve döndüğünde bahçeye bir ateş yakar. Gece alevler büyüdükçe büyür. Gözbebeklerindeki sevinçte alevlerle birlikte büyür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öykü kurgusunda tek bir kişi yer alır. Ana karakter başlıklarla kurulan kitaplıkta hissettikleri ile kendi kitaplarını yakar. Hüseyin Rahmi ismi ise kitaplar vesilesi ile kurguda bahsi geçen diğer kişidir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda geçen zaman kahramanın kütüphaneyi gezip kendi evine döndüğü ve kitaplarını yaktığı geceye kadar sürer.

f. Mekân

Öykü mekânı bir belediye kütüphanesidir. Öykü kişinin kitaplarını yakmasına neden olan yer burasıdır. Diğer mekân ise ana karakterin evinin bahçesidir. Yakma hadisesi burada gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Kitapların insanları beklerken ki yalnızlığı, uysallığı kullanılan kelimelerle yansıtılır. Bu duygusal durum ana karaktere kitaplarını yakarken sevinç yaşatır. O kendi kitaplarını bu uysallıktan kurtarmış olur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.9. “Uçar”

a. Konu

Kitaplarını satıp seyahate çıkan profesör öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri olan profesör, otuz yıldır biriktirdiği kitaplarını ani bir kararla satar. Buradan elde ettiği para ile uzun bir seyahate çıkar. Bu durum üzerine karısı kitaplarını neden sattığını sorar. Profesörde hiç duraksamadan bu sorunun sorulmasını beklemiş gibi

kelimeleri uçar gördüğünü söyler. Sigarasının dumanını odasının karanlığına savurur. Gözleri yaşarır. Onları da böyle uçar gördüm der.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Gözlemci anlatıcı kullanılmıştır. Kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Kitaplarını satıp seyahate çıkan profesör ve onun bu durumunu anlamaya çalışan eşi öykü kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Öykü kurgusunda yaşananlar kısa bir zamanda gerçekleşmiş olsa da otuz yıldır toplanan kitapların satılması ve uzun bir seyahate çıkılması geniş bir zamanı kapsayan, geçmiş ve gelecekle bağlantı kurulan bir hadisedir.

f. Mekân

Öyküde bahsi geçen özel bir mekân yer almaz. Profesör ve karısının konuşmalarının geçtiği bir oda bulunur. Seyahat edilen yerler ise diğer mekânlar olarak görülebilir. Ama bu mekânlardan bahsedilmez.

g. Dil ve Üslup

Öyküde en dikkat çeken unsur dilin kullanılış şeklidir. Kurgu içinde geçen kelimelerin uçması bahsi öykünün yazılış biçimine de yansımıştır. Kelimeler bu öykünün içinde alt alta ve dağınık şekilde yerleştirilerek uçma fikri sezinletilmiştir. Kurgu konusu, hikâye başlığı “Uçar” ve hikâyenin şekli arasında bağlantı kurulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Profesör ve karısı arasında geçen diyalog ile profesörün düşünceleri yansıtılmıştır.

2.5.3.10. “Saksafon”

a. Konu

Saksafon çalmak isteyen kişinin rüyası kurgu konusudur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri saksafon çalmak için acayip bir arzu duyar. Geceler boyunca rüyasında saksafon çaldığını görür. Uyandığında ise boğazı acımaktadır. İki rekât namaz kılıp istiareye yatar. Uyandığında pencereden giren ışık demetini görür. Ertesi gün orloncunun önünden geçerken rüyasında yalnızca pembe gördüğünü anımsar. Dükkânın kapısından geçen orloncu kendisine seslenir. Sokağın ortasından pembe şekerlemeler ve pamuk helva satan işportacı geçer.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Saksafon çalmak isteyen ana karakterin bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Saksafon çalmak isteyen ve bunu rüyalarında gören ana karakter. Dükkânın kapısında bekleyen orloncu ve şekerlemeler satan işportacı öykü kişilerini oluşturur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda geçen zaman ise rüya gördüğü geceleri, istiareye yattığı geceyi ve ertesi günü kapsar.

f. Mekân

Öyküdeki asıl mekân ana karakterin rüyalarıdır. Çünkü istediği şey rüyalarında gerçek olur. Saksafon çalma hadisesi bu rüyalar vasıtasıyla gerçekleştirilir. Daha sonraki mekânlar ise orloncuyu gördüğü dükkân önü ve işportacının geçtiği sokağın ortasıdır. Pembe görülen rüya, orloncunun ipleri ve pembe şekerler arasında renk üzerinden bir bağlantı oluşturulur.

g. Dil ve Üslup

Rüya atmosferi kullanılan kelimeler vasıtasıyla rüya ve pembe bağlantısı üzerinden sezinletilir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile diğer karakterler konuşturulmuştur.

2.5.3.11. “Meyve”

a. Konu

Ben anlatıcının arkadaşına uzattığı meyve ile başlayan sorular öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ben anlatıcı arkadaşına bir meyve uzatır. Arkadaşı bu meyveyi ısırp sorular sormaya başlar. Isırılan bu meyveden sorduğu sorular vasıtasıyla Âdem ve Havva kıssasında geçen elma mevzusuna kadar gider. Bilinç denilen şeyin günah işlemekle alakalı olup olmadığını sorgular. Ben anlatıcı arkadaşına bir meyve daha uzatır. Ve arkadaşısı hakikatin ancak bu kadarına dayanabileceğini söyleyerek reddeder.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı, arkadaşısı ile arasında gecen durumu anlatır. Kurgu konusunda arkadaşısının sorduğu sorular üzerinden, arkadaşısının bakış açısı yansıtılır.

d. Kişiler

Ben anlatıcı ve arkadaşısı hikâye kişileridir. Âdem ise elma mevzusundan kurguya karışan diğer isimdir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı ise meyvenin yendiği ve bir sonraki meyvenin uzatıldığı zamana kadar sürer.

f. Mekân

Öyküde belirgin bir mekân kullanılmamıştır. Elma ve Âdem bahislerinden cennet, dünya alt fonda öykünün hatırlattığı mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Soru cümleleri fazlaca kullanılmıştır. Bu sayede kurguda geçen hakikati aramak kavramı desteklenmiş olur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile hem diyalog sağlanmış hem de hikâye kişileri konuşturulmuştur.

2.5.3.12. “Gazel Öykü”

a. Konu

Öykünün ve ben anlatıcının gizlendiği yer öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ben anlatıcı kendisinin ve öykülerinin bulunduğu yeri kısa öykü formu içinde anlatır. Sonunda bulunduğu yerin rüya âlemi olduğu bilgisi ile hikâye sonlanır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ben anlatıcı öykünün tek ve biricik kahramanıdır.

e. Zaman

Öykü oluşturulurken geçmiş zaman, geniş zaman ve şimdiki zaman bir arada kullanılır.

f. Mekân

Öykü kurgusunda karşımıza çıkan ilk mekân evrendir. Öykü ilerledikçe mekân daralır ve küçülür. Evrenden dünyaya, dünyadan ülkeye, ülkeden şehre, şehirden mahalleye, mahalleden evine, evinden odasına, odasından dolabına, dolabından bilgisayarına, bilgisayarından yazılarına, yazılarından öykülerine, öykülerinden öykü içindeki acılara, öyküden Word belgesine ve rüya içine geçilir. Genişleyip daralan sonrasında ise mistik âleme doğru tekrar genişleyen bir mekân tasarımı kurguda yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öykünün en dikkat çeken yanlarından biri nazım şeklinde kurulmuş yapısıdır. Öykü ismi “*Gazel Öykü*” ile bu yapının altı çizilir. Nazım ile nesir kavramının girift bir hal aldığı bu öykü metni klasik formlardan farklı bir bakış açısı sunar.

h. Anlatım Teknikleri

Bu öykü klasik öykü formundan farklıdır. Harmancı daha önceki birçok öyküsünde olduğu gibi farklı bir formu bu öykü yapısında da kullanmıştır. Klasik öykü formunda bu tarz öyküleri incelemek yeterli ya da olması gereken inceleme tarzı olmayabilir. Yine de anlatı tekniği açısından baktığımızda kendi ile konuşan bir ben anlatıcı ya da kendini anlatan bir ben anlatıcı görürüz. Bu yorumdan da anlatma tekniği, diyalog teknikleri kullanılmıştır yorumunu yapabiliriz.

2.5.3.13. “Dalgıcın Yaşamı”

a. Konu

Bir dalgıcın ölüm şekli hikâye kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Bir orman yangınının ardından karaağaç iskeletleri arasında bir dalgıç cesetti bulunur. Dalgıcın nasıl öldüğü kesin bir şekilde anlaşılamaz. Denizden su ikmali yapılmadan önce boğularak mı, uçak deposunda iken mi, alevlere bırakılırken mi, yere çarptığında mı, yanarak mı öldüğüne açıklık getirilemez. Ben anlatıcı bu haberi gazetede okuduğunda bayan dalgıcın böyle bir ölümü hak etmek için nasıl bir yaşam sürdürdüğünü merak eder.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykü anlatıcısı ve ölen bayan dalgıç kurgu kişileridir.

e. Zaman

Öykü kurgusu geçmiş zamanda gerçekleştirilir. Okunan bu acı gazete haberinin yakın zamanda gerçekleştiğini sezinleriz.

f. Mekân

Öyküde yer alan olayın mekânı Yunanistan da yer alır. Burada gerçekleşen orman yangını ile ağaçlar kapkara bir ağaç iskeletine dönerler.

g. Dil ve Üslup

Öykü gazete yazısı formunda oluşturulmuştur. Öykü sonunda ben anlatıcının sesini duyarız.

h. Anlatım Teknikler

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.14. “*Beklenmedik Âdem*”

a. Konu

Âdem ile Havva kıssasından yola çıkarak -3-2-1- başlıkları altında öykü metni oluşturulur.

b. Olay Örgüsü

İlk başlık altında Âdem ve Havva’nın yasak meyveyi dişleyip cennetten kovulmalarına benzeyen bir metin yer alır. Sonrasındaki başlık altında hurma ağaçlarının altında bekleyen Âdem’in kalkıp yapması gereken şeyler anlatılır. Neler yapması gerektiğini bilse de kendinden önce var edilmiş bütün Âdemlerin yaptığı şeylerin aynını yapmanın ne anlamı olduğunu sorgular. Kadınını bulmak ister.

Son başlık altında Âdem gözlerini kapayıp rahat uyuyabilmek için yüzüne bir incir yaprağı koyar. Tamda o anda bir şeylerin yolunda gitmediğini anlar. Rüzgârlı ormanlardan geçer. Yüzündeki yaprağın kuruduğunu çürüdüğünü duyumsar. Neden sonra gözlerini açtığında ıslak, karanlık, çöl gibi bir yerde bulur kendini. Başında bekleyen iki siyah varlık dünyadan da aşağı düştüğünü söylerler. Daha önce hiçbir Âdem dünyadan daha aşağı düşmemiştir. Dünyanın mavi denizleri ve yıldızlı geceleri burnunda tüterken sadece ona has olan bu kaderi yaşamaya koyulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Âdem adlı öykü kişinin yani kahramanın bakış açısı yansıtılır. Bu kişi ilk insan Âdem ve sonrasında gelen kişiler arasında bir -geçiş kişisi- gibidir. Yaratılıştan bu yana aynı şeylerin yaşandığı vurgusu yapılsa da bu son kişi onlardan farklı olarak dünyadan daha aşağıya düşer. Ve onlardan farklı yeni ve kendine has kaderi yaşamaya koyulur.

d. Kişiler

Âdem ve onun eşi ana hikâye kişileridir. Dünyadan düştükten sonra başında bekleyen iki uzun siyah varlık olarak tasvir edilen kişilerde hikâye kurgusunda yer alır. Âdem ve

Havva kıssasına benzeyen bu öykü metninde ilk insan vurgusu üzerinden sonraki nesillere geçiş yapılır. Ve sonrasındaki nesillerin yasakları daha da delerek dünyadan daha da aşağıda olmaları anlatılır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Öykü kurgusu ilk insandan bu güne kadar ki zamanı kapsayan geniş bir zaman diliminde anlatılır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan ana yerler cennet, dünya ve cehennemi andırdığını anımsadığımız karanlık, ıslak ve çöl gibi tanımlanan o yer çıkar. Kıyısında hurma ağaçlarının beklediği bir ada olarak dünyadan bahsedilir. Rüzgârlı ormanlardan geçilerek buraya gelinmiştir. Dünyadan aşağıya da düşüş aynı şekilde gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Cennetten cehenneme uzanan zorlu yol Âdem ve Havva kıssasından hareketle bu kıssaya ait terimlerle anlatılır. Kurgu ekseninde uyumlu bir dil yapısı yansıtılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği, tasvir, diyalog ve iç çözümlemelerden faydalanılmıştır.

2.5.3.15. “Yanst”

a. Konu

“Peygamber âdem” ve “Senatör edim”ın birbirine benzeyen anları hikâye konusudur.

b. Olay Örgüsü

Peygamber âdem bir tepenin başında yalnız olarak bekler. Yanında Havva bile yoktur. Allah’a ne kadar yalnız olduğunu, çaresiz olduğunu söyler. Senatör edim gökdelenin tepesinde yalnız başına uzanır. Ne kadar yalnız ve ne kadar çaresiz olduğunu Allah’a söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı ile kurguda yer alan “Peygamber âdem” ve “Senatör edim” konuşturulur. İkisinin de bakış açısı yansıtılır.

d. Kişiler

Öykü kişilerinde ilk insan olarak bildiğimiz “Peygamber âdem” kurguda yer alır. Onun yalnızlığı ve çaresizliği işlenir. O zamandan bu yana uzanan ve gökdelenin tepesinde bulduğumuz “Senatör edim” karşımıza çıkar. Aradan zaman geçse de bir tepebaşı bir gökdelen damına dönüşse de hissedilen yalnızlık ve çaresizlik hiç değişmez. Âdem’in yalnızlık ve çaresizliği Edim’a yansır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda kurulur. Kurguda bahsedilen zaman ise ilk insandan bu yana uzanır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza bir tepenin başı ve bir gökdelenin damı çıkar. İki yerde insandan uzak olarak anlatılır.

g. Dil ve Üslup

Öykünün en dikkat çekici yanı kelimelerin sıralanış biçimidir. Kurgu ekseni ile bağlantılı olarak hikâye formu da bu eksene benzetilir. Kelimeler sıralanırken “Peygamber âdem” in anlatım şekli “Senatör edim”ın anlatım şekline yansıtılır. İki birbirinde uzak zamanlarda yaşayan kişilerin yalnızlık ve çaresizlik noktasındaki benzerliklerinin altı çizilerek öykü formunda bu yansıma uydurulmuştur.

“Pe

Ygam

ber ade

m bekli

ordu bir te

penin başında

henüz havva bile

yoktu yanında alla

hım diyordu ne kadar

yalnız ne kadar çaresizim

Senatör edim uzanmıştı

gökdelenin damına

tek bir tanrı kulu

yoktu yanında

allahım diyo

rdu ne kad

ar çaresi

zim ne

kadar

yal

nı

z” (s.126)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği, iç çözümleme ve iç diyalog kullanılmıştır.

2.5.3.16. “Veyl”

a. Konu

Ana karakterin çocukluk anılarının yıkılan ev ile yok oluşu öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter Avrupa sokaklarında gezip dolaşırken, doğup büyüdüğü, çocukluk ve gençlik yıllarının geçtiği evin yıkıldığı haberini ablasından alır. Bu duruma çok üzülür ama üzüldüğünün anlaşılmıyor olmasına da hiddetlenir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri Avrupa sokaklarında gezerken çocukluk anılarının simgesi evin yıkıldığını haberini alır. Bu haberi veren ise ablasıdır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda geniş bir zaman dilimi kullanılır. Çocukluk yıllarındaki anıları simgeleyen evden Avrupa'ya uzanan bir zaman dilimi yansıtılır.

f. Mekân

Mekân olarak batının simgesi Avrupa ve Doğunun simgesi çocukluk evi yer alır. Ana karakter, Avrupa sokaklarını arşınlarken orada yer alan evlerin fotoğraflarını çeker ve

Avrupa'nın altını üstüne getirir. Tam da bu esnada çocukluk anıları silinmektedir. Kaderin acı ironisi olarak değerlendirir bu durumu ve üzülür.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgusuyla uyumlu bir dil yapısı kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.17. “Kanaviçe”

a. Konu

Kanaviçe tablonun hissettirdikleri öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter ve misafirleri biten oturma faslının ardından uğurlama aşamasına geçerler. Tam bu esnada misafirlerden biri olan, ana karakterin kardeşi kanaviçe tabloyu fark edip, bu tablonun annesinin işlediği şey olup olmadığını sorar. Bu soru karşısında ev sahipleri mahzun bakışlarını önlerine eğerler. Misafirler gidip salona geri döndüklerinde kanaviçede yer alan bir papatya çiçeğini kopartırken gülümseyen küçük sarı kız çocuğunun eskisi kadar neşeli olmadığını fark ederler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Ev sahipleri, misafirler, kanaviçeyi işleyen ve dört yıl önce yaşama veda etmiş olan anneleri, tablonun içinde yer alan küçük sarı kız hikâye kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Anılar vasıtası ile annenin gençlik yıllarında işlediği kanaviçeden günümüze gelinir. Kurgunun geniş bir zaman dilimini kapsadığını anlarız. Kanaviçenin fark edilip üzerine düşünülmesi ise kısa anlık bir durumdur. Kurguda kullanılan diğer zaman ifadeleri ise 1965, 1987, 1999 ve 2015’ yıllarıdır.

f. Mekân

Ana karakterin evi kurgunun birincil mekânıdır.

g. Dil ve Üslup

Anıların hissettirdiği duygular ana karakterin üzerine sinmiştir. Bu durum kullanılan kelimeler vasıtası ile hissettirilir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümlesi ile misafir olarak nitelenen öykü kişisi konuşturulmuştur.

2.5.3.18. “Çağltı”

a. Konu

Ölen bir kadının kulağındaki ses hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Yeşil gözlü kadın öldüğünde kendisine ayrılmış olan bahçenin ortasında bulunan şelaleye bakarak gülümser. Bu tebessümün nedenini soranlara ise dünya hayatında kulağındaki çınlama nedeniyle doktor doktor gezdiğini ama bir çare bulamadığını, bu uğultunun her geçen sene arttığını anlatır.

Bu sesi dinleyerek tekrar gülümser. Kadının konuşmaları ve tavrından kendisine ait olan bu bahçe ortasındaki şelalenin sesini ölümüne yaklaştıkça daha da şiddetlenerek dünyadan duyduğunu anlarız. Meğer ise kulaklarındaki uğultunun sesi öbür dünya yer alan bahçesindeki şelalenin sesidir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Gözlemci anlatıcı kullanılmıştır. Ölen kadının bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Yeşil gözlü ve yaşlı olarak betimlenen kadın hikâyenin ana kahramanıdır. Öbür dünya olarak tanımlanan ve dünya hayatından sonra gitmiş olduğu bu yerde kadının tebessüm edişini merak eden kişiler vardır. Kurgu seyrinde bu şekilde bahsedilir. Bu kişileri hikâyenin diğer kişileri olarak alabiliriz.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Kurgudaki olaylar ise kadının ölmeden önce ve sonrasını kapsar. Tebessüm hadisesi ise öldükten sonra gerçekleşen kısa anlık bir durumdur.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ilk olarak bu dünya çıkar. Güzel bir yer olarak tanıtılmasından sezinlediğimiz öbür dünya ise cennettir.

g. Dil ve Üslup

Kurgu ile uyumlu bir dil kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile ana karakter konuşturulmuştur.

2.5.3.19. “Evraka”

a. Konu

Yurdum neresi sorusuna yanıt aramak öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter Taksim’de gezerken, otobüs duraklarında bekleyen insanlara yurdum neresi diye sorar. Sonra yıllardır hep yaptığı gibi atölyesinde ellerini ceplerine sokup resimlerini seyreder. Tirşe yeşili tişört giymiş bir kızın gözlerine diker gözlerini. Yurdunun böyle ıssız olamayacağını söyler. Bu çocuğun ellerini sıkar, saçlarına ve dudaklarıyla yanaklarına dokunur. Tarihi bir hastanede arkadaşının odasını ararken, kendini morgda bulur. Burada gördükleri karşısında ürperir. Yurdunun bir kefen beyazını sema ettiğini düşünür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Gözlemci anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter yurdunun neresi olduğu sorusu ile dolanır. Bu soruya cevap ararken kurguda bizi duraklarda otobüs bekleyen kişiler ve Morgda gömülmeyi bekleyen ölümler karşılar.

e. Zaman

Öykü anlatımında şimdiki zaman kullanılır. Kurgu zamanı da şimdiki zamandır.

f. Mekân

Taksim, otobüs durakları, resim atölyesi, tarihi hastanenin morgu kurgu mekânları olarak seçilmiştir.

g. Dil ve Üslup

Yine klasik formdan farklı bir öykü yapısı oluşturulmuştur. Nazıma benzeyen bir form ile hikâye anlatılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile ana karakter konuşturulmuştur.

2.5.3.20. “Son”

a. Konu

Doğum ve ölüm anı öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri bir adamın dünyada ki yolculuğunu tamamlama anını anlatırken bir taraftan da kendi doğum anını ve doğduğu evi anlatır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter öyküde “güherçileli eski bir evde” doğuşunu anlatır. Onu doğurtan kupkuru ve cinsiyetsiz bedenli kâküllerini toplamış bir ebe yer alır. Bu evde doğurduğunu sezinlediğimiz annede yer alır. Ana karakter doğarken uzaklarda bir yerlerde bulunan adam evinden ayrılır. Hikâye kurgusunda doğan, doğuran, evinden ayrılıp ölüme yaklaşan ve ebe dışında bir de adama misafirliğinin sona erdiğini söyleyen müşfik bir ses vardır. Bu durumda öykü içinde beş farklı kişi ile karşılaşmış oluruz.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Ana karakterin doğum anı kurgu zamanını oluşturur.

f. Mekân

Öykü mekânı doğum hadisesinin gerçekleştiği “güherçileli eski ev” dir.

g. Dil ve Üslup

Uyumlu, şiirsel ve gizemlilik algısı yoğun bir dil kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümlesi ile öykü kişilerinden “müşfik ses” olarak betimlenen kişi konuşturulur.

2.5.3.21. “Cennetin Köşesindeki Köşk”

a. Konu

İyiliği yapan adam ile onun hayalini kuran adam öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ömür boyu sabah namazlarını camide kılmış, yetimi gözetmiş zalime beddua etmiş, sofrasındaki kırıntıları toplamış adam cennetten bir köşk sahibi olur. Bunu anlatırken muhatabına bakıp cevap bekler. Tüm bunları hayal etmiş olan adam ise cennetteki köşkün köşesini Allah’ın ona nasip ettiğini anlatır. İyiliği yapan tamamına sahipken, iyiliği hayal eden cennetteki köşkün bir parçasını kazanır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Gözlemci anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısıyla öykü kişileri konuşturularak onların bakış açısı sezinletilmiştir.

d. Kişiler

Öyküde yer alan iki güzel kişide güler yüzlüdür ve cennete nail olmuşlardır. İyiliği yapan adam cennet köşelerinden bir köşke sahip olurken, iyiliği hayal eden adam ise bu köşkün köşesine sahip olur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgu zamanı ise hikâye kişilerinin cennette gerçekleştirdikleri konuşmanın uzunluğu kadardır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza cennet köşesindeki bir köşk ve bu köşkünde köşesi çıkar.

g. Dil ve Üslup

Ehlisünnet öykü kişilerinin üslubu kurgu eksenini ile uyumludur.

h. Anlatım Teknikleri

Öykü kurgusu cennette gerçekleştirilen bir diyalogun temeline oturtulur.

2.5.3.22. “Gece Kalbim”

a. Konu

Ramazan ayında yemek yemek durumu öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ramazan ayında lokantanın önünde durup içeride yemek yiyen insanları anlamayarak seyreden adamın gece kalbi sıkışır ve hastaneye gider. Doktoru ona ertesi gün yemek yememesini ve tetkiklerden öncede çikolata yemesini söyler. Doktorun dediklerini yapan adam tahlil sonuçları temiz çıkınca sevinçle lokantanın yolunu tutar. Sipariş verdiğinde bile bir önceki gün içeride yemek yiyen insanlara acıyarak baktığını hatırlamaz. İskender tabağı önüne gelip kokusu yüzüne vurunca hatırlar ve mahcubiyetle kapıya doğru çevirir başını ama onun yaptığı gibi kapıda içeriği seyreden kimse yoktur. Keşke olsaydı diye içinden geçirir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öyküde yer alan ana karakterin yaşadıkları ona empati kurmayı öğretir. O bu durum karşısında yine de keşke yemek yeme durumunu yadırgayan kişiler olsa diye içinden geçirir. Lokantada yemek yiyenler diğer hikâye kişilerini oluşturur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgudaki olay ise ramazan ayı içinde iki günlük bir zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Lokanta ve hastane kurgu mekânlarıdır.

g. Dil ve Üslup

Yalın bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.23. “*Bunak Kadın*”

a. Konu

Manzarası yok olan ev hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öyküde yer alan aile yeni taşındıkları evin salon pencerelerinden yeşil kubbeli türbeyi görebilmektedirler. Zamanla önüne yapılan binalar yüzünden bu türbeyi hiç göremez olurlar. Anne manzara kayboldu diye üzülür. Baba evin değeri düştü diye. Bir gün uzak akrabalarının anneannesine eve gelir. Çekirdek çitleyerek abuk sabuk konuşurken “*Gerisine bakma da, Mevlana’nın sevgisinden mahrum kalmışsınız!!!*” (s.138) bu sözleri söyler. Bunu duyan ana karakter olan ailenin çocuğu kalbine bastırarak eyvah der.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı olan aile üyelerinden evin çocuğu olayı anlatır. Bu esnada herkesin fikrini sunarak çoklu bakış açısı kullanılmış olur.

d. Kişiler

Anne, baba, çocuk ve eve gelen yaşlı kadın öykü kişilerini oluşturur. Bunların yanında başka bir mahalleye taşınmalarını söyleyen çocuğun arkadaşları yer alır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgudaki gelişmeler eve taşındıktan sonraki zaman dilimini kapsar.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ailenin evi ve bir zamanlar görünüp artık görünmeyen yeşil kubbeli türbe çıkar. Yeşil türbe iyiliğin sembolü olarak yansıtılmıştır. Yaşlı kadının söylediklerinden sonra ailenin çocuğu bu durumu daha derinden idrak eder.

g. Dil ve Üslup

Kurguyla uyumlu bir dil kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.24. “Behçet Bey Neden Gülümsedi?”

a. Konu

Zamanla birlikte değişen “gayrimenkuller” hikâye konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Gedavet Gayrimenkul’ün önünden geçmekte olan Behçet Bey, “Gedavet” adının rüzgâr olduğunu bu isimle “gayr-i menkul” yani anlamı durdurulamaz olan bu adın uyumsuzluğunu düşünür. Bu isimler arasındaki uyumsuzluğa gülümser. Asa gibi kullandığı şemsiyesine yaslanarak vitrindeki ilanlara daha da yaklaşır. Sonra kendine itiraz eder. Bütün

gayrimenkuller bir şekilde el değiştirmektedir. Yerine yenileri yapılmaktadır. Hangi saray köşk duruyordur ki. Dedesinin, babasının evleri de müteahhide verilmiştir. Kendi evinin ne olacağını düşünür. Ve sonunda “Gedavet” adının gayrimenkul için çok uyumlu olduğunu düşünür. Bir asa gibi kullandığı kobalt şemsiyesi bilgeliğine ayrı bir azamet katar. Bu esnada karşısına çıkan delikanlı işi yoksa vitrinin önünü meşgul etmemesini söyler ve yüzündeki tebessümü söndürür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açışı

İlahi anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Behçet Bey ve vitrinin önünü meşgul etmemesini söyleyen genç hikâye kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Behçet Bey’in gayrimenkul ofisinin önünden geçerken düşündükleri aktarılır. Kurgunun kısa bir zaman dilimini kapsadığını sezinleriz.

f. Mekân

Mekân olarak kullanılan yer “Gedavet Gayrimenkul” adındaki gayrimenkul ofisinin önüdür. Behçet adlı karakter düşüncelere burada dalar. Ve burada eski sarayları, baba ve dede evlerini düşünür.

g. Dil ve Üslup

Kelimelerin anlamları üzerine yapılan yorumlarla kurguya farklı bir bakış acısı kazandırılmıştır. Mekân isimleri ve amaçları arasında anlamlı bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve iç çözümlemelerden faydalanılmıştır.

2.5.3.25. “*Kanatsız Kapılar*”

a. Konu

Selam vermek öykü konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Şehrin büyük mezarlığında gezinip yorulduktan sonra dinlenmek için bir kanepeye oturan ana karakter, kavşaktan uzun sakallı iki beyin geldiğini görür ve toparlanır. Kendisine selam vereceklerini sanır. Adamlar tam yanından geçerken “*Hacıveysizade hazretlerinin kabrine selam verelim*” (s.141) derler. Hikâyenin ana karakteri de kendini tutamayıp “*o selamı Hüseyinzade hazretlerinden de esirgemeseydiniz keşke*”(s.141) diye seslenir. Ana karakterin bu sözleri adamların kalplerindeki hiçbir kanadı havalandırmaz. Arkalarından bakakalır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve hakim bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Mezarlığı dolanıp yorulan ve yanından geçenlerden selam bekleyip selam alamayınca da içerlenen kişi ana karakterdir. Onun yanından geçip selamı konuşup selam vermeyen uzun sakallı ve cüppeli adamlarda kurgunun diğer kişileridir. Uzun sakallı ve cüppeli adamlar tarafından selam verilmek istenen bir de” Hacıveysizade hazretleri” adında bir ölü kurguda yer alır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgudaki olayların zamanı ise kısa bir süreyi kapsamaktadır.

f. Mekân

Öykü mekânı olarak karşımıza çıkan yer bir mezarlıktır.

g. Dil ve Üslup

Kurgu eksenine uygun terimler kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile karakterlerin konuşmaları yansıtılmıştır.

2.5.3.26. “Kısa Yol”

a. Konu

Ev almak için çıkılan yolda karşılaşılan mezar taşları ile fikrin değişmesi hikâye kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter belediyenin satılığa çıkardığı lüks dairelerin çekilişine katılmak için evden çıkar. Güneşin haziran günlerini andıran sıcağından sıkılınca da yolu kısaltmak için şehrin en büyük mezarlığının içinden geçmeye karar verir. Mezarlık içinde dolanırken kaybolur ve dinlenmek için bir kanepeye oturur. İyice dinlenince kalkıp mezar taşları arasında dolaşmaya başlar. Okuduğu mezar taşları ana karakteri çok etkiler. Tekrar bir kanepeye oturur. Birkaç saat sonra evine döndüğünde kendisine soru dolu gözlerle bakan eşine çekilişin dün bittiğini söyler. Eşinin gözlerinde mezar taşlarının yansımalarını görür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykü kişileri olarak karşımıza ev almak isteyen karı koca ve mezarlıkta artık bu dünyada olmayan ölü insanlar çıkar. Genç yaşta, bebekken, doğum yaparken ya da kendi yaşında ölmüş olan insanların bu mezarlıkta oluşu ana karakteri çok etkiler.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Öyküde yer alan kurgu birkaç saatlik bir zaman dilimini kapsar. Mezarlıkta yer alan ölülerin farklı zaman dilimlerinde ölmüş olmasıyla birbirinden farklı zamanlardan bahsedilmiş olur.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan yer mezarlıktır. Alınmak istenen lüks daireler ve çekilişin yapılacağı belediye ise kurguya yardımcı diğer mekânlardır.

g. Dil ve Üslup

Kurgu konusuyla uyumlu bir dil kullanımı vardır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve iç çözümleme kullanılmıştır.

2.5.3.27. “Rüzgâr”

a. Konu

Olası insan hayatı öykü konusunu oluşturmuştur.

b. Olay Örgüsü

Ben anlatıcı olan ana karakterin hayatında bir şeyler yolunda giderken bir şeyler hep bozulur. Her şeyin düzelip bozulduğu anlar aynıdır. Bu döngü sürekli devam eder. Bu döngünün anlatımı hikâyenin olay örgüsüdür. Ana karakterin hayatı, annesi, nişanlısı, patronu, arabası ve şiirleri arasında gidip gelir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter hayatını mutlu ya da mutsuz oluşunu etrafını sarmalayan annesi, nişanlısı, patronu, arabası ve şiirlerine endeksler. Tüm bunlardan kendini soyutladığı zamanlar olsa da bu döngü hep devam eder. Olası insan hayatında ki döngü bu kişiler vasıtası ile kurgu konusu olur.

e. Zaman

Öykü şimdiki zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı ise sürekli devam eden hayat döngüsünü kapsar. İnişli çıkışlı yaşam sürekli devam etmektedir. Bir şeyler düzelirken bir şeyler bozulur.

f. Mekân

Kurguda ön plana çıkan bariz bir mekân yoktur. İnsan hayatında olabilecek klasik mekânlar yüzeysel olarak kullanılır. Bu mekânlar arasında iş yeri, bir göl kenarı gibi yerler akışta yer alır.

g. Dil ve Üslup

Hayatın inişli çıkışlı yapısı içinde mutluluk ve mutsuzluklar ana karakterin ruh hali yansıtılarak kurguyla uyumlu şekilde anlatılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.28. “Ağustos”

a. Konu

Kazılan çukurların akıbeti kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Bir Ağustos öğlesi biz olarak bahsedilen ana karakter ve etrafındakiler balkonda meyve suyu içip serinlemeye çalışırken kaymakamlığın önünde yer alan arsaya çukur açılır. Bu

esnada mahallenin zararsız delisi iş makinelerinin etrafında gezinip “*Bilmiyorlar ki ne kazdılar*” (s.146) cümlesini sürekli mırıldanır.

Aynı günün gecesi bütün Marmara sarsılır, kazılan çukurlara mahalleden yirmi sekiz kişi gömülür. Ertesi gece toplu mezarların başında bekleyen Mustafa ağlayıp bir nöbet halinde hep aynı cümleyi söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter anlatıcı biz diyerek kendi ve etrafındakileri tanımlar. Mahallenin delisi Mustafa ve ölen yirmi sekiz kişi kurgu kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda gerçekleşen olay zamanı ise Ağustos ayına denk gelir. Bu öykü kurgu konusu ile Türkiye’nin yaşadığı, ağır kayıplar verilen “17 Ağustos” depremi hatırlatır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza serinlemek için oturulan balkon ve kaymakamlık önüne mezar olacağından habersizce açılan çukurlar çıkar.

g. Dil ve Üslup

Bir depremin yaşata bileceği ruhsal durum ve duygu atmosferi Mustafa adlı karakter üzerinden sezinletilir. Onun olacakları önceden bilirmişçesine sergilediği tavırlar. Kurguya gizemli ve mistik bir yön katar.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve aktarma cümlesi kullanılmıştır.

2.5.3.29. “*Nasip*”

a. Konu

Ömrü kitapçılar çarşısında geçen adamın elinden düşürmediği kitabın yazarını görmesi kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter ömrü kitapçılar çarşısında çay ve sigara ile geçen biridir. Kitap fuarına giderken birini görür ve kim olduğunu düşünür. Bu kişi serviste yanına oturur. Ama onunla tanışma teşebbüsünde bulunmaz. Bir hafta sonra bu yüzü bir dergi kapağında görür ve on senedir elinden düşürmediği “Aşkın ve Ölümün Kitabı” adlı eserin yazarı olduğunu anlar. Kitabın sayfalarını karıştırıp durur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve ana hakim bakış acısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Kitaplarla haşır neşir olan ana karakter ve elinden düşürmediği kitabın yazarı kurgu kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı olarak Nisan ayı ibaresi kullanılmıştır. On senedir elinden düşürmediği kitabın yazarı ile bir buçuk saat aynı serviste yan yana oturmuşlardır. Ama onunla tanışmak nasip olmamıştır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza tam da kitapsever birine uygun olarak kitapçılar çarşısı, kitap fuarı gibi yerler çıkar.

g. Dil ve Üslup

Birbirine bağılı cümle yapısıyla hızlı bir anlatım oluşturulmuştur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniğı kullanılmıştır. İç çözümlemelerden faydalanılmıştır.

2.5.3.30. “İrmakların Anası”

a. Konu

İrmakların çıkış noktası, farklı kollardan aynı yere varmak öykünün konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Dokuz köyün ortasında dokuz ırmak bulunur. Her köyün ahalisi kendi ırmağının suyunu över. En iyinin hangisi olduğunu bulmak için herkes ırmağın kaynağına doğru yol alır. En sonunda dokuz köyün dokuz temsilcisi de aynı noktada toplanır. Aslında tüm ırmakların kaynağı aynıdır. Köylülerin şaşkın ve suskun hallerine karşılık ırmakların anası çağlar ve kimsenin bilmediğı dilden bir şeyler söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Köylülerin düşünceleri çoklu bakış açısıyla yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Dokuz köyün köylüleri öykü kişilerini oluşturur. Belirgin bir kişi ön plana çıkmaz.

e. Zaman

Öykü mişli geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı ise belirsizdir. “Zamanın birinde” (s.148) “geceler boyu” (s.148) gibi kullanımlar bunu destekler.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza dokuz köy, dokuz köyün ortasındaki dokuz ırmak çıkar.

g. Dil ve Üslup

Masalsı bir dil ile öykü anlatılmıştır. Masalsı üsluba uygun gizemli bir anlatım seçilmiştir. “*Hangi köyde vardır, derlermiş, böyle eşsiz, böyle berrak, böyle sihirli bir ırmak?*” (s.148)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.5.3.31. “Çıkmak”

a. Konu

Birlikte olunan kişinin iyi mi yoksa kötü mü olduğu ile ilgili işaretler öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter çıktığı kişi ile ilk buluşmalarında araba camında çatlak görür. İkinci gün ise şehirde deprem olur. Bunların bir işaret mi olduğunu düşünür. Flörtlerinin birinci yıl dönümünde ise güneşli kuğulu bir parktayken, sevgilisine bakarak meleklerin onlara üzülmekten vaz geçtiğini söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

İki sevgili kurgu kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zamanda oluşturulur ve kurgu bir yıllık süreci kapsar.

f. Mekân

Güneşli ve güzel betimlenen park kurgu mekânıdır.

g. Dil ve Üslup

Betimleyici cümle yapısı ile öykü metni desteklenmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği ve iç çözümleme kullanılmıştır.

2.5.3.32. “Bakınca”

a. Konu

Bakılan yerde görülen şey konu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter kendindeki yokluğu, yokluktaki boşluğu, boşlukta onu ve onda yoksulluğu görür.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter ve “O” olarak tanımladığı kişi kurgu kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Aynaya baktığında olanlar sıralı olarak yansıtılır.

f. Mekân

Belirgin bir mekân kurguda yer almaz.

g. Dil ve Üslup

Şiirsel bir dil ve şekil kullanımı mevcuttur. Klasik öykü formundan çok farklı dört dizelik bir öykü metni oluşturulmuştur. Bu metinle Harmancı kısa, minimal, küçürek öykü formunu gerçekleştirmiş olur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği kullanılmıştır.

2.6. “BEHÇET BEY NEDEN GÜLÜMSEDİ’DE Kİ ÖYKÜLER”

2.6.1. “yüreğime üç çivi”

a. Konu

Ana karakter yüreğini kanatan üç acılı hikâyeyi sırasıyla anlatır. Bu acılar öykü kurgusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Daha önce hiç görmediği bir arkadaşı alıp Fatih adındaki arkadaşına iftara gidecek olan ana karakter kayalı parktan geçip postanenin ıssız arka sokağında yürürken bir bağırışma duyar. İki zabıta ve bir sokak satıcısı görür. Sokak satıcısı üç tekerlekli arabasına gömlekleri satmak için doldurmuş fakat zabıtalara yakalanmıştır. Zabıtalara adamın arabasına el koymak istedikçe adam direnir, hırçınlaşır. Gözleri ıslanır. “Benimde çocuklarım var, onlarda bayramlık bekliyor!!!” (s.10) sözleri ana karakterin yüreğini çivi çakılmışçasına acıtır. Satıcı duvara yaslanıp çömelir. Gözleri iyice ıslanır. Zabıtalara hiç oralı olmadan satıcının arabasını götürürken, seyyar satıcı alışkanlık haline getirdiği şekilde gömleğinin yakasını tutup gözlerini siler. Ana karakter hiç unutmayacağı bir sahnenin içinde olduğunu anlar.

İkinci yüreğini yaralayan hikâyeye ise çocukluk yılları ile bağlantılıdır. Dedesi ve babaannesinin evinde ailecek geçirdikleri günleri hatırlar. Aradan yirmi beş yıl geçtikten sonra dedesinin evinin bulunduğu bu şehirde bir kampüs yapılır ve ana karakter bu kampüste hoca olur. Dedesi, babası, amcası ölür. Ev satılır. Ana karakter kampüse giderken her gün

iki kez bu evin önünden geçer ve anıları gözünde canlanır. Bir gün yine evin önünden geçerken evin yıkıldığını görür. Evin, sadece yan taraftaki binaya yapışık olan duvarı ayaktaadır. Bu duvarda dedesinin haçtan getirdiği saati astığı bir çivi izi bulunur. Ana karakter bu yıkık eve ve anılarına doğru yürür. Yüreği çivi çakılmışçasına acır.

Üçüncü ve son hikâye ise annesi ile ilgilidir. Annesi öksürdüğü için doktora giderler. Doktor annesini muayne ettikten sonra evrakları inceler. Teyzesi annesini dışarı çıkarır. Ana karakter, doktor ve sekreter baş başa kalırlar. Ana karakter büyük olayları hiçbir şey olmamış gibi anlatan yönetmenlere tutkundur ve neden böyle yaptıklarını anlaması acı olur. Doktor sigarasından içerek ana karaktere nesi olduğunu sorar. Oğlu olduğunu söylediğinde ise annesinin üç haftası olduğunu söyler. Göğsü yine çivi çakılmışçasına acır. O oda da adeta annesini gömer. Dışarı çıkıp annesinin yanına gittiğinde bir şey belli etmez fakat annesi her şeyi biliyor gibidir. Ertesi akşam hastane odasının önünde dikilirken teyzesi ve annesinin konuşmalarına şahit olur. Annesi iyileşince kaplıcalara gitmekten bahsediyordur. Bunu duyan ana karakterin elindeki su bardağı koridora yuvarlanır. Kendi merdivenlerden yuvarlanır. İçinde orduları öldürecek kadar çok zehir taşır. Göğsünü bir çivi gibi delen bu acıları İbrahim adındaki kişiye ana karakter anlatır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Kurguda yer alan bütün acıklı olaylar hikâyenin ana karakterinin başından geçer. Birinci olayda Fatih ve ismi verilmeyen iki arkadaş, iki zabıta ve seyyar satıcı yer alır. Seyyar satıcının çocukları olduğu bilgisi de yer alır. İkinci olay aile üyelerini kapsar. Dede, babaanne, amca, yenge, anne ve babası yer alır. Son olayda ise anne, teyze, doktor ve sekreter yer alır. Tüm hikâye kişileri ana karakterin yaşamına bir noktada dokunmuştur.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda yaşanan olayların hepsinin ortak bir zamanı vardır ve bu “Nisan” ayıdır.

f. Mekân

Kurgudaki ilk mekân sokaktır. İkinci mekân çocukluk anılarının yeşerdiği dede evidir. Son mekân ise bir hastanedir.

g. Dil ve Üslup

“Tak! Tak! Tak!

Bu gönül huzur bulmayacak!

Yüreğime üç çivi çaktılar!

Üçü de Nisan ayına rastlar.” (s.9)

Öykü kurgusu şiir formuna benzer bu cümlelerle başlar. Kurgu anlatımında da birbiriyle uyumlu sözcüklerle karşılaşırız. Duygusal yoğunluk tüm hikâye atmosferine yansımıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği kullanılmıştır. İç monolog ve diyalog tekniklerinden de faydalanılmıştır.

2.6.2. “otopsi”

a. Konu

Ana karakter Aslan’ın, eski arkadaşının evini yıktığında hissettiği duygular kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Greyder pençesiyle evin duvarlarını yıkarken Aslan adlı ana karakter dur diye İsmail adlı kişiye seslenir. Yıkmaya geldikleri evin çocukluk arkadaşı Remzi’nin olduğunu tam o

esnada anlar. Greyderi kullanan İsmail bu tepkiyi anlamlandıramaz. Aslan ise durumu nasıl anlatacağını bilemez.

Mahallenin yıkım işini alan Kemal Usta ise neden durdunuz der gibi eliyle işaret eder. Aslan bu evin Kebiz Abanın ve Muhtar'ın evi olduğunu söyler. Ama Kemal bu haberi önemsemez, çok işlerinin olduğunu hızlı olmaları gerektiğini söyler. Aslan eliyle İsmail'e başlaması için işaret eder. Yıkım işlemi başlayıp devam eder. Bu süreçte Aslan çocukluk anılarını, Remzi ile olan günleri ve onun ailesinin yaşantısını hatırlar, içlenir. Onların defterini dürmenin kendisine kaldığını düşünür. Balkon yıkıldıktan sonra kömürlük ortaya çıkar ve Aslan Kemal Usta'nın adamlarının buraya hiç dokunmadıklarını buradan hiçbir şey almadıklarını fark eder. İsmail'i tekrar durdurur. İsmail yine Aslan'ın bu hareketini anlamlandıramaz. Orada arkadaşı Remzi'nin Neriman ile olan aşk mektuplarını, aile fotoğraflarını, yeğenlerinin oyuncak arabalarını bulur.

Remzi'nin abisi Hamit'in trafik kazasında ölmesi ardından karısı Züleyha'nın çocuklarını bırakıp gitmesi ve başka bir adamla evlendiğinin öğrenilmesini hatırlar. Aslan yorgunluk içinde gölgede bir sigara yakar. Yıkım tekrar başlar. Yirmi senedir görmediği arkadaşı Remzi ile içten içe konuşur. Onun annesi Kebiz Abayı ve evlerini düşünür. Kemal Usta acele etmeleri için ısrar edince Aslan ona bu işin kendi kendini ameliyat etmek gibi bir şey olduğunu söyler. İçi acır. Kemal Usta onun bu durumunu anlamlandıramaz. Kahkaha atıp sigarasını içer.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Çoklu bakış açısı ile kurgu kişilerinin düşünceleri, bakış açıları yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Aslan, İsmail, Kemal Usta ve Kemal Usta'nın adamları yıkım işlemini gerçekleştiren kişilerdir. İşlerine odaklıdır. Eski evlerin yıkımında duygusal davranmazlar. Aslan da onlar gibidir. Kendi ailesinin evi de böyle yıkılmıştır. Ama arkadaşı Remzi'nin evinin yıkılması onu çocukluk gençlik yıllarına götür ve onu duygusallaştırır. Arkadaşının evi olduğunu bilseydim asla bu işi kabul etmezdim diye düşünür. Evin yıkım sürecinde acı

çeker. Öyküde yer alan diğer kişiler Remzi ve onun aile üyeleridir. Muhtar olan babası, torunlarını anasız büyüten Kebiz Aba, trafik kazasında ölen abisi Hamit, Hamit'in ölümünden sonra çocuklarını bırakıp başkası ile evlenen Züleyha ve onun çocukları kurgunun diğer kişileridir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgudaki olay zamanı ise birkaç saatlik zaman dilimini kapsamaktadır. Eski zaman dilimleri hatırlanarak ve özetlenerek Aslan'ın çocukluk gençlik yıllarına gidilir.

f. Mekân

Mekân olarak yıkım işlemi yapılan mahalle ve İsmail'in arkadaşı Remzi'nin evi karşımıza çıkar. Bu evde yaşanan acı tatlı günler kurgunun ana eksenini besleyen olaylar zincirini kurar.

g. Dil ve Üslup

Kullanılan karakterlerin yapısına uygun bir dil seçimi yapılmıştır. Duygusallığı yoğun bir anlatım tarzı mevcuttur. Aslan adlı karakter üzerinden eski bir evi yıkmanın aslında bir geçmiş ve anıları da yıkmak olacağı fikri kurguda derinden işlenmiştir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İç çözümlemeler ile karakterlerin düşünceleri ruh halleri yansıtılmıştır. Aslan adlı ana karakter iç diyalog ile kurgu kişileri ile içinden konuşur. Kendisini anlamalarını ister. Özetleme tekniği ile Züleyha ve Hamit adlı çiftin başına gelenler geriye dönülerek anlatılır.

2.6.3. “kalender”

a. Konu

Öykü kurgusunu bir otobüs yolculuğu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün adı belirtilmeyen ana kişisi İzmir’den dönmektedir. “N.” adlı kişi ile görüşmüştür. Terminale gidip bilet bulacağını düşünürken yaptığı konuşmalar ile gece 12’den sonra bilet olmadığını öğrenir ve taksi ile Ankara otobüsüne yetişir.

Elindeki gazetenin boş kısmına “N.” adlı kişi ile gezerken yaptığı harcamaların hesabını yaparken kendisine servis yapmak için bekleyen bir muavinin olduğunu fark eder. Muavinin görünüşü vaktinden önce yaşlanmış biri gibidir. Adamın tabaka tabaka çatlamış buğday sarısı yüzü vardır. Yolculara “gülüm, guzum” gibi ifadelerle hitap eder. Muavinin bu kalender tavrı ana karakterin içini sızlatır. Muavin yolculuğun nereye olduğunu sorar. Ana karakter Aksaray’a olduğunu ama araba bulamadığı için Ankara üzerinden gideceğini söyler. Muavinle bu şekilde konuşmaya başlayınca muavinde ona Akşehirli olduğunu, beş çocuğu, sekiz torunu olduğunu en küçük kızını henüz evlendirmedeğini, onu okuttuğunu anlatır. Yol uzadıkça ana karakterin muavine duyduğu şefkat artar.

Bir dinlenme tesisinde molada iken kaptanlardan birinin muavine kızdığını fark eder. Bunun ne olduğunu anlamak için olanları gözlemlemeye başlar. Muavinin çocukları ondan para istemektedir. O da patronlarından bu parayı istemektedir. Başlangıçta ona para vermeseler de sonrasında yüz lira olan bu parayı vereceklerini söyler. Muavin çocuklarını arayıp terminale gelip parayı almalarını söyler. Ana karakter bu olanlara şahit olurken muavinin ihtiyacı olan parayı kendisi vermek ister ama bunu söylemeye cesaret edemez. Otobüs gecenin karanlığına gömülmüşken muavin merdivenlere çömelip “*Nası dünyaymış ülen arkadaş!*”(s.29) der.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter bir otobüs yolculuğuna çıkar ve burada tanışıp gözlemlediği muavin onun içini sızlatır. “N.” adında biri ile İzmir de görüşmüştür ama bu kişi hakkında ayrıntılı bilgi akışta yer almaz. Sadece onunla yediği paraları düşünür. Otobüsü kullanan kaptanlar ve

otobüsün diğer yolcuları da öykü kişileridir. Kurgu eksenini “muavin” üzerinde yoğunlaştırır. Onun kalender tavrı gözlemci ana karakteri derinden etkiler.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgunun zamanı ise bir otobüsle İzmir’den Ankara’ya gidilecek süre kadardır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza bir otobüsün içi ve dinlenme tesisi çıkar.

g. Dil ve Üslup

Kurgu karakterlerinden muavinin kullandığı dil yöresel ağıza uygun bir kullanımla yansıtılır. “*İcık acele et canım, Nereye yolculuk ehbabım?*” (s.27) Onun sahip olduğu kalender tavır kurulan cümle yapılarıyla sezinletilir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile karakterlerin konuşmaları yansıtılmıştır.

2.6.4. “derbent yeşili”

a. Konu

Yirmi beş yıl önce ayrıldığı, çocukluğunun geçtiği yere bir düğün vasıtası ile dönen kişinin hissettikleri kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter düğün evinin bulunduğu sokağa arabasıyla girdiğinde art arda sıralanan araçlardan düğün evine ulaşamayacağını anlar. Arabasını sokağın başına koyup düğün evine doğru ilerlerken “Şeker” adlı mahallenin müstakil evlerini ve insanlarını, yirmi beş yıl önce

yaşamış olduğu bu yeri anlatmaya başlar. Küçük bahçeli evlerin olduğu dar sokaklardan geçer.

Düğün evinin bahçesinde az sonra ulaşacak olan konvoy arabalarını erkeklerle birlikte beklemeye başlar. Düğüne erkeklerle birlikte gelen kadınlar bahçede perdeyle ayrılmış bir kısımda beklemektedir. Ana karakter bu kalabalık içinde birkaç akraba dışında kimseyi tanımamaktadır. Buraya geldiği için pişmanlık duyar. Yirmi beş sene önce gördüğü yüzler artık yaşlanmıştı. Minerali motoruyla sokaktan jet gibi geçen bıçkın delikanlılar “hacemmi” olmuşlardır.

İnsanları gördükçe onların kendisi hakkındaki düşüncelerini tahmin etmeye çalışır. Onların yaşantısı hakkında düşünür. Komşuların kendi aralarındaki konuşmalarını gözlemler. O sırada yanındaki imamla “hacıemmi” konuşmaya başlarlar. Konuşmaları dinlerken ayağa kalkmak ve iyi ki sizlerden biriyim diye haykırmak ister.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakterin gözlemleri ve bakış açısı üzerinden kurgu yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter ve “Şeker” adlı mahallede bulunan düğün ahalisi hikâye kişilerini oluşturur. Burada bulunan kadınlar ve erkekler anlatılır. Hepsinin yaşantısı birbirine benzemektedir. Ana karakter onların ev alma, ev yapma ve çocuklarını okutmama durumunu eleştirse de o mahalleden olduğu için iyi ki onlardan biriyim diye sevinir. Dindarlıklarına imrenir, yoksulluklarına üzülür, köylülüklerinden nefret eder ama yine de onlardan biri olduğu için iyi ki diye haykırmak ister.

e. Zaman

Öykü geniş zaman kullanılarak anlatılır. Kurgu süresi ise bir düğünde geçecek zaman kadardır. Ana karakter eski mahallesine yirmi beş sene sonra gelince kendini farklı hisler içinde bulur.

f. Mekân

Kurguda mekân olarak karşımıza “Şeker” adlı mahalle çıkar. Ana karakter, burada gerçekleşen bir düğün merasimine gider. Bu süreçte gözlemlediklerini anlatır. Şeker’in müstakil evleri bir eskiliğin, bir tevazünün ve dünyayı boş vermişliğin izlerini taşır.

g. Dil ve Üslup

Öykü anlatımında kullanılan dil yapısı kurguda yer alan kişilerin yöresel söylemlerini başarılı şekilde yansıtır. Kişiler yörenin ağız özelliklerine göre konuşturulur.

“Gaç anam şekere de ippı zam gelmiş gıy...” “Fadime’nin ooolanı duydunuz mu? Anam ağzı burnu gömgök oluvermiş nası bişşii annayamadılar... Gece vakti dokduru nereden bulacan... Hay Fadim...” “Muhtarın gızını da Çinigil’in Ahmeda’nın oğluna istemişler, duydunuz mu?” (s.31)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma, gösterme tekniği ve betimlemelerden faydalanılmıştır. Diyalog yöntemi ile “Şeker” mahallesi insanların konuşmaları yansıtılır. İç diyaloglar ile ana karakter içinden onlarla konuşur.

2.6.5. “yol arkadaşı”

a. Konu

Kâbe’ye gitmek gibi bir derdi olamayan iki farklı kişinin Kâbe’ye nasıl gitmek istedikleri kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykü “Versiyon 1” ve “Versiyon 2” başlıkları altında başlangıçta Kâbe’ye gitmek gibi bir derdi olmayan ve bir anda içi bu istekle yeşeren iki farklı kişiyi anlatır.

İlk kısımda yer alan ana karakter Ömer adında evli bir bankacıdır. Dini vecibelerini çokta yerine getirmeyen aklı kahvede bataкта olan bir adamdır. Kayını eve çanak alır.

Kanalları değişirken karşısına sürekli Kâbe ıkar. Tam uzanmış yadıorken çıkan Kâbe videosu ile toparlanma ihtiyaı duyar. Kanalı değiştiğinde ise günah işlemiş gibi hisseder. Bu durum böyle sürerken bir gece onu uyku tutmaz. Hayvan belgeseli izlemek için kanalları değişirken Kâbe karşısına çıkar, burada ağlayan bir adam vardır ve ana karakter bu ağlama halinden çok etkilenir. Ağlayan adam ile kendini kıyaslar. Annesinden dinlediği “hali vakti yerinde olup da hacca gitmeden ölen...” diye bir hadis vardır. Artık annesi sürekli rüyalarına girer ve bu hadis aklından çıkmaz olur.

Cumadan cumaya namaza giden bazen onu bile atlayan bu adam Kâbe’ye gitme aşkı ile tutuşur. Kahvedeki Nebi amca ona üç bin liranın yeteceğini söyler. Bankanın verdiği 1500 lirayı Meryem’den saklamıştır. Bir 1500 daha bulsam Kâbe’ye gidebilirim diye düşünür. Bir gün çocuklar dışarıda oynarken karısı Meryem’e durumu anlatır. Onu eleştirmesini beklerken Meryem bu durumu sakinlikle karşılar.

Parayı nasıl bulacağım diye düşünürken liseden arkadaşı Recai bankaya gelir. Ondan sürekli para isteyen bu arkadaşı yüzünden karısı ile de arası bozulmuştur. Cebimdeki 1500 lirayı da Recai ister diye düşünürken, Recai umreye gitmek istediğini bir arkadaş aradığını onunla gelip gelemeyeceğini sorar. Para durumunu kendi hallededeceğini ona sonra ödeyebileceğini söyler. Bu konuşma üzerine ana karakter mer şaşkınlık içinde kalır. İyi bir insan olarak görmezken kendini Allah’ın ona böyle iyi davranmasını anlayamaz. Umreye gidecekleri gün kahveden arkadaşları onları ziyarete gelir. Nebi amca onları takdir eder. Ana karakter içinden her gece ağladığını başka bir yerde olduğunu söyler.

Öykünün ikinci kısmında karşımıza bir ğrenci çıkar. Kendini günahkâr olarak gören bu geç uydu anteninden Kâbe’yi izlerken gözleri yaşarır. Gören olur onunla alay eder diye gözlerini yıkamaya koşar. Ne zaman evde yalnız kalsa Kâbe’yi izler. Kimse olmadığı içinde gözlerinin ıslanmasına izin verir.

İnternete girip en ucuza Kâbe’ye kaç liraya gidilir diye araştırır. Üç bin liranın yeteceğini öğrenir. Bu parayı nasıl kazansam diye aklından birçok plan geçirir fakat bunlar hep alma çırpma üzerinedir. Bu zamana kadar geceleri Messenger’da kız avlayan öğlene kadar uyuyan adam artık sessizce sabah namazına kalkar. Battaniyesini katlayıp seccade yapar.

Sınavlarının bittiği hafta onu bir polis arar ve ölen annesinin anneannesinden bir arsa kaldığını, satıldığını hesabından parayı çekebileceğini söyler. Kalan para tamda üç bin liradır. Böyle bir ödül beklemeyen hikâye kişisi, omzunda bilmediği varlıkların kanatları eşliğinde yola koyulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Öykü iki parçadan oluşur. Her parçada yer alan kişi kurguyu kendi ağzından anlatır. Yani ben anlatıcı kullanılmıştır. Birbirine çok benzeyen öykü kişilerinin bakış açısı kurguya yansıtılır.

d. Kişiler

İlk kısımda ana karakter Ömer, eşi Meryem, çocukları, arkadaşı Recai, annesi, çanak alan kayını, Kâbe'yi izlerken dikkatini çeken ağlayan adam, kahveden arkadaşları ve Nebi amca kurgu kişilerini oluşturur. Recai karakterinin tam tersi bir davranış göstererek ona yol arkadaşı olur. Annesi mistik bir şekilde ve rüyalar vasıtası ile onu destekler. Eşi onu eleştirmeyip durumu sakın karşılar. Eve çanak alan kayını Kâbe'yi sürekli izlemesine bilmeden vesile olur. Kahveden arkadaşları onu yolcu etmeye gelir. Ömer'in etrafındaki kişiler bir şekilde onu bu yolculukta destekler ve hiç hayal etmediği bir şeyi yaşamasını sağlarlar.

Öykünün ikinci kısmında ana karakter bir öğrencidir. Teyzeleri ve dört kardeşi olduğu annesinin ise öldüğü bilgisi yer alır. Kurgudaki polis ise onu hayaline ulaştıracak olan haberi veren kişidir.

Bu öykü, iki birbirine çok benzeyen günahkâr olduklarını düşünen insanın, garip Kâbe yolculuğunu yansıtır.

e. Zaman

Öykünün tamamı geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurguda Kâbe'ye gitmek isteme süreci (tam olarak süresini bilemediğimiz) yansıtılır. Birinci kısımda yer alan

karakterin ramazan ayında gitmek istendiğini, ikinci kısımda yer alan karakterin polisten haberi sınavları bittikten sonra aldığını biliyoruz.

f. Mekân

Bu öyküdeki ana mekân, iki karakterinde uydu vasıtası ile televizyondan izlediği Kâbe'dir. İkisinin de Kâbe'yi izlediği yer evidir. İlk kısımda kurguya Ömer'in çalıştığı banka ve sık sık gittiği kahvede karışır.

g. Dil ve Üslup

Kâbe'ye gitmek isteyen birinin yaşayabileceği duygu yoğunluğu seçilen sözcüklerle anlatılır. *“Omzumda ve kalbimde bilmediğim varlıkların kanatlarının eşliğinde. Gönüldeşliğinde. Kalpdeşliğinde. Yoldaşlığında. Yola koyuldum.”* (s.42)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile hikâye kişilerinin konuşmaları kurguya yansıtılmıştır.

2.6.6. “çağrı”

a. Konu

Öykü kurgusu ölüme yapılan çağrıyı anlatır.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter on üç sene önce bugün olarak belirttiği zaman diliminde kendine yeni bir araba satın alır. Bu arabayı aldığı için mutluluk içindedir. Evin önüne arabayı park ettiğinde kilometre sayacında 25 yazdığını görür ve gülümser tam o anda ölüm haberi alır. Bu kısımdan sonra ölü evlerinin nasıl olduğu anlatılır ve ölen kişinin amcası olduğunu anlarız. Ölen adamın eşi yani yengesi amcanın ölmeden önceki son sabahını ve gördüğü rüyayı anlatır. Ana karakter Nadi amcası Şahin'in gençlik yıllarını hatırlar. Onun günahkâr bir adam

oluşunu sonra hayatını değiştirip tövbe edişini, tekrar namazı bırakıp eski biracı arkadaşlarına dönmek istediğini ama onların dağılmış olduğunu hatırlar.

Ana karakter amcasının yaşantısının ikinci yarısı, kendine verilmiş gibi düzgün bir yaşantı sürdürmeye çalışır. Sanki temizlenen kendisi değil de amcasıdır. Amcasını ıslak ve soğuk bir mezara gömdükten sonra eve gidip misafirlerle ilgilenmek ister fakat mezarlıktan ayrılamaz. Saatlerce mezarlığı dolaşır, düşünür. Burada olmak ona korku vermez, yurdunda gibidir. Yatsıdan sonra amcasının evine gider. Herkes o manidar rüyayı anlatıyordu. Dedesi amcasına rüyasında “*Oğlum bir gel de git...*” (s.49) demiştir. Amcası da babasının çağrısına uyup gitmiştir. Ölüm haberini aldığı günden beri sıkılır. Tedavisini mezarlığı amaçsızca gezmekte bulur. Ve bu süreç içinde ana karakterde kendi yaşantısını düzeltir.

Kurgu devamında on üç sene önce bu sabah 8 Şubat olarak belirtilen zaman diliminde yine telefonu çalar. Eşinin demlediği çayı bardaklara dökerken mutfığa dağılan neşeyi düşünür ama bu sabah içini saran bir karanlık vardır. Telefonuna bakar. O gün telefonum tam olarak ne zaman çalmıştı diye düşünür. Saat ve dakikasını hatırlamaya çalışır. Eşi mermer üzerindeki çay bardaklarını masaya getirirken cama bir kartopu atılır. Ve bu ürkmeyle kadın bardağı halıya düşürür. Ana karakter Nadi tam o anda içindeki karanlık bulutun sebebinin gördüğü rüya olduğunu anlar. “*Büyük bir çınarın altında oturuyor. Yere ansızın sert bir şey çarpıyor. Bu sesle irkiliyor. O sırada omzuna bir el dokunuyor Amcasının eli bu. Amcası kocaman kolları ile onu sarıyor. “Nadi,” diye fısıldıyor kulağına, “bir gel de git Nadi... bir gel de git...”*” (s.51) Öfkeli yakınmalar ile halıyı silen kadın kocasının yüzünü görünce korkuyla açılır gözleri ve ne olduğunu sorar kocasına, anlatmasını ister.

Dedesinin, amcasını ölüme çağırdığı gibi amcası da kendini ölüme çağırmaktadır. O da amcasının yıllar evvel gördüğü rüyayı görmüştür. Kurgu bu şaşırtıcı ve benzer olay ile son bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakter Nadi’nin bakış açısı yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Nadi, amcası Şahin, dedesi, amcasının eşi, yengesi ve amcasının arkadaş grubu öykü kişilerini oluşturur. Amcası ve ana karakterin yaşantıları birbirine benzer, ikisi de günah işleyip tövbe eder. Kurgu ekseniiyle uyumlu olarak ölüme çağrılış biçimleri de birbirine benzer. Bu durumun farkına varan ana karakter. İç bunalımları ile tam olarak ne zaman öleceğini anlamaya çalışır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurgu zamanı olarak ise hikâyede “on üç sene önce bu gün 2005 ve 8 Şubat” ifadeleri kullanılır. Ölüm haberini aldığı an ile yeni arabasını evin önüne park ettiği an aynıdır. Tam iyi bir şey yaptım diye sevinirken başına kötü bir şey gelir.

f. Mekân

Kurguda en dikkat çeken mekânlar mezarlık ve ölü evidir. Ana karakter Nadi tüm bu ölüm seremonisi içinde amcasını öldüğü otel odasından adli tıp kurumuna, oradan memlekete, mahalleye, gasil haneye ve musallaya taşınmasına getirir. Bunu yaparken günlük hayatın sıradan şeylerden bahsedilmesini yadırgar. Ve sonrasında belki de metanet denilen şeyin böyle bir şey olduğunu düşünür. Amcasını gömdükten sonra mezarlıktan ayrılamaz. Orada gezindiği süreç içinde olanlardan ibret alınması gerektiği, iyi bir insan olunması gerektiği kanaatine varır.

g. Dil ve Üslup

Öyküde amca ve yeğenin yaşadığı benzer rüyalar ve bu rüyada kullanılan “*bir gel de git*” sözcükleri kurgunun leitmotivi haline gelir. “*Tuborg şişeleri*” (s.50) sözcükleri ile marka adı kullanımı görürüz. Yeni bir şey almanın mutluluğu ve ölümün hissettirdiği duygular kurgu ekseniiyle uyumlu sözcüklerle yansıtılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma gösterme tekniği ve iç çözümlemelerden faydalanılmıştır.

2.6.7. “fenomen”

a. Konu

Bir felsefe profesörünün ayna ile olan yakınlaşması kurgu konusu olarak seçilmiştir.

b. Olay Örgüsü

Öykü kurgusunun ana karakteri bir felsefe profesörüdür. Fakültede bulunan odasını çerçeveler, biblolar ile donatmıştır. Odası öyle güzel ve dikkat çekicidir ki odadan içeriye giren herkes de hayranlık uyandırır. Hocayı değil de odasını görmeye gelenler bile olur. Zamanla odasında bir eksik olduğunu düşünmeye başlar fakat bu eksikliği bulamaz bir gün alnını kaşırken sivilcesini eliyle kanatır ve kendini görme ihtiyacı hisseder. O zaman anlar ki odasında eksik olan şey bir aynadır. Tam bunu düşündüğü sabah Afganistanlı bir öğrencisi keçelere sarılmış bir aynayı ona hediye eder.

Hoca zaman içinde aynadan ayrılamaz hale gelir. Odasında masanın üzerinde duran ve sürekli baktığı ayna artık onunla derslere de gelmektedir. Öğrencileri bu durumu yadırgamaya hatta dalga geçmeye bile başlamıştır. Aynasına bir şey olur korkusu ile onu evine de taşımaktadır. Karısına durumu açıklayamaz hale gelince evi terk eder ve okulda yatıp kalkmaya başlar. Eşi bir gün okula gelir onu aynası ile sarmaş dolaş bulur, şaşkınlık içinde kalır. Hoca aynaya baktıkça ruhunun hiç bilemediği derinlikleri gördüğünü söyler. Aynaya baktıkça kendisini bir kral gibi hissetmektedir. Zaman zaman aynadan ayrılmayı ve eski yaşantısına dönmeyi düşünür ama ardından hemen pişman olup aynasından özür diler. Sonunda aynası ile baş başa kalabilmek için kendini dağlara vurur. Bir keresinde, bir su kenarında aynaya değil de göle bakar aynı şeyleri görebilecek miyim diye ama aynada olduğu gibi kendini bir prens gibi göl yüzeyinde göremez. Akşamüzeri köylük yerde aynasını izlerken içinde ağlayan eşini görür. Eli ile onu kendinden uzaklaştırır. Ona baktığında kendisini gördüğünü söyler. Akşam olmak üzeredir arkalarında iki polis onları izlemektedir. Ana karakter kaç senedir aynasına baktığını bilmemektedir. Karısı ağlayarak tekrar ona sarılır. Onu evlerine götürmek için ikna etmeye çalışırlar. Eşi Yeşim’e yapamayacağını anlatmaya çalışır. Ondaki bir kral olduğunu sakladıklarını söyler. Eşi yeniden sağ omuzuna sarıldığında polisler ve köylüler pusuda beklemektedir ve atlayıp

aynasını alırlar ve hemen kırarlar. Ona kral ya da prens olmadığını sıyırdığını evine dönmesi gerektiğini söylerler.

Polis arabasına binerken bir alkış kopar. Profesör, karısına sarılır ve ağlar. Ona bütün dünyayı gerçek yüzüyle gösteren aynayı neden kırdıklarını neden gerçeğe tahammülleri olmadığını sorar. Ağlaşırlar. “*Size kendinizi gösteren bir şey gördünüz mü?*”(s.59) diye onlara sorar. Ertesi gün felsefe profesörü çıldırdı diye manşet atarlar. Emniyetin önünde yaptığı konuşma sosyal medyada izlenme rekorları kırar. Fenomen olur. Gençler onun sözlerini tekrar edip gülüşürler. Hoca bir hafta boyunca ülkede kral olur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Felsefe profesörü, eşi, öğrencileri, onun yakalayan polisler ve köy ahalisi kurgu kişilerini oluşturur. Ana karakter olan profesörün yaşadıkları ayna nesnesi üzerinden bambaşka bir boyut kazandırılarak anlatılır. Kendini ve gerçeği gören hoca sıradan hayat içinde yaşayamaz olur ve gerçeklik algısı değişir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda gerçekleşen olayın zamanı ise oldukça uzundur. Bunu ana karakterin kullandığı “*Ben kim bilir kaç senedir aynama bakıyordum.*” (s.57-58) cümlesinden anlarız. Olaylar profesörün ayna ile olan yakınlaşmasında önce başlayıp dağlarda yakalandığı zaman kadar sürer. Bu süre zarfı da kurgu zamanını oluşturur.

f. Mekân

Kurguda karşımıza çıkan ilk mekân hocaların özenle donattığı odasıdır. Bu odayı çeşit çeşit tablolar ve biblolarla güzelleştirmiştir. Aynanın eksikliğini düşündüğü anda ise bir öğrencisi vasıtası ile aynası da tamamlanır. Bu süreç sonrasında hocaların mekânı artık ayna olur. Onun içinde kendini bambaşka bir dünyada bulur. Bir kral olduğuna onu bekleyen

süvarilerinin olduğuna inanır. Gerçek dünyadan mistik âleme yol alır. Bu âlemin gerçek, dünyanın ise yalan olduğunu düşünür. Mekânlar arasında ayna ile geçiş sağlanır ve ironik bir zıtlık yaratılır.

g. Dil ve Üslup

Olayın anlatıcısı ve başkahramanı olan kişinin içinde bulunduğu bu karmaşa kurduğu cümleler ile sezinletilir. Kullanılan kısa cümleler anlatımı hızlandırır. “*Aynaya baktıkça. Aynaya bakarken. Kendimi görürken.*” (s.54) Yapılan betimlemeler ile hocanın odası tanıtılır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile kurgu kişilerinin düşünceleri yansıtılmıştır.

2.6.8. “çıkış”

a. Konu

Kendini, kendi iç güvensizliğinden, pısrıklığından ve “sapı silik” oluşundan korumaya çalışmak kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Kurgunun ana kişisi Adnan kendi içindeki çekingenlik duygusundan ve kendini kendinden nasıl çıkardığından geçmişte yaşadığı olaylara dönerek bahseder. İlk tetikleyici olay; bir program için gittiği Bursa’da gerçekleşir. Merinos Park adlı yerden geçerken Kaya adlı arkadaşı ve senelerdir televizyonda gördüğü ünlü akademisyenin kalabalık bir mecliste oturduklarını fark eder. Yanlarına gitmek selam vermek ve televizyonda gördüğü bu adamla fotoğraf çektirip anı ölümsüzleştirmek ister. Defalarca yanlarına doğru yürür fakat yaklaştıkça içini bir utanç basar ve geri döner. Defalarca tekrarlanan bu durum ardından Kaya adlı arkadaşı Adnan’ı fark eder. Yanlarına davet eder. Otururlar ama ana karakter Adnan bu seferde fotoğraf çekinemez. Televizyonda gördüğü adam izin isteyip meclisten ayrılır. Kaya ile Adnan konuşmaya başlarlar fakat Kaya, Adnan’ın sözlerine ehemmiyet

vermeyince Adnan durumdan sıkılıp oradan ayrılır. Güzel bir akşamdır fakat Adnan içindeki bu “sapı silik” oluştan bıktığı için hiçbir şeyin tadını çıkaramaz. Kurgu bu olaydan sonra Adnan’ın çocukluk yıllarına çevrilir.

Annesinin onu Semiha teyzelere süt istemeye gönderdiğini ama utanıp bir türlü bunu başaramadığını, ailenin de bu konuda üstüne gitmediğini ve üstüne gitmedikleri için onlara kinlenemediğini, lise son sınıftaki Osman adlı arkadaşının da kendisi gibi bir “sapı silik” oluşunu nasıl anladığını ve yaptıkları sohbetlerin onu nasıl rahatlattığını, evde bu şekilde güvensiz bir tavır sergilerken okulda bunun tam tersi bir kişilik gösterdiğini ve okulun taçsız kralı oluşunu ailesinin bu durumu tartışmasını sessizce dinleyişini, üniversite okumak için gittiği Ankara’da sevdiği yazarla tanışmak için nasıl üç buçuk sene beklediğini ve otuz yedi defa yazarın ofisinin önünden nasıl döndüğünü, Osman ile sapı silikliğin tarihini nasıl yazdıklarını ve farklı şehirlere çalışmaya gittiklerini kendini eleştirerek anlatır.

Kurgu buradan hızlıca bir ay sonrasına gider. Bahar bitiyor ve yaz başlıyordur. Bir akşam her zaman ki gibi evde otururken televizyondan, Bursa’da hayatında ilk ve son defa karşılaştığı ve bir fotoğraf bile çekinemediği şırlak başlı ünlü akademisyenin öldüğü haberini öğrenir. Ve kendine kızmaya başlar. Bu haber onun son noktası olur. İçindeki bu güvensiz adamın kendinden çıkmasını ister. “*İçimden çıkan Adnan, soğuk havada ağzımızdan çıkan buhar gibi Trabzon’un semalarına doğru havalandı uçtu. Ben burada ben ’sizce kalakaldım.*” (s.67) Bu cümlelerle kendini kendinden çıkarışını ifade eder. Arkadaşları eskisi gibi görünmediğini ona ne olduğunu sorunca da sırasıyla bu durumu anlatır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Birinci tekil şahıs anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Kurgunun biricik kişisi olan Adnan’ın yaşadıkları onun ağzında anlatılır. Yaşadıkları kendi bakış açısından sunulur. İç güvensizliği ile nasıl boğuştuğunu kendisine benzeyen insanların olduğunu, sonrasında nasıl patlama noktasına geldiğini ve bu durumu yüzünden kaçırdıklarını bir bir dinleriz.

d. Kişiler

Öykü kişileri olarak karşımıza Adnan, Adnan'ın ailesi, arkadaşı Osman ve Kaya, tanışmak için çabaladığı ünlü akademisyen çıkar. Kurgunun ana ekseninde Adnan yer alır. Kendi iç güvensizliğini çocukluk, gençlik, erginlik dönemlerinde yaşadığı şeylerle örneklendirerek anlatır. Kurguda ona yakın olan hatta onun gibi olduğunu öğrendiğinde en yakın dostu olan kişi Osman'dır. Osman'da tıpkı Adnan gibi iç güvensizlik yaşamaktadır. Bu eksik yan onların iletişiminin bağlanma noktası olur. Kurguda yer alan diğer kişiler ise dekoratif unsurdur. Kurgunun seyrinde yer alırlar ama ön plana çıkmazlar. Adnan'ın ailesi durumun farkında olsa da bir tepki göstermez. Hatta Adnan bu durumu eleştirir. Ünlü akademisyenin ölümü ise Adnan'ın değişiminin öncüsü olur. Bu olaydan sonra Adnan içindeki Adnan'dan kurtulmak ister.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Kurguda gerçekleşen olaylar bir ay öncesi ve sonrasını kapsar. Ana karakter yaptığı geri dönüşle geçmiş yıllarda yaşadıklarını da aktarır. Böylece ana karakter Adnan'ın yaşamına yön veren iç güvensizlik durumunu başından sonuna öğrenmiş oluruz.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ilk çıkan yer Bursa Merinos Park'tır. Adnan ünlü akademisyeni burada görür ve ilk ve son tanışmasını gerçekleştirir. Buradan otele gidilecektir. Kaya ile yapılan Trabzon bahsinden Adnan'ın Trabzon'da yaşadığını anlarız. Geriye dönüşle anlatılan zaman diliminden ise Ankara'da üniversite okuduğunu öğreniriz. Dolayısı ile Trabzon, Ankara ve Bursa gibi şehirler kurgunun mekânları olur.

g. Dil ve Üslup

Öykünün dili, öykünün amacına hizmet eder. Öykünün amacı iç güvensizlik yaşayan insanları anlatmak onların eleştirilerini sunmaktır. Bu amaca uyulurken günlük konuşma dilinden fazlaca yararlanılır. “*Herifçioğlu ayağa kalkmaz mı? Elini uzatmaz mı? ...*” (s.62) “*... sağ elini ne olursa olsun ileri doğru it ve süreç başlasın salak oğlu salak!!...*” (s.63)

“sapı silik” kelimesi öykü akışında defalarca kez kullanılır ve öykünün leitmotivi haline gelir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İç monolog, iç diyalog ve geriye dönüş tekniklerinden faydalanılmıştır. “sapı silik” kelimesi kurguda leitmotiv olarak kullanılmıştır. Ana karakter Adnan iç monologlarla kendi ile konuşur ve kendi eleştirisini bu sayede dinleriz. İç diyalog ile Kaya adlı arkadaşına asıl söylemek istediklerini söyler. Geriye dönüş tekniği ile ise geçmiş zamana dönülür ve oradaki iç güvensizlikle alakalı yaşadığı olaylar örneklenir.

2.6.9. “emekli öğretmen Suphi durup dururken elini masaya neden vurdu?”

a. Konu

Bu öyküde emekli bir öğretmen olan “Suphi” adlı kişinin yalnız yaşantısı konu olarak seçilir. Hayatın üzerine olmadığını düşünen ana karakter bu yalnızlığı ve yazma endişesini sorgular. Bu sorgulamalar sayesinde öykünün amacı olan –yalnız olmak ve yazar olmak psikolojisi- işlenir.

b. Olay Örgüsü

Olay kurgusu deniz kenarında bulunan, ana karakter olan Suphi’nin de sıkça gittiği bir kahvede başlar. Kahvede otururken aniden elini masaya vuran ana karakter, yan masada okey oynayanlar ve emekli öğretmenevi müdürü Durmuş tarafından fark edilir. Durmuş adlı kişi Suphiye “*Ne o len Suphi, dedi, yalnızlık iyice başına vurdu ellaam...*” (s.68) sözleri ile takılır. Bu takılmayı “*Yalnızlık değil Durmuş abi, hayat üstüme olmuyor...*”(s.68) diye yanıtlar Suphi fakat onu duymazlar. Kalkıp evine gider. Yirmi senedir oturduğu berjere oturur ve burada kendi iç sorgulamalarını gerçekleştirir. Öykünün bu kısımdan sonrası ilahi anlatıcı ve ben anlatıcının sesleri birbiri içine geçerek devam eder.

Berjerin üzerinde o gün okumayı planladığı romanı durmaktadır. Yazılacak yazıları vardır. Ama içinden kitap okumakta yazı yazmakta gelmez. Kırk senedir yazıp okuduğunu ve bu yaptıklarının bir işe yarayıp yaramadığını düşünür. İlk eşini kanserden kaybetmiş,

ikinci eşi kendisini son derece yavaş ve renksiz bulduğunu söyleyerek terk etmiş, üçüncü eşini ise gerçek bir yazar olmadığını düşünmesinden dolayı kendisi terk etmiştir. Annesi ve dayıları ölmüş en sevdiği arkadaşlarından Kamil dünya dışına Recep ise il dışına gitmiştir. Kırk yıldır bu şehirde yaşamasına rağmen bunca senedir yazmasına okumasına rağmen etrafında hiç kimse yoktur. Yalnızlık duygusunu, yalnız olduğu için mi böyle olduğunu uzun uzun düşünür. Yaşadıklarını değerlendirir. Neden elini masaya vurduğunu anlamlandırmaya çalışır. Ertesi gün saat ikiye kadar gazeteye yazıyı göndermesi gerekir. Ama içinden çalışmakta gelmez. Ayın dört haftasını konularına göre ayırmıştır. Ayın ilk cuma günü anı, sonraki kitap kritiği, sonraki sinema ve tiyatro kritiği ve dördüncü cuma ise hayata ilişkin denemeler yazdığı haftadır. Bu konu başlıkları üzerinden ileride dört adet kitap çıkarmayı düşünür. Daha önce yazdıkları ise birkaç kitaba dönüşmüştür.

Elindeki kitabı sertçe sehpaye çarpar, yazmak ve okumak üzerine olan sorgulamalarına, zihninde devam eder. Kırk senedir yazıyorum da ne oluyor diye düşünür. Bu duyguya saplandığında acısını azaltmaya çalışır. Kahvede olanları hatırlar ve onu bu hale getiren sebepleri yazmayı planlar, gazete editörünü arayıp kendisine daha geniş yer ayırmalarını istemesi gerektiğini düşünür. Bu düşüncelerden geçmişe ve geleceğe kendisinin öldüğü, esamesinin okunmadığı zamana gider. Gelecekteki edebiyat dünyasında kendini bulamaz ve yine yaptıklarının boşuna olduğu hissine kapılır. En azından öteki dünya için bir şeyler yapmalıyım diye hayıflanır. Olumsuz duygular ardından dengesini sağlamak için yaptıklarına bir kılıf uydurmaya çalışır. Kitabı yeniden eline aldığı anda kahvede masaya attığı yumruk gelir gözünün önüne, kahvedekilere rezil olduğunu ve bir süre kahveye gitmemesi gerektiğini düşünür. Kalkıp bir şeyler yemeyi planlar ama kararsızlık içindedir. Sonra ikinci karısının onun bu huyundan bıktığını ve üçüncü karısı Belgin'i nasıl terk ettiğini hatırlar. Elini masaya neden vurduğunu tekrar düşünmeye başlar. Kitabı cam sehpaye tekrar çarpar. Bu sefer de üçüncü eşinden ayrılmadan önce çok para verip aldığı ama kulakları simetrik olmadığı için gözüne uymayan gözlüğü aklına gelir.

Elini masaya vurmasının sebebini ararken aslında bulmuştur. Tüm bu yaşadıkları bir yumruk olup masaya inmiştir. Bu sırada ana karakter kumpirciye gider ve burada da iç konuşmaları devam etmektedir. Kumpircide de elini masaya vurunca mekân sahibi ne olduğunu anlamak için yanına gelir. Ana karakter Suphi ise içinden, kahvedeki öğretmenevinin emekli müdürü Durmuş ile konuşmaktadır. Aklı hala orada elini neden

masaya vurduğundadır. Yavaş yavaş ayağa kalkar, hayatın üzerine olmadığını söyleyip masanın üzerindeki gözlüğü gözüne takar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Hikâye kurgusunda ilahi anlatıcının anlatımı ile ben anlatıcının sesi birbiri içine geçmiştir. *“Yavaş yavaş ölüme hazırlıyor Allah bizi. Böyle böyle alıșacađız gitmek duygusuna. Hoş, ben dünden alışığım ya. Gençliğimden beri mezarlıklarda dolaşışım. Mezarlıklarda otururum. Mezarlıklarda ferahlarım... Hayat üzerime olmadı hocam, dedim. Ama duymadılar. Duymasınlar istedim belki de. Duymamaları daha iyi. “Duymamaları daha iyi” diye mırıldandı. Sanki orada biri vardı da ona sesleniyor gibiydi.”* (s.69)

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri emekli bir öğretmen olan Suphi'dir. Yazarlık yapmaktadır. Ömrünü yazmaya ve okumaya adanmıştır. Ama önüne çıkan sorunlarda önce onları anlayıp dinlemek ve dengelemek yerine hep silip atmayı tercih etmiştir. Etrafındakileri bir çırpıda silip attığı içinde artık kimsesi kalmamıştır. İlk eşini kanserden kaybetmiş sonraki eşleriyle ise uyum sağlayamamıştır. Yalnızlık ve yazma endişesi içinde sürüklenirken tüm yaşantısını, açılarını ve emeklerini düşünür ve bu karakterin iç sorgulamaları kurgunun amacını belirler. Kurgu akışında yer alan diğer kişiler Suphi'nin yaşantısına bir şekilde dokunmuş kişilerdir. Bu kişiler arkadaşları Recep ve Kamil, emekli öğretmeneci müdürü Durmuş, annesi, dayıları, evlendiğı üç kadın ve kumpirci sahibidir. Hayatın üzerine oturmadığını yaşadığı şeylerle adeta ispat etmeye çalışan Suphi hayattaki olumsuzlukları tedavi etme maharetine sahip değildir. O hep ilk önce kesip atmayı düşünmüştür.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgu akışı bir gün içerisinde geçen kısa bir zaman dilimini kapsar. Ana karakterin deniz kenarındaki kahveden evine gelişı oradan da kumpirciye gidişı ve bu süreçteki düşünceleri aktarılır. Kurgunun ana akışı içinde geçmiş zaman hatırlamaları, geçmişte yaşananlar aktarılır. Suphi hayalinde geçmişe giderken geleceğı de gider ve 2118 gibi bir tarihte edebiyat dünyasında var olup

olmadığının hayalini kurar. Bu hayali yolculuk zaman kavramını anın ötesine taşır. Bu yolculukta edebiyat dünyasında kendini ve beklediği kişileri bulamaz. Bu olumsuzluk dolu hayal ile yalnızlık duygusu daha da ağırlaşır. Bunca emeğinin boşuna olduğu duygusu kendini tekrarlar. Bu hayali sık sık kurduğunu da “ *O zehirli an’ı yaşa hadi. Hadi gene geçmişe git. Hadi gene acı çek.*” (s.73) sözlerinden anlarız.

f. Mekân

Karşımıza çıkan mekânlar deniz kenarındaki kahve, Suphi’nin evi, üçüncü eşi Belgin ile karşılaştığı kitapçı ve kumpircidir. Suphi kırk yıldır bu şehirde yaşamaktadır. Bu mekânlar onun sıkça bulunduğu yerlerdir. Renksiz olarak değerlendirdiği yalnız yaşantısı bu mekânlar ile bağdaşır. Kurgu akışında kullanılan “*Yirmi senedir oturduğu berjere oturdu.*”(s.68) sözleri ile yaşantısındaki aynılığın vurgusu yapılır.

g. Dil ve Üslup

Dil, öykü amacına uygun bir şekilde kullanılmıştır. Yaşantısını ve yalnızlığını sorgulayan bir taraftan da yazma, okuma ve hepsinin üzerinde iyi olma endişesi taşıyan bir adamın kendi iç sorgusunu aktarır niteliktedir. Kurgu kişilerinin söylemlerinde günlük konuşma dili kullanılır. “*Ne o len Suphi, dedi, yalnızlık iyice başına vurdu ellaam...*” (s.68) “*Ulan en az beş baskı yapmış kitabım var benim, it oğlu it!!!*” (s.75)

h. Anlatım Teknikleri

Öyküde anlatma tekniği kullanılmıştır. Akışta en çok faydalanan teknikler ise diyalog, iç monolog ve iç diyalogdur. Ana kişi Suphi’nin kendi iç sorgulamaları bu teknikler sayesinde kendi ağzından olduğu gibi verilir. “*Dünya bana göre değildi. Yazalım yazar olalım dedik, bir şeye benzetemedik. Okuduk okur olamadık. Evlendik koca olamadık. Kimseye hoca olamadık. O kadar insan tanıdık bir dost bulamadık.*” (s.77)

2.6.10. “güvercin kanadı”

a. Konu

Hayatın akışı içinde kendisini kıskanan, bu nedenle işlerine taş koyan arkadaşının kanser olduğu haberini alan ana karakter, bir gün her şeyin süresinin biteceğini kendilerinin de zamanının dolacağını anlar. Onlardan sonra gelenlerinde bu akışta habersizce yol alacaklarını düşünür. Bu algılayış kurgunun amacını oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri bir yazardır. Kurgu İrfan adlı kişiye olan öfke dolu sözlerle başlar. İrfan adlı kişide ana karakter gibi bir yazardır. Ama kulvarları farklıdır. İrfan roman yazarı iken ana karakter şiir yazmaktadır. Ana karakter, İrfan adlı kişinin tanınmış olmakla kafayı bozduğunu düşünür. Kendi kitabının üç ayda ikinci baskıya gidişini çekemediği haberini ve kendisine verilecek şiir ödülünü engellediği bilgilerine ulaşır. Öfkeyle dergiye gitmek bir an önce onunla konuşmak ona her şeyi söylemek ister.

Dergiye giderken önüne beyaz bir minibüs firen yapar. Minibüsün camındaki krem rengi güvercin çıkartması dikkatini çeker. Rüyasındaki güvercin ile bu güvercini benzetir. Rüyasındaki güvercin beyaz bir halı görünümünü alıp insan topluluğunu sarar, son olarak da her şey deniz siyahlığına dönüşüp alevler içinde kaybolur. Rüyası ile yaşadıkları arasında bağlantı kurmaya çalışır. Krem rengi kanatları olan güvercin bir kefene mi dönüşüyor acaba diye düşünür. Sigarasından derin bir nefes çekip İrfan'ın afili tavırlarını yıkmayı planlar.

Yürümeye devam ederken bir yandan da İrfan'a saydırmaktadır. Cadde trafiğinden insanlar onun sesini duymazlar. Hüdaver adlı arkadaşına da olanları anlatmayı planlar. Onunda dergide olmasını ister. Ona da kızgındır. Nihayet dergiye vardığında orada kimseleri bulamaz siniri daha da artar. Otoparka çıktığında Hüdaver ile karşılaşırlar. Hüdaverinde ona söyleyecekleri vardır fakat ana karakter onu hiç dinlemeden öfkeyle konuşmaya başlar. Hüdaver onu dinlemesi için ısrar eder. Bir yerde çay içmeyi teklif eder. Onun konuşmasına izin vermeden, İrfan'ın mide kanseri olduğunu bu yüzden bir süredir ortalıkta olmadığını söyler. Nargilecinin soğuk salonunda öylece otururlar. Ve ana karakter kendilerine verilen sürenin dolmuş olduğunu anlar. Tüm bu düşüncelerin ardından ana karakter Abdullah, “*İrfan hangi hastanedeymiş Hüdaver?*” (s.84) diye sorar. Hızlı trenle İstanbul'a gitmeyi teklif eder. İrfan hakkında bir yığın olumsuz hisle doluyken yüreği, öfkeden yerinde duramazken, aldığı hastalık haberi onun bütün bakış açısını değiştirmiştir. Çok satan kitaplar, sosyal medyada

fazla takipçisi olmak, şiir söylemek, roman yazmak hepsi ama hepsi bir gün sonu gelecek uğraşlardır. Onların yerine başkaları gelecektir. “*aynı ateşler içinde gezindiklerini bilmeden vadilerde! dalgınca! Yaşayıp gideceklerdi!*” (s.84)

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır. “*Şimdi dergiye gidiyordu. O İrfan denen hırs ve kibir küpünü görecekt olursa haddini bildirecekti. Her şeyi biliyorum lan İrfan diyecekti!*” (s.79)

d. Kişiler

Öykünün ana karakteri Abdullah bir şiir yazarıdır. Çıkardığı şiir kitabı üç ay içinde ikinci baskıya gitmiştir. Bu durum onu çok mutlu etmektedir. İyi bir yazar olma hayali vardır. İrfan adlı karakter onun şiir kitabını basmış, kitap için galayı da o düzenlemiştir. Bir roman yazarıdır. Bütün hesaplarını romancılığına faydası olacak şekilde düzenlemektedir. Sosyal medyadaki görüntü onun için çok önemlidir. Bu durum Abdullah’ın sinirini bozar. Onu menfaatçi olarak görmesine sebep olur. İrfan, Abdullah’ın şiir kitabının erken tükenmesini öğrencileri ile açıklar. Sadık adlı bir diğer hikâye kişisi de İrfan’ın Abdullah’ın alacağı şiir ödülüne engel olduğu bilgisini yeminler ederek Abdullah’a anlatır. Tüm bunlar birleştiğinde ise Abdullah, İrfan’ın onun çekemediğini kıskandığını düşünür ve onunla konuşmak ister. Bu süreçte kurguda Hüdaver adlı kişi karşımıza çıkar ve Abdullah’a İrfan’ın hasta olduğunu söyler. Bütün hikâye akışı bu bilgi ile yön değiştirir. Abdullah ve İrfan hikâyenin ana ekseninde olan kişilerdir. Hüdaver ve Sadık ise kurguyu destekleyici nitelikte akışta yer alırlar.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda yer alan olay kısa bir zaman dilimini kapsar. Öfkeli karakter Abdullah’ın İrfan ile konuşmaya gitme süreci ve hastalık haberini aldığı an kurgunun ana olay zamanıdır. Abdullah’ın öfkesini besleyen olaylar ise daha öncesinde gerçekleşmiştir.

f. Mekân

Öykü akışında ana karakter sokakta yol alırken karşımıza çıkar. Sonrasında dergi binası ve çay içilen nargileciyi görürüz. Son olarak ise İrfan'ın hasta olarak bulunduğu hastaneden ve trenle İstanbul'a gitmekten söz edilir. Mekânlar ayrıntılı bir şekilde işlenmez. Kurgu eksenini fayda sağlayacak nitelikte kullanılırlar.

g. Dil ve Üslup

Öyküde öfkeyle dolu bir karakter yansıtılabilmek için günlük konuşma dili hatta argoya varabilecek söylemler sıkça kullanılmıştır. “*Ulan eşşoğlu eşşek! Satmadı mı? Uyduruyor muyum? Benim şiir kitabım senin romanından çabuk tükendi! Salak herif!*” (s.79) “*Poh!!! Öğrencilerimle açıklıyor 3000 tirajı! Öküz oğlu öküz!*” (s.81) Günümüz dünyasında popüler olan sosyal medya kullanımına da İrfan adlı karakter üzerinden, dikkat çekilmiştir. “*Yok efendim yirmi bin takipçi az mıymış! Yok efendim iki ayrı jüriliği varmış!*”(s.81)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Diyalog, iç diyalog ve iç monologlardan faydalanılmıştır. “*Ben hepinizden çok seviliyorum! Geçen sene imza gününde yüzden fazla okur geldi bir kere! Hadi bakalım! Bunu nasıl açıklayacaksınız?*” (s.81)

2.6.11. “desidero”

a. Konu

Hayatının akışı yavaşlayıp yaşlanmakta olan ana karakterin bir zamanlar içinde bulunduğu bitip tükenmeyen yerleşme duygusunun ve hayata bir düzen verme algısının tükenmeye başlaması kurgu konusudur.

b. Olay Örgüsü

Hayatındaki her şeyi en önde yapma tutkusundan dolayı arkadaşları tarafından “ali desidero” takma adıyla anılan ana karakter artık yaşlanmış ve hızlı temposu sadeleşmiştir. Evinin balkonunda geçmiş yaşantısının kritiğini yapmaktadır.

İlk önce genç olmayı düşünür. Genç olup olmama muhasebesini yapar. Bu sırada balkonun önünden geçen ağır vasıtalar evi sallamakta, üst kattaki kadın balkonda namaz kılarken her rükûya eğildiğinde “gürp” diye bir ses çıkmaktadır. Hayatta yer alan her şeyin neden şekilleri olduğunu, arkadaşlık ilişkilerini, dünyadaki yaşam savaşının acımasızlığını, kendisini neden bu kadar hırpaladığını bir bir düşünür. Bir yandan da telefonu çalar fakat telefonu açmaz.

Balkondaki kadın namazını bitirip, sertçe kapıyı kapayarak içeri girer. Gençlerin gülüşme sesleri gelir. Ana karakter her şeyi yeniden başlamak ister miyim diye düşünürken, hayatta ilk defa bir şeyi istemediğini anlar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır. Ana karakterin yaşamı ile alakalı düşünceleri, hayat muhasebesi sunulmuştur.

d. Kişiler

Kurgunun biricik kişisi “ali desidero” takma adıyla anılan her şeyi en önce yapma tutkusundaki kişidir. Etraftan bu şekilde algılansa da aslında öyle olmadığını düşünmektedir. Yaşantısını her şeyin mükemmel olması için bu kadar planlamışken neden günah duygusu içinde kıvrandığını, neden içinin rahatlamadığını anlayamaz. Hayatının artı ve eksilerini düşünür. Genç olup tekrardan bu dünyayı deneyimlemek isteyip istemediğinin tahlilini yapar ve istemediğine karar verir. Yaşadığı önceki şeyler ile bulunduğu an arasında zihni gidip gelir. Hayat akışı “*evlilik. çocuk. umre. ikinci evlilik. hac. avrupa gezileri.*”(s.86) bu sözlerle özetlenir. Olay ayrıntısından çok olayların bıraktığı duyguların anlatımı ile öykü kişisi tanıtılır. Kurgu akışında “ali desidero” alıntısı ile “MFÖ” gurubuna ve ölüm algılayışı ile “İsmet Özel” e değinilir.

e. Zaman

Kurgu anlatımında şimdiki zaman, geniş zaman, öğrenilen geçmiş zaman bir arada kullanılır. “*o gençlerden bir olmak ister mi? telefonu çalıyor. açmayacak. evin bütün ışıkları sönmüş.*”(s.85) İlahi anlatıcı ana karakterin anlık görüntüsünü ve zihin akışını şimdiki

zamandan yansıtır. Kurgu kişisi kendi iç monologlarında geçmişe gider ve bu kısımlarda geçmiş zaman kullanılır. “*asistan olmayı büyük bir sessizlik içinde kitap okumak, sade ve asil bir durgunluk sanmıştım. Kıskanmıştım.*” (s.88) Kurgu akışında bir gece vakti ana karakterin zihninden düşünceler geçer. “*gece yaklaşıyor.*” (s.85)

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza ana karakterin evinin balkonu çıkar. Bu balkondan deniz görünür ve önünden ağır vasıtalar geçer. Üst katta yaşayan kadının balkonda namaz kılması ve çıkan ses mekân bütünlüğü içinde ayrıntıda yer alır.

g. Dil ve Üslup

Öykü kurgusunda hayattaki her şeyin kalıpları olması durumu yadırganır. “*iki uçtan biri şart mı? neden olsun. neden bin bir şekli olmasın insan oğlunun? neden birkaç şekle sokup kurtulmaktayız ki! işimize geliyor.*” (s.87) Hayatın kurallarına karşı bu ünleyişle hikâyenin yazım şekli kesişir. Klasik imla kurallarında yer alan cümle başı büyük harf kuralı burada kullanılmaz. Tüm cümleler küçük harfle başlar. Kurallara karşı kuralsız bir kullanım karşımıza çıkar. Hikâye akışında “*hışır hışır*” (s.85), “*gürp*” (s.86), “*bing bing bing*” (s.87) “*tıkır tıkır*” (s.91) gibi kullanılan birçok yansıma sözcük anlatımı zenginleştirir. Ana karakterin arkadaşları “*ali desidero*” söylemini karakterin üzerine “*cuk*” oturan bir ifade olarak görür. Kullandığı arabanın modelini çağrıştıracak imalı sözler bu bağlamda da yer alır. Bu kullanımdan da bir araba markası sezinletilir. Dolayısı ile marka adı kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Kurgu akışında iç monologlardan yararlanılmıştır. “*belki de arkamdan konuşanlar benim bu naif tarafımdan haberdar değiller. beni çok güçlü ve ceberut sanıyorlar.*” (s.89) İlâhi anlatıcı tarafından sık sık iç çözümlemeler yapılır. “*o gençlerden biri olmak istemiyor. yaşadıklarını yeniden yaşamak istemiyor.*” (s.85) Hayat akışı özetleme tekniği ile yansıtılır. “*iş bulma... evlenme... boşanma... ev alma... yeniden ev alma...*” (s.90) Geriye dönüş tekniği ile ana karakter geçmişinde yaşadığı olayları aktarır. “*asistan olmayı büyük bir sessizlik içinde kitap okumak, sade ve asil bir durgunluk sanmıştım. Kıskanmıştım.*” (s.88)

2.6.12. “rûbeûr”

a. Konu

Öykü kurgusu ana karakter Kadir’in kırk yıl önce üniversite okumak için gittiği şehirde tanıştığı, şairle tekrar yüz yüze gelmelerini konu edinir.

b. Olay Örgüsü

Öykü mektup yazmak isteyip bir türlü yazamayan ana karakterin o anki durumunun resmedilmesiyle başlar. Ana karakter Kadir üniversite okumak için gittiği şehirde o zamanlar çokta ünlü olmayan bir şairle tanışır. Onunla tanıştığı sıralarda yeşil gözlü dul bir kadına âşık olur. Bu kadın çarpıcı şiirler yazmaktadır. Zamanla kadının Kadir’e olan ilgisi azalır ve sonunda görüşmemeye başlarlar. Ama Kadir kadını uzaktan izlemekten kendini alamaz. Tam da bu buhranlar içinde kıvranırken şair onun yol göstericisi olur. Onu huzurlu bir kıyıya bırakır. Aradan geçen zaman içinde şair ünlenir.

Şair uzunca bir aradan sonra elli senelik derginin ve derneğin başına geçmesini ister Kadir’den ve bunu herkesle iletişim kurduğu gibi bir mektupla yapar. Kadir bu sorumlulukları başaramayacağını düşündüğü için nazikçe bu teklifi geri çevirmeyi düşünür ve mektuba cevap yazmaya çalışır. Bir taraftan da şairin yaşadığı şehre gidip onla yüz yüze konuşsam kendimi daha iyi ifade ederim diye aklından geçirir. Tam bu esnada kapı çalar ve şair karşısındadır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve hakim bakış kullanılmıştır.

d. Kişiler

Kurgu kişileri olarak ana karakter Kadir, onun âşık olduğu yeşil gözlü dul kadın ve üstat olarak nitelendirdiği, ülkenin kaderi için önemli bir isim haline gelen, yetkin şair karşımıza çıkar. Şair, kendi veliahtı olarak Kadir’i görmektedir.

e. Zaman

İlahi anlatıcı kurgu akışını sunarken birçok zamanı bir arada kullanır. Kurguda yaşanan olay ise kısa bir zaman dilimini kapsar. Geçe yarısından sabah ezanına kadar geçen zaman diliminde yaşananlar aktarılır.

f. Mekân

Kurgunun yaşandığı mekân Kadir'in evidir. Buradan geçmiş zaman dilimlerine üniversite yıllarına, şairle tanıştığı kitapçıya gidilir. Bulunduğu mekândan geçmişte yaşadığı mekânlara geçiş yapılır.

g. Dil ve Üslup

“Rûberû” sözcüğü Farsçada “yüz yüze” anlamına gelmektedir. Öykü kurgusunun sonu ana karakter ve şairin mektupla iletişim kurulmaya çalışırken yüz yüze gelmeleri ile sonlandırılır. Bu son sahne ile öykü başlığı arasında bağlantı kurulmuştur. Öykü eksenini ile uyumlu akıcı bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Geriye dönüş tekniği ile Kadir'in şair ile nasıl tanıştığı ve aralarında geçenler anlatılır. “*Kırk sene önce üniversite okumak için gittiği şehirde tanıdı onu.*”(s.94) İç çözümlemelerden faydalanılmıştır. İlahi anlatıcı ana karakterin iç dünyasını bu şekilde tanıtır. “*Bilemiyordu. Bilemeyecekti de. Bilemezdi de. Bildiği, üstadın, kendi yüreğini serinlettiği idi. Onun elinden deva bulduğuydu.*”(s.97) Aktarma cümleleri ile karakterlerin diyalogları yansıtılmıştır. “*O mektubu hiçbir zaman yazamayacaksın muhterem... dedi.*”(s.101)

2.6.13. “yaldızlı çokomel kâğıtları”

a. Konu

İnsan çok çalışarak istediklerini elde edebilir mi? Yoksa bazen nasipten öteye gidemez mi? Soruları kurgu konusunu besleyen ana hatlardır. Hikâyenin adı olan “yaldızlı çokomel kâğıtları” Didem Madak’ a ait bir şiirin başlığıdır. Bu şiirin anlattığı şey ile bu öykünün

sorguladığı şey aynı temeldedir. Didem Madak 41 yaşında kanserden ölen bir şairdir. Öykü akışında Didem Madak'ın şiiri sezinletilir.

b. Olay Örgüsü

Kurgunun ana karakteri Kehribar, tüm planlarını ülkenin çok satan bir yazarı olmak üzere yapar. Bu amaçla yaptığı her şeyi, attığı tüm adımları sorgular. İyi mi yoksa kötü mü yaptığını düşünür. Bir festivalde karşılaştığı çenesi sakallı yaşlı profesörün “Network” hakkında söyledikleri sık sık aklına gelir. Kendini geliştirmek amaçlı şehrini değiştirir, yepyeni ortamlara girer. Ruhunu saran hırsları bir türlü gizleyemez. İçindeki istekleri tanıştığı kişilere hemen anlatırken annesine itiraf etmeyi bir türlü başaramaz. Yeteneğinin sınırlı olduğu için çok satmadığını bile düşünür.

Çocukluğundaki bir sahne aklına gelir “*Kötü olmak gerekiyor!!!*” (s.105) söylemi bu sahneye aittir. Şehriyar’a karşı kayırmacı davranışları fark edip feryat ettiği o an, insanlar kötü olan şeyleri seviyor diye düşünür. Sonrasında, Brad Pitt’in oynadığı “İhtiras Rüzgârları” filmde yer alan final sahnesindeki konuşmaları hatırlar. “*İnsanların ve Tanrı’nın koyduğu bütün kurallara uydum. Ama sen hiçbirine uymadın. Yine de seni hep daha fazla sevdiler. Annem. Babam. Hatta karım...*” (s.105) Çalışarak şeytan tüyüne sahip olunamayacağı fikri iyice zihnini ele geçirir. Roman türünü denemeye karar verir. Kendini kötü hissetmemek için sosyal medya hesaplarını resmi hesap gibi sunmaya başlar. Romanlarla uğraşırken bir gece bir yerlerde basılması gereken düğmelere basmayanlar var diye hisseder. Böylelikle bazı kitaplar ikinci baskıyı göremezken bazıları iki milyon satmayı başarır gözünde. Annesinin söylediği “*Nasipten öte yol yoktur.*” (s.107) sözleri ve sıkıcı pazar sabahı aklına düşer. Babasının ve kendinin inanmayışı, annesinin babasını inançlı hale getirebilmek için verdiği çabayı hatırlar. Belki de kendimde inansam her şey benim için daha kolay olur diye düşünür.

Tekrar o sıkıcı Pazar sabahına gider. Çalışma odasına yürüyüp eline bir kitap almıştır. Her hangi bir sayfayı açar. Ve karşısına “yaldızlı çokomel kâğıtları” adlı şiir çıkar. “*On senedir her şeyi yaptım Didem Madak, her şeyi yaptım ama düzeltmedim*” (s.110) diye mırıldanırken kitabı yere fırlatır ve ahh çeker.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Kurgu akışı ilahi anlatıcı tarafından hakim bakış açısı ile yansıtılır. Kehribar adlı ana karakterin tüm duygu ve düşünceleri, hayatını sorgulayışı ilahi anlatıcı tarafından anlatılır.

d. Kişiler

Kurgunun biricik kahramanı Kehribar, yabancı dili olan, yurt dışında okumuş, yetenekli ve iyi çevreye sahip bir yazardır. Sosyal medyadaki tüm hareketlerini ülkenin çok satan yazarı olmak üzere planlar. Kendine gelen tüm mesajlara ve telefonlara cevap verir. Canı sıkkın olsa bile etrafındakilere gülümser. Evde oturarak harika şeyler yazmakla başarılı olamayacağını düşündüğü için seyahatlere gider. Uzak ilçelerin, soğuk halk eğitim merkezlerinde yaratıcı yazarlık dersleri düzenlemeyi kabul eder. Tüm dergilerde yazmak için caba harcar. Kendini tanımayan yazarların dikkatini çekmek için sayısız eleştiri yazısı yazar. “Network” ünü genişletmek için şehrini değiştir yeni ortamlara girer.

Tüm bu yaptığı çalışmalara verdiği tavizlere karşı yine de istediğini elde edemez. Neyi yanlış yaptığını sorgular. Birilerinin ona engel olduğunu, yeteneğinin olmadığını bile düşünür. Hırsla dolmuş yüreği patlayacak gibidir. Babasının ve kendisinin inançsız oluşunu sorgular. Annesinin nasipten öteye bir yolun olmadığı ile ilgili düşünceleri onun kendini tekrar tekrar sorgulamasına sebep olur. Kurgu akışında anne, baba(Bekir), anneanne, hayat boyu kayırıldığını düşündüğü Şehriyar hikâye eksenini desteklemek amaçlı yer alan diğer kişilerdir. Didem Madak ismi kurgunun son kısmında yer alır. “yaldızlı çokomel kâğıtları” şiirinde yer alan “Ama yazgısını yaldızlı çokomel kâğıtları gibi/ Tırnaklarıyla düzeltemiyor insan” sözü onu derinden etkiler. Başarısızlığını tekrar hissederek ah çeker.

e. Zaman

Kurgu anlatımı geçmiş zaman kullanılarak oluşturulur. Hikâye içinde gerçekleşen olaylarda geçmiş zamanda gerçekleşmiştir. Zaman kavramı olarak “*bir gün*”(s.103), “*Sıkıcı bir Pazar sabahı*” (s.107) gibi ifadeler kullanılmıştır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan yerler günlük sıradan yerlerdir. İş yeri, şiir festivali, otel lobisi, halk eğitim merkezi, çalışma odası gibi yerler kurgu olaylarının geçtiği yerlerdir. Özellikle bir mekânın altı çizilmemiştir.

g. Dil ve Üslup

Kurgu konusu ile bağlantılı olarak sezinletilen Didem Madak'ın şiiri hikâye içinde bir taraftan duygusal bir atmosfer oluşturur. Ana karakterin başarı uğruna ruhuna doldurmuş olduğu hırs duygusunu, şiirin oluşturduğu hissiyat ve -nasip- kavramı yumuşatır. “Schopenhauer” ve “Network” gibi yabancı sözcük kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. İç monolog “*Neden çok çalışan ben buradayım? Neden o akademisyen suratlı karı iki milyon satıyor? Bunlara kim karar veriyor?*” (s.108) ve iç diyaloglardan “*Anne çalışana verir... demiyor musunuz siz inananlar. Çalışıyorum, vermiyor. Anne bu işte bir sakatlık yok mu sence de ?!*” (s.109) faydalanılmıştır.

2.6.14. “sokak çocukları paneli”

a. Konu

Öykü konusunu çekilmek istenen bir film ve bu filmin konusu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ben anlatıcı aklına gelen çekmek istediği filmi “selâm” adlı kişiye yazar kendi gelene kadar bu konuda düşünmesini ister. Kocaman bir konferans salonunda kel, şişman, gıdıklı bir profesör klişe bir şekilde bir konferans vermektedir. Yanında benzer konuşmacılar, az sayıda dinleyici ve matruş suratlı protokol cinsinden kişiler yer alır. Konuşmanın konusu ahlaktır. Sokak çocukları işlenmektedir. Arka sıralarda konferansa tesadüfen yer alan birkaç öğrenci telefonlarıyla oynamaktadır. Bu gençlerden biri salonun sol duvarını oluşturan camdan dışarıya bakar. Kamera da oraya döner. İki oğlan çingene çocuğu sakızlardan çıkan kumar kâğıtları ile hararet içinde oyun oynamaktadır. Camın ardından sesleri gelmez sadece görüntüleri vardır. Profesör, toplumsal dayanışmanın öneminden bahsederken çingene

çocuklardan biri salonun camına bir yumruk indirir. Herkes başını oraya çevirir. Çocuk iki elini siper ederek içeriye bakmaya çalışır ama içeriyi görmekte zorlanır. Profesör tekrar konuşmasına döner. Bu sırada çingene çocuk haylazlık ederek cama üst üste vurur. Arka sıradaki gençler bu anı fotoğraflamaya çalışır. Profesör yerinden kalkıp camı acar ve çocukları içeri çağırır. Bu sırada salonda uyuklamakta olanlar bile uyanıp duruma şaşırır. Görüntü kararır, seyirciler filmin bittiğini sanırlar. Ekranın ortasında filmin bitmediği yazar ve ekran tekrar ağıtır. Profesör çocukları konferans salonunun kapısında kucığına alıp binanın devasa kapısından çıkıp yürüyüp gider. Ekranda bitti yazar. Ben anlatıcının ağızı ile çaldığı ıslık müzik olarak verilir.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Kurguda klişe bir atmosfer oluşturulmak istenmektedir. Bu nedenle seçilen kişiler bunu durumu yansıtacak şekilde akışa yerleştirilir. Kel, şişman, gıdıklı, uyuklar gibi konuşan bir profesör. Onun yanında benzer konuşmacılar. Matruş suratlı protokol, arkada telefonlarıyla uğraşan öğrenciler ve camın arkasında oyun oynayan iki çingene çocuk kurgu kişileridir. Salonun içinde yer alan herkes yapay, klişe ve sıkkın tiplerdir. Salonun içindeki tipler ile dışarıdaki çocuklar arasında bir zıtlık vardır. Ve bu zıtlık vurgulanmak istenir.

e. Zaman

Kurgu akışında ben anlatıcı aklına gelenleri arkadaşına yazar. Bu yazı şimdiki zamanda oluşturulmuştur. Ama yazıyı okuyan kişi okumayı yaparken ben anlatıcı orada olmayacaktır. Okuyan kişi için yazı, geçmiş zamanda yazılmış olarak kalacaktır. Hikâyenin içinde yer alan çekilmek istenen filmin konusu ise istek kipi kullanılarak gelecekte yapılacak bir proje şeklinde sunulur.

f. Mekân

Kurgunun ana mekânı gösterişli, her yeri cam olan büyük bir konferans salonudur. Bir de bu salonun dışarısı vardır. Bu iki mekân ve mekânlarda yer alan kişiler üzerinden zıtlık oluşturulur. Mekânın dışında yer alan çingene çocukların haylazlıklarıyla, hayat dolu oluşlarıyla içerideki soğukluk vurgulanır. Bu iki mekân arasındaki zıtlık çingene çocuklar üzerinden ortaya konur.

g. Dil ve Üslup

Öykü anlatımında kullanılan dil akıcıdır. Cümle başı büyük harf, Harmancı'nın birçok öyküsünde olduğu gibi burada da kullanılmamıştır. Cümlelerin büyük harfle başlamaması giriş, gelişme ve sonuç kısmının satır başları ile gösterilmemesi metnin aceleyle, heyecanla yazılmış olduğu hissini de vermiştir. Heyecanla yazılan hemen hayata geçmesi istenen bir proje okunuyormuş hissi yansıtılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Selâm adlı kişi ile ara ara diyalog kurulmuştur. “*selâm, bunu unutma, gerçi metni birlikte yazacağız,*” (s.102)

2.6.15. “değirmen”

a. Konu

Bir kadın ve erkek arasında geçen bakışma anı kurgu konusunu oluşturmuştur.

b. Olay Örgüsü

Sabahattin Ali okuyan ben anlatıcı yani ana karakter, parkın ucunda oturan adamdan çok etkilenir. Bu kısa anda onunla evlendiğini bile hayal eder. Ona bakmak ve aynı zamanda bakmamak ister. İçinden arkadaşı Hacer ile onunla olabileceğini tartışır. Adam ayağa kalktığında sağ elinin olmadığını ve göğsünde bir madalya olduğunu fark eder. Adam kadına bakar, kadın başını öne eğer.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı sunulmuştur.

d. Kişiler

Birbirine bakışan kadın ve erkek kurgunun eksenini kurar. Hacer adlı kişi hayali olarak kurguda konuşulan kişi olarak yer alır. Adamın göğsünde taşıdığı madalya üzerinden gazi olduğu sezinletilir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgu zamanı ise kısa bir bakışma anını kapsar.

f. Mekân

Bakışma bir parkta gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Öykünün en dikkat çeken unsuru dilidir. Klasik öykü yapısından farklı olarak şiirsel bir söylemle oluşturulmuştur. Uyumlu sözcükler bir arada kullanılmıştır. “*Değirmen masadan aşağı düştü. Tepemizden siyah bir kuş geçti.*” (s.118)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Ben anlatıcı daha önce yaşadığı bir olayı aktarır gibi bu olayı anlatır.

2.6.16. “bundan sonrası slowmotion”

a. Konu

Ana karakterin dışçide gördüğü delikanlıyı İnci adındaki bir kız ile hayalinde yakıştırması kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter dişçinin bekleme salonunda bir delikanlı görür. Hareketleri ve duruşundan etkilenir. Zihninde bu delikanlı ile İnci adlı kızı yakıştırır. Dişçinin geç, İnci'nin ise erken gelmesini arzular. Güzel hayaller içinde iken delikanlı elinde tutuğu dergiyi bırakınca parmağındaki alyansı görür. Tam o sırada tesettürlü ve makyajlı bir kız gelip delikanlıyı öper. Bu durum karşısında hayalinin gerçek olamayacağını anlayan ana karakterin gözlerinin ferisi söner. İnci kapıdan içeri girer.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter, İnci, delikanlı ve delikanlının eşi olduğunu sezinlediğimiz blucinli, tesettürlü, aşırı makyajlı, omuzları vatkalı kız kurgu kişileridir. Bu kişiler arasında delikanlı betimlenir, güzel giyimli ve ağırbaşlı olduğu vurgulanır.

e. Zaman

Öykü kurgusu geniş zaman kullanılarak yansıtılmıştır. Kurgu olayı kısa bir zaman dilimini kapsar. Ana karakterin dişçiye bekleme anında olanlar aktarılır.

f. Mekân

Kurgunun ana mekânı dişçinin bekleme odasıdır. Ana karakter hayalinde aynı arabanın içi, aynı ev gibi mekânlar da dişçi ve İnci'yi hayal eder. Bu hayal vasıtası ile arabanın içi ve ev mekânlar arasına dâhil edilmiş olur.

g. Dil ve Üslup

Kurgu yazımında imla kuralları, yazım ve noktalama işaretleri kullanılmaz. “*inci ile yan yana görür gibi oluyordu*” (s.119) Bu tarz öykü yazımı Harmancı'nın öyküleri arasında karşılaşılan bir durumdur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Tüm öykü ilahi anlatıcı tarafından iç çözümleme tekniği de kullanılarak aktarılır. “*inci ile çocuğu aynı arabanın aynı evin aynı düşün içinde görüyordu*” (s.119) Kurgu başlığında kullanılan yapancı sözcükler “slow mation (ağır çekim)” dikkat çeker. Hayalinin gerçekleşmeyeceğini anladığı anda ana karakterin düşünceleri ve hisleri ağır çekimde ilerler.

2.6.17. “güneşin kucığında”

a. Konu

Ana karakter ile mezarlıkta karşılaştığı kadın arasında geçen sözsüz diyalog kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter 1930’lu senelere kadar mezarlık olan parkta otururken küçük bir kız çocuğu ve onun annesi dikkatini çeker. Küçük kız koşarak gelir ve ana karakterin önündeki mermerlerin üzerine sırt üstü uzanır. Minik elleriyle gözlerini kapar. Bu sırada annesi de koşarak gelir ve neden böyle bir şey yaptığını onu sarsarak sorar. Bu durumu gören ana karakter çok sinirlenir.

1930 yılına kadar mezarlık olan bu yerden tüm cenazeler bir yere taşınamamıştır. Ana karakter, küçük kızın bu durumu fark ettiği için böyle davrandığını düşünür. Çocuğa ve annesine duygusuzca bakarken kadınla gözleri denk gelir. Kadının gözlerinde çok eski zamanların içinden, çok başka mevsimlerden bakan bir kadının ışığı vardır. Kadın her şeyi biliyormuş, onun bu düşüncelerini anlamış gibi bakar. Bakışları ana karakteri delip geçer.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Ana karakter, parkta karşılaşılan kadın ve onun kızı kurgu kişileridir. Kadın ve kızı vasıtasıyla mermerin altında hala yatmakta olan ölüler hatırlanır.

e. Zamanı

Kurgu anlatımı şimdiki zamanda yapılır. Kurgu zamanı ana karakterin parkta yaşadığı olayları kapsar.

f. Mekân

Mekân olarak kullanılan yer Şems Camii'nin önüdür. Mabedin büyük bahçesinin kenarında otururken hadise gerçekleşir.

g. Dil ve Üslup

Betimlemelerden faydalanılmıştır. “*Şems Camii'nin önünde, mabedin büyük bahçesinin kenarında, üzerinde Ziraat Bankası yazan, koyu yeşil rengi iyice pörsümüş bir bankta oturuyorum.*” (s.121) “Ziraat Bankası” gibi kurumsal bir isim kurgu akışında yer alır. Günlük hayatın içinde var olan mekânların kurgu içinde yer alması hikâye eksenini besleyen konuya zıt olarak gerçeklik hissini güçlendirir.

h. Anlatım Teknikleri

Kurgu kişilerinden kadın ve kızı arasındaki iletişim aktarma cümleleri ile yansıtılır. Ana karakter iç diyalog ile kadına olan hislerini anlatır. “*...yapma bunu, kırma çocuğu, etme, gel etme... diyorum, demek istiyorum, demeyi düşünüyorum, demiyorum, diyemiyorum.*” (s.122) Ana karakter gerçekte böyle bir diyalog kurmak ister ve zihninde bunun bir provasını yapar, hayalini kurar. Ama gerçekte böyle bir diyalog olmaz. Birbirlerine bakışlarından adam kadının kendi düşüncelerini anladığını sezinler.

2.6.18. “güneşin kundağında”

a. Konu

Kurgunun ana karakteri olan yazar bir yıl önce gördüğü rüyayı annesine anlatır. Daha önce yazmış olduğu “güneşin kundağında” adlı öyküsünün rüyasına girdiğini, kendini bu rüyanın içinde bulduğunu aktarır. Harmanacı'nın “Behçet Bey Neden Gülümsedi?” kitabında

yer alan bu öyküden bir önceki öyküde “güneşin kucagında” adlı öyküdür. Art arda kitaba konulan bu iki öykü arasında kurgu konusu bakımından bağlantı kurulmuştur.

b. Olay Örgüsü

Kurgu rüyanın anlatımı ile başlar. Rüyasında kendi yazdığı hikâyenin içinde kendini bulan ana karakter, öykünün içinden çıkmaya çalışır. Debelenir, koşar, ağlar. Tam bu esnada “güneşin kucagında” öyküsünde yer alan kadın ve kızı karşısına çıkar. Kadın neden onları ve ölü annesini öykü konusu yaptığının hesabını sorar. Durmadan kadından kaçan, durumu anlayamayan, kendine soluklanacak bir yer bulamayan ana karakter bu defa da bir derginin sayfasının içinde bulur kendini. Sayfanın tepesinde “İtibar” sayfanın altında da 22 yazmaktadır. Sayfanın yarısı boydan boya denizken yarısı fotoğraftır ve bundan dolayı bir türlü ana karakter karşıya geçemez. Eli merdaneli kadın tekrar karşısına çıkar. Harfler, satırlar boğazına sarılır. Bir yandan da çok sıcaktır. Kendisini güneşin kucagında gibi hissederek. Sonunda mavi gözlü bir adam gelip onu kurtarır. Soluklanacak bir yere oturduğunda adam kaybolur. Ana karakter bulunduğu alanı defalarca kez dolaşarak adamı arar ama bulamaz. Adam nerede diye bağırmaya başlayınca etrafındakilerin dikkatini çeker. Ona Şems’i mi gördün diye hayretler içinde sorarlar. Etrafindakiler ona imrenirken Şems camiinin içine girer. Kabir odasının tabanındaki kuyu ağzından içeri dalar. Şems’i buraya mı attınız diye feryat ederken uyanır. Su içmek için mutfağa gider. Camdan sokaktaki ağacın altında mavi gözlü adamı görür. Balkondan atlayıp bahçe duvarını aşar. Ama adam yoktur. Arar arar ama bulamaz. İçinin ateşi bundandır. Annesine o adamı bulmadığı sürece iflah olmayacağını söyler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı kullanılmıştır. Ana karakter olan hikâye yazarı kendi düşüncelerini, yaşadığı bu hadise karşısında içinde bulunduğu duygu durumunu aktarır.

d. Kişiler

Öykü akışında bir önceki hikâyenin kurgu kişileri de karşımıza çıkar. Bu kişiler, eli merdaneli, öfkeyle hesap soran kadın, onun küçük kızı ve merdaneli kadının anneannesidir. Öykü içinde bir önceki hikâye kurgusu ile bağlantılı olarak yer alırlar. Bunların dışında

öyküde yer alan kişiler ana karakter, onun annesi ve Şems olduğunu sonradan anladığı kişi yer alır. Ana karakterin rüyasında onu kurtaran mavi gözlü adam Şemstir. Gördüğü rüyanın etkisinden kurtulamayan ana karakter. Tüm bu durumları annesi ile paylaşır.

Rüyada kendisine yardım eden Şems adlı kişi herkes tarafından görülemeyen biri olarak tanıtılır. Bu durumu ana karakterin etrafında yer alan kişilerin verdiği tepkiden anlarız. Kurgu akışında “ Selçuk Sümer” adlı kişide ana karakterin içinde bulunduğu sayfanın (rüyadaki sayfa içinde yer alan deniz fotoğrafının) fotoğrafını çeken kişi olarak ayrıntıda yer alır.

e. Zaman

Kurgu geniş zaman kullanılarak anlatılmaktadır. Kurgunun içinde yaşanan olay yani rüya görme durumu bir yıl önce gerçekleşmiştir. Etkisi hala sürmektedir. Ana karakter rüyasındaki adamı bulana kadar aramaya devam edecektir.

f. Mekân

Karşımıza çıkan ana mekân öykünün içidir. Öykünün içindeki mekân ise Şems Camiidir. Şems’in kabir odasında bulunan kuyudan içeri dalar ana karakter. Bu kurgu eksenini de Şems hikâyesine gönderme yapılmış olunur. Şems’in öldürülüşü ile ana karakterin kuyuda Şems’i araması arasında bağlantı kurulur.

g. Dil ve Üslup

Kurgu konusu ile uyumlu akıcı bir dil kullanılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Tüm kurgu akışı ana karakterin rüyasını anlatması üzerine kuruludur. Bu noktada anne ile kurulan bir iletişim, diyalog söz konusudur. Fakat kurguda annenin cevapları yansıtılmaz. Anlatım tarzından annenin sorduğu sorular sezinletilir. “Rüyamda “*Güneşin Kucağında*”ymışım. Yok yok anne. Öyle değil. Benim bir öyküm var.” (s.123) Kurguda yer alan rüya anlatımı için geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Betimlemelerden faydalanılmıştır. “*Eli merdaneli, yüzü uzun mu uzun bir kadın.*”(s.123)

2.6.19. “ölümsüz kasaba”

a. Konu

Seneler önce çıkılan bir Avrupa gezisinde gidilen bir kasabanın ölümsüz olduğunun öğrenilmesi üzerine orada kalmaya karar veren bir çift ve bu çiftin gerçek üstü serüveni kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Bir çift seneler önce bir seyahate çıkar ve rehberleri onları Avrupa’nın en zengin kasabasını gezdirir. Bu esnada kadın kaybolur ve kendini kasabanın mezarlığında bulur. Burayı gezerken mezar taşlarının hep geçen asırdan kaldığını fark eder. Rehberi bulunca bu durumu anlatır. Rehberde garipe bakarak gerekli ödeme yapıldığı takdirde bu kasabada ölümün olmadığını en son ölüm vakasının 1872’de görüldüğünü söyler. Bunun üzerine kadın burada kalmak istediğini söyler. Ve artık ne zaman geldiklerini hatırlayamayacak kadar uzun süredir bu kasabadadırlar. Ülkelerindeki gayrimenkulleri satarak burada yaşamaya devam ederler.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Öykü anlatıcısı eşlerden biridir. Fakat kadın ya da erkek olduğu bilgisi yer almaz. Ben anlatıcı olarak kurgulanır. Onun bakış açısından öykü yansıtılır.

d. Kişiler

Kurgunun ana kişileri kasabaya gezmek için gelip ölümsüzlüğün burada olduğunu öğrenince kasabada kalmaya karar veren çifttir. Rehber kurguda bu kasabanın ölümsüzlük gizemini müjdeleyen kişidir. Ve bu çiftlerin hayat akışını değiştirmiştir. Kasabanın en yaşlı kişinin 235 yaşında olduğu ve renginin tuhaf bir ispiroya döndüğü, gözlerinin beyazının hardal rengi olduğu gibi söylemlerle de kasabada yaşayan insanlar hakkında bilgi verilmiş olunur.

e. Zaman

Öykü şimdiki zamandan geçmişe gidilerek anlatılır. Seneler önce ölümsüzlük kasabasına geliş hikâyelerini ve burada nasıl kaldıklarını eşlerden biri olan ben anlatıcı anlatır. Sonrasında ben anlatıcı yaşadıkları zamana dönüp oradan bilgiler verir. Kasabaya geliş senesini hatırlayamayan ben anlatıcı bir nisan sabahı bilgisini sunar. “1872” (s.128) “2077 yılının Mayısı” gibi tarihler kurgu akışında kullanılan diğer zamanlarıdır. Kurguda yer alan çift ülkelerindeki gayrimenkulleri satarak 2077 yılına kadar bu kasabada yaşamayı planlarlar. Kurgunun gerçek üstü konusu kullanılan zaman algısının değiştirilmesiyle oluşturulmuştur.

f. Mekân

Öykü ekseninde en dikkat çeken unsur zaman kavramının mekâna göre değişkenlik göstermesidir. Kurgunun mekânı ölümsüzlük kasabasıdır. Bu kasaba eşrafı burada bulunarak ve yeterli ödemeyi yaparak istediği kadar yaşayabilmektedir. Kurguda yer alan bu ana mekân zengin bir yer olarak tasvir edilir.

g. Dil ve Üslup

Sade yalın bir dille gerçek üstü bir anlatım yapılmıştır.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Geriye dönüş tekniğinden “*Şöyle oldu. Buraya bir nisan sabahı geldik.*” (s.127) ve betimlemelerden “*Beyaz ve bembeyaz ve rüya kadar beyaz pantolonunun onu en az on sene gençleştirdiğini düşünüyordum.*” (s.128) faydalanılmıştır.

2.6.20. “igomenitsa ancona milano”

a. Konu

Seyahat acentesi ile Avrupa’yı gezmeye giden hikâyenin ana karakteri yolculuk esnasında tanıştığı hemşerileriyle yurt dışında tekrar karşılaşır. Bu tanışma ve karşılaşma hikâyesi kurgu konusunu oluşturmuştur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri Yunanistan'dan İtalya'ya oradan da İspanya'ya gidecektir. Fakat bineceği gemi üç saat kadar gecikmiştir. Bu sırada Urfa'dan Yunanistan'ın batısındaki İgomenitsa şehrine kadar gelen, İgomenitsa'dan dönercilik yaptıkları Milano'ya gitmekte olan iki Urfalı kardeşle sohbete dalar. Gemi gelip de herkes kamerasına yönelirken kardeşler ana kahramanı Milano'da ki dönercilerine davet ederler. Seyahat acentesinin milimetrik olduğunu bilen ana kişi gelemeyeceğini söyler.

Seyahatin sonuna doğru acente yolcularına bir sürpriz yapar ve Milano'ya da uğrarlar. Kurgu anlatıcısı, burada bir galeri gezdikten sonra yemek yeri ararken kendini Urfalı kardeşlerin dönercisinde bulur.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykü ana kişisi ve onun yolculuk esnasında tanıştığı iki Urfalı dönerci kardeş kurgunun ana eksenini oluşturur. Otobüs ahalisi ve yolculuk rehberi yan kişilerdir. Kurgu ana kişisi bir hocadır. Bunu akışta kullanılan ifadelerden anlarız. Urfalı kardeşlerin ikisi de genç, sakallı, yeşil gözlü ve dönerciden çok İtalyan rahipleri andırmaktadır.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurguda yaşanan olay ise iki haftalık bir Avrupa gezisinde gerçekleşmiştir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza gezi esnasında gidilen yerler (Yunanistan, İgomenitsa, İtalya, Ancona, Milano, Venedik, İspanya) çıkar. Seyahat esnasında kullanılan gemi ve otobüste bu mekânlar arasında yer alır. Kurguda dikkat çeken mekân ise gidilmesi planlanmayıp tesadüfen varılan dönercidir. Kardeşler hocayı davet etseler de hocanın aklında oraya gitmek yoktur. Kurguda dikkat çeken de zaten bu tesadüftür.

g. Dil ve Üslup

Yalın, gündelik konuşma dili kurgu diyaloglarında kullanılmıştır. Farklı sayılabilecek akışta yer alan mekân isimleridir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile kurgu kişilerinin diyalogları yansıtılmıştır. “*Adriyatik denizinin ufkunda ne zaman bir karaltı görsem, “Geliyor!” diye haykırıyordum. Heyecanımı çocukça sevimli bulan bu iki kardeş, “O değil hocam!” diyorlardı, ufka bile bakmadan.*” (s.130)

2.6.21. “kesişme”

a. Konu

İki olumsuz olayın aynı anda öğrenilmesiyle insan ruhunda oluşan şaşkınlık hissiyatı kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Öykünün ana karakteri evinin mutfağındaki yeşil koltuğunda halk edebiyatı derlemeleri içeren bir kitap okumaktadır. Burada annesini dinlemeyip “algın” a giden yaramaz bir çocuk anlatılmaktadır. Tam bu esnada da radyoda Peyami Safa’nın hayatının sondan bir önceki akşamından bahsedilmektedir. Peyami Safa karısına akşam eve gelmeyeceğini karşıda kalacağını söylemektedir. Ana karakterin okuduğu kitapta yer alan anne onu dinlemeyip hırsızlığa giden oğluna “*inşallah kelleni keserler*” (s.132) diye ilendiğinde, Peyami Safa’nın eşi de “*inşallah cenazen gelir*” (s.133) diye kargışladığını radyo aktarır. Bu iki olumsuz ünleyişi ana karakter aynı anda okur ve duyar. Birden ürperti ile oturduğu yerden doğrulur. Ünlü romancı bir sonraki akşam gittiği evde istifra ederek ölür. Annesini dinlemeyen delikanlının ise kellesini keserler. Seneler önce yaşanmış iki acı hikâye uzak diyarlardan akıp gelip ana karakterin ruhunu doldurur. O an tedirginlikle ana karakter neden ben diye kendine bir sürü soru sorar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır.

d. Kişiler

Öykünün anlatıcısı başkişidir. Okuduğu kitapta yer alan anne ve onun algına yani hırsızlığa giden oğlu ve radyoda anlatılan Peyami Safa ve onun eşi kurguda yer alan diğer kişilerdir.

e. Zaman

Kurgu geçmiş zaman kullanılarak anlatılmıştır. Kurguda yaşanan zaman ise bir Ağustos ayıdır. Bu akışta “*Ağustostu. Yaprak kımıldamıyor, ses işitilmiyor, düğün konvoylarının kornaları bile işitilmiyordu.*” (s.132) şeklinde aktarılır.

f. Mekân

Kurgu mekânı ana kişinin evinin mutfaktır. Yeşil koltuğunda okuma ve dinleme hadisesini aynı anda gerçekleştirmektedir.

g. Dil ve Üslup

Dil ana karakterin duygularını yansıtacak biçimde akıcı kullanılır. “*İki ilenç, aynı anda kulaklarımdan ve gözlerimden geçerek zihnimde ve ruhumda kesişmişti!*” (s.133)

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.6.22. “ve ma edrake”

a. Konu

Öykü anlatıcısı yıllar önce lisedeyken iki arkadaşının diyaloguna şahit olur ve içinden kim bilir ne zaman bu diyalogu kaleme alırım diye geçirir. İşte bu düşünce ve diyalog kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ana karakter seneler önce okuduğu lisenin bahçesinde iki arkadaşının diyaloguna şahit olur. Bir arkadaşı diğerine bir ayetin anlamını sorar. Kendisine soru sorulan arkadaş ise “*sen onun ne olduğunu nereden bileceksin*” (s.134) söylemiyle soruyu yanıtlar. Soru soran kişi tüm saflığı ile bilmediğini ve ona sorduğunu söyler. Bunun üzerine soru sorulan, saçları yaşına göre vaktinden önce kırılmış arkadaş, meselenin mizahi yönünü fark ederek “*sen onun ne olduğunu nereden bileceksin*” sözünü tekrarlar. Bu diyaloga şahit olan hikâye anlatıcısı yani ana karakter, bu diyalogu ne zaman hangi yaşta kaleme alacağını zihninden geçirir. Hikâyenin sonunda ise şahit olunan bu diyalogu yıllar sonra anlatıcının yani ana karakterin okuyucu ile buluşturuyor olduğunu sezinleriz. “ve ma edrake” kalıbı hikâyenin başlığı olarak karşımıza çıkar. Bu başlık ile kurguda geçen diyalog arasında bağlantı kurulmuştur.

“Ve mâ edrâke!” Kuran-ı Kerim’de on üç yerde geçer. Değişik bir yapıya sahiptir. Soru cümlesi gibi görünse de aslında bir soru sorulmamaktadır. Çünkü bu cümleden sonra sorunun cevabı verilmektedir. Tam olarak “(x)’in ne olduğunu sana kim bildirdi?” şeklinde meal edilebilir. Bu yapıdaki bir ifadenin amacı bahsedilen konunun önemine dikkat çekmek ve bu husustaki bilginin, diğer tüm bilgiler gibi Allah tarafından bizlere öğretildiğinin altını çizmektir. “Allah bildirmeseydi biz nereden bilecektik” anlayışını ve bilgiden dolayı şükür etmek gerektiğinin bilincini kazandırmaktır. Soru olarak sorulan ayetin anlamı üzerinde kurguda soru sorulan kişi mizahi bir gönderme yapar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Ben anlatıcı ve kahraman bakış açısı kullanılmıştır. Kurgu kişilerinin diyalogu yansıtılmıştır.

d. Kişiler

Öykü anlatıcısı ana karakter ve onun iki lise arkadaşı kurgu kişilerini oluşturur.

e. Zaman

Öykü anlatımı geçmiş zaman kullanılarak kurulmuştur. Kurguda geçen olay ise ana karakterin lise yıllarında yaşanmıştır. “*Bundan yarım asır önce*”(s.134) ifadesiyle aradan geçen zaman bildirilmiştir. Olayın yaşandığı zaman ise “güz günleri” ifadesiyle akışta yer almıştır.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza lise bahçesi çıkar. Diyalogun gerçekleştiği yer burasıdır. “*Devasa bahçesi başımızı döndüren lisenin önünde.*” (s.134) ifadesi mekân için tasvir niteliğindedir.

d. Dil ve Üslup

Öykü eksenine uygun bir dil kullanımı mevcuttur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır. Aktarma cümleleri ile kurgu kişilerinin söylemleri yansıtılmıştır.

2.6.23. “ressam yorgun”

a. Konu

Ressamın bir senedir üzerine çalıştığı resmi ile son durumu kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Ressam, gece gündüz bir senedir çalıştığı “*Babil kulesinin ışığını kanatlarına almış mücessem kuşun resmini*” (s.135) bitirir. Birkaç adım geri atıp rahat bir iskemleye oturur ve resmini izlemeye başlar. Kulağına bir ses kıyamet tasviri yaparak “*Süreyya yıldızının ışığından kopup gelen bir parça, dağların savrulacağı akşam, denizlerin karışacağı akşam, bedenlerin mezarlarından fırlayacağı akşam, gözlerin çanak çanak kanlanacağı akşam, diri diri gömülen kıza sorulacağı akşam var ya ey ressam, o akşam işte bu resmin de dünyayla birlikte un ufak olacak, parça pinçik olacak, zerre zerre olacak, mahvolacak, fena olacak...*”

(s.135) o gün geldiğinde bu resmin param parça olacağını fısıldar. Bunun üzerine ressam hiç düşünmeden doğrulur ve yanında bulunan sigara tablasını resme fırlatır. Kuşun kanatları param parça olur. Resmin yeni halini uzun uzun seyreder ve bedenini yatağına bırakır.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

İlahi anlatıcı ve hakim bakış açısı kullanılmıştır. Bu öyküde ana karakter olan ressamın bakış açısı değişkenlik gösterir. Bunu ressamın tavrından sezinleriz. Ressamın kulağına fısıldayan sesi işitene kadar ki tavrı daha dünyevi bir tavidir. Ve bu doğrultuda resmine tadını çıkararak bakmak ister. Sesi işittiği anda ise tüm fikri değişir ve bir yıldır uğraşıp durduğu gece gündüz demediği emeğine, resmine, sigara tablasını atar. Bu gaipten “*Süreyya yıldızından kopup gelen parça*” (s.135) gelen ses onun bakış açısını değiştirmiştir.

d. Kişiler

Öykünün tek kişisi ressamdır. Onun resmi ile olan durumu kurguda anlatılır. Uzun uğraşlar sonucu ortaya çıkarmış olduğu resmi değişen bakış açısıyla parçalamaktan geri durmayan bir karakter yapısına sahiptir. Dünyalık olan şeylere çokta değer verilmemesi gerektiği, bu âlemin geçici olduğu, her şeyin bir gün yok olacağı fikri bu karakter ve resim nesnesi üzerinden anlatılır. Resimde yer alan kuş “mücessem” cisim olarak nitelendirilir ve soyut kavramlar somut bir varlıkta tam olarak belirir.

e. Zaman

Kurgu geçmiş zaman kullanılarak anlatılır. Kurguda gerçekleşen olay resmin tamamlanmasından hemen sonra olsa da resmin yapılış süresinin bir yıl olduğu bilgisi akışta verilir.

f. Mekân

Mekân olarak karşımıza çıkan yer bir resim atölyesidir. Burada bulunan resim üzerinden ise Babil’in kulelerine gidilir. Ama üzerinde durulan ne atölye ne de Babil’in kuleleridir. Resim ise öykünün amacını anlatmakta kullanılan bir nesnedir.

g. Dil ve Üslup

“Süreyya yıldızının ışığından kopup gelen bir parça, dağların savrulacağı akşam, denizlerin karışacağı akşam, bedenlerin mezarlarından fırlayacağı akşam, gözlerin çanak çanak kanlanacağı akşam, diri diri gömülen kıza sorulacağı akşam var ya ey ressam, o akşam işte bu resmin de dünyayla birlikte un ufak olacak, parça pinçik olacak, zerre zerre olacak, mahvolacak, fena olacak...” (s.135) bu anlatımla kıyametin kopuşuna dünyanın yok oluşuna gönderme yapılır. Ana karakterin bakış açısı bu cümleler ile seyrini değiştirir.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

2.6.24. “he”

a. Konu

Hayatın içinde “kim” olduğunu bilmek ya da bilememek kurgu konusunu oluşturur.

b. Olay Örgüsü

Kiminin sağlığı yerindedir ama işi yoktur. Kiminin işi vardır ama kocasını sevmez. İyi bir işi ve iyi bir eşi olanın ise çocuğu olmaz. İş, eşi ve çocukları olan partiye kabul edilmez. Bunların hepsine sahip olan intihar eder.

Gözleri kör, ayakları tutmayan ve dokuz çocuklu işçinin sekizinci çocuğu olan ise kendinin ne olduğunu düşünür. Bunları yazan ana karakter ise hepsinden kendinde biraz barındırır. Kendi olduğuna üzülür, bir kenarda sızar.

c. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Kurgu kişilerinden “G.” olarak tanıtılan kişi öykünün bakış açısını sunar. İlahi anlatıcı kullanılarak kurgu kurulur. İnsanların sahip oldukları şeylerden hep bir yakınma bulabilecekleri, bazılarının ise gerçekten diğer insanlara göre yakınabilecek durumda olduğunun altı çizilir. Sahip olunan şeylerin kıymetinin bilinmesi gerektiği kurgu atmosferinde en derinden hissettirilir.

d. Kişiler

Öyküde “A. , B. , C. , D. , E. , F. , ve G.” harfleri kurgu kişilerini temsil eder. Kişilere özel bir isim verilmemesi dikkat çeken bir unsurdur. İnsanların yaşantılarının farklı gibi görünse de kimi noktalarda birleştiğinin altı çizilir. Her biri neye sahip olursa olsun kendinde bir eksik bulma noktasında birleşmiştir.

e. Zaman

Öykü geçmiş zaman kullanılarak oluşturulmuştur. Kurgunun belirgin bir zamanı yoktur. “E.” olarak tanımlanan kişinin “dün akşam” intihar ettiği bilgisi yer alır. Kişilerin yaşadıkları şeyleri hayat içerisinde geniş zaman dilimlerinde gerçekleştiğini anlarız.

f. Mekân

Mekân hayatın içidir. Bu dünyada olabilecek her yer ve her şey kurgu mekânı olarak algılanabilir. Çünkü insan hayatın içindeki biricik varlıktır.

d. Dil ve Üslup

Öykü olumsuz bir akışla başlasa da metnin sonunda yer alan sözcükler ile kurgu muzip bir şekilde bitirilmiş olur.

h. Anlatım Teknikleri

Anlatma tekniği kullanılmıştır.

SONUÇ

Abdullah Harmancı yazı hayatına genç yaşta başlamış ve genç yaşına rağmen önemli eserler vermiş oldukça üretken bir yazar ve akademisyendir. 1995 yılında Dergah dergisinde yayımlanan “Ezilmiş Bakırdan Yapraklar” adlı öyküsüyle edebiyat dünyasına adım atan Harmancı, bu tarihten sonraki süreçte de öyküler yazmaya devam etmiş ve başarılı eserler ortaya koymuştur. Yazı serüvenini hala sürdürmekte olan Harmancı Çağdaş Türk öykücülüğünün en önemli isimlerinden biri haline gelmiştir. Henüz küçük bir çocukken bile yazma aşkını ruhunda taşıyan Harmancı’nın bu duygularını beslemesinde babasının öğretmen oluşu ve abisinin de edebiyata olan ilgisi şüphesiz onun serüveni olumlu anlamda desteklemiştir. Harmancı’nın edebiyata olan merakı onu ilkokul, lise ve üniversite yıllarında yazma eylemi içinde aktif kılmış ve bu alandaki bilgi birikimini arttırmasını sağlamıştır.

Her sanatçı gibi Harmancı da kendi yaşadığı zamanın ve toprakların algısını yansıtır. O etrafında yaşanan olaylara kayıtsız kalmaz. Kendi duygu evrenine giren her insanın acısından ve acımasızlığından beslenir. Hayatın her katmanından olay onun kurgu konusu olabilir. Modern yaşantı içerisinde üzerinde durulmadan geçilen konuların da altını çizer. Öykülerin konularını üst başlık olarak tema kapsamında değerlendirdiğimizde kaygı, huzur, aşk, nefret, yalnızlık, şaşkınlık, yabancılık, yabanlık, muhterislik, iyilik, kötülük, bıkkınlık, aşinalık gibi birçok duygu karşımıza çıkar. Harmancı bu temalar etrafında kurgu konusunu belirler ve olay örgüsünü oluşturur. Öyküleri genel itibari ile bu temalar bağlamında mutlu son ile bitmez. Yazar söylemek istediklerini çarpıcı bir kurgu atmosferinde duygu yoğunluğu içinde beklenilmeyen sonlar ile verir. Kimi zaman ise öykü kurgusu alışılmadık biçimde okuyucunun zihninde tamamlanabilecek olası birçok son şeklinde bitirilir. Yani sonu olmayan her okuyanda farklı hissettirebilecek kurgularda öyküler içinde karşımıza çıkar.

Harmancı’nın öyküleri kendi yaşantısından izler taşır. Öğretmenlik, yazarlık ve akademisyenlik konusundaki tecrübeleri öykülerin konusuna ve karakter seçimine yansır. Yazarın öykü kurgusu kendinden izler taşıdığı gibi toplumun her tabakasından da izler taşır. Bu sayede öykülerinde karakterler çeşitlenir. Entelektüeller, yazarlar, öğretmenler, dindar gençler, edebiyatçılar, evli çiftler, sanatçılar, şehirliler, kasabalılar, üniversite öğrencileri, kadınlar, genç kızlar, yaşlılar, taşralılar, günah işleyenler, esnaflar her tarzda insan öykü akışına katılır ve öyküde olumlu bir çok seslilik oluşur. Harmancı’nın öykülerinin bir davası

vardır. Yazar vermek istediği mesaj doğrultusunda karakterlerini seçer ve öykü içinde konumlandırır. Öykülerinde birçok figür yalnızdır. Çevresiyle iletişim kuramayan ya da iletişim kurma isteği bulunmayan ruhsal sıkıntılar içinde olan kişiler anlatılır. Harmancı öykülerinde tiplere itibar etmez. Onları idealize olmuş şekilde sunmaz. Dindar olan insanlar ya da dini duygulara yakın olan insanlar her şeyi mükemmel yapmak zorunda değildir. Müslüman genç beşeri yönleriyle de ele alınır. Günah işleyen, hata yapan sonrasında bundan sıkıntı duyup kendini düzeltmek için çeşitli kurallar geliştiren kişileri tasvir eder. Harmancı öyküsünün en önemli izleklerinden biri de bu noktada ortaya çıkar. Onun kurguladığı öyküler içinde olaylar hukuka aykırı olmaktan çok inanca aykırıdır. Harmancı'nın öyküleri İslami olma kaygısını içinde taşır. O kahramanlarının üzerinden kendine de ağır gelen idealize edilmiş, her şeyi mükemmel yapma algısını kaldırır. Kişilerini aşk, cinsellik, ölüm gibi testlerden geçirir. Kahramanların yaşadığı ruhsal durum öykünün tüm katmanlarına yerleştirilir. İnsanın ruhsal yapısını çözümleme algısıyla Harmancı, kurgusunu duygu ve düşünce derinliğini ön planda tutarak oluşturur.

Harmancı akademisyen kimliği sayesinde akademi dünyasını da iyi tanıma fırsatı bulur. Dolayısı ile bu alanda bulunan insanların ve alanın sorunlarına öykülerinde eğilir. Akademi ehil olmayan insanların da yer aldığı bir ortam olarak yansıtılır. Burada yer alan insanlar gerçek yaşantıdan uzak kimseler olarak tanıtılır. Harmancı öyküsünün bir diğer izleği de yazmak meselesidir. Yazmak, kitap çıkarmak, dergi yayınlamak, yazı yetiştirmek, tüm bunları yaparken de hayattan kopmamak oldukça zor olan bir durum olarak yansıtılır. Yazar olan kurgu kişisi kitaplarını öldükten sonra ne yapacağını bilememekte, yazdıklarını yayınlama noktasında sıkıntı çekmekte, hayatında yer alan birinci derece eş ve çocuğu gibi kişilerle bu duygularını paylaşamamaktadır. Harmancı yazmak bahsi üzerinden yazar olan bu yola baş koymuş meslektaşlarının nasıl sıkıntılar çektiğini öykü atmosferinde tüm gerçekliği ile yansıtır. Bu akademisyen ve yazarların yanında bazen de hepsinin bir kişilikte birleştiği Müslüman, aydın, entelektüel kişi yer alır. Aynı kişilik üzerinden hem inanç hem de mesleki kaygılar sunulmuş olur.

Harmancı'nın öyküye karar kılmadan önce şiirle ilgilenmiş olması onun öykülerinin şiirsel bir üslup taşımasına katkı sağlamıştır. Bu şiirsel üslubun yanında kimi öykülerinde deneysel dil kullanımlarının olduğunu da görürüz. Harmancı bireyin sıkıntılarını deneysel bir dil çabası içinde anlatmıştır. O, öykülerinde harfleri büyütür, küçültür, noktalama

işaretleri ile oynar. Matematik sembolleri öykü içine karıştırır. Kelimeleri alt alta farklı şekillerde dizer. Kimi zaman gerekli olan kelime kullanılmayarak okuyucunun zihninde tamamlanmak üzere bırakır. Yazar cümleleri eğip, büküp cümle algımızı deformasyona uğratar. Bu tarz deneysel kullanımlar onun öyküsünü dinamik kılan bir diğer unsur olarak karşımıza çıkar. Okuyucu farklı biçim ve içerik kullanımlarıyla karşılaştığında bir sonraki öyküde ne ile karşılaşacağını bilmeden merak unsurunu her daim aktif kılmış olur. Dili titizlikle işleyen yazar öykü akışında ironik ve gerçek üstü söylemleri ile de dikkat çeker.

Harmancı'nın akıcı bir üslup ile kurguladığı öykülerde gündelik hayattan pek çok iz görmek mümkündür. Onun öykü akışında gündelik ve güncel kelimeler sık sık karşımıza çıkar. İnsanın yaşantısına anlam veren objeler, eşyalar, tüketim araçları, marka adları kurgu atmosferinde konumlandırılır. Bu sayede tüketim kültürünün ve dönem algısını altı çizilmiş olur.

Harmancı'nın öykülerini dinamik kılan bir diğer unsur ise mekânlardır. Caddeler, sokaklar, meydanlar, kitap evleri, kütüphaneler, fakülteler, kampüsler, kafeler, sinemalar, tiyatrolar, aile evleri gibi yaşamın tüm alanlarından öykü kurgusu için mekân seçilir. Hem taşradan hem metropolden insanlar bu mekânlar ekseninde anlatılır. Harmancı'nın yaşantısının büyük bir kısmını Konya'da geçirmesi burayı iyi tanımasına ve anılar biriktirmesine olanak sağlar. Bu sayede öykü kurgusunda bir dünya şehri gibi Konya hayat bulur. Koyuncu pasajı, Meram, Musalla Mezarlığı, Çıkrıkçılariçi, Alaaddin Tepesi, Alaaddin Camii, Üçler, Türbe Önü, Kayalı Park gibi şehre has mekânlar kurgu içinde sık sık karşımıza çıkar.

Yazar birçok öyküsünün altında yayımlandığı tarih ile beraber yayımlandığı yerin ismine de yer verir. Bu öykünün zamanı ile ilgili fikir edinmemizi kolaylaştırırken yazarın yazma serüvenini de takip etmeyi mümkün kılar. Harmancı öykülerinde dönemin siyasi ve sosyal etkileri de kendine yer bulur. 28 Şubat yıllarına rastlayan öykülerinde karakterler hep tedirgin ve endişe içindedir. Kendini saklamak istemese de böyle bir mecburiyet hissetmekte olan kişiler kurgu akışına karışır.

Harmancı minimal öykünün sınırlarını da deneyimler. Bu tarz öykülerinde anlatmak istediklerini daha az söyle, çarpıcı bir şekilde sunar. Anlatım yoğunlaşır ve öykünün duygu

ekseninde derinliği artar. Zaten minimal öykünün nüansı da bu noktalarda kendini gösterir. Harmancı anlatımı daha etkili hale getirmek için öykülerinde birçok anlatım tekniği kullanır. İç çözümlemeler ve geriye dönüş teknikleri oldukça fazladır. Yazar bu sayede kurgu kişilerinin bulunduğu duygu durumunu daha iyi yansıtır. Postmodern anlatı tekniklerinin kullanımı yazarı bu alana dahil etmemize olanak sağlar.

Harmancı'nın altı öykü kitabındaki öykülerin incelenmesinden hareketle genel bir sonuç olarak şu tespitleri yapmak mümkündür. Harmancı hem kendi öykü geleneğimizi hem de Batılı kaynakları taramış kendi öykü evreninde yenilikçi biçimler aramış bir yazardır. Etkilendiği yazarların yansımalarına öykülerinde rastlamak mümkündür. Bu yansımalar Harmancı' ya has bir dokunuşla özgünlüğü de içinde barındırır. Teknik bakımdan farklı üslup ve yöntemleri deneyimleyen Harmancı kendi hayatını da merkeze alarak öykü geleneğimizi devam ettirmiştir. Onun oluşturduğu öykü kişileri toplumun sorunlarını bilir. Çünkü Harmancı her birey gibi sahip olduğu vasıflar ve sorumluluklar ile toplumun içindedir ve aynı sorunları o da yaşar. Yazarın içine düştüğu karamsarlık zaman zaman öykü kişilerine de yansır. Fakat genel manada bu sorunları ortaya koyarken onlara çözüm yolları da arar. Taşrada konumlandırığı kahramanları aracılığı ile taşradan da edebiyat yapılabileceğinin altını çizer. “Yazmak bir eylemsizliğin eylemi” sözü onun öykü hakkındaki tutumunu en güzel yansıtan ifadesidir.

Yazarın ilk öykülerinde deneysel biçimsel bir yapı ve bireysel sıkıntılar yer alırken sonraki öykülerde daha geleneksel bir öykü anlatma formu ve toplumsal konuların işlendiğini görürüz. Harmancı'nın dini ve kültürel hassasiyetleri bulunur ve bunu öykülerinde gizlemez. Öykü kurgusu bireyin iç çatışmalarından başlayarak yavaş yavaş toplumsal sorunlara eğilir. Kır-kent çatışması, sosyal ve siyasi olaylar. Bunların gündelik hayata olan etkisi derinlikli bir şekilde işlenir. Harmancı iyi gözlemler yapar. Bu gözlemler doğrultusunda oluşturduğu ana izlekler ve öykü dinamikleri ile emin adımlarla öykü serüvenine devam eder.

KAYNAKÇA

Alver, Köksal, (2016). “Hayatın Ortasından Abdullah Harmancı Öyküsü”, *Mahalle Mektebi Dergisi*

Düz, Belya (2012). “Abdullah Harmancı Biyografisi” Fayrap Armağan, s.29,30

Güler, Turan (2019). “Abdullah Harmancı’nın Öykülerinde Aydınlar”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 66, s.6, Erzurum.

Gedikli, Özgür (2020). “Abdullah Harmancı’nın Hikâyelerinde Konya”, *Turkish Studies Language and Literature*, Internanonal Balkan Üniversitesi, s.12

Harmancı, Abdullah (2002). *Muhteris*, Timaş Yayınları, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2011). *Seni Ne İhtiyarlattı?*, Profil Yayınları, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2015). *Ertesi Dünya*, Profil Yayınları, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2017). *Melek Kayıtları*, İz Yayıncılık, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2017). *Yerlere Göklere*, İz Yayıncılık, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2013). *Kurmacanın Büyülü Sureti*, Profil Yayınları, s.54, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2019). *Behçet Bey Neden Gülümsedi?*, İz Yayıncılık, İstanbul.

Harmancı, Abdullah (2015). *Yazının Yükü*, İz Yayıncılık, İstanbul.

Harmancı, Abdullah- Kahraman Mehmet (2017). *Yirmi Sekiz*, İz Yayıncılık, İstanbul.

Küpçük, Selçuk, (2017). “Selçuk Küpçük’ün Harmancı ile Sohbeti” Yolcu s.82

Kolcu, Ali İhsan (2015). *Öykü Sanatı*, Salkımsöğüt Yayınları, İstanbul.

Korkmaz, Ramazan (2007), “Küçürek Öykü (Short short story) Türü ya da Bir Çılgılığın

Metinleşmesi”, *Hece Öykü*, S. 19: Öyküde Sözcük Ekonomisi: Kısa Kısa (Küçürek) Öykü 1, s.30-36.

Külahlıoğlu İslam, Ayşe (2013) “Cumhuriyet Dönemi Türk Hikayesi”, Yeni Türk Edebiyatı 1839-2000 El Kitabı, Grafiker yayınları, s.342, Ankara.

Lekesiz, Ömer (2000). “Öykücülüğümüzde Dönemler” *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, s.46,47, Ankara.

Lekesiz, Ömer (2017). *Öykü Menzilleri I*, Şule Yayınları, s.93, İstanbul.

Menteşe, Oya Batum, Sanat’ta Modernizm’den Post-Modernizm’e, Littera Edebiyat Yazıları, Cilt:3

Mahalle Mektebi (2016). “Tarihçe-i Hayat”, Mahalle Mektebi Dergisi, s.56

Tosuner, Necati (Ekim 1997), Çok Kısa Öykü İçin Çok Kısa Sözler, Adam Öykü – Kısa Öykü Özel Sayısı, S.12: s.40

Sarı, Ahmet (2016). “Bize Ait Bir Acının Kazısına Dair: Abdullah Harmancı Hikâyeciliği”, Mahalle Mektebi Dergisi, s.65,67

Su, Hüseyin (2000). “Öykümüzün Hikâyesi” , *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, s.6, Ankara.

Tosun, Necip (2014), *Modern Öykü Kuramı*, Hece Yayınları, s.17, Ankara.

Tosun, Necip (2015), *Günümüz Öyküsü*, Dedalus Kitap, s.331, İstanbul.

Tosun, Necip (1999), *Hayat ve Öykü*, Hece Yayınları, s.12, Ankara.

Tansel, Fevziye Abdullah (tarihsiz), Hikaye maddesi, *Türk Ansiklopedisi*, Cilt:XIX

ÖZGEÇMİŞ				
Adı Soyadı :	Gülşah YILMAZ			Fotoğraf
Doğum Yeri :				
Doğum Tarihi :				
Medeni Hali :				
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Yeniyol İlköğretim Okulu		Artvin	1996-2001
Ortaöğretim	Yeniyol İlköğretim Okulu		Artvin	2001-2005
Lise	Borçka Anadolu Lisesi	Türkçe-Matematik	Artvin	2005-2009
Lisans	Kocaeli Üniversitesi	Türk Dili ve Edebiyatı	Kocaeli	2010-2014
Yüksek Lisans	Artvin Çoruh Üniversitesi	Yeni Türk Edebiyatı	Artvin	2018-2021
İş Deneyimi	Borçka Halk Eğitim Merkezi Üniversite Hazırlık Kursları Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Borçka Ticaret Meslek Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Artvin Endüstri Meslek Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Artvin Zübeyde Hanım Anaokulu Özel Eğitim Öğretmenliği			

Hakkımda Bilgi Almak İçin Önereceğim Kişiler	
E-posta	
Yayınlarımla	

